

Dirshu
דרשו'ה ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

מרכז ליסוע והכנות תלמידים
חינו

לקראת שבת מלבנתא

הוא עומד לומר, והאם דיבור זה יהיה לטובה או חלילה וחס להיפך. "על כן אמרתי, אולי נביא כמה מקרים ודוגמאות ששמעתי וראיתי, לכוחו של הדיבור, ואין בדברי כדי לחדש חידושים גדולים, אלא פשוט לעורר אהבה ישנה לעניין זה של הזהירות הנדרשת בדיבור, הן בין חברים וביתר שאת בתוך הבית, כשהורים מדברים עם ילדיהם, ומבלי שהם שמים לב הם בונים את כל עולמם של הילדים בדיבור זה, לטוב ולמוטב..."

יותר משבעים שנה

"לפני כשנתיים נסעתי לארה"ב, ודרכי להתפלל בעודי שם באחד הריכוזים החרדיים שם, בבית מדרש של סאטמאר. נכנסתי לבית המדרש, וראיתי יהודי כבן תשעים שנה, שיושב ולומד במסכת מגילה. הדמות שלו תפסה את תשומת הלב שלי. יהודי מבוגר, הוא היה צריך להשתמש בזכוכית מגדלת כדי לראות את האותיות, ובכל זאת הוא ישב ולמד בכזאת מתיקות לפני התפילה, אפילו שמת לי לנשוש שהוא למד באותה העת.

"שנה לאחר מכן נקלעתי שוב לאותו בית הכנסת, והנה שוב רואות עיני את אותו יהודי מבוגר, מגיע השכם בבוקר לבית הכנסת, פותח מסכת מגילה ומתיישב ולומד עם הזכוכית מגדלת שלו, בקול ובגישמאק גדול.

"הצצתי לראות, ונדהמתי לגלות שמשנה שעברה ועד עכשיו הוא התקדם רק שניים או שלושה דפים... חשבתי ביני ובין עצמי שזה דבר פלא. הרי לא ייתכן שהוא בא ללמוד רק כשאני נמצא באמריקה, הוא בוודאי הגיע כל יום בשנה החולפת... אולי הוא סיים את כל הש"ס ושוב אוזחז במסכת מגילה? או שמא הוא לומד בקצב של כמה שורות ביום?"

"אחרי התפילה ניגשתי אליו ואמרתי לו: 'ר' איד, אני רואה אתכם יושבים ולומדים גמרא בכזאת התלהבות למרות המגבלה של הראייה, וזה מאוד מחזק אותי, כזה גישמאק ושמחה בלימוד, הלוואי שנזכה ללמוד מכם, אבל אם לא אכפת לכם אני רוצה לשאול... לפני שנה ראיתי שאתם לומדים מסכת מגילה, ומאז התקדמתם רק שלושה דפים???"

"היהודי חייך חיוך רחב, ואמר לי שיש לו סיפור מעניין לספר לי... 'כשהייתי ילד כבן 12, נכנסתי להתפלל מנחה וערבית, בבית הכנסת בעיירה בה התגוררנו בהונגריה'. הייתי ילד ולא ישבתי בשיעור שמסר הרב בין מנחה לערבית, אבל באותו יום הוא דיבר בהתלהבות על

הנושא של 'עולם הבא מסכתא' - מסכת של עולם הבא, וזה חדר לאוזני.

"הרב הביא אז מהספרים הקדושים, שמי שלומד מסכת מסוימת פעמים רבות, זוכה שהיא באה לקבל את פניו בעולם הבא, והוא הוסיף שכדאי לסיים מסכת אחת לפחות אלף פעמים..."

"זמן קצר לאחר מכן הגיעה המלחמה להונגריה, והכל השתבש. כל מה שהיה נחרב. התגלגלתי במקומות שונים, עד שבסוף הגעתי לארה"ב וכאן השתקמתי ובניתי את חיי, אבל הייתי עסוק בעבודה ובחינוך הילדים, ולאחר מכן בהשאת הילדים וכדו'.

"לפני כמה שנים, נזכרתי בדברים שאמר הרב אז. היה זה יותר מ-70 שנה אחרי, אבל ההתלהבות שבה הוא דיבר על הנושא הזה, והאופן שבו הוא תיאר איך נראה אדם שמגיע לעולם הבא, ואין אף אחד שיוצא לקראתו, ולעומתו מי שזוכה שבאה לקראתו מסכת שלימה מהתלמוד הבבלי, איזו זכות, איזו שמחה... איזו נחת..."

"חשבתי לעצמי שאני גם רוצה שתהיה איזו מסכת שתבוא לקראתי. בחרתי את מסכת מגילה, כי בגילי המתקדם פחדתי לקחת על עצמי מסכת יותר ארוכה, ומאז אני לומד מסכת מגילה עוד פעם ועוד פעם..."

"שאלתי את אותו יהודי", מספר הרבי שליט"א, "כמה פעמים הוא כבר סיים את המסכת, ואם הוא כבר קרוב להגיע לפעם האלף. הוא נהנה מהשאלה ואמר לי שזאת הפעם ה-430 שהוא לומד מסכת מגילה, והוא מקווה שה' יתן לו מספיק שנות חיים כדי לסיים לפחות אלף פעמים..."

"יצאתי משם נרעש ונפחד. המעשה עם היהודי הזה הוא מעשה נחמד מאוד ומעורר השראה, שאפשר בכל גיל לתפוס יוזמה, ולהתחיל עם כזה פרויקט לא פשוט. אבל החלק הכי חשוב בסיפור לדעתי, זה החלק של הדיבור... הרב באותה עיירה קטנה בהונגריה דיבר לכמה אנשים שישבו בשיעור, מסביב שולחן בפאתי בית הכנסת. האם הוא באמת חשב שמישהו מהם ייקח מסכתא ויסיים אותה אלף פעמים? קשה להאמין..."

"אבל עמד שם בצד איזה ילד קטן, בן 12, הוא שמע את הדברים, ראה את ההתלהבות, והדיבור הזה חדר לעמקי לבבו בכזאת עוצמה, שזה נשאר טמון שם יותר משבעים שנה. הילד הזה נלקח למחנות, הוא שרד את השואה, הוא התגלגל בין מדינות ויבשות, הקים משפחה, התמודד עם קשיי פרנסה, חינוך ילדים, הוא עבר כל כך הרבה תהפוכות בחיים, אבל הדיבור האחד הזה, שחדר לו ללב כשהיה בן 12, נשאר שם לאורך

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לע"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

מסירות נפש

"לפני כמה שבועות הגיע אלי יהודי, ואמר לי שהוא חייב לי הכרת הטוב גדולה מאוד. שאלתי אותו מאי האי? איני זוכר שאי פעם גמלתי לו טובה באופן מיוחד. כיצד אירע שהוא חייב לי הכרת הטוב?"

"הזכיר לי אותו יהודי שלפני כמה שנים, לאחר שנסתלק כ"ק מרן אדמו"ר מטאהש זצ"ל לבית עולמו, אמרתי כמה דברי הספד על אותו צדיק, ובתוך הדברים סיפרתי שהיתה פעם אחת בתקופת השואה שהוא נפצע באופן משמעותי בשבת אחה"צ, במקום מסתורו שבו הסתתר מהקלגסים הרשעים ימ"ש, ומאחר והבין שמקום המסתור שלו כבר לא יוכל לשמש אותו, נאלץ לצאת ממנו, ואץ רץ לחפש כזית חלה כדי לאכול סעודה שלישית, תוך שירד ממנו דם והוא נמצא בסכנה גדולה מאוד.

"מה אומר ומה אדבר", השלים האיש את דבריו, "עד אז הייתי מזלזל מאוד לצערי בעניין זה של סעודה שלישית, הייתי סומך על כל מיני 'קולות' שאינן לכתחילה, ולפעמים אף פחות מכך. אבל הסיפור הזה על הרבי מטאהש, והמסירות נפש העצומה שלו לסעודה שלישית, חדרו לי ללב, ומאז לא הפסדתי אפילו פעם אחת סעודה שלישית בכזית פת כדת וכדין".

"הנה כי כן, אני חשבתי שאני רק מספר עובדא יפה על מעלתו הנשגבה של כ"ק מרן אדמו"ר מטאהש זיע"א, ובלי משים התחזק מכך יהודי אחד, להקפיד על מצווה רבא זו לאורך שנים.

"ואם באנשים זרים כך, בילדיו של האדם על אחת כמה וכמה. הרי האבא והאמא הם האנשים הכי חשובים בחייו של הילד. כל מילה שלהם חודרת לעצמותו ובונה את האישיות שלו. אם האבא מתייחס בכובד ראש לכל דבר שבקדושה, הילדים רואים ושומעים ובעיקר מפנימים. ואם חלילה הוא מוציא מפיו דיבוריו של זלזול וביטול לענייני תורה ומצוות, התוצאה תהיה בהתאם רח"ל.

"וכבר ראיתי יהודי אחד, שהשיח בפני את מר לבבו על כך שהוא מאוד מאוד רצה משפחה שתהיה 'הערליכע משפחה', שהאווירה בביתו תהיה תורנית ורצינית, אבל כל הניסיונות שלו עלו בתוהו, הילדים שלו מתעניינים בהבלי העולם הזה, הרבה יותר ממה שהם מתעניינים בענייני תורה ומצווה, והחתנים שלקח לבנותיו התבררו כולם כהרבה פחות תלמידי חכמים ממה שהוא קיווה וחשב.

"אנחנו לא יודעים לומר חשבונות שמים, אבל כדאי להזכיר לעצמנו ולציבור כולו, שהגמרא במסכת שבת דף כ"ג אומרת 'אמר רבא מאן דרחים רבנן, הוו ליה בנין רבנן, ומאן דמוקיר רבנן, הוו ליה חתנין רבנן'. מי שאוהב תלמידי חכמים יהיו בניו תלמידי חכמים, ומי שמכבד תלמידי חכמים יהיו חתניו תלמידי חכמים.

"כמה צריכים לשמור על הפה כשיושבים בבית עם הילדים, ומדברים על הא ועל דא, כמה צריכים להיזהר לדבר בכבוד על תלמידי חכמים, להביע הערכה אליהם, הילדים צריכים לשמוע את אבא מתלהב מזה שפלוגי סיים את הש"ס, ואיזו זכות גדולה יש לו, פלוגי יודע את כל ארבעת חלקי שו"ע איזו זכות עצומה! הבן של פלוגי סיים נבחן על עשר מסכתות, אח, איזו נחת!!!"

פעם הגיע יהודי אחד לבית חברו, וראה שהילד שלו, כבן חמש, מטלטל מוקצה. האבא מעיר לו על כך בשפה רפה, והילד ממשיך לטלטל, פעם ועוד פעם. שאל האורח את המארח שלו, הכיצד? אתה לא מחנך את הילד שלך לשמור שבת?

"אבל אם מדברים על זה שלפלוני יש אוטו יפה, והשכן שלו שיפץ את הבית מאוד יפה, וכשמגיעים לתלמידי חכמים מדברים עליהם בהרבה פחות התלהבות והערכה, איך אפשר לצפות בכלל שהילדים של אדם כזה יהיו תלמידי חכמים? הרי אבא שלהם לימד אותם, בלי שהתכוון לכך, שיש סדר עדיפויות בחיים. קודם רכב יפה, אחר כך בית יפה, ואם נשאר זמן ואפשרות לא יזיק גם ללמוד קצת גמרא מדי פעם. כמובן שהאבא עצמו לא חושב כך, ולעולם לא יגיד זאת לילדיו, אבל זה מה שהוא מלמד אותם בדיבור שלו...".

תגובות מחנכות

"מספרים, שפעם הגיע יהודי אחד לבית חברו, וראה שהילד שלו, כבן חמש, מטלטל מוקצה. האבא מעיר לו על כך בשפה רפה, והילד ממשיך לטלטל, פעם ועוד פעם. שאל המארח את האבא, הכיצד? אתה לא מחנך את הילד שלך לשמור שבת? השיב האבא שהוא דווקא כן מחנך, אבל הילד רק בן חמש, כמה אפשר כבר לצפות ממנו? אומרים לו שזה לא בסדר, וכשהוא יגדל הוא ילמד שלא עושים את זה. "שלוש דקות לאחר מכן טיפס הילד על הספה, ודרך עליה עם הנעליים. קם האבא במקומו וגער בבנו בהקפדה גדולה. כמובן שהילד מיהר לרדת מהספה ולא העז לחשוב על האפשרות של טיפוס חוזר עליה נגד רצונו של האבא...

"שאל המארח את המארח: 'תמהני עליך, הילד רק בן חמש. אתה מצפה ממנו שבכזה גיל הוא באמת לא ידרוך על הספה עם הנעליים???'

"אלא מאי... כשהילד דורך על הספה, האבא מרגיש שהוא פוגע ברכושו, על כזה דבר הוא לא יעבור בשתיקה. לעומת זאת, כשהילד מטלטל מוקצה, האבא שלו לא מרגיש את עוצמת הבעיה, הוא לא מפנים את חומרת העניין, ולכן את זה הילד מרשה לעצמו ואת זה לא "ועל כן יאמרו המושלים, חכמים הזהירו בדבריכם, כי מוות וחיים ביד לשון".

אחד הנדיבים הגדולים של הישיבה, התארח בשבת אצל מורנו ראש הישיבה. ביום שישי הוא תינה בפני ראש הישיבה את צרותיו ותלאותיו, וראש הישיבה אמר לו להתחזק בשלושה דברים: ב"אמן יהא שמיה רבא", במאה ברכות, ולהיזהר מלדבר דברים בטלים בבית הכנסת. הוא תהה: וכי הכל תלוי בזה? הרי צריכים לקרוע שערי שמים!

הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א, על עמל התורה והעשייה לכבוד ד'

"אלה המצות והמשפטים אשר צִוָּה ד'" (במדבר ל"ו, י"ג)

בזמנים קשים, כאשר תוקפות את עם ישראל צרות רבות, מבית ומחוץ, לכלל ולפרט, אנו עומדים נבוכים, תוהים על מה ולמה באות עלינו הצרות האלה. באה התורה וכותבת לנו דברים מפורשים. אומרת התורה: "אם בחוקותי תלכו וכו'", או אז מובטחת לכם ברכה גדולה בפרנסה וכלכלה - "ונתתי גשמיכם ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו", וגם בשלום ובביטחון - "ונתתי שלום בארץ... והשבת י חיה רעה מן הארץ וחרב לא תעבור בארצכם". ובמה הכל תלוי? ב"אם בחוקותי תלכו", ואמרו חז"ל: "שתהיו עמלים בתורה". כלומר. הכל כפוף לתורה. התורה קובעת ומכתיבה את הבריאה, ומשפיעה על כל אשר בה. כל ההנהגה של כל הבריאה תלויה בעמל התורה!

אם התורה מכתבה לבריאה את ההנהגה שלה - צריך לעשות מה שהתורה אומרת, ומובטח לנו שהדבר יפעל את פעולתו, בדיוק כפי הבטחת התורה.

כתב הטור (אורח חיים מו): "דוד המלך ע"ה תיקן מאה... כי בכל יום היו מתים מאה נפשות מישראל ולא היו יודעין על מה היו מתים, עד שחקר והבין ברוח הקודש ותיקן להם לישראל מאה ברכות, ועל כן תיקנו חכמים ז"ל אלו הברכות סדר העולם, והנהגתו להשלים מאה ברכות בכל יום".

יאמר האדם בליבו: לעומת מאה אנשים שמתים בכל יום - איזה כח יש למאה ברכות למנוע זאת? אפשר אולי להבין שכדי להציל אדם אחד ממוות, כל כלל ישראל יקבל על עצמו לברך מאה ברכות, אבל מאה ברכות בכל יום תמורת מאה אנשים?! לא נשמע הגיוני. כדי למנוע את מותם של מאה אנשים ביום, צריך לעשות דברים הרבה יותר דרסטיים.

אבל זו טעות! כשהתורה מכתבה וקובעת את ההנהגה של הבריאה, יש כח למאה ברכות להציל מאה מתים בכל יום! לתורה יש דרכים משלה, והיא יכולה בבת אחת להפוך את כל הבריאה.

כך גם הענין שלא לדבר בבית הכנסת. תקופת גזרות ת"ח-ת"ט, היתה אחת התקופות הנוראות בעם ישראל. רבבות אלפי ישראל נהרגו ונשחטו על קידוש ה', וקהילות רבות נחרבו עד היסוד, בעל ה'תוספות

קשה לאדם להבין שהתורה מנהלת את הבריאה

אחד הנדיבים הגדולים של הישיבה התארח בשבת אצל מורנו ראש הישיבה (מרון הגראי"ל שטיינמן). ביום שישי הוא תינה בפני ראש הישיבה את צרותיו ותלאותיו, וראש הישיבה אמר לו להתחזק בשלושה דברים: ב"אמן יהא שמיה רבא", במאה ברכות, ולהיזהר מלדבר דברים בטלים בבית הכנסת.

הוא תהה: "וכי הכל תלוי בזה? הרי צריכים לקרוע שערי שמים!". אמר ראש הישיבה לאותו גביר: "קשה לנו להתכופף ולהבין שהתורה מנהיגה את הבריאה. הרי מה הם שלושת הדברים שאמרתי לך להתחזק בהם? אלו דברים שחז"ל מגלים לנו את סגולתם. זוהי תורה כפשוטה!

"אומרים חז"ל (שבת קיט ע"ב): 'כל העונה 'אמן יהא שמיה רבא מבורך' בכל כוחו - קורעין לו גזר דינו'. זה יכול להתפרש כענין של קבלה וסודות התורה. אבל לא! זה כפשוטו! זה מה שחז"ל אומרים - שהתורה מנהיגה את הבריאה. הפשט הפשוט הוא, שאם אדם באמת רוצה ומבקש בכל ליבו ששמו הגדול יהא מבורך לעולם ולעולמי עולמיא - זה קורע גזר דין!".

קשה לנו להכיל דבר כזה. איך יתכן שצרות גדולות ונוראות יעלמו בגלל "אמן יהא שמיה רבא" אחד? אבל זו האמונה בדברי חז"ל!

הרכבת תיעצר בסמוך לראשונה...

קנין התורה העקרי - עמל ויגיעה

כאמור, הכל תלוי ב"אם בחקתי תלכו" - "שתהיו עמלים בתורה". הבריאה כפופה לתורה, ולא לתורה בעלמא, אלא לעמל התורה!

מהו עמל התורה? לשם מה הוא נצרך?

אומר המשגיח רבי ירוחם זצ"ל: ההבנה הפשוטה היא, שעמל התורה הוא אמצעי, כך היא הדרך ללמוד. אך לו יצויר שהיה אפשר ללמוד בלי עמל - העמל לא היה תנאי ללמוד.

אבל חז"ל אומרים לא כך! לכאורה, המצב הטוב ביותר היה, אילו לא היתה שכחה בעולם, והאדם היה זוכר את כל תלמודו. מה רע בכך? מה רע שנוכח הכל ונהיה רבי חיים קנייבסקי?... ולמה נגזרה עלינו שכחה? מובא בירושלמי שהטעם שנגזרה שכחה על האדם, היא כדי שיעמול בתורה.

צא וראה: בדרך כלל, זיכרון מתנגש עם עמל, כשאדם זוכר - הוא מרגיש פחות צורך לעמול. לכן לקחו ממנו את הזיכרון, ובראו לו את השכחה - כדי שיעמל. רק מי שידוע עליו שהזיכרון לא ירפה את עמל התורה שלו, מן השמים משאירים בו את כח הזיכרון. אך כל השאר זקוקים לכח השכחה, כי באופן זה הם יאלצו לעמול בתורה.

רואים שעמל הוא אבן היסוד של תורה, זה התנאי של תורה! מסביר רבי ירוחם דבר נפלא: ההבנה הפשוטה היא, שכשאדם לומד תורה, את התורה הזו הוא בונה. כשאדם בונה בית - הבית שלו. אבל תורה - לא האדם בונה! התורה היא מציאות. התורה נמצאת וקיימת בעולם, היא המציאות הכי חזקה שישנה בריאה. העולם עומד על תורה, ואם יבטל דבר אחד מן התורה - כל העולם יחזור לתוהו ובבוהו.

על יד עמל התורה - התורה מוכנה להיקנות ללומד, ואז התורה הופכת להיות "תורה דיליה". אבל השאלה היא איך קונים את התורה? אדם שעובר ליד שכונת וילות ומביט על בנין פאר, ואפילו אם יכנס פנימה לתוך הבית וישוטט בו, הבית עדיין אינו שלו, כדי שהבית יעבור לרשותו ויהיה שייך לו, עליו לעשות בו קנין.

וזה הרבה יותר עמוק. אומרת הגמרא (סנהדרין צט ע"ב): "ונפש עמל עמלה לו כי אכף עליו פיהו" (משלי טז, כו) - "הוא עמל במקום זה ותורתו עומלת לו במקום אחר". אומר רש"י: "נפש עמל עמלה לו - מפני שעמל בתורה, תורה עומלת לו - שמחזרת עליו, ומבקשת מאת קונה למסור לו טעמי תורה וסדריה. וכל כך למה? מפני ש'אכף' - שכפף פיהו על דברי תורה".

נתחדש כאן, שכשאדם עמל בתורה, התורה עצמה צריכה רשות להיקנות לו. היא באה לקב"ה ומבקשת ממנו, שהיא רוצה להיקנות לאותו אדם, שהקב"ה יגלה לו את טעמיה וסדריה - "כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה" (שם ב, ו).

זה בכלל לא במושגים שלנו. אנחנו מבינים מהלך פשוט: כשאני לומד - אני לומד, אם תפסתי - מה טוב, ואם לא תפסתי - לא תפסתי. אבל אין זה כך! כשאדם לומד ועמל, התורה מבקשת רשות להיקנות לו. גם בדור שלנו יש לנו את המושגים האלה. אחת הדוגמאות הבולטות הוא

יום טוב' ערך שאלת חלום, כדי שיודיעוהו מן השמים על מה עשה ה' ככה לעם ישראל. והתשובה שקיבל מן השמים היתה, שזהו עונש על שהקלו ראשו באיסור החמור של שיחה בשעת התפילה. בעקבות זאת תיקן ה'תוספות יום טוב' 'מי שברך' מיוחד למי שניזהר מלדבר בשעת התפילה.

אם כן, יש לנו את שלושת הדברים האלה מרבותינו הקדושים. צריך להאמין שהתורה קובעת ומכתבה את הנהגת הבריאה, צריך להאמין בחז"ל ולקיים את דבריהם, ואם הם אומרים שיש כח רב ועצום בשלושה דברים אלו - צריך להתחזק בהם, ומובטח לנו שהם יפעלו את פעולתם העצומה.

הבריאה כפופה לתורה

רבי שמריהו גריינימן סיפר בשם אביו, רבי שמואל גריינימן, שהיה מהמקורבים של ה'חפץ חיים' זצ"ל:

בערוב ימיו של ה'חפץ חיים' נערכה אסיפה ציבורית שעסקה בענין רוחני חשוב. למרות שטלטולי הדרך היו קשים מאד ל'חפץ חיים', הוא החליט לנסוע לאספה משום חשיבותה.

אבל היתה בעיה טכנית. לא היתה רכבת אחת שהובילה אל היעד, אלא היה צורך להחליף רכבת באמצע הדרך. בין לבין היה 'חלון זמן' של חמש דקות, שבו נוסעי הרכבת הראשונה עשו את דרכם מרציף לרציף ועלו על הרכבת השנייה. אולם ה'חפץ חיים' בערוב ימיו נישא על כיסא, והעברתו מרציף לרציף היתה איטית ונמשכה כרבע שעה, איך יספיק להגיע לרציף השני, הרי יאחר את הרכבת? אך למרות זאת ה'חפץ חיים' החליט לנסוע ויהי מה, ומן השמים יעזרו...

רבי שמואל גריינימן ליווה את ה'חפץ חיים' לאספה. מהרגע שעלו על הרכבת - ליבו של ר' שמואל הלם, הרי צריך נס משמים כדי שיספיקו להגיע לרכבת השנייה בזמן.

אדהכי והכי, הם הגיעו לרציף והחלו לרדת מן הרכבת. והנה, לתדהמתו, ראה ר' שמואל לנגד עיניו את הרכבת השנייה חונה בסמוך, באותו רציף של הרכבת הראשונה! נוסעים רבים שהמתינו לרכבת השנייה ברציף הרגיל, שמעו את הכרוז מודיע כי חל שיבוש במקומה של הרכבת, והורה לנוסעים למהר ולהגיע לרציף שבו היא חונה. הם נאלצו לרוץ במהירות רבה אל הרכבת שחנתה הרחק מן הרציף הרגיל והגיעו אליה כשהם מתנשפים מן הריצה. לעומת זאת, ה'חפץ חיים' נישא בנחת ממקום ירידתו מן הרכבת הראשונה אל הרכבת השנייה, והגיע בתוך שתי דקות...

כשנשאל נהג הקטר לסיבה שחרג מן הרציף הרגיל, השיב במבוכה: "עשרות שנים אני נהג קטר ברכבת הפולנית, ומעולם לא קרה לי כדבר הזה, שהתבלבלתי במסילות ועליתי על מסילה שהובילה לרציף מרוחק..."

רבי שמואל התפעל: איזה מופת! הוא סיפר על כך בהתרגשות ל'חפץ חיים', אך ה'חפץ חיים' השיב לו בנחת: "מה אתה מתפעל? אני נסעת לכתוב יתברך, אז הקב"ה עזר לי..."

כל כך פשוט! אם הבריאה כפופה לתורה - היא תתאים את עצמה לפי הצורך. ואם ה'חפץ חיים' צריך להגיע במהירות לרכבת השנייה -

פעם בישר אחד ממקורבי הגה"ק החזו"א זי"ע לרבו, שנולד לו בן למזל"ט, וכה אמר לו: "מגיע לי (ס'קומט זיך מיר א) מזל טוב", חזר החזו"א על דבריו בנימת הערה: "מגיע לך... מגיע לך...". כאומר, הרי הקב"ה אינו חייב מאומה, לא לך ולא לאיש מבני העולם...

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, על האמונה והתפילה

ומסיים הרה"ק מחמעלניק זי"ע: "וכאשר יעשה כך, אני מבטיח שיעלה על במתי ההצלחה אי"ה" (יש שביארו, 'ראשי המטות', מלשון 'נטייה', וכלומר ש'ראשי המטות' הא גופא הדבר אשר ציווה ה', כי התכלית הוא להטות ולכופף עצמו 'א בייג' מתוך הכנסה אל הקב"ה).

סיפר הרה"ח ר' יוסף מאיר זיידל ז"ל (שהיה דר במקסיקו), שזכה להיות ב'שולחן' (טיש) האחרון שערך הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע בפולין קודם המלחמה. באותו הטיש חילק הרבי שיריים לכל קהל הקודש, ולר' יוסף מאיר לא נתן, ולא ידע רי"מ את נפשו, מדוע 'מדלג' הרבי עליו ואינו נותן לו מה'שיריים'. משנגמר הטיש פנה אל הגה"ח ר' גד'ל - כן קבלת, לא קבלת, העיקר שהרבי חשב עליך...

מה עלה בסופו של דבר, שכל אותו השורה שיקבלו שיריים מהרבי נתעלו לשמי מרום תוך זמן קצר - בימי המלחמה ה", וחסיד זה היה היחידי מביניהם שנשאר בחיים...

וללמדנו: פעמים שנראה לו לאדם שהוא מרוחק - איש איש בדיליה ברוח או בגשם, והוא מרגיש שכביכול 'דילגו' עליו מן השמים - לכולם יש פרנסה ורק לו לא נתנו, לכולם יש בנים ובנות ולא לו, לכולם יש נחת מיו"ח ואילו הוא נשאר מאחור וכו' וכו'. עליו לדעת: א. 'העיקר שהקב"ה חשב עליך', ב. בוודאי כל זה אינו אלא לטובתו השלימה, להחזיקו ולהחיותו.

פעם בישר אחד ממקורבי הגה"ק החזו"א זי"ע לרבו, שנולד לו בן

בפרשתו (פרק לב) נאמר בארוכה כל 'פרשת בני גד ובני ראובן', שבתחילה ביקשו "אם מצאנו חן בעיניך יתן את הארץ הזאת לעבדך לאחוזת אל תעבידנו את הירדן" (פסוק ה), ולאחר שהוכיחם משה: "האחיכם יבוא למלחמה ואתם תשבו פה" (פסוק ו) וכו' אמרו (טז-יח): "גדרות צאן נבנה למקננו פה וערים לטפנו, ואנחנו נחלץ חושים לפני בני ישראל... לא נשוב אל בתינו עד התנחל בני ישראל איש נחלתו", על כך השיב להם משה (כ-כב) "אם תעשון את הדבר הזה, אם תחלצו לפני ה' למלחמה, ועבר לכם כל חלוץ את הירדן לפני ה', עד הורישו את אויביו מפניו, ונכבשה הארץ לפני ה', ואחר תשבו... והיתה הארץ הזאת לכם לאחוזת לפני ה'".

שוב ענו ואמרו בני גד וראובן (כה-כו): "עבדיך יעשו כאשר אדוני מצוה... ועבדיך יעברו כל חלוץ צבא לפני ה' למלחמה כאשר אדוני דובר", עד כאן לשון הכתוב. וכל המעיין בפסוקים אלו יתמה: אם כבר אמרו אנחנו נחלץ חושים, מדוע הוצרך משה לחזור שוב על כל דבריהם, והרי היה יכול לומר להם בקצרה, שאכן רק בתנאי זה תקבלו את עבר הירדן?

והקושיא תגדל שבעתים: לאיזה צורך חזרו בני גד וראובן שוב על כל דברי משה, ולא אמרו שמקבלים על עצמם ותו לא? והדבר אומר דרשני.

מיד 'תיקנו' את דבריהם, לכן חזרו ואמרו כמו שהם עומדים בראשית דבר - "ועבדיך יעברו כל חלוץ צבא לפני ה'", ולא די בזה, אלא משה רבינו חזר ואמר כן לפני כל 'ראשי המטות' ב'תנאי כפול': "אם יעברו בני גד ובני ראובן אתכם את הירדן, כל חלוץ למלחמה לפני ה'". כי אכן זה סוד ההצלחה, לזכור בכל דבר וענין שהכל בידי ה', מידו הכל ומידו נתנו לו:

גם כשהאדם שרוי בעת חשיכה, אם יזכור "שם ה'", שידע שכל הקורות עמו מיד ה' באו - אזי תזרח עליו השמש. וכאמור בפרשתו (ל ב) "וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר אשר ציווה ה'", וביאר הרה"ק מחמעלניק זי"ע (הובא בארץ החיים להגר"ח ליבערזהאן מערכת אות א') כאן למדנו, שבשעה שרואים אדם מישראל שדרך הצלחתו נוטה למטה ('מטות' מל' נוטה, וגם רומז למי שיורד 'מטה מטה') לא יזעף ליבו ולא יאבד אמונתו בה', אלא יקבל את הכל באהבה ושמחה, ויאמר: זה הדבר אשר ציווה ה' - כך גזרה חכמתו יתב"ש. וידע נאמנה שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, ויברך על הרעה מעין הטובה בשמחה.

למזל"ט, וכה אמר לו: "מגיע לי (ס'קומט זיך מיר א)מזל טוב". חזר החזון"א על דבריו בנימת הערה: "מגיע לך... מגיע לך... כאומר: הרי הקב"ה אינו חייב מאומה לא לך ולא לאיש מבני עולם (מעשה איש, ח"ב מערכת 'אמונה וביטחון').

וכבר אמר אחד מגדולי דורנו: הנה אנו אומרים "אמת מלכנו אפס זולתו", הכל יודעים ומאמינים ש'אמת מלכנו', אבל כל אחד שואל 'היכן אני בתמונה?' (וואו בין איך אין ד'ב'לד), תשובתו "אפס זולתו"- אינך נמצא כלל בתמונה הכל רק מלכנו בלבדו.

כי כך היא דרכו של אדם - לב טיפש ונשחץ - אם לא ישריש בקרבנו את האמונה ליזכור בכל עת, כי אין לו משלו מאומה והכל מן השמים, הרי מיד כשימלאו אסמיו שבע, כבר ישכח ויביט על כל קנייניו כ'שלו', ואוי למי שיזכרנו כי עד לאחרונה (או יותר) היה כאחד העניין (ואז הכיר היטב כי הוא זקוק בכל רגע לחסדי שמים).

ידועה המליצה, מעשה באיש עני ואביון שהיה דר בקצה היער בבית נוטה ליפול. פעם הציע לו אחד מידידיו בעל חנות שיקנה אצלו 'כרטיס להגרלת הלאטער'" (לוטו), אמר לו העני וכי שוטה אתה? כשנקלעת לידי באיזו דרך 'שווה פרוטה', אקנה בה מעט לחם לעוללי הרכים, ולא כרטיסי הגרלה. ריחם עליו ידידו והציע לו את דמי ההגרלה כהלוואה, שאם ירוויח בלוטו ישיב לו את ההלוואה.

ואכן, באישון ליל ראה הידיד שעני זה זכה באלפי זהב וכסף... מיד החיש פעמיו לבית העני שכבר ישן היה בעמקות נפלאה, להודיעו על ה'זכיה' הגדולה שנפלה בחלקו, שנעשה לעשיר העיירה. בלב מלא התרגשות דפק על הדלת- תחילה בדפיקות שלוות ושקטות, משלא נענה דפק בחזקה, ביידעו שוודאי רצון בעה"ב שיקיצנו משנתו, להודיעו בשורה טובה זו.

עד שבשעטו"מ ניעור הבעלים, ניגש את הדלת ב'בגדי שינה' פתח סדק צר בדלת, ושאל את האורח מה רצונך... ענה לו ידידו: "רציתי לבשרך כי זכית בהגרלת הלוטו"..." תוכ"ד נשתנה קולו של בעה"ב והחל גוער בו: "ממילא כל בני העיר אינם יודעים מכס, אבל אתה הרי יודע כי הנני 'עשיר העיירה', וכי כך נוהגים ב'חוצפה' כזאת, לדפוק בבית העשיר באישון ליל?..."

ותוספת דברים אך למותר, כי כאן נראה תכונותיהם הנוראות של בני האדם (אם אינם מתקנים מידותיהם): עדיין יושב בביתו הרעוע המט ליפול, וכבר 'שכח' הכל, והינו גוער במי שבא להיטיב לו ולבשר לו 'בשורה טובה' אודות עשירותו.

ידוע שרבי ישראל סאלאנטער ז"ע הקים את 'בית המוסר' משום מעשה שהיה, וזה דבר המעשה: שני ידידים היו שלפרנסתם שמשו כסנדלרים פשוטים, והיה מרוויחים בקושי את מטה לחמם. עברו ימים, ואחד מהם עלה לגדולה והתעשר עושר רב, במרוצת הזמן נתעלה ונתגדל שמו של העשיר ונתמנה ל'ראש הקהל' עד שכבר שכחו הכל (וגם הוא עצמו) מעניותו לשעבר...

והי היום, ו'ראש הקהל' שידך את בנו עם בתו של רב העיירה. שמחת הנישואין נערכה ברוב פאר והדר, במעמד רבנים וקהל רב לכבודו של עשיר דגן, כל זה היה לצנינים בעיניו של רעהו שנשאר בסנדלריותו ועניותו. הלה שכולו אכול קנאה היה, החליט לעשות

מעשה... בעמוד החתן והמחותנים תחת החופה ניגש אל ה'עשיר' הושיט לפניו 'נעל' ושאלו האם יוכל מע"כ לתקן לי הנעל זאת, כאומר... לא ישכח מר ש'בעצם' אינו אלא סנדלר פשוט, כמוני כמוך...

כשמוע העשיר בקשה זאת, התבייש בושה וכלימה 'וכדי בזיון וקצף', ונפל ארצה מתעלף, ובאותו מעמד נפח את נשמתו והשיבה ליוצרו מרוב צער וכלימה. באותה שעה עמד רבי ישראל וייסד את בית המוסר, ללמד את בני ישראל עבודת המידות כיצד.

היה אומר הגר"ח רבי נטע ציינווירט זצוק"ל: העולם סוברים שהטעם לפתיחת 'בית המוסר' היתה, כשראה רבי ישראל 'השחתת המידות' של העני עד היכן היא מגעת... אך לא כן הוא, שהרי 'השחתה' כזו נדירה היא למאוד, ואין חוששין לדבר שאינו מצוי. אלא סיבת הדבר היא מחמת העשיר דייקא, מדוע איבד עשתונותו? ולא יכול היה לסבול מעט בושה - עשירות יש לך, כבוד יש לך, לראש הקהל נתמנית. גם בנחת זכית, השתדכת עם הרב, וכשכל כך היטיב ה' עמך, מה לך מתעלף בשל אמירה מטופשת של העני המסכן?... אדרבה, עליך לקחת את הנעל מידו ולרקוד עמה, בהודאה לה' שהרים אותך מאשפתות... מדוע הספקת לשכוח לגמרי ממצבך הקודם...

כתב הרה"ק מקאמרנא ז"ע (בחומש היכל הברכה) על הפסוק בפרשתן (ל ג) "לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה", שהוא מלשון 'מייחל' ומקווה, ואמר הכתוב 'לא יחל דברו' - היינו דיבורי תפילה, שלא יהיה מקווה שתפילתו תפעל פעולה, אלא יגש אל התפילה בדרך וודאות- שבוודאי ככל היוצא מפיו (בתפילתו) יעשה הקב"ה, ואפילו היוצא מפיו בסתמא- ללא דביקות אלא אמירה בעלמא גם זאת יעשה הקב"ה.

וכה זעק הרה"ק ה'ברכת אברהם' ז"א (בתוך כדי אמירת פרק צ"א שבתהלים 'יושב בסתר' וכו' לאחר הדלקת נר חנוכה): "יקראני ואענהו", דוד המלך מגלה את אוזנו, שהקב"ה עומד ומכריז 'יקראני ואענהו', 'רופט מיר און איך וועל אייך ענטפרען, און פארוואס ענטפערט עד נישט, וייל מ'רופט איהם נישט"... בתרגום: 'בני אהובי, קראו אלי ואענה אתכם, אמלא כל רצונכם לטובה', ומדוע נראה לפעמים שאינו 'עונה'? כי אכן אינו קורא אל ה'! ואין הכוונה שאינו 'מתפלל' כלל... אלא אף אם מתפלל, אך אין זה מתוך הכרה וההרגשה, כי רק על ידי התפילה תגיע אליו הישועה, דוגמת המבקש טובה מחברו באופן שרק בידי חבר זה היכולת לעזור.

פעם נסע הגה"צ רבי יהודה לייב קאסטלניץ זצוק"ל (אביו של הרה"ק הרמ"ח סלאנים ז"ע), מטבריה לחו"ל, אל בית רבו הרה"ק ה'דברי שמואל' ז"ע, והיתה הנסיעה קשה ומשברת עצמות. תחילה היו נוסעים ביבשה מטבריה ועד חיפה, משם הייתה הנסיעה בדרך אניה בלב ים עד לאודסה, ומשם שוב ביבשה ברכבת הקיטור עד לגרונדא, ומשם לבית הרב.

אחר כל טלטולי הדרכים הגיע רי"ל בשעטומ"צ לחצר הקודש, והסתופף בצילא דמהימנותא תקופת זמן כשהוא נהנה מזיו השכינה... בדרכו חזרה על הרכבת מגרונדא לאודסה, והוא זקן

לפני כמה שנים הלכתי לאסוף כסף עבור חבר שאיבד את כל רכושו. הוא היה עשיר גדול, ירד מנכסיו והפך להיות עני מרוד. סידרו לנו תור אצל אחד המיליונרים, נכנסנו אליו, הראנו לו את כל ההסכמות מהרבנים, אחר כך הוא מוציא את פנקס הצ'קים. הייתי בטוח שהוא עומד לכתוב סכום בן שש ספרות, אבל הוא מושיט לי את הצ'ק שכתב 360 ש"ח "עשרים פעמים 'חי'". אמרתי לו: "עדיף שהיית כותב פעם אחת 'מת'..."

הגאון הרב ברוך רוזנבלום שליט"א, על לימוד זכות ושכל ישר

"אלה המצוות והמשפטים" (במדבר ל"ו, י"ג)

אני רוצה להביא בפניכם סיטואציה: יש לך שכן שאתה מכיר אותו בתור אדם ירא שמים. הוא מתפלל בכל בוקר בהנף החמה, אחר כך הוא נכנס לשיעור בדף היומי, משתדל לדקדק במצוה קלה כבחמורה.

פעם אחת, בשעה שתים בלילה, אתה יושב במרפסת ונהנה מהאוויר הצח ומהשקט, ופתאום אתה רואה את השכן הזה יוצא בשקט מהבית, עם סולם ביד וכובע גרב על הפנים. בצד אחד של החגורה יש לו לום, ובצד השני יש לו מספרי ברזל גדולים אתה עוקב אחריו בעיניך, משתומם, ופתאום אתה קולט שהוא מטפס על הסולם לדירה בקומה השנייה, שם מתגוררת אשה אלמנה שסוחרת ביהלומים. אתה המום. אתה שואל את עצמך: מה בדיוק הוא עושה? אומרת לך המשנה: "והוי דן את כל האדם לכף זכות".

איך אפשר לדון דבר כזה לכף זכות?

אם תרצה לומר, שבעלת הדירה נתקעה בדירתה, והוא מחלץ אותה כעת - בשביל מה כובע גרב על הפנים?

ואם תאמר שהוא בא להציל אותה מפורצים שחדרו לדירה שלה - בשביל מה מספרי הברזל הגדולים?

קשה, קשה מאד למצוא איזושהי כף זכות. ועל אף שקשה, צריך להתאמץ ולמצוא אפשרות של כף זכות. צריך לקחת את הסיטואציה העקומה ביותר שיש, ולהלביש על המקרה.

השמועה מספרת, שמישהו שאל פעם את ה'פני מנחם' מגור, למה נאמר לדון ל"כף" זכות ולא למזלג?

אמר ה'פני מנחם': אין הכוונה לכלי אוכל, אלא לכף נעלים. מה עושים אם הרגל לא מצליחה להכנס לנעל? לוקחים כף נעליים ודוחפים בכוח! כך, גם אם קשה להכניס ללב איזושהי כף זכות, דוחפים בכח עד שהיא תכנס!

ואיזו כף זכות נוכל 'לדחוף' על השכן ירא-השמים עם הכובע גרב? בוואו נאמר, שהוא טיפס למעלה כי רצה לעשות שילוח הקן. הוא ראה שיש על הצינור המרכזי קן ובו יונה שדוגרת על הביצים, והרב

אמר בשיעור על שלוח הקן, שהיונה-האמא דוגרת רק בלילה. השכן חזר מאוחר בלילה משיעור, ונזכר בדברי הרב, ואמר לעצמו - זה הזמן לעשות שילוח הקן!

ישאל השואל: "יפה מאוד, אבל למה כובע גרב?"

התשובה פשוטה מאוד - כי הוא פוחד שהיונה תעוף לו על הפרצוף. "ולמה הוא צריך לום?"

כי הרב אמר בשיעור, שאי אפשר לבוא אל היונה ולהגיד לה: 'תעופי מפה', צריך לגעת ביונה ולהזיז אותה. הוא לא מצא בבית מטאטא, אבל הוא מצא בבית את הלום של 'משה - הפורץ החרדי', אז הוא לקח אותו, כדי שאיתו הוא ידחוף את היונה...

"ולמה צריך מספרי ברזל?"

אה, אולי בשביל לשבור את הביצים...

מה אתם אומרים על הרעיון הגאוני הזה?

אתה יושב בצהרי השבת במרפסת, ורואה את אחד ממתפללי בית הכנסת נכנס לרכב שלו, מתניע ונוסע. בלי שום סיבה נראית לעין. אין איתו איזה ילד פצוע ולא אשה כורעת ללדת. אתה אומר לעצמך: "פיקוח נפש, כן הוא נסע. גם אם אני לא יודע ולא מביין".

יפה מאוד, דנת לכף זכות.

אבל עכשיו נבוא ונשאל שאלה קצת מהפכנית: למה זה משנה אם

תדון לכף זכות? הרי בכל מקרה, אסור לך להוציא מהפה שלך שום מילה, כי אם תאמר משהו, אתה תעבור על "לא תלך רכיל בעמך". אם כך, עיקר המצוה הזאת במחשבה. הקב"ה אומר: אני מבקש ממך, אל תראה רע במישהו! "אה, אבל ראיתי אותו עם סולם, עם כובע גרב ולום ומספרי ברזל בשתיים בלילה..." , "ראיתי אותו נוסע בשבת, בלי שום סיבה נראית לעין".

נכון, אבל מאחר שהקב"ה רוצה שלא נראה רע באדם שאינו רשע, אנחנו צריכים לאמן את המוח שלנו לא לראות רע. יתרה מזו, נאמן את עצמנו אפילו להתבונן באופן 'עקום', כאשר יש בכך צורך, כדי למצוא צד זכות.

רעיון נפלא ראיתי בספר 'שיחות מוסר' של רבי דוד קראנגלאס זצ"ל, משגיח בישיבת בולטימור: הוא שואל שאלה עצומה: אדם סבור ש'צד הזכות' שהוא מצא אינו אמת, והוא כביכול מערים ומרמה את עצמו. וכי ניתן לומר, שהתורה תרגיל אותנו חס ושלום לדברי שקר? ועוד הלא השם יתברך רוצה שיהיה לנו שכל ישר, ונשכיל להתנהג על פי חוקי השכל. ואם כן, האם יתכן שנצטוו להרגיל את עצמנו לדון דברים בהיפוך הישירות ובעיקום השכל?

רבי דוד קראנגלאס מוסיף ואומר: הקב"ה רוצה שלכל אחד ואחד מאיתנו יהיה לב טוב. הוא מצווה אותנו לעשות חסד, לתת צדקה, לעזור לזולת בכל שטח ועניין. ויתרה מזו, הוא חפץ שנסייע גם לאנשים ש'נפלו', לכאורה באשמתם הם. להלן מעשה שהיה:

לפני כמה שנים הלכתי לאסוף כסף עבור חבר שאיבד את כל רכשו, הוא היה עשיר גדול, אבל עסקה אחת לא נכונה שעשה, הפילה אותו עד עפר, הוא ירד מנכסיו והפך להיות עני מרוד. מהיכן נוכל להשיג כסף כדי לסייע לו? סידרו לנו תור אצל אחד המיליונרים, והיינו בטוחים שממנו תבוא הישועה.

נכנסנו אליו, הראינו לו את כל ההסכמות מהרבנים. הוא יושב וקורא, בעיון גדול. אחר כך הוא מוציא את פנקס הצ'קים. הייתי בטוח שהוא עומד לכתוב סכום בן שש ספרות, אבל הוא מושיט לי את הצ'ק שכתב - שלוש מאות ושישים שקלים.

"בבקשה", הוא אומר לי, "עשרים פעמים 'חי' אמרתי לו: 'תאמין לי, עדיף שהיית כותב פעם אחת 'מת'". "למה אתה אומר ככה, אתה מזלזל בתרומה שלי?" "חס ושלום, אבל ציפיתי להרבה יותר!"

"תשמע", הוא אמר לי, "אם אתה מדבר בכזאת חוצפה, אענה לך גם אני בחוצפה - אם הוא היה מצליח בעסקים, היה נותן לי דיבידנדים? לא. אז למה אם הוא הפסיד, אני צריך לתת לו דיבידנדים?" אמרתי לי: "כבודו לומד לפעמים תלמוד בבלי?" "ודאי", הוא הכריז בקול תרועה, "פעמיים ביום דף היומי!"

הבאתי לו את הגמרא בסוטה (יד ע"ב): "דרש רבי שמלאי: תורה תחילתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים. תחילתה גמילות חסדים - דכתיב: 'ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם', וסופה גמילות חסדים - דכתיב 'ויקבור אותו בגי'" שאלתי אותו: "תגיד לי, למה מביאה הגמרא את תחילת החסד מתפירת עלי התאנה, ולא מבריאת אדם הראשון?" "למה באמת?"

אמרת: "הקב"ה מלמד אותנו מהו חסד אמיתי. הקב"ה ברא את האדם, והאדם חטא! הקב"ה יכול להגיד לו: 'הסתבכת בגלל החטא שלך? בעיה שלך, תסתדר לבד!'. אבל לא כך היה. מה עשה בורא העולם ל'מסתבך' הראשון בעולם? - 'ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם'. ללמדך, שגם אם אדם מסתבך באשמתו, צריך לדאוג לו!

"ולמה נסמך לזה ענין הקבורה? ללמדך, שכמו שאתה לא צריך לעשות כלום כדי למות, פתאום הקב"ה מוציא ממך את הנשמה - כך גם אם נפלת, זה לא מחמת הצעד הכלכלי שעשית, בחכמה או שלא בחכמה, אלא הקב"ה סידר לך שתיפול. והקב"ה רוצה לזכות את כולנו לתת לך!" אומר רבי דוד קראנגלאס: "וכשם שהקב"ה רוצה שיהיה לנו לב טוב, הוא גם רוצה שיהיה לנו שכל טוב!"

מללכת הפוך יוצא שכל ישר

נשאלת השאלה: איך נוצר שכל טוב? פשוט מאוד, מלדון לכף זכות! איך יכול להיווצר מכך שכל טוב, והרי לכאורה, זהו הפך השכל? אומר הרב קראנגלאס: מללכת הפוך יוצא שכל ישר.

רבי חיים פרידלנדר זצ"ל כותב בספרו 'שפתי חיים' דבר נפלא: אם היית רואה את אבא שלך, בשעה שתיים בלילה, מטפס לאיזושהי דירה ויוצא משם עם תיק - מה היית חושב עליו, הוא גנב או לא? המחשבה שלך היתה כזאת: אני לא יודע מה הסיבה. אבל דבר אחד אני יודע - אבא שלי לא גנב!

יכול להיות שהזקנה שגרה בדירה ההיא, נמצאת כרגע ב'מעייני הישועה', וזקוקה לכדור מתחת ללשון, אבל אין אותו כרגע בבית החולים, ורק בבית שלה יש, התקשרו אליו שילך לדירה שלך, ויביא לה מהר את הכדור שנמצא שם בארונות, כי זה כמעט פיקוח נפש! אין לו מפתח, אז ברוב חסדו הוא הסכים לטפס ולהכנס דרך החלון. כל הכבוד לו!

אם מדובר באבא שלך - אתה תדע תמיד למצוא נקודת זכות, גם מתחת לאדמה.

ומה איתנו עצמנו? לכל דבר שאנחנו עושים יש לנו תרוץ. אנחנו מומחים גדולים במציאת נקודות זכות על עצמנו.

אם כך, אותם תירוצים שאתה אומר לגבי עצמך - תאמר גם לגבי הזולת!

אופן המחשבה 'העקום' הזה של מציאת זכות, הופך אותך להיות אדם עם ראש ישר, עם שכל טוב שרואה רק טוב.

בתקופה בה שהיתי בקליוולנד שבארה"ב, נחשפתי שם לאחת הקהילות המיוחדות ביותר. יהודים יקרי ערך, בני תורה, שלא סוגדים למתירנות האמריקאית. מוסדות תורה לרוב, המוסד הגדול ביותר הינו "מוסדות הרב דסלר", בו מתחנכים כ- 2,000 תלמידים, מוסד הקיים מזה שמונים שנה...

הגאון רבי יחיאל צוקר, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה': לב החכם לימינו, ולב הכסיל לשמאלו..

"גְּדֵרֵת צֵאן נִבְנָה לְמִקְנֵנוּ פֶּה וְעָרִים לְטִפְנֵנוּ" (במדבר ל"ב, ט"ז)

נדמיין לעצמנו מצב שבו אנחנו רואים אדם הצועד ברחוב, בידו האחת הוא מחזיק בילדו בן השנתיים, ובידו השנייה הוא גורר אחריו מזוודת טרולי בעלת ארבעה גלגלים.

ברגע של היסח דעת, משחרר בן השנתיים את אחיזתו של האב בידו, ובורח אל הכביש הסואן. האב המבוהל רוצה לרוץ אחרי בנו, ובטעות משחרר את המזוודה מאחיזתו. התוצאה המתבקשת היא שהמזוודה מתחילה להתדרדר במורד המדרכה ומאיימת לעוף גם היא אל הכביש, ולהפוך למרמס תחת גלגליו של איזה אוטובוס גדול ממדים, או אולי גלגלי משאית כבדה במיוחד.

באינסטינקט של רגע, זונח האב את הדאגה לבנו, ומתחיל לרוץ אחרי המזוודה בחרדה גדולה, כדי שהיא לא תיפגע חלילה.

מה נאמר ומה נדבר אם מקרה כזה ייגלה לנגד עינינו? חושבני שלימוד הזכות היחיד על האב, יכול להיות שאולי במזוודה יש לו עוד שני ילדים, ולכן הוא בחר לדאוג לשניים במקום להציל את האחד...

אבל אם נגלה שבמזוודה יש כמה כלי כסף ותכשיטים, ונשמע שהאבא עזב את בנו כדי להציל את ממונו, מה נגיד עליו? שהוא טעון בדיקה רצינית האם הוא יצור אנושי, או שמא הוא בכלל חייזר שמגיע ממקומות אחרים.

ואם לאחר בדיקה יתברר שהוא אכן אדם, בשר ודם כמונו ממש, אנחנו נשלח אותו מיידית לאשפוז בבית חולים לתשושי נפש. להעדיף את הממון על פני הילד שרץ אל הכביש? איזה מן אבא בעולם יעשה דבר כזה?

אז בואו נראה מה כתוב במדרש, על פרשתנו פרשת מטות.

אומר המדרש: "לב חכם לימינו זה משה רבינו, ולב כסיל לשמאלו אלו בני ראובן ובני גד". למה? כי בני ראובן ובני גד, כשביקשו להישאר בעבר הירדן, אמרו למשה רבינו: נבנה גדרות צאן למקננו, וערים לטיפינו. נדאג קודם לבהמות שלנו, ורק אחר כך לילדים, על זה אומר הפסוק: "לב כסיל לשמאלו". ואילו משה רבינו ענה להם בצורה הנכונה: "בנו לכם ערים לטפכם וגדרות לצאנכם". עליו נאמר "לב חכם לימינו..."

זה הרי בלתי נתפס: דור המדבר, דור דעה. שני שבטים מעם ישראל,

שבטים שלמים שכללו רבבות רבבות אנשים, כל מה שיש להם לדאוג לו זה הצאן? האם יעלה על הדעת לומר דבר כזה, שהצאן שלהם חשוב להם יותר מהילדים שלהם? בוודאי שלא! המדרש הזה טעון ביאור, מונח פה משהו עמוק יותר, כי הפירוש כפשוטו לא מתקבל על הדעת.

אומר ה'באר יוסף', הלא הוא המגיד הירושלמי רבי יוסף צבי סלנט זצ"ל, פשט נפלא:

רש"י הקדוש אומר בפרשתנו, שבסיחון גרו כל כך הרבה אנשים, שגם אם הם היו יתושים לא היה אפשר לנצח אותם בגלל מספרם הרב. וסיחון היה אדם כל כך חזק, שאפילו אם היה יושב בכפר קטן ואנשים חלשים, לא היה אפשר לנצח אותו.

מה עשה הקב"ה? נתן בליבם לצאת למלחמה, וכך הם מתו כולם במקום אחד, וכשבאו ישראל לכבוש את עריהם, הם לא היו צריכים להתאמץ בכלל, כי נותרו שם רק הנשים והטף.

ממילא היו ערים בנויות, בתים מלאים כל טוב, שבט ראובן ושבט גד לא היו צריכים להתאמץ יותר מדי, כדי למצוא מקום לאכסן את הילדים שלהם. אבל באשר לצאן הם היו בבעיה, כי הצאן של בני סיחון נשאר בגדרות הצאן שלהם, עכשיו היו צריכים לבנות דירים ורפתות חדשים, שיספיקו גם לבהמות שבני ישראל הביאו איתם, ולכן הם אמרו נבנה גדרות צאן למקננו, ולאחר שנשלים את המלאכה הזאת, נפנה לבנות גם ערים לטיפינו, נבנה עוד בתים ויישובים שיהיה מקום בהרחבה, אבל זה פחות דחוף, כי גם עכשיו כבר יש להם איפה לגור.

**פנה התלמיד לגרא"מ שך זצ"ל:
"שמענו על זה שיש שלא עושים
קידוש בליל שבת, בין השעה
שש לשעה שבע, אבל מעולם
לא שמענו על זה שיש אנשים
שמקפידים לא לאכול ארוחת
בוקר, בין השעה שמונה לשמונה
וחצי. מה הפשט בהנהגה המיוחדת
הזאת של ראש הישיבה???"**

לפחות לשבת על כסא, ויהיה לי יותר נחמד בזמן הזה... אם בעל
האחוזה יקבל מכתב כזה מהמלך, אני מאמין שהוא יסכים להתחשב
בי יותר..."

פרצו שליחי המלך בבכי ואמרו לו: "שוטה שכמוך, תראה כמה שאתה
רחוק מהמלוכה, אתה אפילו לא מבין מה המשמעות של להיות
בן מלך. עולמך צר כעולמה של נמלה, אתה רוצה כסא, ומבקש
שכשננתנים לך מכות, שהן לא תהיינה מכות חזקות מד...
"אתה בנו של המלך, אתה יכול לבקש ממנו שיבנה לך ארמון, וייתן לך
אלפי משרתים שישרתו אותך, ויתנו לך את מיטב המאכלים ותפנוקי
העולם, ואתה מבקש לקבל סנדוויץ' עם חמאה ורצועות גמבה,
במקום לחם יבש..."

"כך גם אתה", אמרתי לאותו יהודי, "אנחנו רוצים שיבוא משיח כדי
שירבה כבוד שמים. יהיה בית המקדש, יהיו לנו קרבנות, כהן גדול,
אורים ותומים, מראות אלוקים וכבוד השכינה, ואתה מדבר איתי על
טיול לטיבט... אוי ואבוי!!!"

כמובן שהכוחות שלנו מוגבלים. אנחנו מאוד משתדלים להרבות
בכבוד בשמים, אבל כמה אנחנו כבר מסוגלים לעשות?
כדאי שנשמע את הסיפור הזה, שסיפר אחד מתלמידי של מרן
הגרא"מ שך, שזכה לשמש אותה ולהגיש לו את ארוחת הבוקר. אותו
תלמיד שם לב שלרב שך יש מנהג משונה: הוא לא אוכל ארוחת בוקר
בין השעה שמונה לשעה שמונה וחצי. אם מגישים לו את ארוחת
הבוקר בשעה רבע לשמונה, הוא יאכל ויסיים לפני שמונה, אם יגישו
לו בשמונה וחצי הוא יאכל ללא שהיות. אבל אם יגישו לו את הארוחה
בשעה שמונה וחמישה, הוא ימתין עד שמונה וחצי ורק אז יטול ידיים
ויאכל.

אמר להם משה רבינו: טעות בידכם. גם אם יש לכם איפה לגור, זה
לא מספיק. אתם צריכים לטהר את הבתים מהעבודה זרה שלהם,
להשמיד את כל הדברים הרעים, לבסס בתים שאינם קיימים בשביל
חיי מותרות, אלא כאלו שמטרתם לעשות את רצון ה'.
כי החיים הרוחניים וחינוך הילדים קודמים לכל דבר. זה הבסיס,
היסוד, קודם מכינים את השטח מבחינה רוחנית, אחר כך בודקים מה
צריך במישור הגשמי.

לפני שלוש שנים פגשתי בימי 'בין הזמנים' יהודי בצפון הארץ. הוא
לא היה נראה אחד שעסוק יותר מדי בהבנת העומק של החילוק בין
הקצות לנתיבות, ונראה שכבר כמה עשרות שנים שהוא לא למד
מוסר בשפתיים דולקות... יהודי שנראה מסודר בחיים, עם רכב יפה,
שעון יוקרתי לזרועו, בקיצור, לא אברך כולל...
פתאום שמעתי אותו אומר: "אוי, כבר הגיע הזמן שיבוא המשיח... אי
אפשר כבר לחכות".

האמת שהופתעתי לשמוע משפט כזה מפיו, ואפילו קצת נבהלתי.
אם הוא מדבר על משיח, אולי קרה משהו חלילה. שאלתי אותו
בעדינות... "מה הסיפור? למה משיח עכשיו???"

והוא השיב לי תשובה מאוד פשוטה: "כבר 25 שנה שאני לא הייתי
בארץ בתקופה הזאת של השנה", הוא אומר, "חודש אוגוסט זה חודש
שמוקדש לטיול בחו"ל, פעם בשווייץ, פעם אוסטרליה, פעם תאילנד או
טיבט. אבל לא בארץ!"

"עכשיו באו זמנים קשים, משבר הקורונה, אין טיסות, ובמקום לנפוש
לי במלון יוקרתי באיי סיישל, אני תקוע פה בצימר פשוט במושב
דלתון... מה אומר ומה אדבר, באמת צריכים כבר משיח!"

אמרתי לו, שבדיוק בשביל זה באו ימי 'בין המיצרים' בתקופה הזאת,
כדי להסביר לנו שמשיח חשוב לנו לא בגלל העדר טיסות לטיולים
בחו"ל, ולא בגלל הצימר הלא מוצלח בצפון...

מרנא ה'חפץ חיים' זיע"א, סיפר משל נפלא שמתאר את המצב הזה:
מעשה בבן מלך שנחטף ונלקח בשבי בעודו צעיר לימים, והמלך לא
נואש ושלח אחריו שליחים לכל מקום, במטרה לאתר אותו ולהשיבו
אל אביו. אחרי מספר שנים, כשהוא כבר היה נער או אפילו גבר צעיר,
הגיעה שמועה על איזה רועה צאן, שעובד אצל בעל אחוזה אלים,
ושנראה דומה לבנו של המלך.

הגיעו השליחים לאחוזה, בדקו בסימנים שהיו ידועים להם, ואימתו
את ההשערה. אכן, זהו בנו האבוד של המלך. מיד לקחו אותו, העלו
אותו אל העגלה שאיתה באו, ואמרו לו שהוא נוסע לפגוש את המלך.
"אתה בנו של המלך", אמרו לצעיר המופתע. "כשתבוא אליו תוכל
לבקש ממנו כל מה שתמצא וזהו יתן לך..."

הרהר הצעיר מעט, ולבסוף אמר: "אני כבר יודע מה אבקש ממנו! אני
אבקש שישלח מכתב יפה לבעל האחוזה שלי, ויבקש ממנו שיפסיק
להרביץ לי כל כך הרבה, ושיתחיל לתת לי אוכל יותר טוב, במקום
הלחם היבש שהוא נותן לי כיום, וגם שיאפשר לי לקחת איתי כסא
קטן אל המרעה, כדי שבזמן שהכבשים אוכלים עשב, אני אוכל

בבוץ, גם מפני כבודם, וגם בגלל ביטול תורה, שייקח להם זמן לנקות בגדיהם...

במשך שמונה עשרה שנה היה מחוץ לבית, הוא חגג בר מצוה ללא הוריו ואף חתונתו היתה ללא הוריו!

בשנים האחרונות יצאו לאור שני כרכי "מכתב מאליהו" - מכתבים, שרובם הם מכתבים בין האבא הגדול לבנו, זה מדהים לראות איך ניתן להחזיק בן מרחוק, ולהעניק לו כל כך הרבה אהבה דרך מכתבים.

התבוננתי ומצאתי, שלאורך כל המכתבים ישנו קו אחד שמוביל כל הדרך - אנחנו פה בעולם לרכוש גדלות עצמית ובוזה להרבות כבוד שמים, ואת זה אנחנו צריכים לשים במרכז, כל מה שמביא אותנו לגדלות וריבוי כבוד שמים - אנו נקבל, וכל מה שאינו מוביל לשם - נסנו.

בעודו בחור, טרם נישואיו, מונה רבי נחום זאב להיות ר"מ בשיעור ב' בישיבת טלז לצעירים. במכתבים ששולח אביו הגרא"א למספר קרובים, רואים עד כמה שמח בתפקיד זה שקיבל בנו, ושהוא מתעלה בתורה, אך תקופה קצרה אח"כ ביקשוהו ראשי הישיבה הגרא"מ בלוך והגר"מ קאטץ שיטול על עצמו את ניהול בתי הספר לבנים ובנות, שהוקמו שנה קודם לכן וניהולם כשל. קשה היה לו לעזוב את ה'שטעייגן' שלו, הוא שלח מכתב לאביו ואביו ענה לו: "אם ראשי הישיבה נתנו עיניהם בך לעניין זה, ומבינים שבכוחך לנהל את המוסדות, עליך לעזוב את השטייגען האישי בשביל להרבות כבוד שמים!!!"

ביום חתונתו של רבי נחום זאב, נטלו רבי אליהו מאיר בלוך למשפחה, כדי לשכנע את ההורים לשלוח את בנם לבית הספר התורני שלהם ולא לבית הספר הכללי. כשקיבלו את הסכמתם, אמר לו הגרא"מ בלוך: "עכשיו אתה יכול להיכנס לחופה!"

הבנתי, שמי שגדל בחייו עם ערך אחד - לגדול בתורה ולהרבות כבוד שמים, מבין שזה המרכז, וזה חשוב יותר מלגדול כבן יחיד בבית ההורים מגיל תשע! הוא מבין שעדיף להיות בישיבה ולהתעלות, למרות שבכך לא יוכלו הוריו להשתתף בסעודת בר המצוה שלו, ואפילו לא בחתונתו!

הוא מבין שביום החופה, זה הזמן הכי מתאים בעולם לכתת רגלים ולשבת עם הורים לילד יהודי, כדי להביא עוד נשמה של הקב"ה לחיות חיי תורה! רק כך מצליחים להעמיד באמריקה המתירנית מוסד, שברבות השנים העמיד עשרות אלפי בתים נאמנים לה' ותורתו.

משום שהמהות שעליה התחנך רבי נחום זאב, היתה האנטיתזה המושלמת למתירנות והנהנתנות האמריקאית. ויתור מלא, ויתור מוחלט על כל מה שמעניין ויפה ומועיל ומכבד ונחמד, ובלבד שיזכה להרבות כבוד שמים.

קודם בונים 'בתים לטפכם', קודם משקיעים בביעור העבודה זרה וההשקפות הרעות, בהכנת קרקע מועילה ופורייה לצמיחה רוחנית של הילדים הטוהורים, ורק לאחר מכן 'גדרות לצאנכם' - השקעה בעניין המשני של דאגה לפרנסה ולרכוש הגשמי.

יום אחד אזר התלמיד אומץ ופנה למרן: "למדנו רבינו: שמענו על זה שיש שלא עושים קידוש בליל שבת, בין השעה שש לשעה שבע, אבל מעולם לא שמענו על זה שיש אנשים שמקפידים לא לאכול ארוחת בוקר, בין השעה שמונה לשמונה וחצי. מה הפשט בהנהגה המיוחדת הזאת של ראש הישיבה???"

אמר לו הרב שך דבר נורא... "אנחנו נמצאים בבני ברק", אמר, "בקרית הישיבה. יש לנו בצמוד את אחד מהיכלי התורה הגדולים בעולם, העיר כולה מלאה בישיבות ותלמודי תורה, אשרינו שזכינו!

"לא הרחק מכאן, ברמת גן, גבעתיים, תל אביב, פתח תקווה, בת ים, חולון וכל הסביבה, יש שמה כמיליון וחצי ילדים, שצועדים מדי בוקר לבית ספר שבו לא מלמדים אותם לומר קריאת שמע! לא מלמדים אותם לשמור שבת! לא מלמדים אותם להיות יהודים!!! כמה כאב הדבר הזה גורם לקב"ה! כמה כאב וצער!

"מה אנחנו יכולים לעשות? מה שאנחנו יכולים אנחנו עושים, ועדיין זה רק טיפה מן הים. אין לנו אפשרות להציל את כולם ואפילו לא את רובם.

"אבל לאכול ארוחת בוקר - אני לא יכול לאכול כשמיליון וחצי ילדים צועדים למערכת חינוך, שמחנכת אותם לשמד. אני לא יכול! לכן כל עוד הילדים האלו צועדים לבית הספר, אני לא אוכל ארוחת בוקר. כשכבוד שמים מתחלל אני לא מסוגל לאכול..."

בשנה שעברה הוזקקתי לעבור עם בני משפחתי למשך ארבע וחצי חודשים, לקליוולנד שבארה"ב, נחשפתי שם לאחת הקהילות המיוחדות ביותר שהכרתי. יהודים יקרי ערך בני תורה, שלא סוגדים למתירנות האמריקאית. מוסדות תורה לרוב, המוסד הגדול ביותר הינו 'מוסדות הרב דסלר' בו מתחנכים כ- 2,000 תלמידים, מוסד הקיים מזה שמונים שנה.

למעשה זה המוסד האחראי לכל האידישקייט במקום, אותו הקים וניהל רבי נחום זאב דסלר זצ"ל, בנו של המשגיח הנודע מרן הגה"צ רבי אליהו אליעזר דסלר זצוק"ל.

בתקופה בה שהיתי בקליוולנד ישבתי עם בני המשפחה המנהלים היום את המוסדות, וניסיתי להתחקות אחרי סוד המקום, ולאחר ששמעתי את הסיפור הבא, אני חושב שהבנתי את אותו סוד. וכך סיפרו:

מרן הגרא"א דסלר עבר עם משפחתו מקלם ללונדון, אך משגדל בנו נחום זאב לא הסתפק הגרא"א בנוסח החינוך שהיה באנגליה, היה קשה לו שבנו יחידו לא יקבל את העומק היהודי, כפי שהקנו אותו בקלם. כשהיה בנו בן תשע! הניח אותו על ספינה שהפליגה לליטא, עם שלט תלוי בצווארו בו נכתבו פרטיו ופרטי המקום אליו הוא צריך להגיע, וכך שלח אותו בחזרה לקלם...

משהגיע אל הסבתא שהיתה גרה בקלם, בשעת הצהרים, יצאה איתו מעט לרחובה של עיר. לא היו שם מדרכות, רק פסי עץ על גבי הבוץ. בשלב מסוים אמרה לו עכשיו אנו נרד לבוץ, כי בני הישיבה הולכים כעת בדרך זו מהת"ת למקום האכילה, ואין מן הראוי שהם יתלכלכו

לשמוע ולתמוע

ברכב, בבית, ובכל מקום..

התקשרו לקו השיעורים של 'דרשו'
וקבלו אלפי שיעורים והרצאות להאזנה

077-2222-666

פרשת השבוע מפי מיטב המרצים

חדשות 'דרשו' ועדכונים

מידע לנבחני 'דרשו'

'גישמאק בלימוד'

הרצאות על מתיקות התורה

שיעורי תוספות לפי סדר 'הדף היומי'

הרצאות לחגים ומועדים

תוכניות מיוחדות

שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

שיעורי 'הדף היומי'
בעברית, אידיש וצרפתית

שיעורי 'הדף היומי בהלכה'
בבקאות ובעיון

'הפותח בכל יום'
תוכנית יומית עם
סיפורים וחיזוקים

קו השיעורים של 'דרשו' לחייג, ללמוד, לדעת

פעם בשבת קודש ישב ה'בבא סאלי' ולמד, ופתאום נפלה מנורת השמן על הרצפה, והלהבה גרמה לשטיח שהיה שם להתחיל לבעור. הביט ה'בבא סאלי' על האש ואמר כמשוחח עימה: "כאן בבית שומרים שבת; איך לך רשות לבעור כאן!", והאש נעצרה במקום!

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

"פְּכָל הַיָּצֵא מִפִּי יַעֲשֶׂה" (במדבר ל', ג')

שימושו של עם ישראל בכח הפה נחשב ל'אומנות' שלו, כפי שמביא רש"י בחומש במדבר (לא, ח). מה טמון בכינוי זה? אומר ה'חפץ חיים', כי כשם שהאמן הגדול ביותר והמוכשר ביותר זקוק לכלי עבודה כדי לייצר את המוצרים שהוא מוכר. כך גם כל יהודי, שכוחו רב ועצום לפעול בעולמות העליונים, צריך כלי אומנות עימם יוכל לפעול. כלי אומנות אלו הינם הפה.

האומן שבמשל, אם ישתמש בכלי עבודה שאינם תקינים, שוב לא יעזרו לו כל כשרונותיו ויכולותיו, והמוצר שיצא מתחת ידיו יהיה בלתי ראוי לשימוש. אף יהודי, אם לא ישמור על פיו שיישאר קדוש וראוי למלאכת עבודת הבורא - הרי שלתפילותיו ולתורתו לא יהיה כמעט ערך, חלילה וחס!

לא זו בלבד, אלא שה'חפץ חיים' מביא בשם ה**אלישיך הקדוש** זיע"א, כי תפילות כאלו ולימוד תורה כזה, שנעשים עם פה שאינו נקי - אף מעוררות קפידה נוראה על האדם שבא להלל ולשבח לבוראו, באמצעות כלי מטונף ומבוזה. והדברים מחרידים ממש!

שמעתי פעם סיפור; על קבוצת בחורים שהתלוו אל מרן ה'חזון איש' זצ"ל בטיולו היומי, ודיברו עימו בלימוד. עבר שם איזה יהודי פשוט, עם הארץ גמור, והתחיל להקניט אותם. אחד מהבחורים ניחן בפה שנון, והשיב לאותו טרחן תגובה הגונה וחריפה.

הוא היה בטוח כי ה'חזון איש' יהנה מהתשובה, אבל ה'חזון איש' אמר לו: "לא ענית טוב!". הלה הופתע, ושאל: "אז מה הייתי צריך לענות?", "שום דבר!" השיב ה'חזון איש' בכובד ראש. "בן תורה לא חייב לענות על כל דבר!".

כך גם נוכחתי אצל דודי זקני, עמוד ההוראה מרן ה**גרי"ש אלישיב** זצ"ל בחג השבועות. בשנים בהן נהג לצעוד רגלית לפנות בוקר מבית מדרשו בשכונת 'מאה שערים' עד לכותל המערבי, כדי להתפלל שם את תפילת המוסף. הוא היה הולך בראש כשקבוצה גדולה של מתפללים מאחוריו.

קבוצה כה גדולה של אנשים הולכים כך ביחד ברחובה של עיר היתה בולטת, ומידי פעם כשעברנו סמוך לערבים או רחוקים משמירת תורה ומצוות, הם צעקו לעברנו מילות גנאי, קללות ונאצות. הרב

אלישיב הורה לא להתייחס אליהם כלל ולא להשיב כלום. הפה של בן תורה הוא כלי יקר שמיועד לעבודה רוחנית, לימוד תורה ותפילות, לא משתמשים בו לכל צורך שצץ!

אצל גדולי וצדיקי הדורות ראו בבירור, את הכוח העצום שהיה למילותיהם ולדיבוריהם, גם כשנאמרו בהיסח הדעת מוחלט. ידוע הסיפור אודות גאון הגאונים, רבינו **אליהו מוילנא** זצ"ל, שהלך פעם שקוע בשרעפיו בבית המדרש של וילנא, וציציות טליתו נתפסו מתחת לרגלו של ילד קטן. "מיין קינד", אמר לו הגאון בחיוך, "שתחיה עד מאה ועשרים - אתה מוכן לשחרר את הציצית שלי?" ואותו ילד חי עד גיל מאה ועשרים בדיוק, כי אלו היו המילים שיצאו מפיו הקדוש של הגאון!

באחת מהקדמות ספריו של הגאון רבי **יצחק זילברשטיין** שליט"א, רבה של רמת-אלחנן בבני-ברק, הוא מספר אודות הצדיק המפורסם מנתיבות, רבי **ישראל אבוהצירא** זצ"ל, ה'בבא סאלי', כי פעם הוא ישב ולמד בשבת קודש, ופתאום נפלה מנורת השמן על הרצפה, והלהבה גרמה לשטיח שהיה שם להתחיל לבעור.

הביט ה'בבא סאלי' על האש ואמר כמשוחח עימה: "כאן בבית שומרים שבת; איך לך רשות לבעור כאן!", והאש נעצרה במקום!

ה'בבא סאלי' היה קדוש עליון, תלמיד חכם וצדיק מופלג, והסיפור הזה הוא לא מופת של פתאים - זהו כוח בסיסי של כוח הדיבור. כוח שהיה לכל יהודי, אילו רק היינו שומרים כראוי על הפה שלנו! שמעתי פעם סיפור מופלא מהגאון רבי **משה מרדכי שולזינגר** זצ"ל,

סיפר לי הרב הגאון רבי יצחק שרייבר שליט"א, מרבני ישיבת 'ארחות תורה', כי בשנתו האחרונה של מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, הגיע פרופסור ידוע לבדוק אותו בעת שלא חש בטוב. לאחר הבדיקה, כששוחח הרופא עם אחד מבני הבית בנוגע לתוצאות הבדיקה, העיר הפרופסור ואמר בביטול - כי רופא פלוני שבדק את ראש הישיבה קודם לכן, אינו מבין כלל בענין רפואי זה, ודחה את חוות דעתו בהחלטיות.

ראש הישיבה היה שרוי בחולשה גדולה, והיה נראה כי כלל אינו שומע את שיחת הרופא והנכד. אולם לפני שיצא הפרופסור מהחדר וביקש להיפרד מראש הישיבה, הראה לו הרב שטיינמן פנים זועמות. הנכד והמשמש המסור, הרב דוד שפירא, התפלא ואמר לסבו: "הרופא רוצה ללכת, והוא מעוניין לומר שלום לסבא". השיב לו הרב שטיינמן בלחש, באופן שלא יישמע לאחרים: "אבל לפני כמה דקות דיברתם פה לשון הרע!"...

אירע פעם שסכום כסף גדול נעלם מביתו של מרן הרב שטיינמן, ועלתה ההשערה כי נכנסו גנבים הביתה ונטלו את החפץ בקנין גזילה. כששמע ראש הישיבה את ההשערה הזאת, הגיב ואמר כי הוא אינו אוהב את המילה 'גנבים': "אמור - מישהו בא ולקח" - תיקן את איש שיחו...

הוא מאוד הקפיד לא להוציא מהפה שום מילה מגונה או עם משמעות שלילית. הוא היה רגיל לומר לאור דברי ה'חפץ חיים' שהבאנו: "כל דיבור רע שיוצא מהפה מוריד מערך הפה, ומפחית מקדושתו - ומי יודע כמה לימוד תורה אדם מפסיד בגלל זה!"

ראש הישיבה, מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל, מסר פעם שיחה על שמירת הפה, ובתוך הדברים סיפר את הסיפור הבא: בילדותו, בעיר מגוריו וואלוז'ין, הוא נצרך פעם לתקן את מנעליו, ונכנס לסנדלר המקומי כדי שיתקן את הטעון תיקון. הסנדלר נקב במחיר העבודה, ואמר לו כי זה לא תיקון ארוך, וכי יחכה בינתיים במקום עד שיסיים.

עוד מתקדם הסנדלר במלאכתו, ישב רבי מיכל יהודה והביט סביב. ספרי קודש רבים היו פזורים בין המדפים והארונות שבכוך הצר, והיה ברור כי הסנדלר אינו מבטל רגע מזמנו, וכי מתי שהוא מחוסר עבודה הוא מיד פותח ספר והוגה בתורה.

בינתיים נכנס למקום יהודי נוסף כשבידו זוג נעליים לתיקון. "אשמח אם תתקן לי את אלו", אמר הלה והושיט את הנעליים לסנדלר. "אני מגיע עכשיו מסנדלר פלוני לו הבאתי את הנעליים לתיקון, אך לא זו בלבד שלא תיקן לי אותן, אלא אף גרם נזק גדול יותר משהיה בתחילה".

אך שמע הסנדלר את הדברים הללו, ודחה בתקיפות את היד המושטת. "לא אתקן לך!", הכריז בנחרצות. "אינני לוקח עבודות ממספרי לשון הרע!"... הוא קם ממקומו ואיים עליו באמצעות פטישו, כדי להרחיקו מהסנדלריה...

(מתוך סדרת הספרים 'אוצרותיהם אמלא')

בעל 'משמר הלוי', אודות הגאון הקדוש רבי מרדכי רוזנבלט זצ"ל, אב"ד אושמינע, המוכר בתוארו רבי מְאֹטְלֶע אֶזְשִׁינְעֶר. מגדולי דורו היה לפני מעט יותר ממאה שנים, ושימש ברבנויות שונות בליטא, כדיין בעיר קורליץ וכראב"ד בעיר סלונים. אך הוכר יותר על שם רבנותו ב'אושמינע' ונודע כבעל מופת גדול.

בראשית ימיו הצניע את סגולת כוחו לשדד מערכות הטבע ולחולל ישועות, ורק שמע גדולת תורתו יצא למרחוק. אולם כאשר עורר פעם את בני עירו על תיקון גדול בענייני טהרה ולא צייתו לדבריו, יצא מגדרו והראה כוחו בעשיית מופתים. מאז חרדו מאוד מכבודו, והתפרסם כבעל מופת גדול.

רבי משה מרדכי סיפר, כי פעם אחת הגיעה משלחת כבודה של תלמידי חכמים מעיר מסווימת בליטא למעונו של רבי מאטלע באושמינע, ושפכו לפניו את צערם, אודות מושל המחוז בעירם גוי רשע מרושע בשם 'פֶּלְעֹוּע', אשר לו קשרים הדוקים עם השלטונות, ובשנאתו הגדולה מיצר צעדיהם וגורם להם סבל נורא באופן קבע. כעת הוא העליל עליהם עלילה מרושעת, וגזר עליהם גזירת גירוש מהמדינה, וכל המאמצים להפר את הגזירה עלו בתוהו.

החליטו רבני העיר וראשי הקהל לשלוח משלחת אל הצדיק מאושמינע, לחלות פניו ולהתחנן לפניו להושיעם מהצרה הקשה שנחתה עליהם.

אמר להם רבי מְאֹטְלֶע לבוא מחר בלילה בשעה שמיים מסכת, "אז בזכות התורה זהו עת רצון ואוכל לפעול עבורם ישועה" - אמר. הם שבו למחרת בשעה היעודה. רבי מאטלע היה מכונס בחדרו עם עוד כעשרה תלמידי חכמים, וסיים את המסכת שלמד. לאחר הסיום החל לקרוא איתם פרק ראשון שבתהילים ותרגם כל מילה לשפת האידיש, לדוגמא: "אשרי האיש" - "גְּלִיקְלֶאך אִיז דְּעֶר מְעֶנְטֶש", וכן הלאה פסוק אחר פסוק.

כאשר הגיע לפסוק הרביעי: "לֹא כֵן הָרְשָׁעִים כִּי אִם פֶּמֶץ אֲשֶׁר תִּדְפְּנוּ רֵיחַ" הגביה קולו ואמר: "כי אם כמוך" - "אזוי ווי די פֶּלְעֹוּע". "אשר תדפנו הרוח" - וואס די וינט וועט אָעס גְּלִיך פֶּפֶלְאָן אִין די לופֶט". [המילה 'מוץ' יש לה תרגום עתיק באידיש 'פֶּלְעֹוּע', בדיוק כפי שנקרא אותו רשע שונא ישראל, ותוכן התרגום הוא שהרוח תעיף ברגע זה את הפֶּלְעֹוּע למרחקים].

כשסיים את הפרק אמר להם בבטחה: "אתם יכולים לכונן את השעה..." והם נפרדו ממנו לשלום.

כשחזרו לעירם לאחר ימים אחדים, כבר הקדימו את פניהם יהודים נרגשים ומאושרים: "התדעו מה קרה?" - בשרו באושר. "פֶּלְעֹוּע הרשע שיחק עם ידידיו בערבו של יום פלוני, ולפתע קיבל דום לב, נפל ומת על המשחק... כן יאבדו כל אויביך השם".

היה זה באותם רגעים בהם עמדו השלוחים בתפילה בחדרו רבי מְאֹטְלֶע אֶזְשִׁינְעֶר. כמובן, שעם מותו בוטלה גזירת הגירוש... אדם שכל ימיו דאג שלא יתחלל דיבורו, זוכה ש"ככל היוצא מפיו יעשה!"

ענין קדושת הדיבור ברמה המעשית מתחלק לכמה חלקים. נעסוק בקצרה בכמה מהם, ונתחזק יחד ברוממות הענין וחשיבותו:

Dirshu
דרשו ד' ועיון
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

חינו
המרכז לסייע והכוונת תלמידים

3 ימים אחרונים נצלו את הזמן הקצר ע

3

תרום 25
למשך
סך כל התרומה

זקבל

סט 'משנה ברורה'
6 כרכים,

שו"ע ד'ר

שו"ע ד'ר
הכרך

ספר המפתח

שווי המתנה

2

תרום 24 ש"ח לחודש
למשך 13 חודשים
סך כל התרומה 312 ש"ח

זקבל

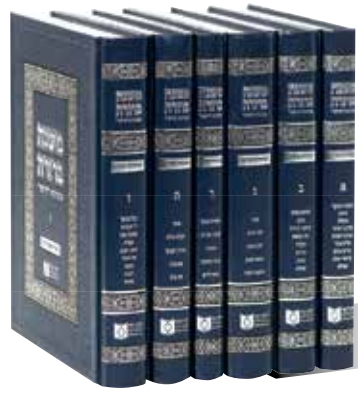
סט 'משנה ברורה'
6 כרכים, כריכה קשה

שו"ע ד'רשו' כרך י'
הכרך החדש!

ספר המפתח

שווי המתנה בחנויות 587 ₪

1

תרום 24 ש"ח לחודש
למשך 13 חודשים
סך כל התרומה 312 ש"ח

זקבל

סט 'משנה ברורה'
6 כרכים, כריכה קשה

שו"ע ד'רשו' כרך ט'

ספר המפתח

שווי המתנה בחנויות 587 ₪

למבצע הגדול

שנותר לסיום המבצע

של
ספרים
מארגון
'דרשו'
ללא
הגרלות
וללא
כוכביות

להצטרפות
וקבלת
המתנות
02-5609000
או
בנדריים
פלוס

5

תרום 199 ש"ח
ניתן לפרוס עד 3 תשלומים

זקבל

שו"ע 'דרשו' כרך י'
הכרך החדש!

סט 'משנה ברורה'
כריכה רכה מהדורת כיס

שווי המתנה בהגויות 381 ₪

4

תרום 25 ש"ח לחודש
למשך 13 חודשים
סך כל התרומה 325 ש"ח

זקבל

סט 'משנה ברורה'
כריכה רכה מהדורת כיס

שו"ע 'דרשו' כרך ט'
שו"ע 'דרשו' כרך י'
הכרך החדש!

ספר המפתח

'דרש דוד' על התורה
3 כרכים

שווי המתנה בהגויות 606 ₪

3

ש"ח לחודש
15 חודשים
זומה 375 ש"ח

זקבל

גנה ברורה'
כריכה קשה

שו"י כרך ט'
שו"י כרך י'
החדש!

המפתח

בהגויות 686 ₪

"ואז התעלפתי בצד הדרך. הנפילה שלי משכה תשומת לב, ואשה אחת עצרה את הרכב, העירה אותי ונתנה לי לשתות. היא שאלה איפה אני גר ולקחה אותי הביתה. כמה חודשים עברו, ואז החלטתי לממש את ההבטחה"

הסיפור האמיתי על קורות חייו של יואב, והתפילה מעומק הלב

מאת: הרב ישראל היימן

"וְהָיוּ לָכֶם הָעֵרִים לְמִקְלָט" (במדבר ל"ה, י"ב)

לכל מי שמתעסק עם בעלי תשובה, מזדמן להיפגש עם סיפורים מעין אלו. השגחה פרטית מיוחדת או תפילה ממעמקי הלב, באיזו סיטואציה של חיים ומוות, שהביאו להתקרבות ולחזרה בתשובה שלימה. אלו סיפורים שכבר התרגלנו אליהם, ומופיעים בעלונים ובספרים וחלקם ידועים עד מאד.

בסיפור אחד כזה, מוזר ופחות שגרת, נתקלתי לפני מספר שנים, והוא הביא אותי לתובנה עמוקה שקשורה לפרשתנו.

הסיפור הוא אמיתי לגמרי, רק את השם שיניתי. נקרא לו יואב. הוא בא מבית אמיד ומבוסס שלא חסר בו כלום. הוריו מצליחנים ובעלי מעמד, והוא גדל עם כפית של שמנת בפה. אבל יש דברים שאי אפשר לקנות בכסף... ישנם דברים שהם מתנת חינוך מבורא כל עולמים, ולא משנה מה שתעשה או מה יהיה המעמד שלך - אם לא קיבלת אותם - אין לך דרך לרכוש אותם בשום צורה.

אני מתכוון למנת משכל וכישורי חיים.

יואב לא היה טיפש חלילה. הוא לא היה חכם. וזה הסיפק.

השילוב הזה של חוסר חכמה ואינטליגנציה רגשית וחברתית, עם ריבוי הכסף וכל הפינוקים שהורעפו עליו, הספיק כדי שחבריו לכיתה, שלא היה בהם משהו מהיהדות, ימצאו את הדרך להתעמר בו. לרוב בלי ידיעתו בכלל...

מדובר כמובן על בית ספר בו לא מקיימים מסיבת חומש לילדים, ומסילת ישרים הוא שם בלתי מוכר בעליל לאף אחד מילדי בית הספר... חבריו של יואב ניצלו אותו, ואפילו קצת עשקו אותו. הם הרבו להשתמש בו, בצעצועיו ובכספו, בעיקר דרך מה שלא היה לו - דהיינו תמימותו המופלגת.

כל זה לא היה כל כך נורא בשלב ראשון ובכיתות הנמוכות. עם גדילתם של הנערים השיטות השתכללו. יואב לא הבין איך דווקא הוא, ש'מפנק' כל כך את חבריו, יכול לסבול מהם ולקבל בתמורה מעשים נלוזים כאלו. הוא הצליח להסתכסך ולהשלים עם כל הכיתה, בתורנות אחת לחודש בערך, ושיטות הסחיטה והנכלוליות רק הלכו וגדלו.

לו יצויר שהיה מדובר בנערים בעלי מינימום של יראת שמים - כל זה כמובן לא היה קורה, אבל כאשר נערים אלו לא חונכו על ברכי התורה ומוסריה, אלא על ערכי האגואיזם והאנוכיות - המצב החרף והלך.

לא היה ליואב למי לספר. הוריו שהיו עסוקים עד למעלה מראשם

בצבירה של הון ומעמד, לא ידעו לעשות כלום חוץ מלתת לו עוד ועוד כסף ומתנות, בשביל לנחם אותו וגם כדי לשחד את החברים בכיתה. הוא מעולם לא האשים אותם. הם לא הבינו שפה אחרת.

יואב הפך לילד ממוזמר, עצוב ושקט, הוא הסתגר בינו לבין עצמו, והשתדל רק לא להפריע לאף אחד ולמשוך מה שפחות תשומת לב.

יום אחד, כשהוא בן 13 בסך הכל, קראו לו החברים לטיול. יואב כבר הבין את מילת הקוד... הוא קנה שקיות עמוסות של ממתקים, פיצוחים ושתיה לכל החבר'ה, והם יצאו ברכב של אח של אחד הילדים ל'טיול'...

נדלג כאן לרגע שמונה חודשים מאוחר יותר. הכרתי את יואב בישיבה לבעלי תשובה, הוא נכנס אליה בלי שום מושג קלוש של תורה או לימוד.

הוא היה יושב מול הגמרא ובווהה בה שעות בלי להבין מילה. חברותות התחלפו לידו בקצב, ואף אחד לא הצליח לגרום לו להבין ולהתקדם.

אבל העקשנות שלו הייתה מפליאה, הוא לא וויתר לעצמו ולסובבים אותו, וניסה בכל דרך להיכנס לעניין ולהשתייך לישיבה ולהוותה.

ביום מן הימים התיישבתי לידו בבית המדרש ההומה, וניסיתי לתהות על קנקנו. לנסות להבין מה בוער לו כל כך ולמה הוא מתעקש ללמוד בישיבה...

בתגובה לכל אלו הוא תיאר לי את כל האמור לעיל, ואז הסיפור הגיע אל הטיול ההוא.

"הם לקחו אותי ברכב מרחק נסיעה של כמעט שעה. בשלב מסוים עצרנו באמצע השומקום, החברים סיפרו לי על מסלול מרתק שהם תכננו, ואנחנו אמורים לרדת אליו ממש מכאן. 'זה לא מסוכן?', שאלתי.

'זה קרוב כאן לכפר ערבי, לאיפה המסלול הזה לוקח?'

"אל תדאג', הם הצטחקו. 'כבר תראה, הכל יהיה בסדר!...'"

ממבקשי נפשו...

בבת אחת ללא הכנה מוקדמת הוא עוזב את משפחתו ואת סביבתו המוכרת. את העבודה ואת בית הכנסת. את החברותא הקבוע ואת המכולת בה הוא היה רגיל לקנות. בקיצור, בבת אחת החיים משתנים, והוא צריך להתחיל הכל מהתחלה ולא מבחירה...

ביום שישי הראשון לשהותו בעיר מקלט, דופקת על דלת הבקתה שלו אימו של הכהן הגדול, ומביאה לו את כל צרכי השבת וארוחות צהרים ארוזות לכל השבוע. באמת כל הכבוד...

מישהו חושב שבגלל זה הוא לא יתפלל לצאת מכאן, ואפילו במחיר חייו של הכהן הגדול?

החיים שלו נהרסו! הכל בבת אחת קיבל מפנה נוראי. הוא מוכרח לצאת מכאן מה שיותר מהר!!

מה יעזרו לו ארוחות? מה מועילה אימו של הכהן הגדול?

אלא, יש סוד אותו ידעה האמא של הכהן הגדול: תפילה מעומק לב, כשהמתפלל יודע שכל חייו תלויים בה בלבד, חוק טבע הוא שהיא תתקבל!! אם אדם מתפלל בצורה שהוא יודע שאין לו שום דבר להישען עליו, וכל פרט מהחיים שלו תלוי לו מנגד, והתפילה היא האופציה היחידה להינצל ולעלות על דרך המלך - ברור ופשוט שהתפילה תתקבל! כך ברא הקב"ה את העולם.

בששת ימי המעשה כאשר האדם נברא, הוא גילה עולם מופלא, רק שאין דרך להתקיים בו כי אין בו חיות. "ואדם אין לעבוד את האדמה". הוא הבין שאין לו שום קיום חוץ מהתפילה. והוא התפלל, ואז ירד גשם וצמחו האילנות והושפעה חיות לעולם. מאז הוטבע בבריאה הטבע הזה, שתפילה שעולה בצורה כזו פועלת בלי שום עכבות ומחיצות!

לעומת זאת, אדם שמתפלל אבל לא סומך במאת האחוזים על התפילה, אלא מרגיש שבתוך כלל ההשתדלויות שלו הוא גם פונה לקב"ה - שם לפעמים הוא עונה כן ולפעמים לא...

אימו של הכהן הגדול ידעה את הסוד הזה. היא ידעה שאדם חייו אינם חיים, והוא מתפלל כשכל חייו תלויים לו מנגד, התפילה הנוראית הזו למוותו של הכהן הגדול תתקבלף, אפילו שאין לה שום סיבה אמיתית, כי זה חוק טבע שתפילה בצורה הזו מתקבלת. היא הביאה להם אוכל והסבירה להם, שלפחות בזה הם מסודרים... היא שברה אצל הגולים את התחושה שהם תלויים רק על הבורא, ובכך קיוותה להועיל שהתפילה שלהם לא תהיה בצורתה המקורית...

כשראייתי את ההבנה הנפלאה הזו, הבנתי גם מה קורה עם אותם רחוקים, למה התפילה שלהם שמגיעה במצב כזה שחיהם תלויים להם מנגד, ואין להם על מי להישען בכלל אלא אך ורק על התפילה הזו - מתקבלת.

הבנתי גם למה כשאני מבקש על פרנסה ובריאות וכל שאר הצרכים שלי, לא תמיד אני רואה ישועות גלויות כאלו. כשתוך כדי התפילה נעשים חשבונות של לאיזה גמ"ח ללכת, או לאיזה רופא או עסקן או מקושר לפנות, זו לא אותה תפילה מקורית של הישענות מוחלטת עליו יתברך. אם נצליח להגיע לאותה רמה של תפילה, לאותה הבנה שאין לנו על מי להישען רק על הבורא והתפילה אליו, בוודאי שנראה בעין בשר את הישועה בכל נושא.

"גם דקה אחרי זה, כשהם הסתודדו והכריזו שהם שכחו משהו ברכב ושאחכה להם רגע, לא חשדתי בכלום. הם הלכו לרכב, ובמקום להוציא ממנו משהו - הם נכנסו אליו בעצמם, ונעלמו תוך שניות לכביש הקרוב. הייתי בהלם. לא ידעתי מה לחשוב. הטלפון, בקבוק המים וכל מה שהיה לי - נשארו ברכב, והייתי בטוח שהם מארגנים לי עוד איזה תעלול, וכבר הם יחזרו לצחוק עלי ועל תמימותי. לקח לי חצי שעה ארוכה להבין, שהפעם התעלול קצת חרג מגבולות ההסתברות, ואני תקוע כאן לא רחוק מכפר שאין לי מושג אם הוא עוין או לא, והפעם אני חייב לעשות משהו אם חיי יקרים לי..."

"עליתי לכיוון הכביש, ולראשונה מאז הייתי ילד קטן - התחלתי לבכות בדמעות. הרגשתי נורא.

"האמת שלא ידעתי אפילו לאיזה כיוון ללכת, אבל התחלתי לצעוד לצד הכביש לכיוון ההפוך מהכפר, להתרחק ממנו מה שיותר. אחרי שעה של הליכה ארוכה אל הכלום, התחלתי להבין את המצב בו אני נמצא. קלטתי שאני הולך כאן בחום בלי מים, ולא יודע אפילו לאיפה... הרבה ברירות לא היו לי, טרמפים פחדתי לעצור, כי היו שם הרבה כאלו שאינם בני ברית, אז בהיגיון קר ומתוך תחושת הישרדות פשוט המשכתי ללכת.

"ארבע שעות ברצף צעדתי בשולי הכביש. כביש מהיר שאף אחד לא בדיוק מתעניין מה קורה בשוליו, וממילא אין אפשרות טכנית לעצור שם. הרגשתי סחרחורת, לא יכולתי להרשות לעצמי לעצור. אחרי עוד שעותיים של הליכה הרגשתי שכוחותי אוזלים. צעקתי מעומק הלב: 'ה' תציל אותי אני רוצה להגיע הביתה, אם אני ניצל מפה אני נכנס לשיבה!!' "ואז התעלפתי בצד הדרך.

"כנראה הנפילה שלי משכה תשומת לב, ואשה אחת עצרה את הרכב, העירה אותי ונתנה לי לשתות. היא שאלה איפה אני גר ולקחה אותי הביתה.

"כמה חודשים עברו ואז החלטתי לממש את ההבטחה ולהיכנס לשיבה. עכשיו אתה מבין למה אפילו שאני לא כל כך מצליח כאן אני מתאמץ? אין לי ברירה אלא להישאר בשיבה!!"...

האמת, כששמעתי ממנו את הסיפור הזה, או בכל פעם שאני שומע סיפורים כאלה של אנשים שהיו רחוקים מהקב"ה, ופתאום בעת צרה וצוקה נזכרו בו וממעמקים בקישו ממנו להיושע - ונושעו מיד, תמיד התחושה שלי היא - למה לי זה לא קורה... למה אני - שמתפלל כל יום, מקיים מצוות ב"ה, זוכה ללמוד תורה ולהיות מחובר כל היום לריבוננו של עולם - כשאני עומד בבית הכנסת ומבקש עוד איזה אלפיים שקל שיכנסו לחשבון הבנק, כי יש מחיר צ'ק שירד ואין לי מושג איך לכסות אותו, לא קורה איזה נס, ומיד אחרי התפילה מחכה לי איזה גביר לתת לי תרומה... מה כבר ביקשתי?? וכי התפילה שלי פחות חשובה משל אותו יהודי, שלכאורה פחות מְהֵנָה את בוראי ויוצרי? למה התפילה שלו נענית בצורה מוחשית כל כך, ואני צריך להאמין שהכל לטובה?...

את התשובה להרגשה הזו מצאתי בפרשת השבוע:

נתאר לעצמנו את הבורח לעיר מקלט הקלאסי. הוא בסך הכל הלך לחטוב עצים לתומו ביער, כדי שיהיה איך לבשל לשבת הקרובה. העסק הסתבך בלי רצונו, לבריחה חפוזה לעיר מקלט כשהוא נמלט

הוא הגיע עם זקן מגודל, פנים אברכיות לחלוטין, כולו אומר שקיעות בתורה. התחלתי לגשש מה קורה איתו היום, וכמעט נפלתי על הרצפה מרוב תדהמה...

על האונייה הענקית והקבלות הקטנות שגרמו למהפך גדול

הרב יונה פינהנדלר

"פְּכָל הַיָּצֵא מִפִּי יַעֲשֶׂה" (במדבר ל', ג')

אחד מאיתנו יש לו את הייחודיות שלו, את הדברים שהוא טוב בהם, אבל בסופו של דבר כולנו נזקקים זה לזה, כי הרי העובדים שעבדו במספנה שבה יצרו את הספינה, באו לשם באוטובוסים, ואת האוטובוסים הביאו לארץ בספינה...

לפני כשלושים שנה למדנו בישיבה קטנה, שלושה חברים טובים. שניים מחברי הילדות שלי ואני. אני זכיתי להיות ילד רגיל, כמו כולם, אבל השניים האחרים לא היו רגילים, אחד היה מאוד חזק עם כל נתוני הפתיחה הטובים ביותר. והשני, בדיוק ההיפך...

החבר המוצלח היה בעל ראש חזק כברזל. הגאונות שלו היתה מדהימה. אני זוכר שפעם בחנתי אותו על מסכתות גיטין וקידושין, והוא ידע את שתייהן בעל פה, מילה במילה. ביקשתי ממנו שיגיד לי אותן בהיפוך, מהסוף להתחלה, וגם במבחן הזה הוא עמד בלי בעיה! היינו אז בני 14 בערך...

פעם עשינו איתו תרגיל מעניין: ישבנו כמה חברים, אני שאלתי אותו שאלות בחשבון, הם החזיקו בידיהם מחשבונים, ובכל פעם שאני שאלתי שאלה, הוא היה צריך לענות בעל פה מה התשובה, באותו הזמן שלקח להם לחשב את התרגיל במחשבון.

שאלתי אותו כמה זה 359 כפול 258 ובעוד הם מקישים את המספרים במחשבון הוא כבר חשבן את התרגיל במוחו וענה מיד בלי להסס: 92,622. עוד תרגיל ועוד תרגיל, והתוצאה חוזרת על עצמה כל הזמן, הוא יודע את התשובה באותה מהירות שלוקח לעשות את התרגיל במחשבון...

מעשה בספינה גדולה שעגנה בנמל. ממש בסמוך, בחניון של הנמל, עמד לו מטוס נוסעים גדול מוכן להמראה. על ידו אוטובוס, בהמשך מכונית, אופנוע ואופניים.

פתחה הספינה את פיה והתהדרה ביכולותיה הכבירות: 'אפשר להעמיס אלי אלפי טונות של סחורה, ואני לוקחת את הכל ומביאה את כל המטען הגדול הזה בבטחה אל חופיה של יבשת אחרת. מישהו מכם, ידידי כלי התחבורה, יכול להתחרות בי?'

עונה המטוס בגיחוך קל, 'נו באמת... את סוחבת את המטען הזה במשך שבועות ארוכים. אני ממריא מכאן עכשיו, ובתוך כמה שעות אני נוחת באירופה, כשעל סיפוני מאות רבות של נוסעים!'

האוטובוס מתערב בשיחה, וחולק בחריפות על קודמיו: 'נו בסדר, מגיעים ליבשות אחרות, כל הכבוד. אבל רוב האנשים צריכים לנסוע בתוך העיר, בתוך המדינה, ואת זה ידידי, אני עושה טוב יותר מכולכם!'

המכונית טוענת בתוקף שהיא הרבה יותר שימושית. 'עובדה... תספרו כמה מכוניות חדשות מיוצרות מדי שנה, וכמה מטוסים או אוטובוסים. ברור שיותר מכוניות, ובפער ענק לעומת כל כלי התחבורה האחרים!'

האופנוע פורץ בצחוק מקרטע ומזכיר לכולם, שהוא משוחרר מכל פקקי התנועה, נוסע בקצב שלו לכל מקום שירצה, אין סמטה צרה שהוא לא יכול להיכנס בה, ואין פקק תנועה שהוא לא יכול לעקוף בקלות.

ואילו האופניים, השיבו בחיך מבויש, שעם כל הכבוד, כל שאר הכלים זקוקים לדלק כדי לנוע, והם, האופניים, לא צריכים שום דבר, רק זוג רגליים שמדווש במרץ, והאופניים נוסעים בלי הפסקה.

ועכשיו אשאל אתכם ידידי, אמרו לי אתם, מי צודק מבין כל כלי התחבורה הללו? האם הספינה או המטוס? האוטובוס או האופנוע, או אולי האופניים???

התשובה פשוטה ביותר... כולם צודקים! לכל אחד מהם יש מעלות ייחודיות שאין לשום כלי תחבורה אחר. זו סוחבת מטען במשקל עצום, וזה מטיס אנשים במהירות אדירה, זה מתאים יותר לנסיעה בתוך העיר והמדינה, וזה מצוין כדי להסתדר בפקקים.

ואם המשל עוסק בכלי תחבורה, הנמשל הוא אנשים, כולנו, כל

ביסודיות מדרשי חז"ל שונים וכו'. יש לו סדר יום עמוס בלימודים קבועים, כל יום הוא מתקדם קצת במספר רב של לימודים, ובמשך שנים הוא הצליח לצבור הישגים מדהימים. אמרתי לו: "שמעון, איך הצלחת, אתה לא היית כל כך מוכשר ומוצלח. מאיפה באו לך הכוחות העצומים האלו?" הוא השיב לי, שהכל בזכות ה'שמועס' שהוא שמע מהמשגיח שלו בישיבה הגדולה, אותה ישיבה בינונית ולא יוקרתית...

המשגיח אמר להם אז רעיון על פרשת השבוע שלנו, פרשת מטות. "ככל היוצא מפיו יעשה", הוא אמר להם שכל אדם צריך לקבל על עצמו קבלות טובות מעת לעת. אבל החכם עיניו בראשו, והוא מקבל מראש קבלות כאלו שאפשר יהיה לקיים אותן, ושהוא לא ייפול מהן.

"אבל כשמקבלים קבלה קטנה", אמר המשגיח, "צריכים להחליט בהחלטה גמורה שעומדים בה בכל מחיר, ויהי מה!". "אני תפסתי את הרעיון הזה בשתי ידיים", מספר שמעון, "החלטתי ללמוד כל יום עשרה פסוקים של תורה. אחרי תקופה הוספתי עוד קבלה קטנה, כל יום חצי עמוד של גמרא. זה בר השגה, כל בחור מסוגל לזה, אבל עמדתי בזה בכל מצב, גם ביום כיפור ובערב תשעה באב, או בפורים ובערב פסח. לא עבר עלי יום שבו לא למדתי עשרה פסוקים וחצי עמוד גמרא. אחרי תקופה הוספתי גם שתי הלכות ברמב"ם.

"אלו קבלות קטנות", הוא אומר, "זה עניין של כמה דקות לימוד וממשיכים הלאה, לקבלה הבאה. אבל אחרי שלושים שנה של עקביות, ושבמהלכן הוספתי עוד ועוד קבלות קטנות כאלו, זה הצטבר להיקף עצום של לימוד וידיעה".

אמרו אתם... למי יש תנאי פתיחה טובים יותר להצלחה? לבחור הגאון שהלך לישיבה הכי נוצצת בארץ, או לבחור הבינוני שהלך ללמוד בישיבה בינונית, ודווקא שם הוא מצא משגיח שהצליח לחדור ללב, ולהשפיע עליו באופן שייתן לו את המתנה הכי גדולה שקיבל בחייו?

התשובה היא שלשניהם יש תנאי פתיחה מעולים. כל אחד מהם יכול היה להצליח ולהגיע רחוק, זה שאבא שלו ראש ישיבה וכל הדודים שלו ראשי ישיבות, לא אומר שהוא יגיע רחוק. בכלל בכלל לא! וזה שהוא בינוני וכישרונותיו חלשים יחסית, לא אומר שהוא לא יוכל להתקדם בחיים, ממש ממש לא!!

ההצלחה, ככל שהיא בידי אדם, תלויה אך ורק בהשקעה ובעקביות. ר' שמעון ידידי הצליח להוכיח את זה בצורה מצוינת. בקרוב אצל כולנו!

אם לא די בכך, הוא זכה להיוולד גם למשפחה הכי נכונה בעולם. כל הדודים שלו ראשי ישיבות, הסבים שלו, כמה דורות אחורה כולם היו חשובים, גם אבא שלו כמובן, וזה היה די ברור שגם הוא עתיד להיות ראש ישיבה. למעשה, מבחינת הישיבה שלנו, זה היה כבוד עצום שכזה בחור בא ללמוד בישיבה הזאת.

לעומתו, החבר השני, היה בעל כישרונות חלשים למדי. בינוני ומטה. הוא היה ילד טוב, בחור חביב מאוד, ירא שמים, אבל לא מאוד מוכשר. תשאל אותו כמה זה 48 ועוד 12 וייקח לו חצי שעה לעשות את החישוב. תבקש ממנו ללמוד משנה אחת בעל פה, וזה ייקח לו כמה שעות עד שהוא יידע אותה.

כמובן שכשהגענו לעלות לישיבה גדולה, המציאות דיברה בעד עצמה. החבר הגאון התקבל בלי להתאמץ בכלל לשורה של ישיבות טובות, והיה צריך לבחור מביניהן לאיזו הוא רוצה ללכת, ואילו החבר הפחות מוכשר, קיבל שורה של תשובות שליליות, עד שלבסוף נאלץ ללכת לישיבה שנחשבה לבינונית.

שנה וחצי אחר כך, כשהיינו בשיעור ב', התחלתי לשמוע שבמקרה של החבר הגאון התחילו חריקות. הוא לא מסתדר בישיבה, ונאלץ לעבור לישיבה אחרת, וגם שם הוא לא מוצא את מקומו, מפה לשם, אחרי כמה שנים נוספות, שמעתי שהוא עובד כמוכר בחנות צעצועים. מאז לא שמעתי עליו יותר. דרכינו נפרדו.

לפני שלושה שבועות, בעודי מהלך ברחובה של עיר ראיתי אותו. את החבר הגאון והמוכשר... שמחתי מאוד לקראתו, לחצתי את ידו בחביבות, והצעתי לו שאולי נשב באיזו פינה ונשלים פערים, איפה היית מה עשית, מה אתה עושה היום...

הוא הסכים... והתחיל לספר. אני לא אלאה את הקוראים בתהפוכות שעברו עליו, אלא רק אומר לכם שהוא עבר חיים קשים מאוד, ולא הצליח בשום תחום. אין לו כסף, הוא מסתובב סביב עצמו ולא עושה שום דבר, הוא לא מצליח אפילו למצוא עבודה נורמלית.

הצטערתי מאוד לשמוע, ואמרתי לו שאני מאוד אשמח לסייע לו במה שאפשר, ושאולי באמת כדאי לשמור על קשר רציף יותר. החלפנו מספרי טלפון ונפרדנו.

יומיים אחר כך פגשתי באירוע כלשהו את החבר הנוסף, הבחור הבינוני מהישיבה. הוא הגיע עם זקן מגודל, פנים אברכיות לחלוטין, כולו אומר שקיעות בתורה.

התחלתי לגשש מה קורה איתו היום, וכמעט נפלתי על הרצפה מרוב תדהמה. התברר לי שהחבר שלי סיים 30 פעמים את התורה, 9 פעמים את הרמב"ם, שבע פעמים ש"ס, פעם אחת ש"ס ירושלמי, הוא יודע את רוב ששה סדרי המשנה בעל פה, ובנוסף הספיק ללמוד

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלחו מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

יום אחד אני מקבל טלפון מהרכז החינוכי של בית הספר: "תשמע כבוד הרב, אנחנו מעריכים את המעמד התורני שלך, אבל איך אומרים? לא בבית ספרנו... אנחנו מבקשים שתתרחק מהילדים שלנו". הוא אמר לי שאני מסית את הילדים נגד ההורים...

פעיל 'אחינו', הרב ישראל דחבש, עם שלושה סיפורים על אנשים שלבם התהפך פתאום, והתקרבות לתורה

אליעזר (לייזר) רוט

"אלה המצות והמשפטים אשר צִוָּה ד'" (במדבר ל"ו, י"ג)

עבודת הקודש של פעילי 'אחינו', כמו גם הפעילים בארגוני הקירוב האחרים, מצריכה לא פעם לקבל החלטות לא פשוטות. האם ללכת עם האמות עד הסוף, בלי להתבלבל מאף אחד, או שלפעמים יש צורך לגשת בצורה מרוככת ומעט מתפשרת, מתוך מטרה להביא לתוצאה של קירוב לבבות נוספים לאבינו שבשמים.

כמובן שכל מקרה לגופו, וצריכים הרבה מאוד שיקול דעת ועמידה על המשמר, ובלבד שיכוון הפעיל את לבו לשמים.

בימים האחרונים שמענו מפיו של הפעיל הוותיק והמוערך, הרב ישראל דחבש הי"ו, סיפור מדהים בהקשר זה, והרי הוא לפניכם:

"לפני כמה חודשים קיבלתי טלפון מפעיל תשובה, שהקים מדרשיה ביישוב כלשהו. אני לא אפרט כאן את שם היישוב מטעמים מובנים, אבל מדובר במקום די סדור ואליטיסטי, אנשים שברוב המקרים לא חסר להם כסף, יש להם עולם הזה בשפע, ואילו העולם הבא שלהם, איך לומר, לא כל כך תופס מקום...

"רמת הניתוק שם מהיהדות פשוט מחרידה. על שבת אין בכלל מה לדבר, כשרות הם לא שומרים, אבל בכלל בכלל לא, ואפילו ביום כיפור רובם לא טורחים לבקר בבית כנסת. ממש מקום מנותק לחלוטין מיהדות.

"אותו פעיל הצליח להיכנס לשם ולהקים מדרשיה. באו כמה בני נוער בערבים, פעמיים שלוש בשבוע, שמעו שיעורי תורה, קיבלו קצת מושגים ביהדות, ו... המשיכו הלאה בחייהם. זה נמשך ככה תקופה ארוכה ואותו פעיל הרגיש שהוא הגיע למבוי סתום, הם באים, שומעים, נהנים והולכים הלאה. אף אחד מהם לא התחיל להניח תפילין בקביעות כל יום, אף אחד לא התחיל לשמור שבת, שלא לדבר על כניסה לשיבה. "הוא התקשר אלי, ואמר לי שהגיע הזמן להפעיל 'שיטות עבודה יותר התערבותיות'... אמרתי לו: בסדר, למה לא? אני אקפוץ פעם אחת, נראה כמה מדובר ונבנה תוכנית פעולה, בסייעתא דשמיא.

"הגעתי לשם, וראיתי חברה שמאוד מתעניינים ואוהבים לשמוע שיעורים, אבל היתה לי בעיה עם כל הגישה שלהם. הם לא באו כדי להתחזק, הם באו כדי להרחיב אופקים, הרב סיפר סיפורים יפים, לימד

אותם מושגים בסיסיים ביהדות, והם נהנו ללמוד ולהעשיר את הידע, אבל לרגע לא חשבו שזה נוגע לחיי היום יום שלהם. "אמרתי לו: תן לי לחשוב על זה קצת, אני מקווה שהקב"ה ייתן לי רעיון איך לוקחים את כל הסיפור הזה צעד אחד קדימה..."

בכח הגמרא

"אחרי כמה ימים חזרתי אליו, ואמרתי לו שאני חושב שאני יודע מה הסיפור. 'הם לא לומדים גמרא', אמרתי לו, 'מקובלנו מגדולי התורה, שאין דבר שמקרר יהודי לאביו שבשמים יותר מדף גמרא. תן לי למסור להם שיעור קבוע בגמרא, ותראה שינוי בעזרת ה'..."

"הוא חשש שאם אתחיל למסור גמרא, כל המדרשיה תתפרק לו, כי יש לו קהל יפה של צעירים שבאים לשמוע פרשת שבוע וכדו', אם אני מתחיל לעשות שינוי כזה דרסטי, חלק גדול מהם יפסיקו לבוא.

"אמרתי לו: 'מה פתאום להחליף? אתה תמשיך בשלך. מתי אתה מסיים? בשעה עשר בערב, ולאחר מכן מתפללים ערבית, נכון? אז בוא תראה מה נעשה, אני אמסור את השיעור בגמרא מעשר ורבע, ועד 11 וחצי בלילה. מקובל?"

"הוא הסכים, אבל הזהיר אותי שזאת שעה מאוחרת מדי ולא בטוח שיהיו משתתפים... אמרתי לו: 'בסדר, מלנסות לא מפסידים'..."

"באתי לשם חצי שעה לפני ערבית, ישבתי ליד הרב שמסר את השיעור בפרשת השבוע, ומדי פעם התערבתי, סיפרתי סיפור יפה שמושך את הלב, עשיתי קצת 'שמיח' שמה, ואחרי עשר ורבע, לא היה אחד שלא

נשאר לשמוע שיעור בגמרא...

"הגעתי בשעה תשע וחצי, הרב המקומי היה באמצע השיעור של בפרשת שבוע, והם ישבו שם בפנים חתומות, שלושה מבוגרים חילוניים. שמו על הראש כיפות קרטון אבל ישבו בפנים מאוד חשדניות, משחרים לטרף.

"אני נכנס למדרשיה, כל החבר'ה הצעירים באים לוחצים את היד, מתחבקים. הרכזו ושני ההורים שהיו שם הסתכלו עלי, ומיד הבינו שאני 'הרב הבעייתי'. ראיתי על הפנים שלהם ממש רוצים לטרוף אותי, אבל לא נלחצתי, הושטתי להם יד בחיך רחב והתיישבתי לידם.

"הקשבתי יחד איתם לשיעור, ואז כשהרב דיבר על איזה נושא ביקשתי רשות להתערב, וסיפרתי סיפור מרתק, שגרם לכולם להשתטח על הרצפה מרוב צחוק. גם אלו שישבו עם פנים חתומות לא יכלו להתאפק, פרצו בצחוק כמו כולם. הרב המשיך למסור את השיעור שלו ואני שוב, עם עוד איזה סיפור ובדיחה יפה...

"אחרי תפילת ערבית התחלתי למסור את השיעור שלי. הם ישבו, מרותקים! הקשיבו לכל מילה, ראיתי שכל הגישה שלהם כבר יותר מרוכזת, ואז הרכזו לא הצליח להתאפק, היה חייב לשאול אותי על צבא, ולמה החרדים לא עובדים, וכל השאלות הרגילות שאותן אנחנו הפעילים שומעים אלף פעמים ביום...

"ואז הגיע השלב שבו הם אמרו, שחוקי התורה לא מוסריים חלילה וחס. מה זה לקנות עבדים? מה זה 'לא תחיה כל נשמה'...?"

"אמרתי להם: 'אתם לא מתביישים לדבר על מוסר? בוא נראה איך נראה הצבא שבו אתם שירתתם, ושאלו אתם רוצים לשלוח את הילדים שלכם'..."

"הם התעצבנו עלי כהוגן, ואני המשכתי: 'בא מחבל לחייל ורוצה להרוג אותו. מה הדבר הכי מוסרי בעולם? לומר לחייל שיגן על עצמו, שירה במחבל בלי לחשוב פעמיים. אבל הצבא הלא מוסרי הזה אומר לו: שניה, רגע! עצור, קודם כל תחשוב אם הוא באמת רוצה להרוג, דבר שני אם יש לו את היכולת לעשות זאת, אחר כך תירה באוויר, אם הוא לא נרתע אז לרגלים, ורק אם זה לא עוזר מותר לך לפגוע בו. זה נקרא מוסר? זאת ההוראה הכי מושחתת בעולם!!!..."

"המדריך ניסה להתווכח, אבל אחד ההורים, ימני בדעותיו, קפץ ואמר שאני צודק. זה באמת לא בסדר ולא מוסרי... בקיצור נהיה שמח, ויכוחים, הסברים, אבל הכל ברוח טובה, עם הרבה צחוק והומור.

"כשהסתיים הערב, כבר היינו ידידים. אחד החברים במדרשיה סיפר לי בשקט, שהמדריך כבר דאג שיצלמו אותו כשהוא יושב בשיעור, ופרסם הודעה לכל תלמידי בית הספר, כשהוא כותב שהוא לומד בשיעור תורה אצל הרב הכי מצחיק בארץ, והוא נהנה מכל רגע במדרשיה!!! וזה בנאדם שרח"ל היה הכי אנטי נגד היהדות בכל האזור..."

"לא נחה דעתו עד שהתוודה ב'רגע של חולשה', וסיפר לתלמידים המעריצים אותו שהוא לא כזה רחוק מהדת כמו שהם חושבים... כשעשו לו בר מצוה הוא עלה לתורה, והוא אפילו זוכר עד היום את ההפטרה של פרשת 'חיי שרה' בעל פה... הוא התחיל לומר את הפסוקים בטעמים של הפטרה, והיה נראה שהוא באמת מתרגש ונהנה מאוד.

"במקום שאני אנסה למצוא חן בעיניו, הוא ניסה למצוא חן בעיני, והתחיל להסביר כמה שהוא מעריך את היהדות וכו'..."

"אני מסרתי להם את השיעור בצבעים חיים, עם כל החיות שיש בפנים, תיארתי להם את המקרה, נתתי להם להרגיש את הדמויות, אתגרת אותם עם השאלה של הגמרא, שיבחתי את ההסברים הנפלאים שהם נתנו כל אחד לפי נקודת המבט שלו... בשעה 12, כשרציתי לסגור את הגמרא, הם לא נתנו לי. התחננו להמשיך בשיעור עוד ועוד..."

"המשכתי להגיע למדרשיה הזאת, שלוש פעמים בשבוע, הם התלהבו עד הגג, קראו לעוד חברים מבית הספר, התחילו להניח תפילין, חלק התחילו להימנע ממאכלים שאינם כשרים, שמירת שבת... נהייתה מהפכה.

"וכמובן, כשקורית כזאת מהפכה בכזה יישוב חילוני אליטיסטי, מה קורה? מיד קמה התנגדות. ההורים הרגישו שמשוהו לא כשורה, התחילו לשאול זה את זה, וגילו שיש פה איזה רב חדש שהגיע למדרשיה, והתחיל 'לשגע' את הילדים שלהם לשמור שבת ולאכול רק אוכל כשר... הם פנו להנהלת בית הספר, נהיה בלגאן לא קטן ביישוב.

"יום אחד אני מקבל טלפון מהרכז החינוכי של בית הספר. 'תשמע כבוד הרב, אנחנו מעריכים את המעמד התורני שלך, אבל איך אומרים... לא בבית ספרנו... אנחנו מבקשים שתתרחק מהילדים שלנו'..."

כת החיך

"בחסדי שמים, לא נבהלתי מהאיומים. אמרתי לאותו רכז: 'למה אתה מדבר ככה לא יפה? מה, אתה לא יודע לכבד את חופש הדיבור ואת הזכות של כל נער לבחור בעצמו את עתידו? ככה אתה רוצה לכלוא את התלמידים שלך, על ידי זה שאתה לא מאפשר להם לשמוע על המקורות שלהם ועל המורשת של העם שלהם???'..."

"הוא אמר לי שאני מסית את הילדים נגד ההורים, ושאני מעודד אותם להשתמט משירות צבאי... אבל אני אמרתי לו: 'אני לא מבין על מה אתה מדבר, תבוא פעם אחת לשיעור שלי, ותגיד לי אם אני מדבר דברים כאלו. אתה יודע מה? אתה יכול לבוא לכל השיעורים שלי, ולשמור עלי שאני לא אדבר דברים שלא מוצאים חן בעיניך, מקובל???'..."

"הוא אכן הסכים, והחבר'ה במדרשיה הזהירו אותי שהוא מאוד מסוכן: 'הוא הכי שמאלני בכל האזור', אמר לי אחד הנערים, 'אנחנו מאוד אוהבים אותו, כי הוא נותן לנו את כל הנשמה, ובאמת ידיד אמיתי של כל אחד ואחד מאתנו, אבל הוא נגד היהדות, נגד התורה. אם הוא מגיע לכאן, אנחנו בבעיה רצינית'..."

"אמרתי לתלמידים, 'ידידי, אני לא מפחד. אתם ראיתם ששיעור גמרא עשה לכם רק טוב, נכון? הוא יבוא לפה, ישמע שיעור בגמרא, זה יעשה טוב גם לו. אנחנו הולכים עם האמת שלנו, בלי לפחד!'"

"אותו רכז לקח איתו עוד שני אבות של תלמידים שמגיעים למדרשיה, והם הגיעו לשיעור הבא שלי. הרב של המדרשיה שהביא אותי, הצייע שאולי אבחר לכבודם נושא מעניין, שהם יוכלו להתחבר אליו רגשית... במקום ללמוד סוגיא של דיני עבד כנעני למשל, שזה דבר שיעורר אצלם דחיה חלילה.

"אמרתי לו: 'ידידי, אני לא מתחנף לאף אחד. התורה היא מושלמת, כולה, כל החלקים שלה. הם ישבו כאן וישמעו שיעור בגמרא כמו כולם, בין אם הנושא מוצא חן בעיניהם ובין אם לא'..."

"לא הייתי חולם להצליח כפי שברוך השם הצלחתי. בתחילה רק רציתי לנסות, "לתפוס" משהו שיקרב אותי לידיעת מסכתות. התחלתי ללמוד ולחזור, אך במסכתות הראשונות לא היה קל"

הרה"ג ר' אברהם ישעיהו ואקנין שליט"א שנבחן למעלה משמונה עשרה שנה בדרשו מספר על הלימודים והמבחנים

מאת: הרב אלעזר גולדברג

יש מבני התורה שמשתתפים תמידים כסדרם במבחני "דרשו", בכל המקצועות. הם ממש "חיים" את "דרשו" בכל רגע ובכל יום. אחד מאותם בני עליה המועטים הוא הרה"ג רבי אברהם ישעיהו ואקנין שליט"א אשר כל מעייניו נתונים באוהלה של תורה. במשך למעלה משמונה עשרה שנה נבחן הרב שליט"א מדי חודש בחודשו על שלושים דף גמרא ולאחרונה גם הצטרף לתוכנית "קנין ירושלמי". התקשרנו כדי לברר איך הוא עושה את זה והאם כל אחד יכול להצליח כמוהו.

מה אתה חש בנוגע לתכנית ש"ס לאחר שנים רבות של לימוד וחזרות?

. ראשית - אני מרגיש חובת הכרת הטוב גדולה מאוד ל"דרשו". את החוויה האדירה של סיום כל מסכת עם חזרות ושינון קשה מאוד להביע במילים, אבל מדובר בהרגשה עילאית ומיוחדת במינה! התוכנית הנפלאה הזו של קנין הש"ס וכעת גם תוכנית "קנין ירושלמי", גורמת ל"מחייב" גדול לסכם ולזכור כל דף ודף. לפני שנים רבות קיבלתי עצה מראש הכולל בו למדתי, שבכל יום בסיום לימוד הדף, אסכם במספר מילים או משפטים את כל האמור בדף, הווא אמינות ומסקנות, קושיות ותירוצים, חילוקים ושיטות. לאחר מכן לחזור ולשנן משפטים אלו כמה וכמה פעמים בסוף היום לאחר סיום סדרי הלימוד. עצה זו נתנה לי תועלת גדולה מאוד להתכונן כראוי למבחנים.

למרות שבעת שלמדתי בישיבה התאמצתי לחזור ולהצליח לזכור את הסוגיות, לא תמיד הדבר עלה בידי. דווקא דרך הלימוד של "דרשו" סייעה לי רבות, לשנן, לסכם ולזכור היטב כל דף וכל סוגיה. ניתן לומר שאת הידיעות בש"ס קניתי בזכות "דרשו"!

האם האמנת בתחילת הדרך שתגיע להיכן שאתה אוהו כעת, שסיימת פעמיים וחצי את הש"ס כולו ובדרך לסיים גם את כל התלמוד ירושלמי?

כמובן שלא הייתי חולם להצליח כפי שברוך השם הצלחתי. בתחילה רק רציתי לנסות, "לתפוס" משהו שיקרב אותי לידיעת מסכתות. התחלתי ללמוד ולחזור, אך במסכתות הראשונות לא היה קל, כי לא כתבתי סיכומים בצורה מסודרת. רק באמצע סדר מועד,

במבחנים על מסכת ביצה, התחלתי ליישם את העצה עליה דיברתי - לכתוב סיכום קצר מדי יום בסיום הלימוד והשינון של הסיכום גרם לי להצלחה גדולה, ברוך השם. את הסיכומים הללו הדפסתי לאחר מכן מדי שבוע וחילקתי לידידי ומכרי.

אני זוכר שנדהמתי מכך שהצלחתי לסיים כמה מסכתות בהצלחה, עם חזרות מרובות וידיעות נרחבות. כמובן שאם הזמן הדבר נעשה קל ומהיר יותר, כי ההרגל נעשה טבעי, ללמוד לא רק בשביל ליהנות מאור התורה, אלא להתבונן בכל מה שלומדים ולסדר בראש את המהלך של הדף.

מה היו האתגרים שהיו לך במהלך השנים בהן נבחנת?

לכל אדם יש אתגרים בחיים, תקופות המוציאות אותו משגרת החיים הרגילה. אצלנו הם ימי בין הזמנים, שמחות שונות במשפחה וכדומה. אתגרים אלו שכנעו אותי להצטרף לתוכנית "קנין ש"ס", בגלל המחייב שיהיה לי ללמוד בכל יום דף גמרא בלי דילוגים וכך לא יעבור עלי יום בלי תורה. ואכן, גם ביום שערכתי ברית לבני, או בימי של חופשה וטיול, לא ויתרתי על לימוד, סיכום ושינון הדף היומי. מהתורה אף פעם לא לקחתי חופש!... בסופו של דבר ההכנה למבחן אינה דבר שניתן לעשות ביום או יומיים, זו עבודה של חודש שלם!

כמה זמן אתה צריך בשביל ללמוד את הדף ולהתכונן למבחן החודשי?

הלימוד עצמו נעשה בין הסדרים ומעט בסדר שלישי. ואת החזרה העיקרית לפני המבחן אני עושה בליל שישי שלפני המבחנים. הייתה תקופה ארוכה שהייתי מתקשר לגיסי שגר בחיפה ויחד היינו משננים את כל 30 הדפים החודשיים. היינו עושים זאת בדרך של "שקלא וטריא" - אחד היה שואל את שאלות הגמרא והשני משיב מה שהשיבה הגמרא. וכך היינו מסיימים תוך מספר שעות מועט את החזרה כולה. הייתה זו חוויה מיוחדת במינה!

המבחנים עצמם מנוסחים היטב וניכר שהמטרה שלהם אינה להכשיל את הנבחנים. אולם מאידך כן צריך להשקיע בלימוד וסיכום מהלך הסוגיות על מנת להצליח. בשנים הראשונות התמקדו יותר בפרטים של הסוגיות ואילו בשנים האחרונות עיקרי השאלות הן החלקים היות עיקריים בסוגיות, זאת כדי שכל מי שלומד ומסכם

את החומר יוכל להצליח.

מה קורה כשמתקרב סיום מסכת, איך הדבר משפיע עליך ועל בני הבית? כל חודש בו אני מסיים מסכת, כל הבית נכנס לכוננות. אני רגיל לחגוג עם בני המשפחה בשבת שאחרי הסיום. כך כל בני הבית מרגישים שותפים בלימוד. הדבר מכניס את אהבת התורה לתוככי הבית. בעקבות כך הילדים שלי החלו ללמוד בצורה בה אני לומד, עם סיכום שינון וחזרה, ובכל שנה מסיימים וחוזרים פעמים רבות על המסכת הנלמדת בישיבותיהם.

למותר לציין שבהתקרב סיום הש"ס, ההתרגשות גדולה מאוד מאוד. ובפרט כשמגיע מעמד הסיום ש"דרשו" עורכים, תוך השקעה אדירה בכל פרט, לכבד לפאר ולרומם את לומדי ומסיימי הש"ס. רשמי אותו מעמד נשאר בלב כולנו זמן רב וממלא אותנו בחשק ובמרץ להמשיך להשתתף בתוכנית!

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

ככה מתחילים יום טוב במיוחד

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

שיהיה עם מי לשוחח בלמוד. אבל לשם מה צריך 'חדר טוב' - כדי לישון? מה נפקא מינה? הרי בין כך ובין כך נמצאים כל היום בבית המדרש, וכשאתה מגיע למיטה אתה נרדם מיד. ומה זה משנה מה מצב החדר ומי הם חבריך לחדר?..."

מורנו ראש הישיבה ורבי ראובן יוסף גרשונוביץ זצ"ל למדו יחד במשך חצי שנה, בישיבתו של רבי פסח פרוסקין בקוברין. ראש הישיבה מספר, שרבי ראובן יוסף לא ידע את שמו... ולמה שידע? הרי כשהם יחד הם היו שקועים בלמוד. וממילא אין זמן לשום דבר אחר מלבד הלימוד. אמנם הם התגוררו באותו חדר, אך בכל אותה תקופה לא היתה להם הזדמנות להחליף כמה מלים, זאת מסיבה פשוטה: לא היה מצב שבו שניהם היו ערים באותה עת. הרי כל אחד מהם היה לומד עד כלות הכוחות, ואז היה עולה על יצועו להחליף כח, ומהיכי תיתי ששניהם ילכו לישון באותה עת?...

זהו עמלה של תורה!

לביקורו התלווה הבן שלו

סיפרנו על הגביר ששהה אצל ראש הישיבה בשבת. לביקורו התלווה הבן שלו. שאל הבן את מורנו ראש הישיבה: "למדנו רבנו, איך זוכים למתיקות התורה?".

אמר לו ראש הישיבה: ה'אור החיים' הקדוש אומר בפרשת כי תבא (דברים כו, ח) על הפסוק: "שמחת בכל הטוב". גם ירמז במאמר 'בכל הטוב' אל התורה... שאם היו בני אדם מרגישים במתיקות וערבות טוב התורה, היו משתגעים ומתלהטים אחריה ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה, כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם".

ויש להבין, הרי הפסוק אומר (תהלים לד, ט) "טעמו וראו כי טוב ה'", לא צריך שנהיה בתוך התורה עם כל הרמ"ח ושס"ה, אלא די' טעימה' בעלמא כדי לראות את הטוב, ומדוע אם כן איננו מרגישים זאת? על כורחך שאנחנו עדין לפני הטעימה... אם אנחנו במצב של חיפוש דרכים לזכות למתיקות התורה, הפשט הוא שעדין לא טעמנו מאומה מן התורה.

ראשית, צריך 'להיות בפרשה', להיות שייך לענין. בספר 'מנוחה וקדושה' מובא, שכשהגאון היה רוצה לבחון בחור אם לקבלו לישיבה, היה אומר לו ללמוד סוגיה ולחזור עליה פעם ועוד פעם. אם הוא היה רואה שככל שהוא לומד יותר, הוא מקבל יותר גיעשמאק בלמוד, יותר חשק וטעם - או אז היה מקבלו לישיבה. זו היתה הבחינה של הגאון.

אמר ראש הישיבה, שהדבר הראשון שצריך לעבוד עליו הוא 'להיות בפרשה'. אם אחד מרגיש שהוא יושב על קוצים ומחכה בקצר רוח מתי כבר יסתיים הסדר - הוא לא ב'פרשה' בכלל, הוא מופקע לגמרי. ואיך נכנסים ל'פרשה'? אין קיצורי דרך, רק ללמוד וללמוד, עוד דף גמרא ועוד דף והכלל הוא, שאמנם בהתחלה זה קשה, אבל 'עם האוכל בא התאבון'. כשם שלכדור הארץ יש כח משיכה המושך כל חפץ כלפי מטה - ברוחניות יש כח משיכה הפוך. כשאתם נכנסים ל'פרשה', פועל בו כח משיכה כלפי מעלה. בכל פעם שהוא לומד, הוא עולה מעלה מעלה, ואז הוא זוכה להרגיש את המתיקות והנעימות של התורה הקדושה.

רבי חיים קנייבסקי. שכנו רבי ראובן פיין אמר עליו לפני עשרות שנים: "אני אומר לכם שאחרי הסטייפלר, הדלת לא תיסגר אצל רבי חיים..." ומניין ידע זאת? לא רוח הקודש דיברה בו, אלא הבנה פשוטה, אמר: "אני שכן שלו, אני רואה שהאור בחדרו אינו כבה, האדם הזה כמעט לא טועם טעם שינה, וכשהוא עמל במקום זה - תורתו עומלת לו במקום אחר".

התורה מחזרת אחריו, ומבקשת רשות מאת ה' להיקנות לו.

מהו עמל התורה? דברי תורה אינם באים מאליהם, צריך למסור את הנפש לכבוד שמים! רק כך זוכים לתורה! אתה רוצה לזכות לתורה? תתנתק מכל העולם ותשקיע עצמך בתורה.

איש אחד אשר זיכהו ה' בנחלה רחבה

ה'נודע ביהודה' (שו"ת תנינא יורה דעה סימן י) נשאל אודות: "איש אחד אשר זיכהו ה' בנחלה רחבה, ויש לו כפרים ויערות אשר בהיערות תרמוש כל חיתו יער, אם מותר לו לילך בעצמו לירות בקנה שרפה לצוד ציד, או אם אסור לישראל לעשות דבר זה, אי משום צער בעלי חיים אי משום בל תשחית".

ה'נודע ביהודה' פוסק להיתר, ואומר שאין בזה צער בעלי חיים, ומביא שתי סיבות: ראשית - כל דבר שיש בו צורך לאדם, אין בו משום צער בעלי חיים, ושנית - לא שייך צער בעלי חיים אלא כשמצערם ומניחם בחיים, אבל כשממיתם - אין בזה משום צער בעלי חיים.

אך לגופו של ענין מוסיף ה'נודע ביהודה' בזה הלשון: "ואמנם מאוד אני תמה על הדבר... איך ימית איש ישראלי בידיים בעלי חיים בלי שום צורך, רק לגמור חמדת זמנו להתעסק בצידה?!"

הזמן יקר, ואתה מכלה אותו על הבלים!?

רבי ירוחם תמה, איך יכול להיות שבן תורה יסיים את לימודו לפי השעונו?! היתכן כדבר הזה שברגע שמסתיים ה'סדר', הוא סוגר את הגמרא ויוצא מבית המדרש?! הרי הוא צריך לחיות את הלימוד, ואיך הוא מסוגל להתנתק ממנו רק בגלל שהשעונו מורה לו שה'סדר' הסתיים!?

על יהושע נאמר (שמות כד, יג): "ויקם משה ויהושע משרתו". אומר רש"י: "לא ידעתי מה טיבו של יהושע כאן. ואומר אני, שהיה התלמיד מלווה לרב עד מקום הגבלת תחומי ההר".

כל חייו של יהושע היו סביב רבו, משה רבנו. הוא היה צמוד אליו כל העת, ואין זה משנה היכן משה רבנו נמצא - בבית או בבית המדרש. אין מציאות של היפרדות התלמיד מהרב, לכן, גם כשעלה משה אל ההר - יהושע הלך איתו, ורק כשהגיעו למקום הגבלת תחומי ההר - נעצר.

וביקש מראש הישיבה "חדר טוב"

סיפר רבי שמשון פינקוס זצ"ל, שכשלמד בישיבת 'בית התלמוד' בארצות הברית, הגיע פעם בחור חדש וביקש מראש הישיבה "חדר טוב". ראש הישיבה נעץ בו מבט תמה ואמר: "אצלנו במיר היו מקפידים שבשולחן האוכל יהיה חבר טוב, ומובן מדוע: גם בשולחן האוכל הבחורים המשיכו לדבר בלימוד, ולשם כך זקוקים לחבר טוב,

איך נעשים אדם גדול

שאלו את מרן הרב שך זצ"ל איך נעשים אדם גדול. אמר הרב שך, שבתורה יש כלל פשוט: השקעת ועמלת יותר - קיבלת יותר. נמצא ש'אדם גדול' הוא מי שלמד יותר.

ללמוד - אין הכוונה רק כשיש כח, כשמתחשק, או כשהתנאים מאפשרים. ללמוד פשוט: בתמידות, בכל עת ובכל מצב. ללמוד מתוך שקיעות, בעמל אמיית, באופן כזה ששום קושי לא יוכל להפריע ללימוד. קבלנו מרבי שמואל רוזנבסקי זצ"ל, שהיסוד והכלל הראשון של קבלת עול תורה הוא: להקפיד על זמנים. אם הסדר מתחיל בתשע, לא להיזכר בחמישה לתשע בכל מיני סידורים אחרונים... כשמקפידים על הזמן ושוקעים בלמוד, שוכחים מכל הקשיים והטרדות וזוכים לקנות את קנייני התורה.

כח התפילה - תלוי בכח התורה

פתחנו את דברינו בצרות ובגזרות הקשות שיש בדורנו, מבית ומחוץ, לכלל ולפרט. אנו מתפללים לה', קורעים שערי שמים, מבקשים

ומתחננים שיאמר לצרותינו די. ולמה תפילותינו לא נענות? מובא בפרק שירה (פרק ד'): "זבוב אומר: בשעה שאין ישראל עוסקים בתורה, קול אומר קרא ואומר מה אקרא כל הבשר חציר וכל חסדו כציץ השדה. יבש חציר נבל ציץ כי רוח ה' נשבה בו אכן חציר העם. יבש חציר נבל ציץ ודבר אלוקינו יקום לעולם (ישעיה מ, ו-ח). בורא ניב שפתיים שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ה' ורפאתיו" (שם נז, יט). מה כל זה שייך לזבוב? מבאר רבי חיים קנייבסקי זצ"ל: לזבוב אין קול רם וחזק, אבל יש לו יכולת לזמזם הזמזום שלו תמיד. זה כל הכח שלו. כך ישראל, בשעה שהם לא עוסקים בתורה - הם צועקים ואין קולם נשמע. אם לא עמלים בתורה, הם כמו זבובים המזמזמים כל העת, אך הזמזום שלהם חסר תוחלת. אדם רואה זבוב טורדן, הוא מעיף אותו באצבעו ומסלקו מעליו.

"קול אומר קרא" - עם ישראל רוצים שקולם ישמע. אבל כדי שקולם ישמע - עליהם לעסוק בתורה ולעמול בה, ואז יזכו ל"בורא ניב שפתיים", הקב"ה ישמע את קולם ויענה לבקשתם.

(מתוך 'דורש טוב' ויקרא)

המשך מעמוד 7 | הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א

וחלוש, ומתייסר בייסורי חולי מעיים הרגיש רי"ל כי גברו ייסוריו למעלה ראש, ואי אפשר לו לסבול, והיה גונח ונאנח מרוב ייסוריו. נתיישב לצידו יהודי נשוא פנים, שניסה לשאלו מיהו ומה מעשיו, ומדוע היה גונח כ"כ. משראה היהודי כי ייסוריו קשים ומרים, פסק מלשאלו שאלות מיותרות, ורק אמר לו 'ווארט' מצדיקי אמת:

הנה כתיב (תהילים פט כז) "הוא יקראני אבי אתה, קלי וצור ישועתי", כי הנה בכל מצב שיהודי נמצא בו, אם יעורר בקרבו לדעת כי הקב"ה הוא אביו אוהבו ומתוך כך יבוא לקרוא - "הוא יקראני אבי אתה" - בזעקת 'טאטע'ניו העלף' (אבי אבי עוזר לי והודיעני), אזי 'קלי וצור ישועתי' - יחיש לו הקב"ה ישועה שלימה במהרה (ותתהפך מידת אלוקים - הדין לרחמים וישועות).

הדברים נכנסו בליבו של רי"ל, והחל זועק מקירות לבבו טאטע'ניו העלף, ומיד שכחו כאביו וכל ייסוריו נמוגו כלא היו... וכן נמשך

כל זמן נסיעתו ברכבת - במשך 'מעט לעת' שלם. ואך עלייתו על האוניה היתה בדרך פלא, שלא ידע איך ישא בעצמו את כל חבילותיו ומטלטליו מהרכבת לאניה, והנה הציץ לנגדו נער שסייע בעדו להעביר את כל החפצים, ללא בקשת תמורת ממון, אך על האניה חזר כל עת הנסיעה טאטע'ניו העלף... טאטע'ניו העלף... והיה רי"ל מספר כי מעולם לא הייתה לו נסיעה בלב ים קלה כאותה נסיעה. הים היה רגוע מבלי רוחות סערה, ומשהגיע לחיפה וירד מהאניה על היבשה מצא מיד נער ישמעאלי שלקחו בפרדו לביתו בטבריה, וכל אותה עת ישב רי"ל וחזר בעצמו "הוא יקראני אבי אתה" - 'טאטע'ניו העלף שתהיה הנסיעה כראוי ובנקל'... וכל הטובות הללו עבור קריאתו 'טאטע'ניו העלף' שוב ושוב, ומשבאו קרא הערבי לעומת 'מקבלי הפנים': "הבאתי לכם את ה'טאטע'ניו' שלכם...".

(קטעים מלוקטים מתוך 'באר הפרשה' - מטות תשע"ט)

המשך מעמוד 9 | הגאון הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

ומה עושה השכל טוב הזה?

מייצר גדולי דור! עם ראש עקום בלימוד זכות, יוצא ראש ישר בלימוד תורה.

והיכן זה כתוב?

המשנה באמות (ו, ו) מונה ארבעים ושמונה מידות לקנין תורה, וביניהן: "נושא בעול עם חברו, מכריעו לכף זכות".

כותב הרמח"ל: "ולא זכה משה רבנו להיות נותן התורה, ולכל מעלותיו הרחוניות, אלא כיון שנשא בעול עם חברו". ורבי עקיבא

היה "מכריעו לכף זכות".

המהר"ל כותב, שרבי עקיבא הוא אבי התורה שבעל פה, כי היה לו 'שכל טוב', לראות את הזולת בעין טובה.

עלינו לדבוק בכל כוחנו במידה הטובה הזאת, לראות בעין טובה את הכל, וכפי שאומר רבי אלימלך מליז'נסק זצ"ל בתפילתו: "אדרבה, תן בלבנו, שנראה כל אחד מעלת חברינו, ולא חסרונם".

(לקט מתוך 'דורש טוב' ויקרא)

צוף התורה

מגיד המישרים הגר' אליעזר יוטקובסקי, עם שאלות בראי הפרשה, משולבים בעובדות ומעשים מגדולי הדורות

יותר, אתם הרי סובלים ממני, ואין לי ספק שהייתם מעדיפים שיהיה כאן מושל אחר תחתיו!"

נענה רבי נחומ'קה ואמר: "חלילה וחס לא הוצאתי שקר מפי. בוודאי שאנחנו נרצה שיבוא מושל אחר, לכן אנחנו רוצים שיעלו אותך לגדולה, תהיה מושל הפלך או המחוז, אולי תהיה שר בכיר בממשלה, וכך יביאו לכאן מושל חדש, שאתו נוכל להסתדר טוב יותר..."

יכול ואינו יכול

אחד מגדולי העוסקים בצרכי ציבור באמונה בפולין שלפני המלחמה, היה רבי יעקב טרוקנהיים הי"ד. דרכו היתה להקשיב לכל אדם שבא אליו ושטח בפניו את בקשתו, היה שומע אותו בסבלנות עד שסיים להרצות את דבריו, לאחר מכן סיכם רבי יעקב את הדברים, וסימן את הנקודות הספציפיות שבהן מבקש הפונה עזרה, הודיע למבקש מיד במה הוא יכול לעזור ובמה אינו יכול לעזור, ורק לאחר מכן עבר לקבל את הפניה הבאה. מכריו העידו, שכשהיה אומר שהוא יכול לעזור בנקודה מסוימת, היה עושה כל מאמץ שבעולם לעזור ולסייע, כדי שלא יתברר למפרע שיצא דבר שקר מפיו חלילה. ידוע ששליח ציבור פירושו אדם שלקח על עצמו דבר, ואין לו פריבילגיה וזכות לעצור באמצע הדרך. זהו שליח ציבור נאמן!

וכמובן שתמיד יש חשש של נגיעות אישיות, שגורמות לאדם לא רק לשקר לאחרים אלא אפילו לעשות שקר בנפשו, וכמו שהגמרא אומרת, שהכהן הגדול לא היה רשאי לדון בדיון של עיבור השנה, משום שביום כיפור עליו לעבוד יום שלם כשרגליו יחפות, ולכן יש חשש שהוא יעדיף שיום הכיפורים יהיה מוקדם יותר, בימות החמה, והדבר ישפיע על שיקול הדעת שלו בקבלת ההחלטה אם לעבר את השנה או לא. וכמובן שמדובר בכהנים גדולים כשרים, צדיקים מופלגים שנכנסו לקודש הקודשים ויצאו בשלום בלי פגע, על אחת כמה וכמה אנחנו, אנשים פשוטים, צריכים להיזהר בזהירות רבה ומופלגת מפני נגיעות אישיות.

"אתם חושבים ששיבה בונים מלבנים"

וטיט, אבל אני אומר לכם שחומר הבנייה

של ישיבה אלו שני דברים: חסד ואמת"

הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל, התגורר במנהטן שבניו יורק, בעת שעסק בהקמתה של ישיבת 'בית מדרש עליון' בליקווד שבניו ג'רזי.

1 "הרי אני יודע עליך שאתה איש אמת, ולא מוציא דבר שקר מפיו, איך אתה עמדת כאן לפני, ואיחלת לי שאצליח ושאעלה לגדולה עוד יותר, אתם הרי סובלים ממני!"

"וידבר משה אל ראשי המטות" (במדבר ל', ב')

מכל תרי"ג המצוות בחרה התורה לפתוח דווקא את העניין של נדרים באמירה לראשי המטות. לכאורה צריכים להבין מה מיוחד במצווה זו יותר, שדווקא היא צריכה להיאמר לראשי המטות. אומרים, על דרך צחות ומליצה, שהרי ידוע שכשאדם מתמודד בבחירות לתפקיד בכיר, ורוצה להיות מראשי המטות המנהיגים את הציבור, נהוג שהמתמודדים מבטיחים לפני הבחירות הבטחות גדולות וכבירות, ומדביקים מודעות על כל הקירות בעיר, שבהן הם מתחייבים להויל את הארנונה, להעלות את התקציבים, לבנות גינה פרטית לכל תושב, ולשלוח עובדי עירייה שיורידו את הזבל הישר מחדרי השירות בבתי התושבים. אבל אחרי הבחירות... ובכן, אז הכל נראה אחרת, כמו שאומרים בשמו של חכם סיני עתיק: "דברים שרואים מכאן לא רואים משם", וכמאמר החכם: "לפני הבחירות הקירות מדברים אליך, ואחרי הבחירות אתה מדבר אל הקירות".

לכן אמרה התורה, דווקא לראשי המטות, דעו וזכרו "ככל היוצא מפיו יעשה".

בוודאי שאנחנו נרצה שיבוא מושל אחר

מעשה ברבי נחומ'קה מהורודנא, שפעם בא עם נכדי הקהל לביתו של מושל העיר, כדי לברך אותו לרגל השנה החדשה. אותו מושל היה שונא ישראל גדול, והצר רבות ליהודים, אבל מפני כבודה של מלכות נאלצו לבוא ולברך אותו ולאחל לו שיעלה ויצליח בכל מעשיו. המושל קיבל את הברכה בהנאה מרובה, ולאחר שסיימו סימן לחברי המשלחת לצאת, אבל ביקש מרבי נחומ'קה שיישאר לשיחה בארבע עיניים.

"מילא הם", אמר המושל לרבי נחומ'קה, "הם עסקנים, פוליטיקאים, הם אומרים לי שהם רוצים בהצלחתי למרות שהם היו מעדיפים שידחו אותי מהתפקיד כמה שיותר מהר. אבל אתה, כבוד הרב, הרי אני יודע עליך שאתה איש אמת ולא מוציא דבר שקר מפיו, איך אתה עמדת כאן לפני ואיחלת לי שאצליח ושאעלה לגדולה עוד

באותה עת היו שרצו להקיף את מנהטן בעירוב, כדי שיוכלו לטלטל בה בשבת, ורבי אהרן התנגד לכך בחריפות, ופרסם מודעות ומכתבים נגד הרעיון של עשיית עירוב.

באו אנשי שלומו ואמרו לו: "הרב לא חייב לתמוך בעשיית העירוב, אבל לפרסם מכתבי התנגדות וכדו', יכול להבאיש את ריחו חלילה בעיני בעלי הבתים העשירים במנהטן, והם לא יסכימו לתרום כסף להקמת הישיבה בלייקווד, כי הרב מונע מהם לממש את רצונם לטלטל בשבתות במנהטן, בלי חשש של חילול שבת".

נענה רבי אהרן ואמר: "אתם חושבים ששייבה בונים מלבנים וטיט, אבל אני אומר לכם שחומר הבנייה של ישיבה אלו שני דברים: חסד ואמת. כדי שהישיבה תקום ותתקיים, חייבים הרבה חסד ואמת. אני לא אסור מהאמת ימין או שמאל, ומי שלא רוצה לתרום בגלל זה להקמת הישיבה, ההפסד כולו שלו. אפילו אם הדבר ימנע ממני את הקמת הישיבה חלילה, גם אז לא אסטה מהאמת כמלוא נימה, ואם דעתי היא שיש לאסור את העירוב, אכתוב זאת ופרסם זאת בכל דרך אפשרית, בלי לחשוש מפני איש".

וכן סופו הוכיח על תחילתו, שבעלי הבתים העשירים תרמו בעין יפה, למרות שרבי אהרן פעל נגד רצונם, ואכן הוקמה ישיבה לתפארת, עד שהפכה להיות אחד ממקומות התורה הגדולים בעולם היהודי כולו.

3 "כשהתחלתי למסור שיעורים לצעירים מתחזקים בחולון, היתה אחת שנדרה נדר, שהיא לא תיסע עם ההורים שלה לטיול בקיץ הקרוב"

מעשה היה כשהתחלתי למסור שיעורים לצעירים מתחזקים בחולון, אמרו לי פעם שיש צעירה שיש לה בקשה דחופה. שאלתי לצוננה והיא השיבה שהיא נדרה נדר, שהיא לא תיסע עם ההורים שלה לטיול בקיץ הקרוב, אבל עכשיו היא מבינה שהם לקחו את זה הרבה יותר קשה ממה שחשבה, והדבר גורם למתיחות גדולה מאוד בבית, ולכן היא מבקשת שאתיר לה את הנדר.

התחלתי לברר מה עומד מאחורי הנדר שנדרה, ואז הגיע הסיפור המלא. התברר שהיא באה מבית שבו לא שומרים שבת, וכשנוסעים לחו"ל לטיולים - גם לא שומרים כשרות רח"ל. לכן היא נדרה שהיא נשאר בבית, כי בטיולים הללו היא לא תוכל לשמור כשרות, ותתקשה מאוד לשמור שבת.

כמובן שבכזה מקרה אי אפשר להתיר את הנדר, ולכן ביקשתי לפגוש את ההורים שלה.

הסברתי להורים, שמצוות כיבוד הורים היא מצווה מאוד חשובה, ולכן חשוב לבת שלהם לשמוע בקולם ולעשות את רצונם. כמו כן, האחידות והלכידות המשפחתית היא כמובן מנוע הצמיחה של הבת וחשובה לה מאוד, אבל... יש לזה שני צדדים.

"הילדה תישאל על הנדר, ונתיר לה אותו כדי שהיא תוכל לבוא אתכם לטיול", אמרתי להם, "אבל גם אתם תתרמו את חלקכם, ותתחייבו שבמהלך הטיול תאכלו רק במקומות כשרים, ולא תעשו

בשבת פעילות שתחייב אותה לחלל שבת!".

ההורים התייעצו ביניהם והחליטו לקבל את דברי: "אכן, שווה להקריב למען הלכידות המשפחתית", או אז עשינו התרת נדרים. כמה גדולים דברי חכמים שאמרו שצריך לפרט את הנדר.

שאלה: אמנם בשעת מעשה לא היה סיפק בידי להתחיל להיוועץ בגדולי התורה, כי הנושא היה דחוף מאוד, אבל לאחר מעשה הסתפקתי אם נהגתי כראוי, כי הרי מעבר לשבת ולכשרות יש גם את עצם עניין היציאה מהארץ, ובוודאי שזה בגדר של מנהג טוב שלא לצאת מארץ ישראל, ואם כן אולי היא היתה צריכה להשאיר את הנדר על כנו, כדי שלא לצאת לחו"ל?

תשובה: שאלתי כמה תלמידי חכמים מופלגים, והם אמרו לי פה אחד, שבוודאי שהייתי צריך לעשות לה התרת נדרים במקרה זה, כי כיבוד הורים זאת מצווה חשובה, ומה גם שמדובר בצעירה שחוזרת בתשובה, ותמיכת המשפחה חשובה מאוד בכאלו מצבים, וביותר שהיא בכלל לא נדרה שלא תצא מהארץ, אלא רק שלא תצא עם ההורים שלה לטיול באותו הקיץ, כך שבנושא זה בכלל לא היה נדר ולא הפרה.

אבל הוא התעקש, הוא כן רוצה לקנות את האוטו

הגמרא במסכת תענית, דף ט ע"ב מספרת, שכשבא עולא לבבל וראה שהשמים הפכו מעוננים, הוא אמר שבוודאי ירד עוד מעט גשם ולכן כדאי להכניס את הכלים לבתים, שלא יתקלקלו בגשמים. אבל עבר זמן מה, העבים התפזרו והגשם לא ירד. אמר עולא: כמו שהבבליים הם שקרנים, כך גם העננים שלהם משקרים, הם מראים את עצמם כאילו עומדים להוריד גשם, ובפועל הם לא עושים זאת. לכאורה יש לשאול, למה דווקא העננים הם אלו שמשמשים כ'מכוננת אמת', לומר אם בני אומה זו או אחרת שקרנים או דוברי אמת. אולי היה עדיף שהעצים ישקרו ולא יצמיחו פירות? או שהבהמות ישקרו ולא יניבו חלב. למה דווקא בענני גשם נבדק העניין של אמירת האמת? אלא מתרצים, שמאחר ומפתח של גשמים נשאר בידי הקב"ה, והוא אינו מוסרו לידי שליח, לכן האמת נבחנת דווקא בגשמים, כי חותמו של הקב"ה אמת. מה שאין כן בשאר דברים שיש להם ממונים אחרים. ומעשה היה בצעירותי, מיד אחרי החתונה למדתי בכלל אברכים בתל אביב, בראשותם של הגאון רבי פנחס ביברפלד והגאון רבי יורם זלצברג זצ"ל.

התקציב של הנהלת הכולל היה דל מאוד, ומאחר והיינו קבוצה של אברכים שבאו כל יום מבני ברק היה צורך לממן הסעה, ולהנהלת הכולל היה קשה מאוד לממן הסעה קבועה יום יום.

החלטתי לעשות מעשה: קיבצתי מעט מעות מפה ומשם, וקניתי טנדר של 16 מקומות, והייתי מסייע את החברים לכולל בתל אביב. הטנדר היה נראה שמור ומטופח, אך המצב המכני שלו היה גרוע במיוחד. אבל אני, דרכי בקודש שאיני נפרד ממכונית אלא בהמשכים, רק לאחר שהיא מתפרקת כליל אני נאלץ לעבור למכונית הבאה. כל עוד ההגה והדוושות מחוברים למקומם, אני צמוד למכונית שלי...

ביום מן הימין עצרתי את הרכב ברח' רש"י בבני ברק, יוצא הירקן מהחנות הסמוכה, ואומר: "איזה אוטו יפה, אולי אתה מוכר לי אותו?".

מאחר והוא היה איש ישר, הוא אמר שאני אכן צודק, ושהוא נשאר נאמן לדיבורו: "זה המזל שלי, ככה נגזר מלמעלה, אני שמעתי את החסרונות ובכל זאת קניתי אותו. הצדק איתך".

ומה באמת אומרת ההלכה בעניין זה? ובכן זו גמרא מפורשת בפרק 'השוכר את האומנין', שאם המוכר אומר שהמקח הזה כולו רע, יכול הקונה לטעון שהוא חשב שהמוכר לא מתכוון ברצינות כי הרי הוא רואה במקח גם דברים טובים, ולא יכול להיות שכולו רע. אבל אם המוכר אמר דברים טובים ודברים רעים, הקונה אינו יכול להתחרט. מאחר ואני אמרתי לו שהאוטו אכן נראה יפה ומאוד שמור מבחינה חיצונית, ובמקביל פירטתי לו את החסרונות שיש בחלקים הפנימיים של הרכב, הצד היה איתי, ובאמת לא הייתי חייב להחזיר לו את הכסף, גם אם הוא היה דורש זאת.

ומה היה בסופו של המעשה? אותו ירדן החליט להפוך את הבעיה להזדמנות. הוא החנה את האוטו מול השטיבלך של 'בית הלל' בשיכון ויז'ניץ, ופתח חנות לממכר טלפונים, מכשירי חשמל ושעונים בתוך האוטו. במשך שנים הוא הפעיל שם חנות בלי לשלם שכירות וארנונה עסקית, בעלות של 16 אלף שקלים בלבד. כך יצא שכולנו הרווחנו מהסיפור, ובעיקר הרוויחו המתפללים ב'בית הלל', שיכלו לקנות טלפונים ומכשירי חשמל בזול, בלי לשלם את השכירות והארנונה של החנות, שכמובן מגולגלת אל הלקוח ומשתקפת במחיר של המוצר.

"כל התשובות שנכתבו במדור זה נועדו לחידודי, ואין לראות בהן הוראה למעשה בשום אופן"

אמרתי לו: "דידי, אומרים שדרכם של ירקנים זה שבשעות הדלילות שהחנות ריקה ואין לקוחות, הם מדברים על רכישת מכוניות, ובפועל לא עושים עם זה כלום, אז למה אנחנו סתם מדברים על משהו שלא יקרה, אני בכלל לא רוצה למכור את האוטו, אתה בכלל לא רוצה לקנות אותו, ואנחנו מנהלים שיחה על המכירה שלו, מה ההיגיון?..." אבל הוא התעקש, הוא כן רוצה לקנות את האוטו. אמרתי לו שאומנם הריפוד מאוד יפה והאוטו מאוד שמור, אבל מבפנים הוא במצב מכני גרוע במיוחד, מקרטע המנוע, חלוד הרדיאטור, סתום הקרבורטור, והמזגן מקרר כמו וינטלטור...

"אף על פי כן", אמר הירקן, "אני מעוניין לקנות את האוטו. אני מוכן לשלם עליו 16 אלף שקלים, אתה מוכר או לא???"

שמעתי את הסכום, ואמרתי לו: "בוא, הולכים לדואר לעשות העברת בעלות". ואכן, כעבור פחות משעה כבר נפרדתי לשלום מהטנדר הקסום, שהפך להיות נחלתו של הירקן...

שעתיים אחר כך הוא מתקשר: "הרב יוטקובסקי, מה עשית לי? מכרתי לי אוטו שלא שווה כלום. המנוע שלו גמור, הקרבורטור סתום לגמרי, המזגן לא מקרר...", אמרתי לו: "נכון, גם הרדיאטור חלוד...". מה התברר? הוא לקח את האוטו לבדיקה במוסך, ואז הוא הבין באיחור שכל מה שאמרתי לגבי חסרונותיו של הרכב אכן נכון. אמרתי לו: "אם אתה רוצה אני מוכן להחזיר לך את הכסף ונבטל את העסקה, אבל לדעתי זה לא יהיה הוגן מצדך, כי אני הזהרתי אותך ופירטתי את חסרונותיו של האוטו, ובכל זאת רצית לקנות אותו".

המשך מעמוד 23 | הרב ישראל דחבש

כאלו הורים מיוחדים. הורים רבים משתמשים בילד שלהם כדי שיעשה אותם מאושרים, והוא יש לו הורים שמוכנים לוותר על משהו שמאוד מאוד חשוב להם, העיקר שהוא יהיה מאושר...

"מקרה נוסף שאירע היה, כשהודעתי לחבר'ה מהמדרשיה שהגיע הזמן להתחיל לראות ישיבות, אולי הם יקבלו חשק להיכנס לישיבה, אחרי שייחשפו מקרוב לעולם הישיבות. אמרתי להם שבשבוע הבא אני לוקח את כל מי שרוצה לסיור בישיבת 'אור החיים', של הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א. "כמובן שאמרתי להם שחייבים לקבל אישור מההורים לדבר כזה, אני לא לוקח אותם לטיול בלי אישור חלילה. אבל אחד התלמידים, כשבא להורים שלו, הם נחרדו. אבא שלו אמר לו שבשום פנים ואופן הוא לא מסכים שיתקרב בכלל לישיבה.

"והנה מגיע הילד ומספר לי שההורים שלי מסכימים שישע לישיבה... אני מסתכל עליו בתמיהה והוא מספר לי: 'כשידעתי שההורים שלי לא מרשים לי לנסוע לישיבה הרגשתי שליבי נשבר. רצתי לבית הכנסת, פתחתי את ארון הקודש, ופשוט בכיתי בדמעות, ביקשתי מאלוקינו שבשמים שירחם עלי, ושאבא שלי ירשה לי ללכת לישיבה, התפללתי וזעקתי מעומק הלב במשך עשר דקות, שפכתי את הלב בתפילה'.

"כשהוא חזר הביתה, אבא שלו בא אליי מיוזמתו, ואמר לו שהוא שינה את דעתו: 'אתה יכול ללכת לישיבה, אם זה מה שאתה רוצה לעשות'. ויהי לפלא!"

"זה רק מראה שהתורה מלאה ביופי ובמת'קות מיוחדת במינה. לפעמים כל מה שצריך לעשות למי שמתנגד כל כך, זה פשוט לתת לו לטעום קצת מטעמה המתוק של הגמרא. אם לומדים גמרא כמו שצריך, היא יכולה להיות תרופת פלא לכל הבעיות וההתנגדויות".

כח הדמעות

"לסיום, אני אספר כאן עוד שני סיפורים מאותה מדרשיה: אחד הנערים שם התחיל לשמור שבת, וההורים שלו נבהלו מאוד, ופשוט אסרו עליו לבוא למדרשיה. אבל אחרי שבועיים שלושה הם באו והודיעו לו שהם שינו את דעתם, והם ישמחו אם הוא יחזור למדרשיה שלנו...

"שאל הבן את הוריו: 'מה קרה? החלטתם לחזור בתשובה???' הם אמרו לו שלא... הם פשוט מתגעגעים לחיוך שלו..."

"מה התברר? הילד היה ילד עצוב כזה, לא כל כך שמח, ומהרגע שהוא בא למדרשיה שלנו, התורה שימחה אותו, הוא נהיה בנאדם אחר. ההורים לא הבינו את הקשר בתחילה, אבל אחרי שאסרו עליו ללכת למדרשיה, הוא שוב נהיה עצוב כמו מקודם, ורק עכשיו הם הבינו שזה מה שנתן לו כזה סיפוק והנאה.

"אנחנו מסכימים שתשמור שבת ושתהיה חרדי", הם אמרו לו, "אם זה מה שיעשה אותך שמח ומאושר".

"אמרתי לנער הזה שהוא צריך להודות לקב"ה, על כך שהוא נתן לו

**סיכום
שבועי
ב'דף יומי
בהלכה'**

- ◆ **מדוע אסור להרוס מבנה של בית כנסת על מנת להקים מבנה חדש?**
- ◆ **האם לבתי הכנסת בימינו יש גם קדושת 'בית המדרש'?**
- ◆ **האם חלה קדושה על כספי ביטוח המשולמים לאחר גניבת ספר תורה?**

הריסת מבנה ישן של בית כנסת

- אסור להרוס מבנה של בית כנסת אף על מנת להקים מבנה חדש, מחשש שמא יתרשלו ולא יבנוהו. ואף אם כבר החלו בהקמת המבנה החדש - אסור להרוס את המבנה הישן עד להשלמתו.
- האיסור האמור הוא אף כשקיים מקום חלופי (שאינו בית כנסת) לתפילת הציבור. ויש שכתב שאם שכרו מקום שישמש כבית כנסת עד להקמת מבנה חדש - מותר להרוס את הישן לאלתר.
- במקרה שנדרשת הרחבה למבנה בית הכנסת, יש לבנות תחילה את קירות שטח ההרחבה מעבר לקיר הקיים, ולאחר מכן להרוס את הקיר בנקודת החיבור של ההרחבה למבנה הישן.

איסור השחתת בית הכנסת וחפציו

- אסור מן התורה להשחית חלק מבנין בית המקדש, או אחד מכליו. וכך הדין גם ביחס לבית הכנסת, הנחשב ל'מקדש מעט' - שאסור להשחית אפילו אבן אחת מכתליו, או אחד מכליו.
- איסור השחתת בית הכנסת וכליו האמור לעיל, הוא רק כשהדבר נעשה בדרך השחתה, אולם כשהדבר נעשה לשם תיקון ובנין, אין בו איסור.
- אסור להרוס מבנה ישן של בית כנסת עד להקמת מבנה חדש. וגם לאחר הקמת המבנה החדש, אסור להורסו אלא במקרה שיש בכך תועלת למבנה החדש.

"מעלין בקודש ואין מורידין"

- הלכה פסוקה היא: "מעלין בקודש ואין מורידין", דהיינו, אסור להשתמש בחפץ קדושה לצורכי חול, ואף לא לצורך קדושה הפחותה מקדושתו של החפץ.
- בגמרא ובדברי הפוסקים נמנו חפצי הקדושה המצויים

בשבע מדרגות של קדושה, שהנמוכה שבהן היא - בית כנסת, והגבוהה - ספר תורה.

- קדושת בית מדרש חמורה מקדושת בית כנסת; ויש מהפוסקים שהורה כי בזמננו נחשבים רוב בתי הכנסת גם כבית המדרש, כיון שהם מיועדים גם ללימוד ולומדים בהם.

מגביות לרכישת חפצי קדושה

- אם ערכו מגבית לרכישת חפץ קדושה מסוים, אסור להשתמש בכסף לצורך קדושה קלה יותר, כי אם לצורך קדושה שווה או חמורה יותר.
- אם ערכו מגבית לרכישת חפץ קדושה מסוים, כגון ספר תורה, ורכשוהו, ונותר עודף, מותר להשתמש בכסף לכל מטרה ציבורית, ואף כזו שאין בה כל קדושה.
- אם נשרף חלילה ספר תורה, או כל חפץ קדושה אחר, ששולמו עבורו דמי ביטוח, וחברת הביטוח שילמה את תמורת החפץ הגנוב - יש שמצדדים שקדושת החפץ הגנוב חלה על כספי הביטוח.

מכירת בית כנסת

- בית כנסת וכל חפץ קדושה השייך לציבור, ניתן למכור בתנאים מסוימים. אולם, בעיר גדולה אשר רבים שאינם מתושבי המקום מזדמנים אליה ושוהים בה למשך תקופה - לא ניתן למכור. ובית כנסת הנמצא בעיר כזו באיזור מרוחק ומיועד לתושבי האיזור בלבד, והזרים השוהים בעיר אינם מזדמנים אליו, או שהתנו מראש בעת בנייתו שאינו מיועד אלא לתושבי העיר בלבד - ניתן למכור.
- במקרה שמותר למכור בית כנסת או כל חפץ קדושה שהוא, אין למכרו אלא על מנת לרכוש בתמורתו חפץ שקדושתו חמורה משל החפץ הנמכר.

"הגיע אליי מכתב, ובו שאלה מבני זוג המגדלים משפחה ברוכת-ילדים, ויש בעצם הצגתה של השאלה הזו, כדי להוכיח על עדינות-הנפש של ההורים, ועל רצונם להוכיח בפני ילדיהם כיצד הם מכבדים האחד את השני"

מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א: כיצד מכבדים את השבת?

בהקשר זה סיפור שהיה אצל דודו מרן החזון איש זצ"ל. בני התורה הליטאיים מכבדים כידוע את השבת בענייבה יפה. והנה, הגיע בחור ישיבה אל החזון"א, ותיאר בפניו את הקושי שיש לו בימי הקיץ בענייבת הענייבה, כיוון שהוא מזיע ביותר, וממצחו נוטפים אגלי-זיעה, "ואם כן" - שאל הבחור - "האם אני יכול ללכת בלא ענייבה, או שמא יש בכך זלזול בכבוד השבת?" וסיפר גיסי, שהחזון"א השיב ש'אם אין עונג, אין גם כבוד', דהיינו שאם הבחור אינו נהנה מהענייבה, אין בכך גם כבוד לשבת. לפי זה אפשר היה להשיב גם כאן, שכיוון שיש קושי גדול בשטיפת הכלים, אם כן אין בכלים החד-פעמיים משום זלזול בכבודה של השבת.

זה גופא כבודה של השבת!

אבל, ליבי לא היה שלם כל-כך עם ההשוואה הזו, כיוון שאחרי הכל כפי שאמרנו, אם היה מגיע אורח מכובד לבית המשפחה, לא היו מתחשבים בשום קושי, ומשתמשים בכלים היפים. אמרתי לבני הזוג, שכיום יש גם כלים חד-פעמיים בסגנון יפה ומעודן, ואם כבר משתמשים בכלים חד-פעמיים עדיף לקחת את אלה, ולא את הפשוטים יותר. וקיבלתי על כך גם את הסכמתו של גיסי הגר"ח.

אבל מעיקר הדין סובר הגר"ח, שאין כל פגם בכלים חד-פעמיים, ואין בזה זלזול בכבוד השבת, למרות שהם זולים. הוספתי ואמרתי לבני הזוג, שעצם הדבר שכל המשפחה מעוניינת להקל על עבודתה של עקרת הבית, זה גופא כבודה של השבת, כמו נרות השבת וחיידוד הסכין, שיש בהם משום שלום-בית, והם נעשים לכבודה של השבת.

(מתוך הספר 'שבת בשמחה' בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

הגיע אליי מכתב, ובו שאלה מבני זוג המגדלים משפחה ברוכת-ילדים, ויש בעצם הצגתה של השאלה הזו, כדי להוכיח על עדינות-הנפש של ההורים, ועל רצונם להוכיח בפני ילדיהם כיצד הם מכבדים את האחד את השני. עצם השאלה תלמד אותנו גם כיצד מכבדים את השבת.

השאלה נסובה על ענין כלי האוכל שיש להשתמש בהם בשבת. הבעל טען, שכיוון שבני הבית משתמשים בכלים רבים במהלך השבת, ולאשתו קשה לשטוף את כולם, הוא מעדיף שישתמשו בכלים חד-פעמיים, כך שלאחר האוכל מורידים את המפה - שגם היא חד-פעמית - מן השלחן, עם כל הכלים והפסולת, ומשליכים לפח האשפה.

והכל כדי להקל מעל אשתו את עול הבית. האשה, מצידה, טוענת שאמנם השימוש בכלים חד-פעמיים יקל מעליה את עול הבית, דבר שאולי יגרום לה 'עונג שבת', אבל מאידך היא שואלת ומה עם כבוד השבת?

האם זה הוא כבודה של השבת, להשתמש בכלים שכאלה? הרי אם היה מגיע הביתה אורח חשוב, היינו מוציאים את הכלים היותר-יפים והיותר-נוצצים!

כל אחד דורש את כבודו של השני

עוד לפני שמשיבים על שאלה שכזו, צריך להדגיש שטעמה המעודן, האלגנטי, של השאלה, שִׁבָּה את ליבי, כיוון שבניגוד למקרים אחרים, שבהם כל אחד מן הצדדים רוצה את טובתו-הוא, הרי שבמקרה שלפנינו הבעל דרש את כבודה של אשתו, וביקש להקל מעליה את עול הבית, ואילו האשה לא חסה על כבודה, אלא על כבודה של השבת...

הצגתי את שאלתם לפני גיסי מרן הגר"ח קניבסקי, שסיפר לי

גליון 582
שנה י"ב תשפ"ג

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב (ל"א ח')
ואת מלכי מדין הרגו על הרוגי מחנותיהם,
את אוי ואת רקם ואת צור הוא בלק, ואת
חור ואת רבע חמשת מלכי מדין, ואת
בלעם בן בעור הרגו בחרב. ויהי כאשר
ראה בלעם החוטא את פנחס הכהן רודף
אחריו, עשה דבר כישוף ופרח באויר
השמים, מיד הזכיר פינחס שם הגדול
והקדוש ופרח אחריו, ואחז בראשו
והורידו, שלף חרבו ורצה להרגו. פתח פיו
בדברי תחנונים ואמר לפינחס, אם תקיים
את נפשי נשבע אני לך שכל הימים שאני
קים אין אני מקלל את עמך, ענה פנחס
ואמר לו הלא אתה הוא לבן הארמי,
שרצית להכרית את יעקב אבינו, וירדת
למצרים כדי לאבד זרעו, ואחר שיצאו
ממצרים גרית בהם עמלק הרשע, ועתה
גרה התגרית לקלל אותם, וכיון שראית
שלא הועילו מעשיך ולא קבל מאמר ה'
ממך, יעצת עצה רעה את בלק להחטיא
את ישראל, בגלל זה מהם עשרים
וארבעה אלף, בגלל זה אין יכולת שוב
לקיים את נפשך, ומיד שלף חרבו מגרתיקו
והרגו.

(תיב"ע לא ח')

פרשת השבוע

וידבר משה אל ראשי המטות
(ל' - ב')

מסופר על הרה"ק ה"חתם סופר" זיע"א
ששאל: למה מציינת התורה, שפרשה
זו הפותחת בדיני נדר ושבועה נאמרו
על ידי משה "אל ראשי המטות", הרי
כל המצוות נאמרו תחילה לראשי העם,
קודם שהובאו לפני שאר בני ישראל?
ותירץ, שמנהגו של עולם הוא, שראשי
המטות המנהיגים והעסקנים למיניהם,
נודרים ומבטיחים להמוני העם
הבטחות שונות, ופעמים אף נשבעים
על קיום דבריהם, ובסופו של דבר אינם
מקיימים כל מה שהבטיחו, וגם עושים
דברים המנוגדים למוצא פיהם.
מציאות עגומה היא שדווקא מנהיגי
ציבור, שחייבים לשמש מופת ודוגמא
להמוני העם במעשיהם ובמידותיהם,
מסוגלים לשנות בלי ניד עפעף, ולבטל
במחי יד הבטחות שניתנו בנדר
ובשבועה לבני העם. לכן קוראת כאן
התורה במיוחד אל כל אחד מראשי
המטות, לא יחל דברו, אלא ככל היוצא
מפיו יעשה.

איש כי ידור נדר וגו' ככל אשר היוצא
מפיו יעשה (ל' - ג')

פעם נכח הרה"ק רבי יהושע לייב
דיסקין זיע"א בהספד שנערך במלאות
שבעה לאחד מתלמידיו. אמרו כנהוג
תפילת "מלא רחמים" ובתום ההספד

התפור הקהל. לאחר מכן הזמין הרב
את שמש בית הכנסת, נתן לו מטבע
לעילוי נשמת המנוח והרגיש: עבור
כל הקהל שנכח בעת תפילת א-ל
מלא רחמים וטעמו ונימוקו היה, כי
החזן הרי אמר בעבור שכל הקהל
נודרים צדקה לעילוי נשמתו, על כן
ראה חובה לעצמו להבטיח שלא
יכשל הציבור בהתחייבות זו.

לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה
(ל' - ג')

מסופר על הרה"ק רבי ישראל
אבוחצירא הבבא סאלי זיע"א, שהלך
עם חתנו הרב דוד יהודיף זצ"ל בשנת
תשכ"ו לאשדוד, ושם ביקרו זקן
מופלג. ואמר הצדיק לחתנו שיבקש
ברכה מהזקן. לאחר שיצאו משם
אמר הצדיק לחתנו, זקן זה שהנך
רואה, הרי יש לו שינים, ידיים
ורגליים וכל אבריו שלמים. והיום
הוא בגיל מאה ושלוש עשרה שנה,
ולפני מאה שנה, ביקש ממנו הסבא
קדישא רבנו יעקב אבוחצירא זיע"א
שישלים לו מנין, וכן עשה. והרב
בירכו שיהיה בריא ושלם עד מאה
ועשרים שנים. והנך רואה כי ברכת
הרב הקדוש נתקיימה במלואה והוא
בריא ושלם. וזהו "ככל היוצא מפיו
יעשה".

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 8:27 ת"א: 8:30 ר"ת: 9:00

מטות-מסעי

זמני כניסת השבת
ירושלים: 7:12 ת"א: 7:27

החלון הטעון תיקון. "הנה החלון", הרבי החווה לעבר אחד החלונות המרכזיים בקומת הקרקע. הזוגית הייתה מנופצת לגמרי, טעונה החלפה. יצא ר' שלום אל רכבו, שמשמש לו גם מחסן נייד, ושלף משם זוגית בגודל המתאים. הוא שייף קצת וחתך מעט, עד שהתאים אותה בדיוק אל המידות הנדרשות. הישנוניות הייתה ממנו והלאה. ליבו פעם בקרבו בעת עבודתו. הוא הבחין שהרבי ניצב בקצה החדר ומתבונן במלאכתו.

שעה ארוכה חלפה עד שסיים להתקין את הזוגית ולהחזיר את מסגרות החלון. כעת, כשהשעה כבר הייתה כמעט חמש לפנות בוקר, הוא התרומם ממקומו והודיע "סיימתי את התיקון בחסדי שמיים. החלון נראה עכשיו חדש לגמרי". הרבי בחן מקרוב את העבודה, ועיטר אותו במילות שבח שהחיו את נפשו. "בעל מקצוע מומחה שכמוך לא רואים בכל יום. מלאכת מחשבת מיוחדת עשית", אמר לו הרבי. אחר הוסיף "ואני שוב מתנצל על השעה הלא רגילה. הייתי זקוק נואשות לתיקון הזה, וכפי שציניתי בפניך, אני מוכן לשלם לך ככל שתשית עלי".

ר' שלום לא השית אף תשלום. הוא גם לא היה מוכן לקבל שום תמורה כספית על עבודתו. גם לא על חומר הגלם. ודאי לא על כך שהזעק ממיטתו בשעה לא שעה. הרבי התעקש לשלם. הוא לא הסכים לקבל את הסירוב. ככל שר' שלום הוסיף להסביר ש"זו זכות מיוחדת בעבורי. כל ימי אוכור את הזכות שזכיתי לשרת את הרבי באישון ליל. חלילה לי מלקחת ולו סנט בודד תמורת העבודה", רק הוסיף הרבי להפציר בו שלא לצאת בלי תשלום. בשלב מסוים נכנס הרבי לחדרו, הוציא משם אלפיים דולר והגיש לו. אבל ר' שלום סירב בכל תוקף. "אם לא בכסף, אולי אוכל לגמול איתך בדרך אחרת, ר' שלום?" הציע הרבי.

לאחר רגעים של מחשבה, הציע ר' שלום צורת תשלום מעניינת: "הקב"ה חנן אותי בצאצאים, אשר בהגיע היום ייכנסו תחת החופה ויחגגו את כלולותיהם. אם יורשה לי, ארצה לבקש שהרי יאות להגיע להשתתף מפעם לפעם בשמחות אשר אערך. הדבר יהיה בעבורי לזכות גדולה ולעידוד גדול. ויהא זה שכרי". "געשלאסן דעם געשעפט", הכריז הרבי. העסק מוסכם.

שוב זה היה רכבו, המחסן למחצה של ר' שלום, שחנה ליד מעון קודשו של הרבי מבאבוב. אולם השעה הייתה סבירה הפעם, ור' שלום לא היה לבוש בגדי עבודה. הפעם הוא הגיע בלבושו החסידי הסטנדרטי, כובע וחליפה ואבנט כרוך. התלווה אליו בנו, בחור חמד שעומד להתחתן בימים הקרובים ולהקים את ביתו הנאמן כדת משה וישראל. הם הומינו תור מראש ל"קבלת הקהל". כעת התייצבו בתוך הבית, יחד עם עשרות יהודים המבקשים להיכנס אל הרבי, מי בבשורתו ומי בתעוקתו, מי בשאלתו ומי בלבטיו. אב ובנו, המחוחתן והחתן, הגיעו הנה להתברך לכבוד החתונה. כשנכנס ר' שלום מלווה בבנו אל הקודש, אורו פניו של הרבי. הוא ביקש מר' שלום להתיישב, ומשך דקות ארוכות שוחח עימו ועם בנו החתן. הרבי, שנודע בחוכמתו הרבה, אף הדריך את החתן בעצות חשובות לקראת בניין הבית. בסוף השיחה התעניין הרבי, שזכר את חובו, איזה מימי השבע ברכות ירצה המחוחתן שהוא ישתתף בו. ר' שלום נקב ביום ובשם האולם, והרבי נפרד ממנו בברכה.

ליומא דהילולא של הרה"ק רבי שלמה מבאבוב בהרה"ק רבי בן ציון זיע"א (א' מנ"א)

מן המפורסמות היא, שהרה"ק רבי שלמה מבאבוב זיע"א היה אוהב שלום ורודף שלום, והיה מתרחק כל ימי חייו מהמחלוקת כמפני אש. כפי שתקראו בסיפור מדהים זה:

השעה היתה שלוש ורבע אחרי חצות הלילה, כאשר צלצול הטלפון הפר את השקט, אולם איש מדיירי הבית לא התעורר. הטלפון צלצל שנית, מצלילח להדיר מעט את שנתה של עקרת הבית. הוא צלצל שלישיית, וגרם לה לבקש מבעלה לגשת אל מכשיר הטלפון, ולברוק בבהילות מי הוא המצלצל שמעבר לקו. אולי בשורה דחופה או מלחיצה בפיו. ר' שלום פקח חצי עין טרוטה. נטל את ידיו וניגש מדדה מתוך שינה, אל מכשיר הטלפון. "הגעתי לר' שלום הזגג?" שאל קול אלמוני מעבר לקו. "כן".

"מעולה", נשם האיש מעבר לקו לרווחה. "אני זקוק לך בדחיפות. זוגית אחת מחלונות בתי התנפצה. אני זקוק בדחיפות גדולה מאוד לבעל מקצוע, שיתקן לי אותה ויחליף אותה באחרת". קורי השנה התאדו באחת מעל פיו של הזגג הירא שמיים. ניצוצות של זעם החלו לנצנץ בכליותיו. אבל הוא, יהודי למוד התאפקות והתגברות, הצליח לשוות לעצמו את הקול הרגוע ביותר שבמנעד קולותיו. הוא הסביר למאן דהו שמעבר לאפרכסת, כי בעלי המקצוע היחידים העובדים בשעות האלה הם השוטרים המפטרלים ברחובות ברוקלין. "אני לא עובד בשעות כאלה. מחר בבוקר, אחרי שחרית ושיעור הדף היומי, אגיע לחנותי ואוכל לברר אתכם מה אתם צריכים ולהעניק לכם שירות. לילה טוב".

מצידו השני של הקו לא נתנו לו לנתק. אני מתחנן אליך ממש. אני יודע גם יודע שאתה לא עובד בשעות אלה. גם ברור לי שלא מקובל בכלל לבקש ממך בקשה כזאת. אבל אני במצוקה גדולה מאוד. אני חייב שיתקנו את חלון בתי בדחיפות שאינה סובלת ולו דחוי של שעות בודדות. אנא ממך. אני מוכן לשלם לך כל סכום שתנקוב, גם פי חמישה ופי עשרה מהעלות הרגילה". לחץ גדול נשב מקולו של האיש. מצוקה כבדה נשמעה. ר' שלום, איש טוב לב, ניאות. כנראה מדובר ביהודי מבוגר, שחלונו נשבר מעוצמת הרוחות וכעת הוא קופא מקור בביתו, חשב לעצמו. הוא ביקש את הכתובת המדויקת. "כאן בבורו פארק. בשרדה השמונה עשרה, דירה מספר אלף חמש מאות ואחת".

רעד אחז בזגג שעה שאיתר את הכתובת. כמו כל שומר תורה ומצוות בבורו פארק, הוא זיהה מהר מאוד את הבית, וידע מי מתגורר בתוכו. הבית, במראה ברוקליני טיפוסי ובן שתי קומות, היה מחובר בצידו אל בית המדרש הגדול של חסידי באבוב. אכן. זהו ביתו של הרבי מבאבוב, כ"ק מרן אדמו"ר רבי שלמה זי"ע, משהבין מיהו האלמוני שהתחנן בפניו מעבר לאפרכסת, נמלאו פניו של ר' שלום באגלי בושמההוליים בחרדת קודש. הוא נקש ביראת כבוד על הדלת. בשעה זו, לא גבאי ולא משמש פתחו לו את הדלת, כי אם הרבי בעצמו, שהיה לבוש ב'בעקישטשע' המיוחד ופניו הפיקו נהרה מיוחדת. "אני מודה לך מאוד שהסכמת להגיע, למרות השעה הבלתי שגרתית", הודה לו הרבי, עוד לפני שהראה לו את

משל ונמשל

מה יפעל אדם זה בענוותנותו

כשאנו רואים איש צנוע ונחבא אל הכלים שייף ועייל שייף ונפיק, אנו חושבים בלבנו מה יפעל אדם זה בענוותנותו היתירה, הרי אין הוא מעורב עם הבריות, ויש ואפילו מקילים בכבודו, ולעומתו בעל הגאווה שקומתו זקופה תמיד, והוא מבקיע לו דרך בראש, הוא ראשון המדברים והוא הקופץ בכל מקום בראש, ודאי שהוא יראה עולמו בחייו, אולם אין הדבר כן.

משל למלך שהיו לו שני בנים ושלחם על פני מדינות ללמוד הליכות עולם, ושלח את האחד למדינה אחת בכבוד גדול ברוב פאר והדר כיאות לבן מלך גדול, ואת השני שלח כאיש פשוט כמעט בביוזין עד שלא נודע אפילו כי בן מלך הוא, והנה הראשון ראה את המדינה והיא טובה ויאה לה להיספח למלכות אביו, התחיל לדרוך עליה ברגל גאווה, לדרוש כבוד בפיו, עד שפתח במלחמה איתה, אולם כשבני המדינה ראו את טיבו של בן המלך, מיד עמדו על דעתו וכוונותיו כלפי מדינתם כי הוא מבקש להשתלט עליהם, מיד קמו עליו כאיש אחד וניצחו אותו וגירשוהו מן המדינה, והוא חזר אל המלך אבל וחפוי ראש. ואילו הבן השני בא למדינה אחרת כאיש פשוט והיה נכנע לכל והתערב עם הבריות, הראה את חכמתו כיאות לבן מלך, עד שלב כולם דבק בו לאהבה אותו, וברוב חכמתו וטיב מעשיו נתחבב כל כך על בני המדינה, עד שלא הרגישו כלל כיצד הוא מתנשא ועולה בעיניהם וכובשם בהכנעתו וענוותנותו, וכשחזר ובא לפני המלך הביא לו שי את המדינה הזאת וגם עוד כמה מדינות שנלוו אליו מרוב אהבתם אליו.

כן הדבר בעניין העניו הנכנע ובעל הגאווה, בעל הגאווה ניכר מיד, ואין הוא יכול לשרור בגאותו אלא זמן קצר בלבד, אולם הנכנע והעניו, אם כי בזמן הראשון אין מכירים אותו ואין נשמעים לו, הרי במשך הזמן עומדים על טיבו ועומדים על אופיו, ומקבלים מרותו ברצון.

בשם הבעש"ט הקדוש זיע"א

פליאה אחזה במשמיים בקודש בערב ההוא, כשביקש הרבי לצאת ולהשתתף בשמחת שבע הברכות. הם לא הכירו את האיש. לא הצליחו להבין מה קשר יש בין הרבי לבין המחנות, עד שהרבי טורח להופיע בהדרתו להשתתף בשמחתו. הם כמובן לא שאלו דבר, אלא הכינו את הרכב, ויצאו ללוות את הרבי בדרכו אל היכל השמחות.

התרגשות גדולה אפפה את ההיכל כשהרבי מבאבוב פסע פנימה. אנשים קמו ממקומותיהם והקיפו את שולחן הכבוד, רוצים לחוות בפני הקודש. ילדים הצטופפו אל מול פני הרבי. הרבי שתה לחיים, איחל ברכות לבביות לכל המשתתפים, ואפילו קם לרקוד עם החתן. השמחה הרקיעה שחקים. הרבי שש ושמח כאילו מדובר בשמחה משפחתית קרובה. אם לא די בכל אלה, התיישב הרבי לאחר הריקוד העליו, וביקש לשאת דברים בשבח המחנות.

"אולי חלק מנוכחים כאן מתפלאים שהגעתי הנה. הרי אין לי קשר אישי עם בעל השמחה. ברצוני לספר לכם על הלילה שנוצר בו הקשר ביני לבין ר' שלום. בתוך כך אכביר בתשבחות על היהודי הנלבב הזה, שהיה מוכן לצאת ממיטתו באישון ליל כדי לסייע ליהודי שהתחנן לעזרתו. הדבר מלמד על טוב ליבו ועל מידותיו המיוחדות", פתח הרבי בדברים, והוסיף גם פרפרת נאה המקשרת בין החינוך למידות טובות לשמחת חתן וכלה.

פניו של ר' שלום בהקו. הוא התלבט אם לשאול, אבל כשסיים הרבי את דבריו, הוא רכן ושאל בהדרת קודש. "אם יורשה לי לשאול: באותו לילה, לפני שידעתי מיהו הלקוח שמעבר לאפרכסת, סברתי לתומי שמדובר ביהודי מבוגר, המתגורר בבית קטן והכפור חודר לעצמותיו. כשהגעתי, הבנתי שלא הכפור הבעיה, ולא הרוחות שנושבות הביאו לבקשה הבהולה. מאז ועד היום אני מלא בסקרנות רבה לדעת מה עמד מאחורי ההזמנה הבהולה באישון ליל".

ניכר היה היטב שהרבי חכך בדעתו אם לגלות את הדברים. לבסוף פתח וסיפר: לא אכנס לכל פרטי המקרה, בימים אלה היה מיישוו שניסה לעורר מחלוקת מסוימת רח"ל ורצה לערוך מלחמה גדולה על נושא מסוים. הוא התלבט באיצטלה דקדושה, כביכול מעשיו לשם שמים, אבל מתחת המעטה הזה היו יצר הרע ושנאת חנם. ה' יצילנו. ביום ההוא, שקדם ללילה ההוא, הוא הופיע בחדרי. הוא ניסה בכל כוחו לסחוב אותי למלחמה ולהפוך אותי ל'צד'. הבהרתי לו שאני מתרחק ממחלוקת יותר משאני מתרחק מאש, ובשום פנים ואופן לא אסכים להכניס ולו אצבע אחת קלה לכל הסיפור הזה. הלה התרומם מהכיסא בחוצפה ובהתרסה, ואיים: אדאג שינפצו לרבי את הלונות ביתו אם לא יצטרף. אני השבתי לעומתו: לא אצטרף.

באותו לילה מומש האיום. ידעתי גם ידעתי שברגע שיעלה הבוקר על בורו פארק, יגיעו הבחורים והאברכים אל בית המדרש הגדול להתפלל שחרית. עיניהם יצודו את הזוגית המנופצת, ונפשם לא תישאר אדישה. הם יתחילו תיכף לברר ידו של מי במעל, ועד מהרה תפרוץ מחלוקת גדולה, שתבער עד לב השמיים. נחרדתי. הבנתי שאסור בשום פנים ואופן להשאיר את החלון בלתי מתוקן, ולו לשעות ספורות ובודדות. חיפשתי בספר הטלפונים וגג שמתגורר בקצה השני של בורו פארק ושאינו נמנה עם עדת חסידי באבוב, והזמנתי אותו.

צ'ין אדם לחברו

להקשיב לכל יהודי

מעשה בהרה"ק רבי חיים מבריסק זיע"א שהלך בימות החמה להתרחץ בימה של ליבוי, יום אחד ראה אותו אחד ממקורביו יושב בבית המדרש בקרן זוית, ומשוחח עם הדיוט שבהדיוטות, רבנו, אמר לו הלה אחר כך, כלום יש דברים בינו להדיוט זה שאינו שונה אלא בתהלים, השיב לו רבי חיים: אתם רואים עצמכם גדולים וטובים ממנו, ואינו לפי כבודכם לספר עמו, אבל אין אתם מעלים על הדעת שמא לבו של זה מלא דאגות ואין לו אדם להשיחן לפניו.

משולים לזכוכית

הרה"ק רבי יחזקאל מקומיר זיע"א היה אומר: משולה כנסת ישראל לתיבה מלאה מלאי של כלי זכוכית, הכלים יפה יפה הדוקים ודבוקים, זה בזה התיבה מייטלטלת טלטולים והכלים אין שבירה חלה בהם, אם הכלים אינם ארוזים, אזי טלטול קל שבקלים אין הם יכולים לעמוד בו. אף ישראל כך, שלום ביניהם והם חבוקים ודבוקים זה בזה, אין תקלה באה לידם, מחלוקת ופירוד לבבות ביניהם, תקלה קלה אין הם יכולים לעמוד בה.

יתן אפילו מאה פעמים

מעשה בהרה"ק רבי פישל מסטריקוב זיע"א, שנכנס אליו עני וקיבל נדבה יפה, יצא והחליף כובעו ושוב בא לקבל נדבה, לחש בנו של הרבי ואמר: האיש זה הוא נוכל, עתה קיבל כסף והנה החליף כובעו כדי לקבל שנית. חיך רבי פישל ואמר:

הנח למסכן הזה, עשירים עושים תחבולות להשיג כסף ואף הוא כמוהם. כלום להם מותר ולו אסור. העניק לו הרבי שוב נדבה יפה.

לא לצער ולא להכאיב

מסופר על הרה"ק ה"חזון איש" זיע"א, שהלך פעם מלווה בתלמיד לבקר באיזה בית, כאשר נכנסו לחדר המדרגות, נשמע לפתע מאחת הדירות הסמוכות, צעקות וריב גדול שפרץ בין בני זוג. חיש מהר נשא ה"חזון איש" את רגליו ומיהר להימלט מן המקום כמטחווי קשת, בשל המרחק הרב שבו נתרחק ה"חזון איש" מן המקום נוקק הוא לנוח קמעא מטורח המנוסה. שאלו מלווהו לפשר המהירות הפתאומית? השיב ה"חזון איש": שמעתי כי בבית אחד שאת בעל הבית הנני מכיר, נפל ריב וויכוח בין בני הזוג, וחששתי שמא יראני ויבחיני בי והדבר יפגע בו ויצערו ויכאיב לו עד מאד. על כן ברחתי מן המקום.

היתר של מאה רבנים לדבר

לשון הרע

מדקדק נפלא היה הרה"ק רבי נפתלי מאמסטרדם זיע"א בשפתיו, שלא להוציא מילה אסורה, בעיקר היה נוהר בלשון הרע, כיון שראה בני אדם מולולים באיסור זה, קרא בהתפעלות: תימה, מדוע אנשים מחפשים היתר של מאה רבנים לישא אשה שניה, שאין זה אלא חרם דרבינו גרשום, ואינם מחפשים היתר של מאה רבנים לדבר לשון שהוא איסור חמור מדאורייתא.

תלולא דצדקיא

שבת קודש כ"ו תמוז הרה"ק רבי שלמה גאנצפריד ב"ר יוסף (קיצור שו"ע - תרמ"ו)

יום ראשון כ"ז תמוז

הרה"ק רבי משה חיים טויב ב"ר יצחק אייזיק מקאלוב (תקצ"א)

יום שני כ"ח תמוז

הרה"ק רבי אלעזר ב"ר אלימלך מליזענסק (תקס"ו)

הרה"ק רבי משה ב"ר צבי הירש (ישמח משה מאוהעל - תר"א)

הרה"ק רבי יוסף שלום אלישיב ב"ר אברהם (תשע"ב)

יום שלישי כ"ט תמוז

רבי שלמה יצחקי ב"ר יצחק (רש"י הקדוש - ד"א תתס"ה)

הרה"ק רבי משה מזאלישין ב"ר גרשון (משפט צדק על תהלים - תקצ"א)

יום רביעי א' מנ"א

אהרן הכהן בן עמרם (ב"א תפ"ו)

אלעזר הכהן בן אהרן הכהן (ב"א תקט"ז)

הרה"ק רבי נתן נטע מאוריטש ב"ר יוסף (נטע שעשועים - חותן הבת עין - תקמ"ה)

הרה"ק רבי שלמה מבאבוב ב"ר בן ציון (תש"ס)

יום שישי ג' מנ"א

הרה"ק רבי שמשון מאוסטראפאליע ב"ר פסח (ת"ח)

הרה"ק רבי מנחם עזריה מפאנו ב"ר יצחק ברכיה (רמ"א מפאנו - שפ"ה)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטובין שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" רמזים וסיפורים על המצוות.

המפסיק ממשנתו (י"א)

הארכנו ב"ה הרבה שבועות בענין החמור של המפסיק ממשנתו, וכל הלכותיה, ונסיים בדברי הגה"ק האדמו"ר רבי אהרן ראטה, בעל השומר אמונים זיע"א, בספרו "שער התפילות", בתפילה והכנה קודם הלימוד, שכתב וזה לשונו, (דפים כ"ה - כ"ז) רבון העולמים וכו', וביטלנו אחרים הלומדים, וגרמנו ביטול תורה ועבודה ליחיד ולרבים, וכו', ונוסף לזה שקטפנו מלוח עלי שיה, ופסקנו ממשנתו לחשוב בהרהורים בטלים ואסורים, ולדבר דיבורים בטלים, ולא עוד, אלא פסקנו ממשנתו לדבר דיבורים אסורים, וכו', ואנו מקבלים עלינו על להבא לשמור תורתך הקדושה וכו', ולא נפסיק באמצע לימודינו בשום מחשבה והרהור חוץ, ובפרט בדיבור חול ואיסור חלילה, וכו', עכ"ל.

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחטות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 וההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

מברכין חודש מנחם אב
המולד יהיה אור ליום שלישי
בשעה 4:20 16 חלקים
ר"ח יהיה ביום רביעי

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרֻשֶׁת מִטּוֹת-מִסְעֵי - כָּל הַחַיִּים זֶה מִסְעוֹת

"אֵלֶּה מִסְעֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָצְאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְצַבְּאֹתָם בְּיַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן" (במדבר לג, א)

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ"י שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת-הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב נתנאל בן ג'ינה

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי לאה בת תמר

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה מיטל בת שושנה לימור בת פרידה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי אליאור בן פרידה סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן ניזימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קסנש בת דגטו רותית בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- ר"ש ובריאות איתנה לימור בת פרידה יניב בן פרידה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים אורן בן פרידה

יתכן שאין כאן כיסא לשבת?
הצדיק שאל אותו: "למה כבודו לא הביא כיסא מהבית?". החסיד תמה על השאלה והשיב: "רבינו, וכי בדרך סוחבים כיסאות?".

הרב השיב לו: "דע לך, גם אני נמצא בדרך ואני לא סוחב כיסאות בדרך". מי שמבין כי הוא נמצא במסע קצר בעולם - לא עושה עניין מהעולם הזה.

רק צריך לדאוג שהמסעות בעולם הזה יהיו על פי התורה, כפי שנאמר בתורה הקדושה: "על פי ה' יסעו... ועל פי ה' יחנו" (במדבר ט', י"ח).

יהי רצון שנפנים זאת ונבין כי כל החיים שלנו הם מסעות. נדע כי כל מה שעובר עלינו הם ניסיונות בחיים.

יהי רצון שנצליח לצלוח את העולם הזה בשלום. לא נעשה עניין מכל דבר. נסלח לאחר וניזרזר שלא נפגע בשני ונלך בדרך התורה והמצוות.

לשמיעת השיעורים של הרה"ג אליהו פינחסי יש להתקשר 073-3718395

בברכת שבת שלום
הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
יו"ר עמותת כשרות בישראל

זמני לכת		
ע"י	כנסת לכת	צאת לכת
י"ג	19: 11	20: 23
ת"א	19: 29	20: 21
מ"ב	19: 32	20: 24
כ"ב	19: 29	20: 21

הצדיק הרב ישראל בן אליעזר זצ"ל (הידוע כ'בעל שם טוב הקדוש' זיע"א) אומר: לכל דור יש את המסעות שלו ולכל אדם יש מסעות בחייו הפרטיים.

יש מסעות בילדות, בנערות ובבחרות. גם בנישואין יש מסעות לא קלים. יש מסעות בזמן גידול הילדים, בהבאת פרנסה לבית והבריאות. לאחר מכן יש מסעות בזמן הזיקנה והשיבה- כולם מסעות בחיי האדם.

אדם צריך לזכור שכל החיים הוא במסע אחד ארוך. התנא בפרקי אבות אומר על כך: "רבי יעקב אומר: העולם הזה דומה לפרוץ דור בפרוץ העולם הבא. התקן עצמך בפרוץ דור, כדי שתכנס לטרקלין". (פרקי אבות ד', ט"ז)

אחד מגדולי תלמידי הבעל שם טוב הקדוש היה רבי מנחם מנדל. הוא היה פרוש מענייני העולם ברמות גבוהות.

בביתו היה שולחן ושני כיסאות, אחד עבורו והשני עבור אשתו. החסידים היו באים אליו כדי להתייעץ איתו.

יום אחד שני חסידים באו כדי להתייעץ עם הרב. אחד מהם ישב ולשני לא היה כיסא לשבת עליו.

הרב אמר לו: "יש בחוץ בלוק אבנים, תביא אותו לכאן ותשב". החסיד לא הבין, איך יתכן שלרב כזה גדול אין אפילו כיסא.

מה פירוש להביא בלוק מהחצר? החסיד שמע לרב, הוא הביא את הבלוק, ישב ואמר: "כבוד הרב, מחילה, אני רוצה לשאול: איך

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר ולידל אלחנן רפאל בן איריס ולידל אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה
העלון מוקדש לע"נ יצחק בן רבקה ז"ל

שואל ומשיב בהלכה – מקומות נופש - חלק ד'

שאלה: ?

כאשר אדם נמצא במלון בחו"ל, האם הוא יכול להשתמש בפותחן, בצלחות ובכלי ההגשה?

תשובה: !

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

אפשר להשתמש בפותחן. הפותחן פטור מטבילה. בנוסף הוא לא טעון הגעלה, שכן לא קיימות בו בליעות של איסור. יש לוודא שאין עליו מאכל בעין.

כאשר הצלחות וכלי ההגשה עשויים מזכוכית, מותר להשתמש בהם גם בדברים חמים. לדעת בני אשכנז יש להחמיר לכתחילה. כלי חרס, חרסינה ופורצלן, אסור להשתמש בהם כלל. כלים העשויים מפלסטיק מותר להשתמש בהם בצופן ולא בדברים חמים. **הערה:** לדעת מרן השו"ע (סימן תנא סכ"ו) כלי זכוכית לא צריכים שום הכשר, מכיוון שאינם בולעים. לדעת הרמ"א יש להחמיר. מה שכתבנו בדעת הרמ"א שיש להחמיר לכתחילה מכיוון שיש אומרים שלא החמיר אלא לענין פסח.

סכינים ומזלגות וכן כפות העשויים ממתכת, מותר להשתמש בהם כשהם נקיים. קודם השימוש יערה עליהם מים רותחים. **הערה:** מכיוון שרוב השימוש בכלים אלו הוא בכלי שני ולדעת מרן השו"ע (יו"ד סימן קה ס"ב) אין כלי שני בולע ופולט. אף שלכתחילה יש להחמיר, כאשר הוא עושה עירוי על הכלים חמור הוא מפלי שני.

מותר להשתמש בקרש חיתוך לחיתוך דברים קרים כשהוא נקי.

מותר להשתמש במצגם חשמלי מכיוון שהדרך למרוח עליו מאכלים לאחר חימומו שיוצא מן המכשיר.

מפות המונחות על שולחן שאוכלים בו, יש להיזהר לראות שהן נקיות, לפי שמצוי שנדבק בהן משיירי המאכלים. לכתחילה מותר להשתמש כאשר ניכר שכיבסו אותן קודם לכן.

לגבי מגבות מטבח, צריך לראות אם הן נקיות. אם אכן הן נקיות ומכובסות- מותר להשתמש בהם לכל דבר ואף להוצאת סירים מהאש וכיוצא בזה. בדיעבד, אם השתמש במגבת שאינה מכובסת ואין בה שארית מאכל, אם אין בה לחלוחית, הסירים והמאכלים לא נאסרים.

לנופשים בצימרים וחדרי אירוח שונים, כדאי לבדוק ולוודא מעבר לנושא הכשרות: האם במקום קיימים הסדרים לענין שמירת השבת, כגון: קיומו של עירוב תקין, השגחה בשבת, עין אלקטרונית בפתיחת וסגירה של דלתות, הפעלת מזגן באופן אוטומטי על ידי פתיחת דלת או חלון, עין אלקטרונית בשירותים, ברזי מים אלקטרוניים, מעלית שבת וכיו"ב.

עבודה על המדות

להלן סיפור מופלא המעובד מתוך 'גאון ישראל'. הרה"ג רבינו שלמה זלמן אוירבך סיפר ששמע מגיסו הגה"צ רבי שלום שבדרון סיפור שהיה עד לו בעצמו. יש בו כדי ללמדנו עד כמה רבותינו נזהרו במידות שלהם ולמרות שעבדו על המידות שלהם, עדיין הם חששו מאוד שמא אינם מתוקנים כראוי.

היה זה כאשר רבי שלום נכח בבית המדרש. הוא הבחין בהגה"צ רבי חיים טודרוס הרשלה, מדמויות ההוד של 'שערי חסד' יושב ולומד ומשנן את תלמודו בינו לבין עצמו. באותה השעה היה בחוץ שרר רעש גדול של ילדים משחקים ומשתובבים. ניכר היה עליו שהקולות מפריעים לו במידה רבה. למרות זאת הוא אזר כוח ולא אמר להם דבר.

מיד כשהחברותא של רבי טודרוס נכנס, הוא ביקש ממנו שיצא החוצה ויבקש מן הילדים שישחקו במקום אחר בחצר כדי שקולם לא ישמע בתוך בית המדרש. הדבר עורר בו פליאה רבת, הלא כבר הכיר על פניו לפני שעה ויותר, שהדבר מפריע לו מאוד, אם כן - תמה, מדוע רבי טודרוס המתין ולא העיר לילדים עד בואו של החברותא? הלא היה יכול ללכת בעצמו החוצה ולבקש מהם שלא יפריעו לו בתלמודו.

רבי שלום החליט ללכת בעצמו ולשאול אותו על כך. רבי טודרוס ענה לו: "אגלה לך סוד. נולדתי מטבעי עם נטייה למידת הכעס. לכן קיבלתי על עצמי שבשום אופן לא אכניס עצמי לדבר שיכול להביא אותי לידי רוגז. כאשר שמעתי את הילדים משתוללים, לא רציתי ללכת להעיר להם בעצמי כי חשתי שאולי אכעס. לכן חייתי שהחברותא יבוא והוא יעשה זאת".

מרן רבי שלמה זלמן אוירבך סיפר, שכאשר שמע זאת מרבי שלום, הוא נזכר שאכן בימי צעירותו של רבי חיים טודרוס לפני חמישים שנה ויותר אכן היה בו משהו ממידת הכעס. הוא עבד על כך והשתנה לגמרי עד שלא היה זכר למידה זו, ההיפך המוחלט. מופלא הדבר שבכל זאת עדיין לא האמין בעצמו אחרי חמישים שנה ולא רצה לומר מילה לילדים שמא יתעורר בו משהו ממידת הכעס.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים- הגאון המקבל הרב צבי אביגדור פיש זצ"ל

הגאון המקובל הרב צבי אביגדור פיש זצ"ל המכונה 'רבי הערש נאפקאר'- נולד בשנת ה'תק"פ (1820) בקאלוב. בבחרותו למד תורה מהגאון המהר"ם א"ש. מימי שחרותו נסע לגדולי דורו ומהם עלה והתעלה בתורה ובדרך החסידות. בהמשך עבר לגור בנאפקאר. מקובל עצום. בביתו נמצא ארגז מלא בכתבים בתורת הסוד, אשר הרבה להגות בהם כדרך רבותיו הקדושים בכוונות ויחודים, עד שברבות הימים יצא שמו כצדיק מקובל גדול. כל גדולי דורו העריצו אותו מאוד. **רבים פנו אליו ונושעו. בעל רוח-הקודש.**

רבינו נהג פעמים רבות לקחת פתקאות כאשר את דמי הפדיונות חילק לעניים ואביונים. רבים פנו אליו ונושעו בניסים מעבר לגדר הטבע. על מצבת רבינו כתבו **"רבים מישראל יוושעו בתפילתו"**. הרה"ק האדמו"ר ר' אליעזר צבי מקאמארנא זיע"א התבטא על רבינו: **"על כוח תורתו של רבי צבי אביגדור פיש עומדת כל הונגריה!"**. רבינו לעת זקנותו גר בעיר קאלוב. בחודשים האחרונים של חייו הרבה לדבר על גדולת הרה"ק מרן ה'ישמח משה' זיע"א, ועל גדולת יומא דהילולא ביום כ"ח תמוז. המקורבים ובני ביתו לא הבינו למה רמז בדבריו. לאחר שנפטר בליל שבת קודש, כ"ח תמוז ה'תרס"ב (1902), תאריך פטירתו של ה'ישמח משה' הבינו למפרע את דבריו וכי רמז להם את תאריך פטירתו. חי כ-82 שנים. ציונו בבית-העלמין בקאלוב.

סבא (מצד אביו): הצדיק המפורסם ר' יעקב (איש סודו ויד ימינו של הרה"ק מקאלוב זיע"א). **אביו:** הצדיק ר' אברהם אביש. **אימו:** מרת פיגא (בת הרה"ק ר' צבי אביגדור אשכנזי זצ"ל אבד"ק מונקאטש). **אשתו:** מרת רחל פראדיל (בת דודו הגה"ק רבי אהרון ישעיה פיש). **מרבתי:** הגאונים מהר"ם א"ש (קיים אצלו שימושה של תורה), האדמו"ר ר' יצחק אייזיק יהודה יחיאל מיכל ספרין מקאמארנא (מח"ס 'היכל הברכה'. רבינו היה תלמידו המובהק), האדמו"ר ר' צבי הירש פרידמן מליסקא, האדמו"ר ר' אליעזר צבי ספרין מקאמארנא. **בניו:** הרה"ק רבי אהרון ישעיה מהאדאס, הגה"צ המקובל ר' ברוך והגה"צ ר' יעקב. **חתניו:** הגה"צ ר' יעקב פקטא מנירבאטור, והרה"ג ר' שלמה זלמן טישלר מקאלוב. **מדברי תורתו-** הובאו בספרים 'אור מלא', 'בני שלישים' ו'עתרת שלום'.

רבינו היה תלמידו המובהק של האדמו"ר הרה"ק רבי יצחק אייזיק יהודה יחיאל מיכל ספרין מקאמארנא זיע"א. עם פטירת רבו, רבינו לא נסע אל בנו האדמו"ר הרה"ק רבי אליעזר צבי מקאמארנא זיע"א (מח"ס 'דמשק אליעזר'). לילה אחד, רבו (האדמו"ר ר' יצחק אייזיק זיע"א) נגלה אליו בחזיון הלילה. הוא חלם שרואה את רבו יוצא מן המרחץ. הוא רץ אחריו לתת יד לרבו. למרבית הפליאה רבו לא הושיט לו את ידו לשלום. כאשר רבינו שאל לפשר הדבר, רבו השיב לו, שהוא מתרעם עליו, על שהוא לא נוסע אל בנו (האדמו"ר ר' אליעזר צבי ספרין) שהוא ממלא מקומו וממשיך דרכו בקודש. מיד כשקם משנתו ידע כבר מה לעשות. לקראת השבת רבינו קם ונסע לבנו. מיד כשכנס הרה"ק ר' אליעזר צבי אמר לו: **"ואם אבא לא בא, אז לא באים אלי?"**. מאותו זמן התקשר לרבו החדש, למרות שהיה מבוגר מרבו החדש בשנים רבות, מכל מקום נכנע אליו כתלמיד לפני רבו.

ליתו של הרה"ק האדמו"ר ר' אליעזר צבי ספרין (אשת בנו הרה"ק ר' אברהם מרדכי מבאריסלוב זיע"א) היו לה רק בנות והיא רצתה לזכות בבן. היא הזכירה את עצמה אצל חמיה הגדול פעמים רבות. פעם אחת הפצירה והתחננה ולא הפסיקה. חמיה אמר לה: "אני לא יכול להבטיח לך ישועה, אבל אייעץ לך. כאשר יבוא לכאן הרה"ק רבי צבי אביגדור פיש בחג השבועות, תזכירי את עצמך לפניו, והוא יוכל לפעול למענך". כאשר רבינו הגיע לחג השבועות להסתופף בצל הקודש של רבו, הרבנית הצדקנית אשת רבי אברהם מרדכי מבאריסלוב השכימה לפתחו כדי לבקש ממנו שיתפלל עבורה שתזכה להיפקד בבן זכר. רבינו שמע את בקשתה ואמר לה בפליאה: "אני מגיע לקאמארנא בתור חסיד, ואת מבקשת ממני להעניק ברכות? הרי את יכולה לפנות ישירות לחמירך", ולא רצה לברך אותה. לא היתה לה ברירה והיא גילתה לרבינו, שבאה אליו על פי דברי חמיה הקדושים. אז רבינו הסכים לברך ואמר לה: שתתפור עבורו פוזמקאות לבנות חדשות לכבוד שבת-קודש, ובשכר זה הוא יברך אותה, שתזכה להיפקד בבן זכר. **היא מילאה את בקשתו. בחג הפסח שלאחריו בשנת ה'תרנ"ב נולד להם בנם הגה"צ רבי חיים יעקב מקאמארנא זצ"ל.**

רבינו היה בידידות עזה עם הרה"ק ר' אלימלך מטאהש זיע"א. פעם אחת רבינו הרגיש בדוחק של הרה"ק, שהיה שרוי במצוקה כספית קשה. לא היה נראה, שבדרך הטבע יוכל להשיג את סכום הכסף כיוון מדובר בסכום גבוה מאוד. באותו עת יהודי אחד השכים לפתחו של רבינו זצ"ל ושפך לפניו מצוקת ליבו על הצרה הגדולה, שבתו חפצה לינשא לערל רח"ל. האב בכה רבות וביקש את עזרת הצדיק. רבינו אמר לו: "אוכל ליעיעץ לך, מהר וסע אל רבי אלימלך מטאהש. תגיש לו פתקא בצירוף פדיון נפש". רבינו פירט לו בדיוק מה סכום הכסף שעליו לתרום וסיים את דבריו: "וברצות ה' תיוושע מצרתך".

היהודי, שאמונת הצדיקים היתה חדורה בו, קם ועשה כפי שרבינו ציווה. הוא נכנס אל הרה"ק מטאהש. הרה"ק הבחין שהיהודי תרם לו בדיוק את הסכום שהיה צריך כדי להצילו ממצוקתו. הדבר היה לפלא בעיניו. הרה"ק הבין שבוודאי יש דברים בגו, לכן שאל את היהודי: "אמור נא לי, מאין באת עתה?". האיש אמר לו שהצדיק מנאפקאר שלח אותו אליו וגם הורה לו מהו הסכום שעליו לתת. כאשר הרה"ק מטאהש שמע את דבריו התבטא: "היי רצון שאזכה לבוא בקשר שיזכין עם איש צדיק וקדוש זה".

לאחר מכן הבטיח לאותו יהודי שישועתו במהרה תבוא. מדברי הרה"ק ר' אלימלך מטאהש לא נפל דבר ארצה. לאחר זמן מה הערל יצא לדרכו כדי להיפגש עם בתו של היהודי. אולם בדרך נפל מעל הסוס ונפגע מאוד ונעשה חיגר בשני רגליו. בתו של היהודי ראתה את מצבו הרפואי של הערל ובשום פנים ואופן לא רצתה להינשא לאדם נכה. לימים אף חזרה בתשובה שלימה והיתה לבת ישראל כשרה. גם שאר דברי הרה"ק מטאהש התקיימו במלואם. לאחר פטירת רבינו הרה"ק בא בקשר שיזכין עם צאצאיו, כאשר נשא הרה"ק רבי מרדכי מדעמעטשער זיע"א בן הרה"ק מטאהש את בתו של הגה"צ ר' יעקב פקטא זצ"ל דומ"ץ נירבאטור חתנו של רבינו זצ"ל.

מִדָּה כְּנֶגְד מִדָּה

צר לי מאוד. יש כמה מתפללים שלא רוצים לשמוע את הדרשות שלך. תבין אותי."

ר' שמריה חש צמרמורת בכל גופו. הוא עבר לבית כנסת אחר. שבוע אחר כך הגיע צוות שך העירייה והרס את ההרחבה החדשה.

ר' שמריה הרגיש שאין לו עוד מה להישאר במקום. לאחר התייעצות עם אשתו הוא תלה שלט 'להשכרה' על הבית. הוא חיפש מקום אחר. לאחר כשבועיים הוא שָׁכַר דירה ועבר לגור עם כל משפחתו בצפון.

עשרים וארבע שנים חלפו. ר' שמריה הפך לאב רוחני של מאות משפחות בצפון. הוא יסד תלמודי תורה ובתי ספר, ישיבות וסמינרים. קהילתו היתה לאחת הקהילות החשובות. אשתו הרבנית גם היא אהבה את המקום, אבל הצלקת של הבריחה מהעיירה הדרומית עדיין צרבה בליבה - צלקת שקשה לסלוח עליה.

חזה"מ סוכות. ר' שמריה דרש בין מנחה לערבית. אחרי תפילת ערבית יהודי כפוף כבן שישים עלה לבמה ואמר: "מורי ורבותי, יש לי הרבה צרות ה' ירחם. חוץ מהם יש לי צרה גדולה מאוד, אין לי ולבני ביתי בית. כבר חצי שנה אנחנו מסתובבים מחדר מדרגות למחסנים ולגנים ציבוריים."

אחר כך הוא עבר בין הקהל לאסוף צדקה. כשעבר ליד שולחן הרב, הרב אמר לו: "כבודו יוסף יעקובוביץ?!" - "כן, מהיכן אנחנו מכירים?!", תהה, "מהעיירה הדרומית", הרב ענה. עיניו של יוסף הושפלו.

הוא ביקש מהרב להיכנס איתו לחדר צדדי, שם פרץ בבכי גדול וסוער. "אני מבקש סליחה מכל הלב". "סליחה על מה?" הרב שאל. "אני הוא הרשע צר העין. כשראיתי אתכם סוגרים מרפסת ומקימים פרגולה, הלכתי לדווח למועצה המקומית, בנוסף דאגתי לזרז את הליכי ההריסה".

"הנורא מכל שדאגתי להשמיץ את שמכם בשמועות רעות שהתהלכו בקרב בני הקהילה. משמיים מדדו לי מידה כנגד מידה, תסלח לי בבקשה". ר' שמריה נענה ואמר: 'אני סולח לך מכל הלב. אדבר גם עם בני ביתי שימחלו לך'. אחרי כרבע שעה הרב חזר עם צרור מפתחות של הדירה מהעיירה הדרומית.

"שבוע שעבר דירתנו התפנתה. אני ובני ביתי החלטנו לתת לך אותה עד שתמצא מקום לגור בו". חיבוק אמיץ נעשה בין השניים, חיבוק של העברה על המידות ולימוד מוחשי בנתינה לזולת. שנזכה להתמיד בנתינה ופרגון לזולת, ולא נדבר רע על שום יהודי, ובוודאי שלא להזיק או לצער את הזולת חס ושלום.

להלן סיפור המעובד מתוך העלון 'מתיקות השבת'. יש בו כדי ללמדנו כי מידה כנגד מידה לא בטלה מן העולם. לא בכדי רבותינו דרשו את המשנה בפרקי אבות: "דע מה למעלה ממך" מה שגוזרים עליך למעלה - זה ממך. המעשים של האדם קובעים כיצד יראו חייו.

ר' שמריה וחנה גולדברג רכשו דירה בעיירה דרומית קטנה. ר' שמריה היה אברך כשרוני ובעל יוזמה. עד מהרה ראה את המצב הרוחני של המתפללים. הוא חשב כיצד הוא יכול לעזור ולשנות את המצב.

הוא שוחח עם הגבאי. הוא התחיל לדרוש בבית הכנסת. בורא עולם חנן את ר' שמריה במתק שפתיים והוא הצליח לרתק את המתפללים. לא עבר זמן רב ור' שמריה גם פתח כולל ערב בבית-הכנסת. הוא היה שותף לעוד כמה יוזמות ברוכות. ר' שמריה הפך לדמות הרוחנית - בדרכו לשמש כרב הקהילה.

עברו שנים ולר' שמריה נולדו עוד מספר ילדים. המקום בו הוא גר היה קטן עבור המשפחה. הוא התייעץ עם אשתו והם החליטו להוסיף עוד חדר לבית.

ר' שמריה התקשר למספר שיפוצניקים לגבי עלות הוספת חדר לבית. הוא סגר עם אחד השיפוצניקים ולאחר מספר ימים איש המקצוע הגיע לביתם.

לא חלף זמן רב והשיפוצניק הוסיף עוד חדר גדול שעשוי מגבס. הוא גם הוסיף פרגולה לחג הסוכות. משפחת גולדברג שמחו מאוד, אלא ששמחה זו לא ארכה זמן רב.

למחרת בשעה שתיים-עשרה בצהריים פקח עירוני הגיע והשקיף על הבנייה החדשה. לאחר מכן הוציא את פנקסו ובדק האם יש אישור בנייה מול המועצה.

בהמשך רשם דו"ח הריסה ואמר לר' שמריה כי עליו לשלם את הדו"ח. הוא הוסיף כי בעוד מספר ימים יגיע צוות הריסה מכיוון שבנה ללא אישור.

ר' שמריה קיבל את הדו"ח בפליאה ותהה: "מי דיווח לעירייה על הבנייה שלנו?". ברור היה לו כי מדובר בהלשנה. ר' שמריה קיבל את הדין באהבה.

הוא פרש ידיו למרומים ואמר: "ריבוננו של עולם, אני לא יודע מי עשה לי את הרעה הזו, אבל אני בטוח, שהכל מכוון מאיתך יתברך לטובתי האמתית".

לאחר שלושה ימים התחילו לשוחח על ר' ישעיה. הוא שמע את האנשים מדברים עליו בבית-הכנסת: "מדובר בחילול ה'. מי שמע שרב בית הכנסת בונה בלי אישורים? מי היתר לנו ללמוד תורה מפיו?".

לא חלף זמן רב והגבאי פנה לר' שמריה ואמר: "כבוד הרב,

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שמואל בן שמחה דרוזי זצ"ל וילד יחיא בן יוסף ז"ל פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברקו דב ז"ל יצחק יצקן בן רחל ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה יצחק בן יצחק ז"ל אברהם בן יונה ז"ל מרים בן דבורה ז"ל אביגדור בן ג'ולי ז"ל סעידה בת תופחה ע"ה ר' שאול בן סילביה זצ"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל מזל בת שמעון ע"ה שני בת אסתר ע"ה דוד בר חסיבה ז"ל יוסף בן מרים נוסרת ז"ל מסודי בת חביבה ע"ה יצחק בן מישא אסתר ז"ל יעקב בן אסתר ז"ל יוסף בר סעדה ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה רחל רפאת בת השמת ע"ה שלום בן אסתר ז"ל יעקב בן נעמה ז"ל לטיף בן פרחת ז"ל מרים בת שרה ע"ה אריה בן מרים ז"ל אביבה בן ע"ה אלוך בן סעדה ז"ל אילנה (מחרוזת) בת שרה ע"ה שרה בת נקיק ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל רחמים בן רחל ז"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה חי זידי בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זרהר ע"ה מסעוד בן יקוט ז"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל שמואל בן רבקה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דב בן יצחק ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרחת ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל ספינגס תקווה בת נעימה ע"ה יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה

גליון
באר
הכרשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

מטות - מסעי

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
ובן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימייל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2023

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת מטות - מסעי

- נ..... לפני ה' למלחמה - הכל במתנת שמים בלבד
- ה..... מסעיהם למוצאיהם - כל 'מסע' הוא על פי ה' בכדי ש'יצא' ממנו תכלית הטוב
- ט..... ככל היוצא מפיו - כוחה של כל תפילה ובפרט כשהמלך בשדה
- יא..... לזכרון לפני ה' - מעלת שמירת הקדושה ובפרט שמירת העיניים
- יט..... הוי זהיר בכבוד חברך - שלא לבייש אדם מישראל

פרשת מטות - מסעי

לפני ה' למלחמה - הכל במתנת שמים בלבד

בפרשתן (מטות פרק לב) נאמר בארוכה כל 'פרשת בני גד ובני ראובן', והתורה כפלה ושילשה את טענותיהם, וכך נאמר בתחילה, 'אם מצאנו חן בעיניך יותן את הארץ הזאת לעבדיך לאחווה אל תעבירונו את הירדן' (פסוק ה), ולאחר שהוכיחם משה 'האחיכם יבואו למלחמה ואתם תישבו פה' (פסוק ו) וכו', אמרו (טז-יח) 'גדרות צאן נבנה למקננו פה וערים לטפנו, ואנחנו נחליץ חושים לפני בני ישראל וכו', לא נשוב אל בתינו עד התנחל בני ישראל איש נחלתו, על כך השיב להם משה (כ-כב) 'אם תעשון את הדבר הזה, אם תחלצו לפני ה' למלחמה ועבר לכם כל חלוץ את הירדן לפני ה', עד הורישו את אויביו מפניו, ונכבשה הארץ לפני ה', ואחר תישבו וכו', והיתה הארץ הזאת לכם לאחווה לפני ה'". שוב ענו ואמרו בני גד וראובן (כה-כו) 'עבדיך יעשו כאשר אדוני מצוה וכו' ועבדיך יעברו כל חלוץ צבא לפני ה' למלחמה כאשר אדוני דובר', עד כאן לשון הכתוב. וכל המעיין בפסוקים אלו יתמה, אם כבר אמרו אנחנו נחליץ חושים, מדוע הוצרך משה לחזור שוב על כל דבריהם, והיה יכול לומר להם בקצרה שאכן רק בתנאי זה תקבלו את עבר הירדן, והקושיא תגדל שבעתיים לאיזה צורך חזרו בני גד וראובן שוב על כל דברי משה, ולא אמרו שמקבלים על עצמם ותו לא, והרבר אומר דרשני.

וביארנו בספרי הקודש (עיי' באברבנאל עה"ת), כי מתחילה לא הזכירו בני גד ובני ראובן 'שם שמים' בכל שיחם ושיגם, רק אמרו גדרות צאן נבנה וכו' 'ואנחנו נחליץ חושים לפני בני ישראל וכו', לא נשוב אל בתינו עד התנחל בני ישראל איש נחלתו, ומשמע שהכל תלוי בידם ובמעשיהם (וכמוכן שאין לנו בהם שמין השנה, אלא רק מה שיש ללמוד לדורות), לזה בא משה וחזר על דבריהם, ובכל פרט ופרט ממאמרם הוסיף הזכרת שם ה' - לאמר, רק כך תצליחו במלחמה - אם תחלצו לפני ה' למלחמה, ועבר לכם כל חלוץ את הירדן לפני ה'... ונכבשה הארץ לפני ה' והיתה הארץ הזאת לכם לאחווה לפני ה', כי בהכרת והזכרת שם ה' יצליחו. ואכן, בני גד ובני ראובן הבינו היטב את ה'תוכחה' שבדבריו, ומיד 'תיקנו' את דבריהם, לכן חזרו ואמרו כמו שהם עומדים בראשית דבר - ועבדיך יעברו כל חלוץ צבא לפני ה', ולא די בזה, אלא משה רבינו חזר ואמר כן לפני כל 'ראשי המטות' ב'תנאי כפול', אם יעברו בני גד ובני ראובן אתכם את הירדן כל חלוץ למלחמה לפני ה'.

ואכן זה סוד ההצלחה, לזכור בכל דבר וענין שהכל בידי ה', מידו הכל ומידו נתנו לוי, וככל שיוסיף להאמין שכל מה שיש לו הוא רק בגזירת עליון כן יוסיף הקב"ה להשפיע עליו כהנה וכהנה.

א. וכך איתא במדרש בפרשתן (במ"ד כב ז), זה שאמר הכתוב (תהלים עה ז-ח) 'כי לא ממוצא וממערב ולא ממדבר הרים, כי אלוקים שופט זה ישפיל וזה ירים', מהו כי לא ממוצא וממערב, לא ממה שאדם יוצא ועמל בסחורה והולך למזרח למערב נעשה עשיר, אפילו פורש בספינות והולך ממזרח למערב וחוזר על המדברות ועל ההרים אינו נעשה עשיר. מהו ולא ממדבר הרים, אמר רבי אבא מרומניא כל הרים שבמקרא הרים הם חוץ מזה שהוא רוממות, שאין אדם מתרומם מן הדברים האלו, מה הקב"ה עושה נוטל נכסים מזה ונותן לזה שנאמר כי אלוקים שופט זה ישפיל וזה ירים.

ב. כתיב בפרשתן (מטות לא ג), 'אנשי הצבא בזזו איש לו', ביאור נורא הוד מבאר בעל ה'טעם הצבי' זצ"ל, שרק ב'דמיונם' היה נראה להם שהם בוזזים וחוטפים, ומרוויחים בזה ממון הרבה, אבל את האמת גילתה לנו התורה שהם 'בזזו איש לו' - כל אחד קיבל והשיג את הקצוב לו, את מה ששלו זה מכבר בגזירת פי עליון, איש לא גרע ולא הוסיף מאומה על קצבתו. ואכן, כשיזכור שה' הוא הנותן את הכל ואין האדם עושה מאומה (רק מחיוב ההשתדלות), או אז יצליח ויעלה, ישיג ויקנה ככל אשר תאווה נפשו.

באר הפרשה - פרשת מטות - מסעי

ו'מתן שכרו בצידו', שהיודע ומאמין שאי אפשר לו לחטוף ולבוזז אלא 'איש לו' - אינו בהול ורדוף אחר בהלת הממון בטירוף הדעת, אלא כל חייו הם על מי מנוחות, שהרי ממילא לא יוכל להשיג אפילו פרוטה אחת יותר מאשר נקצב לו, ומה לו להתאמץ...

מעשה נפלא שמעתי מאיש צדיק ובנש"ק רב ודאין מורינו רז"ל שליט"א, כי ממול לביתו אשר בויליאמסבורג נמצא זה רבות בשנים בנין קטן המט ליפול, רבים וטובים המה אשר אבו לקנות לעצמם 'נכס' זה, באשר מקומו בלב העיר ואפשר לעשות ממנו בית מדור יאה ונכבד עד מאד. אלא שמאז לא יכול איש לעמוד על כך - מי הוא 'בעל הבית'... והיה הדבר לוט בערפל, כי היה הבית שייך ל'יורשים' שהיו מריבים ביניהם, והעסק היה קשה ומסובך עד מאד.

ויהי היום יוצא מורינו שליט"א לרחוב העיר, ופוגש באברך פלוני, מורינו מקדם אותו כדרכו במאור פנים ובשמחה, והלה אומר לו, מגיע לי 'מזל טוב' קניתי את הבית הלז (ודע שהייתי מתחבא וירא ממך בזמן האחרון, ומורינו הבהיר לו שללא כל סיבה התחבא ממנו)... וכך הוה מעשה. בית זה יצא ע"י בית המשפט למכירה, ודבר המכירה כך הוא, שנקבע יום למכירה, וכל הרוצה בא לאותו 'מעמד' ומציע מחיר, והמרבה במחיר 'זכה לו', וכעין מה שאנו מוכרים עליות בביהמ"ד (להבדיל בין קודש לחול), אף אני מששמעתי על קביעת זמן המכירה ליום פלוני. מאד רציתי לבוא ולהציע מחיר מסוים, אלא שהיה לבי נוקפי, באשר היו שמועות פורחות באויר שבחצר הבית האחורית (בעקארד) גדילים עצי פרי, וכידוע שאין עוקרים עצי פרי ממקומם, ואם אכן נכונה השמועה חבל להשקיע ממון בבית קטן כזה שאי אפשר להגדילו לשום צד... מה עשיתי, בסמוך לבית שוכן 'מוסך רכבים' (מעכאניק) ואביתי להכנס דרכו אל החצר האחורית לבדוק מה מצב החצר, היש בה עץ אם אין... ומעולם ידוע שהמוסך שבעליו נכרי פתוח 24/7 - שס"ה ימים בשנה, היינו יום ולילה לא ישובת, שבת ומועד וכו', ומשום מה זה כשבועיים ימים שבאתי הנה יום יום, והמוסך סגור על מסגר ובריה, ובכל יום המתנתי שעתיים מחוץ למוסך שמא יבוא היום לפתוח - אלא שנשארתי בתוך הרכב שלי, מחשש 'עינא', שמא אתה ושכנך תכירו בי שאני מתעסק לקנות הבית, ותרוצו אתם לברר ולהבטיח סכום גדול יתר על מה שהצעתי.

כעבור שבועיים ראיתי שאין כאן 'תכלית', והגיע זמן המכירה, גמרתי אומר וקניתי הבית גם ללא בדיקת העצים - במחיר זול מאד, כי לא השתתפו במעמד המכירה רק עוד שני קונים... ויהי בצאתי מה'מכירה' באתי הנה, והנה המוסך פתוח לרווחה, נכנסתי אל בעל המוסך, פתחתי עמו בדברים על דא ועל הא, ואמרתי לו - זה שבועיים תמימות שאני דולק ומחפש אחריו, הלה סיפר לי שאך אתמול יצא מבית החולים כי אשפזו אותו על 'רויז' (שושנה) שהייתה לו ברגלו, אז ספרתי לו שקניתי הבית, והלה קפץ ממקומו כנשון נחש... וכי אתה קנית... והרי נכרי זה - בעל הבית, הבטיח לי בכל השנים שאני ה'ראשון' לקנותו כי חפץ הייתי להרחיב את המוסך על שטח בית זה העומד בסמוך למוסך, אילו ידעתי על דבר המכירה הייתי מציע בחצי מיליון דולר יתר על הצעתך... והכל בכדי שהבית יבוא לרשותי.

ועתה התבונן, וראה כמה שמרו מן השמים, הכניסו את הנכרי בעל המוסך למשך שבועיים לבית החולים, כדי שלא יתוודע על דבר המכירה, וכדי שהבית יגיע לידי היהודי שעבורו הועידו מן השמים את הבית... גם מרבים מאחינו בי ישראל שהיו רוצים לקנות הבית העלימו מן השמים שלא ידעו על דבר המכירה. אמור מעתה, מה לך דואג וחרד להשיג הון ובית וכו', מן השמים יסבבו וישדדו מערכות בכדי שהמיועד להיות 'בעל הבית' יהפוך להיות בעליו, איש לא יקח ממך מאומה.

שמעתי מאחד מבני החבורה, כי לקראת נישואי נכדו והגדול והראשון של הרה"ק ה'ישועות משה' מויז'ניץ זי"ע גברה ההתרגשות בקהל הקודש, כשהכל ששים ושמחים בשמחת רבם ומאורם וחפצים להשתתף בשמחת הנישואין שאכן נערכה ברוב פאר והדר בהשתתפות ראשי עם קודש אדמורי"ם ורבנים לרוב, והנה בהגיעו למעמד ה'קבלת פנים' הבחין ברעו וידידו אשר הצליח לתפוס לעצמו מקום עמידה סמוך ל'מזרח' שהיה המקום המובחר ביותר, ממנו ניתן לראות בנחת את בימת הכבוד ואת כל הקהל, וממש קינא בו, הנה אני נדחק בין המון עם, בקושי מצליח לראות כמציץ מן החרכים, ואילו הלה עומד בטח שאנו, נהנה מכל רגע... אך כעבור כעשר רגעים (דקות, מינו"ט) שם לב שאותו חבר עזב את מקומו ונעלם... בתום המעמד יצאו כולם אל תחת כיפת השמים למעמד ה'חופה', והנה שוב אותו חבר 'מוצלח' ניצב במקום הטוב ביותר, רואה את הקולות... ושוב פיעמה בו רגש הקנאה, ראו מה ביני לבינו... הנני עני ממעש ואילו הוא גבר שבגוברין... ברם, כמעשהו בראשונה כך מעשהו בשניה, כעבור

באר הפרשה - פרשת מטות - מסעי

עשר רגעים נעלם והלך... והנה בעת שמחת הנישואין חזר הדבר על עצמו בשלישית, אותו 'בר אינש' ניצב על משמרתו 'ראש וראשון', מה נאמר ומה נדבר, עיניו של בעל המספר כבר יצאו מחוריהם מרוב קנאה... אך גם עתה, בקושי עברו עשר רגעים והילד איננו... כמובן מאליו, שגם במעמד המצוה טאנץ' היה לאיש הנ"ל את המקום הטוב ביותר...

לאחר שנגמרה ה'שמחה' כבר לא היה יכול להתאפק וניגש לאותו חבר לברר אצלו את ה'סוד' וה'תעלומה' שבכל היעלמויותיו, השיב לו, וכי מדוע אינך מבין מעצמך... הקדמתי שעות הרבה להגיע בשביל לתפוס את ה'מקום' בקבלת פנים, אך תיכף מיהרתי לצאת לתפוס את המקום במעמד החופה, וגם שם לא שקטתי ולא נחתי, כי הייתי מוכרח לרוץ לתפוס מקום טוב לשמחת הנישואין, ושם הייתי בהול ולחוץ לתפוס את המקום במעמד המצוה טאנץ'... נעניתי לו בחזרה, אכן היה לך את המקומות הטובים ביותר, אבל בחתונה עצמה לא היית כלל, לא בקבלת פנים ולא בחופה ולא בשמחת הנישואין... לא נהנית אפילו רגע אחד ולא השתתפת בנפשך אפילו במשהו...

כיוצא בדבר ייאמר, לכל אותם הבהולים על ממונם, ותמיד רצים בחוסר יישוב הדעת לחטוף ולתפוס עוד ועוד... גם כשיש להם כסף לרוב עדיין טרודים הם ב'שאלת הקיום' היאך יגדילו את הונם כהנה וכהנה, ואכן כסף יש להם, אבל עולם הזה אין להם... אימתי הם זוכים בכלל להנות... ועל כגון דא נאמר 'האי עלמא כבי הילולא דמיא', זכור ואל תשכח עיקר לשם מה הגעת ל'חתונה', לשמוח ולא לרוץ לתפוס מקומות... ועל דרך זה ממש, זכור לשם מה הגעת להאי עלמא... וכבר ידוע מליצת העולם על אחד שישב במנוחה, שאלו אותו מדוע אינו רץ אחר הממון, השיב להם, וכי מה אעשה אחרי שיהיה לי מיליארדים - אשב ואנוח... אם כן אעשה זאת כבר עתה...

וכבר אמר אחד הצדיקים, נאמר ב'מתן תורה' (שמות כ טו) 'רואים את הקולות', ודרשו חז"ל (מכילתא, הובא ברש"י) רואים את הנשמע, ושומעים את הנראה, ונרמז בזה, כי מדרך העולם שהם רואים בעיניהם כיצד 'עבודתם' מביאה להם את הפרנסה, ואילו את הידיעה כי הכל תלוי ב'סייעתא דשמיא' אינם רואים אלא שומעים, כך שמענו מאבותינו מדור דור את האמונה הטהורה שכל הבא לאדם אינו אלא בגזירת עליון, ו'ההשתדלות' היא רק גזירת מלך. אכן במתן תורה נתעלו ישראל והגיעו להשגת אמונה בחוש עד שראו את מה שבכל עת רק נשמע לבני אדם שהכל תלוי ב'סייעתא דשמיא', ואילו הדבר 'הנראה' תמיד, שמעשה הידים הם מביאים את הפרנסה ח"ו נהפך להיות רק בגדר 'שמיעה'...

ושמעתי לפרש בטעם שנאמר (תהילים קכז ב) 'יגיע כפך כי תאכל', ולא נקט 'יגיע ירך', כי הדבר ידוע שמי שיש לו רק כף יד בלא אצבעות ל"ע שהרי הוא מוגבל במעשיו, ולזה דימה את היגיעה והעבודה, שאין האדם אלא כדוגמת ה'כף' - שאינו יכול לעשות בעצמו, אלא כל עבודתו אינה אלא השתדלות בעלמא ואינה מביאה כלל את הפרנסה, ואם אכן האדם חי בהרגשה זו הרי 'אשריך וטוב לך'...

כה אמר הרה"ק מקאברין זי"ע (תורת אבות, אמונה ובטחון, מה) כשאדם יוצא לשוק וצורך כספו בידו בכדי לקנות בו דבר מה, אם יאמין בבירור כי החפץ שברצונו לקנות הוא מהשגחתו יתב"ש וכן שהקב"ה הכניס בו את המחשבה לקנות, ואף הסכום שיקבעו הכל בהשגחה, וכן במוכר דבר מה - שיאמין כי הדעת למכור וכן הסכום הכל בהשגחתו יתב"ש, ערב אני בעדו כי השי"ת יצליח את כל דרכיו.

ג. בדרך זה ביאר ה'שואל ומשיב' זי"ע (דברי שאול) הא דאיתא במדרש (שהש"ר ד ג) על אותם שנלחמו במדין 'שלא הקדים אחד מהן תפילין של ראש לתפילין של יד, שאלו הקדים אחד מהן תש"ר לתש"י לא היה משה משבחן ולא היו עולין משם בשלום, הוי אומר שהיו צדיקים ביותר', וצריך ביאור מה שייכות הא להא, ומהו 'הקפידא' הגדולה ביותר על שינוי סדר הנחת התפילין. ומבאר, שהנה תפילין של ראש מורה על גודל השגתו של הקב"ה על ישראל, וכמו שדרשו חז"ל (ברכות ו.) הא דכתיב (דברים כח ו) 'וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך, אלו תפילין שבראש', ואימתי זוכים לשמירה עליונה זו - כאשר מקדים להניח תפילין של יד על ידו הכהה, כשהוא מראה לעין כל שידו היא כהה ואינה יכולה להושיעו... ובזה יתבאר דברי המדרש, כי המה נצחו במלחמה מאחר שהקדימו תפילין של יד, וידעו כי אין ידיהם עושות מלחמה אלא רק הקב"ה הוא עושה מלחמה, ועל ידי זה זכו שה' יגן עליהם ונתייראו מהם כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליהם.

וכך פירש הרה"ק ה'ישא ברכה' (ד"ה החלצו) בלשון הזמר 'בני היכלא' (שחיברו האריז"ל הק' לסעודה שלישית) 'חזו חילי דלית דינין דתקיפין', אם תראו שהכל הוא מ'חילי' וכוחי, אזי תזכו 'דלית דינין דתקיפין' - שיתבטלו כל הדינים ואך טוב לישראל.

למוצאיהם' אחר שכבר נכתב בתחילה ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם', ב. מדוע שינה הכתוב בלשונו, שבתחילה נאמר 'מוצאיהם למסעיהם', ואילו בהמשך נכתב להיפך 'מסעיהם למוצאיהם', וכבר האריכו בספה"ק בדרכים הרבה ליישב מקרא קודש זה¹.

וביאר הרה"ק מפיאסנע זי"ע הי"ד בספרו 'איש קודש' (דברים שנשא באש קודש' בשנות המלחמה הנוראה), כי הנה כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד, אלא שבשעת ההסתר' עצמו אין אדם יודע מה הטובה הגנוזה בדבר, ורק לאחר מכן מתברר לו גודל החסד והרחמים (פעמים

אמנם המדמה בנפשו כי 'כוחי ועוצם ידי' עשה לו את החיל הזה הרי הוא מאבד 'מה שנותנים לו', שלא יהיה קיום למה שכבר ניתן לו², וכן גורם לעצמו מניעת השפע הנקצב לו מן השמים³.

מסעיהם למוצאיהם - כל 'מסע' הוא על פי ה' בכדי ש'יצא' ממנו תכלית הטוב

בפרשתן (מסעי לג ב), 'ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה' ואלה מסעיהם למוצאיהם', והתמיהות עולות מאליהן, א. מפני מה האריך הכתוב וכפל בלשונו לאמור 'ואלה מסעיהם

ד. וביאור הדברים נתבאר בספרים, כי הקב"ה רוצה שבניו יכירו וידעו כי זקוקים הם בכל עת לרחמי וחסדיו ועי"ז יהיו תלויים בו, ואכן, כל עוד ש'חסרים' הם הנם תולין עצמן בו ומייחלים לחסדו, אך משנתעשר האדם שוכח הוא כי כל אשר לו מן השמים, ואינו זוכר שבכל עת הוא זקוק לרחמי שמים שישאר הכסף בידו ויבוא על סיפוקו - ולכן העמיד הקב"ה שיהא 'גלגל החוזר בעולם' (שבת קנא:), אבל אם יזכור האדם בכל עת כי אשר לו אינו אלא 'פקדון' מן השמים, ובעליו האמיתי של המעות והעושר (כיו"ב, גם לענין בעל רכוש מועט...) הנו הקב"ה נמצא שעדיין הוא 'תלוי ועומד' בחסדי הבורא, מעתה אין כל סיבה לקחת ממנו את ממונו...

ה. נאמר בפרשתן (מטות לא ד) 'אלף למטה אלף למטה', ונתבאר במדרש (כב ג) שמכל שבט נשלחו ב' אלפים, אחד לעמוד במלחמה, ועוד אלף להתפלל עליהם. ותמה הגאון רבי יחזקאל לעווינשטיין זצ"ל (אור יחזקאל ח"ד - אמונה, עמוד קפ) כמה תמיהות בדבר. א. מדוע נשלחו אלף המתפללים למקום המערכה, הרי מן הראוי להעמידם בתפילה בביהכ"ס. ב. מדוע שלח 'אלף' מתפללים מכל שבט, ולא היה סיפק ב'מניין' מתפללים, ומה גם שהיו יכולין לסמוך על תפילות כל בני ישראל, ומדוע הוצרך לייחד את האלף שמכל שבט ושבת. ג. על כולנה יש לתמוה, הרי מלחמה זו מלחמת מצוה הייתה - שציווה הקב"ה למשה 'נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים', ומה מקום לתפילה ותחנונים על נצחון המלחמה.

וביאר הגר"י, שאכן, הקב"ה בעצמו ניהל את מערכת המלחמה, אלא שהאדם בטבעו נוטה לחשוב כי כוחו ועוצם ידו עושה לו את החיל, ומחשבות אלו הם תחילת הכשלון והפסד המלחמה, וברצותו להצילם ממחשבות אלו שלח משה אלף מתפללים, כמספרם של עורכי המלחמה בפועל, והללו יתפללו בסמוך להם, וכך ידע כל אחד מיוצאי המלחמה כי 'מתפלל פרטי' יש לו, וכאשר יראה בעיניו את המתפלל לא ייחס את הנצחון לעצמו אלא לאדון הכל השומע תפילת המתפלל שיחדו עברו (כי האדם קרוב למראה עיניו - ולא מספיק שידע שבתוך המחנה מתפללים עליו, כי אז עדיין מסוכן הוא לחשוב כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל).

ו. יש שביארו כי פרשה זו ללמד יצאה על כל תהלוכות עולם, כי כל יהודי באשר הוא עובר בימי חייו מסעות ותהפוכות, ופעמים נופלים בלבו הרהורים ומחשבות - כזאת וכזאת עלה בחלקי מאחר שנסעתי למקום פלוני... מאחר שפגשתי באדם פלוני... מאחר שדברתי כך וכך... אויה לי, אילו לא הייתי נוסע ממקום שבתני אל זה המקום וכן בשאר המקרים הייתי מונע מעצמי מקרה פלוני, והרי הוא גוער בעצמו - מה ראיתי לשטות זו ליסע מהתם להכא. הרי תשובתו ב'פרשת מסעי' הכתובה כאן - רבי יהודי, אינך אלא טועה, כי אדרבה, מאחר שהבורא רצה שיקרה לך כך, על כן הביאך אל זו הדרך ההולכת למקום בו ימצאך המקרה, ולא אתה הלכת בזו הדרך אלא מן השמים הוליכך שם.

ובזה יבואר (עיי' ייטב לב) על נכון כפילות התיבות והיפוכן - 'ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה', ואלה מסעיהם למוצאיהם'. דהנה בני ישראל עברו במ"ב מסעות הללו תהפוכות שונות ומשונות, במרה היו להם מים מרים, ואילו באילים היו להם שבעים תמרים ומים מתוקים, ובמסע אחר כלל לא היה להם מים, וכיו"ב בשאר עניינים, כל מסע ועניין שלו. ומי שאינו מאמין בהנהגת ה' ובהשגחתו הפרטית יחשוב שרק מפני שבאו למקום פלוני

באר הפרשה - פרשת מטות - מסעי

את מוצאייהם למסעיהם, 'מוצאייהם' היינו תכלית המסע, והיינו שבשעה שכתב משה את כל מ"ב המסעות כבר ידעו את ה'מוצאייהם' - התכלית שיצא מכל אותם למסעיהם, שהכל היה רק על פי ה', אכן בעת מסעיהם עדיין לא ידעו מהו ה'למוצאייהם', על כן נקט הכתוב בלשונו ואלה מסעיהם למוצאייהם, שקודם היה המסע ורק אח"כ התגלה להם מהו ה'למוצאייהם'.

ובאמת עניין זה הוא 'נבואה הנצרכת לדורות', שכבר נודע מאמרו של מרן הבעש"ט הקדוש זי"ע (הובא בדגל מחנה אפרים בפרשתן) שכל אדם עובר במשך ימי חייו את כל מ"ב המסעות, ופעמים הרבה שעומד האדם ותמה מדוע באתי לידי 'מסע' זה... ומה התכלית בכל אלו ה'מסעות' והטלטולים שונים בגוף ובנפש, וכי

שלאחר מכן היינו כעבור זמן מה, ופעמים היינו רק לאחר בואו לעולם העליון - כי עדיין לא 'נגמר' הדבר...).

וכך היה במ"ב המסעות של בני ישראל מעת שיצאו ממצרים עד בואם אל ארץ נושבת - ארץ ישראל, שכולם היו בתכלית אחת לגלות מלכות ה' בעולמו, ובכלל זה כל טלטולי הדרך וכל הקשיים שהיו מנת חלקם, הן ב'פי החירות' כשמצרים רדפו אחריהם, הן ב'מרה' שלא היה להם מים לשתות, וכיו"ב בשאר המסעות, והנה בשעת המסעות עצמן לא ידעו ולא הבינו מה זאת עשה להם אלוקים, ורק לאחר שעברו כל אותם התלאות אז הוברר בידם עומק הבוונה העליונה, והיאך כל הנהגתו ית' היא להביא לתכלית הטוב. ובוה יתבאר היטב לשון הכתוב ויכתוב משה

מצאן כך וכך - מכיוון שבאו למרה היו להם רק מים מרים, ואילו היו נמנעים מלכבוא לשם היו ניצולים ממקרה זה, ועוד יחשוב, מכיוון שבאו לאילים זכו למים מתוקים, ובאמת אינו כן, אלא אדרבה, מאחר שהוצרך לקרות להם מקרה פלוני במקום פלוני הביאם ה' במסע זה. וזהו ויכתוב משה - כאן הודיע משה לבניי, שכל מוצאייהם מלשון 'מקרה' [כמו שנאמר (יהושע ב כג) כל 'המוצאות' אותם] לא מחמת שנסעו אירע להם כן, אלא הכל למסעיהם על פי ה' - הקב"ה ציווה שיסעו במקום פלוני בכדי שיארע להם כך וכך. וח"ו מלחשוב ואלה מסעיהם שמאחר שנסעו למקום פלוני, לכן למוצאייהם - מצא אותם פגע פלוני ומקרה אלמוני.

ויתבאר ביותר במשל לעבד נאמן למלכו, שציווה לו המלך ליסע למקום פלוני, ופנה העבד לנמל האניות לחזר אחר ספינה שתוליכנו למקום ההוא - לקיים מצוות המלך, אך בהגיעו לשם שמע שזה עתה יצאה הספינה לדרכה, ולא עוד, אלא שמכאן כבר לא תצא עוד ספינה למקום ייעודו, ורק למחר תצא ספינה מנמל אחר המרוחק היטב מכאן, ומעתה עליו להיטלטל בדרכים לא דרכים עד שיגיע ליעודו, הרי שאדם זה תכאב עליו נפשו, בחשבו עתה אצטרך להיטלטל במסע מפרך ומיותר לגמרי, שהרי לא ציווני המלך כי אם להגיע למקום פלוני, ואם הייתי מזדרז היה בידי ליסע למחוז חפצי בספינה בדרך כבוד ובמנוחה. אמנם אם רק ישמע האיש שהספינה נסעה לה מהר מכאן כי כן ציווה לה המלך - ברצותו שהעבד יצטרך להיטלטל בדרך קשה ומפרכת, אזי תשמח ותגל נפשו שלא לריק יגיעתו, שהרי כל מטרת בואו הנה היה כדי למלא אחר רצון המלך, ואם רצון המלך בענין אחר שמחה היא לו למלאת אחר ציוויו, (כי וודאי יש למלך איזה תכלית וסיבה לטובה בטלטול העבד בדרך הקשה), וממילא - כל טרחה וקושי בדרך הילוכו תוסיף לו שמחה על שמחתו, והנמשל מובן מאליו... וכך ביאור הכתוב, ויכתוב משה את מוצאייהם למסעיהם - שידע האדם מדוע מצא אותו איחור הספינה וטלטול הדרכים, והוצרך לשנות מסעו - כי למסעיהם על פי ה', הקב"ה משגיח עליו בהשגחה פרטית מלעילא והוא מסדר את דרכיו ומסעותיו, ושלא יחשוב ח"ו שאלה מסעיהם - שמסעותיו להכא ולהתם, הינם רק מחמת מוצאייהם - שכך מצאוהו פגעי ומקרי העוה"ז, והם גרמו לטרור במסעות מיותרים.

ובימינו אנו נלמד למי שאיחר את הבאס (אוטובוס) או את המטוס, את הבנק או את הרופא, את העסקן או את ה'מכולת' וכיו"ב, בל יחשוב לרגע אחד כי ביש מזל (שלימזל) הוא, ואילו היה מזדרז מעט היה מספיק הכל בעתו ובזמנו - וכפי ראות עינינו שפעמים אחר 'איחור' כזה מסוכן לעמוד בד' אמותיו של זה המאחר, אלא ידע כי הכל כבר כתוב וחתום מעיקרא בשמים ממעל, וכל פסיעותיו צעדי ומסעותיו של אדם כבר קצובים ומדודים בשמים ממעל - כפי צרכו ותיקונו של האדם לטוב לו כל הימים.

כה אמר הרה"צ רבי יצחק דוד גוטפארב זצ"ל מנקיי הדעת שבירושלים, מעולם לא איחרתי את האוטובוס אלא לפעמים אירע שבאתי זמן רב לפני האוטובוס הבא לאחרי, כי אף אם באתי אפילו רגע כמימריה אחר נסיעת הבאס, או שהוא חלף ועבר על פני הרי זה רק מפני שאוטו זה לא היה מיועד עבורי...

בא וראה מעלת קבלת הדין באהבה, ועד כמה הקב"ה חפץ שיאמינו בו בניו ויסמכו עליו ית' שמנהיגם בחסד וברחמים ולא יתלוננו ויתאוננו, שהנה נאמר בפרשתן (מסעי לג לח) 'ויעל אהרן הכהן אל הר ההר על פי ה' וימת שם בשנת הארבעים לצאת בני ישראל מארץ מצרים בחדש החמישי באחד לחדש', וזו הפעם היחידה בה נזכר בתורה זמן פטירתו של אדם ויום היארצייט (ים השנה) שלו... ומבאר הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע (פר' חוקת) בזה"ל, דהנה אמנם מאד נתעלה

לא היה עדיף ש'אחנה במקום אחד' על מי מנוחות, אכן התשובה היא - עוד יבוא הזמן ויתברר כיצד היה הכל לטובה, ובעיניך תראה את מוצאייהם למסעיהם. על כן, מתחילה יתאזר באמונה בבורא עולם שכל המסעות הם על פי ה', וגם בשעת הנסיון כשהוא עומד בפרשת 'מסעי', יקבל עליו את הדין מתוך התחזקות באמונה שהכל לטובה ויתאזר בסבלנות שעוד יראה את ה'למוצאייהם' והתכלית שבדבר^ט, ובכך תשקוט נפשו ותנוח עליו רוחו.

ז. רמז נאה שמעתי מאיש יקר ונבון שליט"א, שהנה נדפס בסוף הפרשה מניין הפסוקים שהוא קל"ב וסימנך 'מחלה חולה' (ורומז על 'מחלה' מבנות צלפחד שזכרת בסוף הפרשה), והקשה הגאון הגדול רבי חיים קניבסקי זצוק"ל בספרו 'טעמא דקרא', מדוע נקט סימן שהוא לשון רע, מחלה, חולה... וכי לא היה יכול למצוא סימן טוב, ומה עוד שהרי עומדים אנו בסיום ספר במדבר, וכלל נקוט בידנו שאין מסיימים בדבר רע, ומבאר הגר"ח זצ"ל, כי 'חולה' אין הכוונה מלשון חולי אלא מלשון מחול - עיגול וריקוד, על דרך שאמרו (תענית כו): 'יוצאות וחולות בכרמים', והכוונה היא על דרך האמור בסוף הפרשה (לו יא) 'ותהיינה מחלה תרצה וחגלה ומלכה ונועה בנות צלפחד לבני דודיהן לנשים', ובשעה זו היתה מחלה 'חולה' במחול בשמחת נישואיה... וממילא אין כאן סימן רע אלא הוא סימן טוב... ומעתה יש להוסיף על כל מחלה וחולה רח"ל, שעוד יבוא הזמן ויתברר כיצד הכל הוא לטובה, ובאמת לא היה כאן מחלה וחולה מלשון צער אלא מלשון שמחה ומחול, ונהלל שמו ב'מחול' כשעין בעין נזכה לראות כיצד היתה ה'מחלה' רק לטובה ולברכה...

ח. ואמונה זו גופא תמשיך עליו רחמים וחסדים, וכאמור בפרשתן (מטות ל ב), 'וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר אשר ציווה ה'', וביאר הרה"ק מחמעלניק זי"ע (הובא בארץ החיים להגר"ח ליבערזהאן מערכת אות א) כאן למדנו, שבשעה שרואה אדם מישראל שדרך הצלחתו נוטה למטה (מטות' מל' נוטה, וגם רומז למי שיורד מטה מטה) לא יזעף לבו ולא יאבד אמונתו בה', אלא יקבל את הכל באהבה ושמחה, ויאמר זה הדבר אשר ציווה ה' - כך גזרה חכמתו יתב"ש, וידע נאמנה שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, ויברך על הרעה מעין הטובה בשמחה. ומסיים הרה"ק מחמעלניק זי"ע וכאשר יעשה כן אני מבטיחו שיעלה על במתי ההצלחה אי"ה (יש שביארו, 'ראשי המטות', מלשון 'נטיה', וכלומר ש'ראשי המטות' הא גופא הדבר אשר ציווה ה', כי התכלית הוא להטות ולכופף עצמו 'א בייג' מתוך הכנעה אל הקב"ה). אמרו בעלי הרמז ברמז בסמיכות פרשת מטות למסעי, לומר לך, כל המטה עצמו ונכנע למוצאות אותו - להנהגת ה' עמו, אזי מסעי - כדאמרי אינשי פלוני 'אלעס פארט איהם גלאט' (כל חייו מתנהלים לו למישרין כמי שנוסע על כביש ודרך סלולה וחלקה).

מסופר על הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע שפעם אחת בעת אשר נכנס למוניית (טעקסי) והוצרך לכופף עצמו שיוכל להיכנס לתוך הרכב (כך הוא מכורח המציאות) נענה ואמר, הביטו וראו, אם ברצון האדם להמשיך בדרכו עליו לכופף הראש תחילה בכדי שיוכל להיכנס, ואם יישאר על מעמדו בקומה זקופה - לעולם לא יגיע למקומו הנרצה. וללמד על הכלל כולו יצא, כל אחד ואחד בעניינו, אם ברצונו לעבור את חייו בשלום ושלוה השקט ובטח, עליו לכופף עצמו, ואז יוכל 'ליסע' בשלום, אך אם יעמוד על שלו ימצאוהו צער ומכאוב על כל צעד ושעל.

ט. בעת חנוכת הבית של ישיבת טעלז בקליוולאנד שבארה"ב, אמר ראש הישיבה הגאון רבי אליהו מאיר בלאך זצ"ל, שהנה מצינו (שמואל א' כ כא-כב) כשברח דוד מלך ישראל מפני שאול המלך, עשה סימן עם רעו ואוהבו יהונתן בן שאול לדעת האם אכן גבר כ"כ כעסו של שאול עליו, וכך היה סימנם, שיהונתן יזרוק חיצים, ולאחמ"כ ישלח נער לאוספם, 'אם כה אומר לנער החיצים ממך והנה' - סימן הוא שעדיין לא גבר כל כך כעסו של שאול ואפשר לדוד לחזור לביתו, אך אם יאמר לנער 'החצים ממך והלאה' אזי סימן הוא שגבר כעסו, ואז לך כי שלחך ה'. והלשון צריך ביאור, מדוע אמר לו 'לך' כי שלחך ה', היה לו לומר 'ברח' כי שאול מבקש להרגך. אלא מכאן למדנו, שאף כשנראה לאדם שעליו לברוח ממקומו מפני שחברו רודף אותו, באמת, לא זוהי סיבת בריחתו - אלא אך ורק מחמת כי שלחו ה' למקום ההוא, ויש לבורא איזה תכלית ושליחות שעל האדם לעשותה במקום ההוא

נש, ואילו בהמשך כתיב המתין אותו חסיד, ואין הדבר אומר אלא דרשוני, כי אימתי התהפך כל כך ועלה בדרגא עד שחז"ל הקדושים מכנים 'בר נש' זה בשם 'חסיד'... אלא שבאותה שעה שראה את המוות לנגד עיניו, ונהפך לאבל מחולו בפשוטו ממש, ומ"מ 'לא אברו עשתונותיו'... אלא קיבל עליו את הדין באהבה כשהוא אומר להם לברך על הרעה 'ברכת אבלים' כשם שהיו מברכים על הטובה 'ברכת חתנים', ברגע אחד נתעלה עד לרום המדרגות, כי הצדיק עליו את הדין, ואין לך דבר גדול יותר מזה.

והנה איתא ב'מדרש' (במ"ד נג א) אמר להם הקב"ה וכו', כל אותן ארבעים שנה שעשיתם במדבר לא הנחתי אתכם לברוח, אלא הייתי מפיל שונאים לפניכם כמה שהייתי עמכם, ולא עוד אלא כמה נחשים וכמה שרפים וכמה עקרבם היו שם שנאמר (דברים ה טו) 'נחש שרף ועקרב', ולא הנחתי אותם להזיק אתכם, לכך אמר הקב"ה למשה, כתוב את המסעות שנסעו ישראל במדבר כדי שיהיו יודעים מה נסים שעשיתי להם, מנין, כמה שקרינו בעניין 'אלה מסעי', עכ"ד המדרש. וכתב הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרס"א ד"ה

אהרן הכהן במיתתו זאת אשר לא נמצא כמוהו, והוא שכאשר נגזרה הנזירה עליו לעלות הר ההר לא בקש שום דבר התנצלות, ולא רצה להתפלל לבטל הנזירה, או שיבקש משה רבנו ע"ה רחמים עליו על ככה, רק קבל עליו דין שמים באהבה לקיים מצות המלך ולא עיבב, לכן הוא שנוכר כמה פעמים מיתת אהרן בתורה לגדול חשיבתו הנ"ל וכו', עכ"ל"א.

איתא במדרש (קה"ר ב ד) מעשה 'בבר נש מרברבי בבל (מגדולי בבל) שנשא בנו אשה, ברביעי עשה סעודה לחכמים, אמר לבנו עלה לעליה והבא לנו יין טוב מחבית פלוני, עלה להביא יין ישן מן העליה, הכישו נחש ומת. המתין לירד (חיכה האב שירד הבן) ולא ירד, אמר אעלה ואראה מה טיבו שבני מתעכב, עלה ומצאו שהכישו נחש ומת מושלך בין החביות. המתין אותו חסיד עד שאכלו ושתו האורחין כל סעודתן וגמרו לברך, אמר להם רבותי, לא לברך ברכת חתנים לבית אותו האיש באתם לברך בנו, עכשיו אמרו עליו ברכת אבלים על בנו, לא לחופה באתם הכניסוהו לקבר'. ודייק הגאון רבי משה שמואל שפירא זצ"ל ראש ישיבת באר יעקב, כי בתחילת המעשה נזכר האב בשם בר

דייקא. כל אחד ילמד לנפשו להתחזק באמונה זאת לדעת שאין כל רע ומיצר יוצא מפי עליון, וכל קורותיו ובריותיו של אדם - בהשגחה פרטית המה לו לטובה ולברכה, לששון ולשמחה.

והמשיך לספר בהתרגשות את דרכי השגחת השי"ת והצלתו מגיא צלמוות במלחמה הנוראה, שבתחילה היה מתגורר בטעלז שבליטא, וביום מן הימים הוכרח לברוח מחמת אחד מפושעי ישראל שעלה לגדולה וחששו שיתנקם בו על שסטר לו על לחיו באיזו הפגנה שנערכה כנגדו (על שפתח חנותו בשבת קודש), על כן גלה ממשפחתו וידידיו אל עבר ארה"ב, אין צריך לומר שהדבר היצר לו מאד, ולא הבין על מה ולמה באה לפתחו צרה צרורה זו שיצטרך לגלות למרחקים, אך כעבור כמה שנים כאשר פרצה ה'מלחמה' ורוב מנין ובנין של יהדות אירופה נהרגו על קידוש ה', וביניהם כל משפחתו של רה"י, ואף גם בני הישיבה, או אז הבין, שכל 'בריותיו' הייתה 'הצלתו' ממוות לחיים, בגשמיות, וגם ברוחניות שחזר והקים לתפארה את הישיבה דטעלז בקליוולאנד.

י. ומילתא דפשיטא היא, שלא נאמרו דבריו הקדושים לגבי דידן, כי אדרבה, הקב"ה חפץ שיתפללו אליו בריותיו וירבו בתחנונים לבטל כל גזירות קשות ורעות, ואף ידועה שיטת הרמב"ן (בהשגותיו על ספר המצוות לרמב"ם, מ"ע ה) שיש מצוות עשה מדאורייתא להתפלל בעת צרה (וכ"ש לרמב"ם), אך מכל מקום ללמד בא על ההתעלות הגדולה שזוכים לה אותם המקבלים עליהם דין שמים באהבה.

יא. וכבר מצינו ב'ילקוט שמעוני' (במדבר רמז תשפז) בעניין מיתתו של אהרן הכהן ש'היה משה מתבייש לומר לאהרן הגיע זמנך ליפטר מן העולם וכו', אמר ליה, אהרן אחי אם יאמר לך הקב"ה לאחר מאה שנה שתמות מה תאמר, אמר ליה, צדיק הדיין, ואם יאמר לך היום מה תאמר לו, אמר ליה צדיק הדיין נאמן הוא עלי, אמר ליה הואיל וקבלת עליך נעלה לראש ההר שכן אמר לי הקב"ה. היה אהרן הולך אחריו כשה לטבח יובל (מלשה"כ ישעיה נג ז) אמר הקב"ה למלאכי השרת, הייתם תמהים על יצחק כשעלה על המזבח ולא סרב, בואו וראו את הגדול הולך אחר אחיו הקטן לקבל מיתה'.

ומכאן מקור נאמן למה שכתבו רבותינו בעלי התוס' (מושב זקנים ויקרא יט טו) שבאותה שעה שיהודי מצדיק עליו את הדין הקב"ה מתפאר על מלאכי השרת.

במדרש) שמתעם זה קבעו חז"ל לקרוא פרשה זו בימי 'בין המצרים', שבימים אלו ש'נסגר הבריחה מפני בני ישראל' עד ש'כל רודפיה השיגוה בין המצרים', אזי העצה היא להתבונן בפרשת המסעות, לראות עד כמה הקב"ה מפליא לעשות ניסים בתוך הצרה, ועי"ז נזכה לישועה בתוך 'המצר'. ומסיים ה'שפת אמת' בלשון קדשו 'ובכל עת שנסגר הדרך בפני איש ישראל, הכל רק כדי שיסתכל האדם בלפי מעלה לשעבר הלב לאביו שבשמים'.

כבר דקדקו המדקדקים ענין נפלא, כי תיבה אחת (מני רבות) יש ב'לשון הקודש' ולה כמה משמעויות, והיא תיבת ציר, כי משמעותה כאב (ישעיה כא ג) ומשמעותה שליח (כדכתיב, משלי כה יג, 'ציר נאמן לשולחיו'), לרמוז וללמד זה על זה, ולומר לך, כי כל כאב הוא שליח משמים, ובזה יזכה לפירוש השלישי של תיבת 'ציר' שהוא מלשון דלת (כמו 'הדלת תסוב על צירה', משלי כו יד), וכלומר שהכרה זאת היא היא ה'ציר', הפותח בפניו את כל השערים.

וכבר אמר הרה"ק מקאברין זי"ע (תורת אבות, אמונה ובטחון לז), שבכוח תפילתו של כל יהודי ויהודי, לפעול כל משאלות לבו לטובה ולברכה תיכף ומיד. ומה שאנו רואים לפעמים שלא פעלה התפילה, הוא מפני שחסר לו אמונה בכוחה של תפילה, ואדם המאמין שבכוח תפילתו לקרוע קיעים ולפעול עבורו כל מאי דבעי, הרי הוא פועל ללא כל שהות כל משאלותיו.

ובאמת, כאשר יתבונן האדם בנפשו יראה היאך שהקב"ה עוזרו תמיד ומקבל תפילותיו וותחזק אמונתו בכוחה של תפילה, וכדמרגלא בפומיה דהרה"ק הרר"ב מפשיסחא זי"ע לומר אחר כל 'מי שענה' בסליחות, שיש לו 'מי שענה' על עצמו, היינו מי שענה לבונם בכל עת הוא יעננו, ומה שאין אומר כל אחד 'מי שענה' על עצמו משום שאין צריך לכתבו... כי כל אחד אחרי שמחשב ה'מי שענה' לאברהם וכו' יראה שאפשר לו להוסיף על עצמו מכל העתים שעברו (מאמרי שמחה לח).

וכה זעק הרה"ק ה'ברכת אברהם' זי"ע (בתוך כדי אמירת פרק צ"א שבתהלים 'יושב בסתר' וכו' לאחר הדלקת נר חנוכה), 'יקראני ואענהו', דוד המלך מגלה את אוזנו, שהקב"ה עומד ומכריז, 'יקראני ואענהו', רופט מיר און איך וועל אייך ענטפרען, און פארוואס ענטפערט ער נישט, ווייל מ'רופט איהם נישט'... (בתרגום -) בני אהובי, קראו אלי ואענה אתכם, אמלא כל רצונכם לטובה, ומדוע נראה לפעמים שאינו 'עונה', כי אכן אינו קורא אל ה'. ואין הכוונה שאינו 'מתפלל' כלל... אלא אף אם מתפלל מ"מ אין זה מתוך ההכרה וההרגשה כי רק על ידי התפילה תגיע אליו הישועה, דוגמת המבקש טובה מחברו בזמן שרק בידי חבר זה היכולת לעזרו.

פעם נסע הגה"צ רבי יהודה לייב קאסטלניץ צוק"ל (אביו של הרה"ק הרמ"ח סלאנים זי"ע) מטבריה לחז"ל אל בית רבו הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע והייתה הנסיעה קשה ומשברת עצמות, תחילה היו נוסעים ביבשה מטבריה ועד חיפה, משם הייתה הנסיעה בדרך אניה בלב ים עד לאודסה, ומשם שוב ביבשה ברכבת הקיטור עד לגרודנא, ומשם לבית הרבי. אחר כל טלטולי הדרכים הגיע רי"ל בשעטומ"צ לחצר הקודש והסתופף בצילא דמהימנותא תקופת זמן כשהוא נהנה מזיו השכינה... בדרכו חזרה על הרכבת מגרונדא לאודסה והוא זקן וחלוש, ומתייסר ביסורי חולי מעיים הרגיש רי"ל כי גברו יסוריו למעלה ראש ואי אפשר לו לסבול, והיה גונח ונאנח מרוב יסוריו, נתיישב לצידו יהודי נשוא פנים שניסה לשאלו מיהו ומה מעשיו, ומדוע הינו גונח כ"כ, משראה היהודי כי יסוריו קשים ומרים פסק מלשאלו שאלות מיותרות, ורק אמר לו 'ווארט' מצדיקי אמת, הנה כתיב (תהלים פט כז) 'הוא יקראני אבי אתה, א-לי וצור ישועתי', כי הנה בכל מצב שיהודי נמצא בו, אם יעורר בקרבו לדעת כי הקב"ה הוא אביו אוהבו ומתוך כך יבוא לקרוא - הוא יקראני אבי אתה - בזעקת 'טאטעניו העלף' (אבי אבי עזור לי והושיעני), אזי קלי וצור ישועתי - יחיש לו הקב"ה ישועה שלימה במהרה (ותתהפך מידת אלוקים - הדין לרחמים וישועות).

הדברים נכנסו בלבו של רי"ל והחל זועק מקירות לבבו טאטעניו העלף, ומיד שכחו כאביו וכל יסוריו נמוגו כלא היו... וכן נמשך כל זמן נסיעתו ברכבת - במשך 'מעת לעת' שלם. ואף עלייתו על האניה היתה בדרך פלא, שלא ידע איך ישא בעצמו את כל חבילותיו ומטלטליו מהרכבת לאניה, והנה צץ לנגדו נער שסייע בעדו להעביר את כל

הדברים נכנסו בלבו של רי"ל והחל זועק מקירות לבבו טאטעניו העלף, ומיד שכחו כאביו וכל יסוריו נמוגו כלא היו... וכן נמשך כל זמן נסיעתו ברכבת - במשך 'מעת לעת' שלם. ואף עלייתו על האניה היתה בדרך פלא, שלא ידע איך ישא בעצמו את כל חבילותיו ומטלטליו מהרכבת לאניה, והנה צץ לנגדו נער שסייע בעדו להעביר את כל

שהזמן ל'השיגו' הוא בבין המצרים, והרי הדבר משול לשר ומלך גדול, אשר בעת שהוא יושב בביתו אזי אימתו מוטלת אשר לא כל איש ואיש יכול לבוא פנימה, ואין הפשוטים שבאנשים רשאים להיכנס לפני ולפנים. אך כשהמלך נודד במסעותיו ברחבי המדינה, בבחינת 'מלך בשדה', אז הוא קרוב לכל קוראיו ויאזין שזועת כל הקוראים בשמו וכל אחד יכול להרהיב עוז ולגשת אל הוד מעלת מלכותו, ולשאול ממנו כל, כאוות

יעשה הקב"ה^{טו}, ואפילו היוצא מפיו בסתמא - ללא דביקות אלא אמירה בעלמא גם זאת יעשה הקב"ה^{טז}.

והתפילה מתקבלת ביותר דייקא בימים אלו - ימי בין המיצרים, וכדבריו הנודעים של הרה"ק ה'עבודת ישראל' זי"ע (מסעי ד"ה אלה) בשם הרה"ק ה'מגיד' ממעורייטש זי"ע לבאר בפסוק (איכה א ג) 'כל רודפיה השיגוה בין המצרים', שמרמו לכל 'רודף י-ה'

החפצים ללא בקשת תמורת ממון, אף על האניה חזר כל עת הנסיעה טאטעניו העלף... טאטעניו העלף... והיה רי"ל מספר כי מעולם לא עברה עליו נסיעה בלב ים בנקל כל כך כאותה נסיעה, הים היה רגוע מבלי רוחות סערה, ומשהגיע לחיפה וירד מהאניה על היבשה מצא מיד נער ישמעאלי שלקחו בפרדו לביתו בטבריה, וכל אותה העת ישב רי"ל וחזר בעצמו 'הוא יקראני אבי אתה - טאטעניו העלף שתהיה הנסיעה כראוי ובנקל'... וכל הטובות הללו עבור קריאתו 'טאטעניו העלף' שוב ושוב, ומשבאו קרא הערבי לעומת 'מקבלי הפנים' הבאתי לכם את ה'טאטעניו שלכם'..

טו. אין לך תפילה שאינה עושה רושם בשמי מרום ומעוררת רחמים, הנה איתא בגמ' (יומא סט:), שחז"ל ביקשו מהקב"ה להעביר מן העולם את 'יצרא דעבודה זרה', שהוא הוא שהחריב את בית המקדש הראשון והרג את הצדיקים והגלה את ישראל מארצם ועדיין מרקד בינינו, ישבו בתענית שלושה ימים ושלושה לילות ונמסר בידם כשהוא יוצא אש בדמות אריה מבית קדשי הקדשים, אמר להם הנביא לישראל היינו יצרא דעבודת כוכבים שנאמר (זכריה ה ח) 'ויאמר זאת הרשעה'. וכשתפסוהו נשטט ממנו שער אחד והרים את קולו וצעק, אמרו היכי נעביד דילמא חס ושלום מרחמי עליה מן שמיא, אמר להם הנביא הטילוהו בדוד העשוי מעופרת וסתמו את פי הדוד בעופרת שלא יישמע קולו חוצה (כטבע העופרת 'לשאוב' ולבלוע את הקול). ומתבאר בדברי הגמרא שאפילו יצר הרע דע"ז שללא כל ספק דינו ל... מ"מ, אם יצעק על ייסוריו ישמעוהו בשמים וירחמו עליו אף אם מחמת כן ימשיך להחטיא ולקלקל את העולם, מעתה קל וחומר בן בנו של קל וחומר, איש יהודי הצועק אל אביו שבשמים כמה רחמים יעורר בזעקתו, ובפרט אם יבקש ויתחנן להינצל מאותו יצר...

טז. וכבר כתב רש"י (לא ח) על כוחם ואומנותם של ישראל 'שאינ נושעים אלא בפייהם על ידי תפלה ובקשה', וממילא ידע האדם כי עיקר ה'השקעה' צריכה להיות בתפילה, כי רק על ידה תבוא אליו הישועה ויתמלאו משאלות לבבו. וכך אומרים משם הרה"ק רבי העניך מאלכסנדר זי"ע בדברי חז"ל (ויק"ר י ה) 'תפילה עושה מחצה', כי האדם בעצמו אינו מתפלל אלא 'מחצה', כלומר, שאינו משים כל יתרו וכל תקוותו בתפילתו, וסומך עצמו על עוד 'השתדלויות' על כן גם תפילתו עושה רק מחצה...

בדרך זה פירש הגר"י גאלינסקי זצ"ל את הפסוק (תהלים קמב א) 'משכיל לדוד בהיותו במערה תפלה', שלכאורה היה צריך לומר 'בהיותו במערה התפלל תפלה' וכיו"ב. אלא ביאורו, כי כשרדף שאול אחרי דוד, מצא דוד מערה פתוחה ונכנס לתוכה, באותה שעה סכנה גדולה נשקפה לחייו כי עתיד היה שאול לעבור על פתחה של המערה הזאת... מה עשה הקב"ה שלח לשם עכביש והלה טווה 'קורי עכביש' במהרה, עד שהיה נראה כמי שלא נגעה יד אדם בפתחה של מערה מזה עידן ועדנים, וכשעבר שם שאול לא העלה בדעתו כי דוד נכנס זה עתה לזאת המערה והינו שוהה בה, והמשיך בדרכו ונשארו חייו של דוד לעצמו כשלל רב (אוצר המדרשים, עיי' חומת אנך להחיד"א ש"א כא), וזהו משכיל לדוד בהיותו במערה - שאז בהיותו במערה וניצלו חייו השכיל והבין כי אין לו תקווה אלא בכח אחד והיא ה'תפילה'. כי רק בה תלוי האדם וכל הוייתו, ורק בזכות הכרה זאת ניצול מכל רע ונושע על אתר ע"י העכביש ששלח הקב"ה להצילו.

וכך איתא במדרש (שוח"ט, תהלים קמב) 'משכיל לדוד בהיותו במערה תפלה, כשהיה שאול ודוד במערה, ידע וראה שאין אדם עומד לא בממונו ולא בחכמתו ולא בגבורתו, ומהו עומד לו תפילתו, השכיל דוד וידע ואמר שאין טוב לו אלא תפלה', ועלינו להאמין ולהחזיק היטב בכח זה.

בר יאשיה (מסכת כלה פ"ב) 'כל המפנה עצמו מן העבירה ולא עשאה, אפילו הוא ישראל ראוי להעלות עולה ככהן גדול על גבי המזבח', והיה הדבר לזכרון - היינו שעצם המניעה מהעבירה תעמוד לזכרון לפני ה'.

ובתרגום יונתן (פסוק ג) איתא, 'ובכל דא חס לן למתלי עינן בן, ולא אסתכלון בחדא מנהון, דלא למחייבא בחדא מנהון ולא נמות במיתותא דמיתותן בה רשיעיא לעלמא דאתי, ודא יידבר לן ליום דינא רבא למכפרא על נפשתן קדם ה'". פירוש שנוהרו מלהביט בהם אפילו בהבטה בעלמא^ט, בכדי שלא יתחייבו מיתה, וזהירות זאת תעמוד להם לזכרון ולזכות ביום הדין הגדול והנורא, לכפר להם על כל עוונותיהם?

מוסיף הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (ד"ה עבדיך נשאו) לבאר כי כ"כ גדלה מעלתם של שבי המלחמה, כאילו הקריבו עצמן קרבן לשם ה'. וז"ל. לא היו צריכים

נפשו. וכן הנמשל, כי בזמן הזה שהשכינה כצפור נודדת מקינה (משלי כו ח)... לכן הרשות נתונה לכל אדם להתקרב אל מלכו של עולם" והוא עונה אליהם".

לזכרון לפני ה' - מעלת שמירת הקדושה ובפרט שמירת העיניים

בפרשתן (מטות לא נד), 'ויביאו אותו אל אהל מועד וזכרון לבני ישראל לפני ה', הקשה ה'אור החיים' הק', מדוע הפסיק והכניס זכרון לבני ישראל בין תיבות אהל מועד לתיבות לפני ה', ונראה מלשון הפסוק שבנ"י הם לפני ה', ובאמת ה'אהל מועד' הוא אשר לפני ה'. ותי' האוה"ח, עפ"י דברי חז"ל (שהש"ר על הפסוק שה"ש ד ב שיניך בעדר הקצובות) שבמלחמה זו היו טחין רפש וטיט על פניהם כדי שלא יסתכלו בעבירה, לכן סמך מאמר 'לפני ה' למאמרו 'לבני ישראל'. כי בני ישראל אלו ראויים להיות לפני ה'. כמאמר ר' אחאי

יז. ושמה יאמר אדם - היאך אתקרב אל הבורא ואין בידי עשות מאומה בעבודתו, ובפירוש אמרה תורה (שמות כג יט) ולא יראו פני ריקם, תשובתו בדברי ה'עבודת ישראל' עצמו בפירושו למסכת אבות (ב יד) ...לכך קל להתקרב עצמו אל הבורא יתברך בימים אלו משאר ימים, כדוגמא ומשל כשהשר יושב בפלטין שלו אז אינו בקל לבוא אצלו מחמת השומרים הסובבים אותו וגם צריך להביא לו תשורה גדולה לראות פניו, אבל כשהשר יוצא לדרך קל לבוא אצלו וגם תשורה מועטת נחשבה בעיניו... ומקבל אותו בסבר פנים יפות מחמת שהוא בדרך.

יח. וכן מתאמרא בשם הרה"ק מבערז'אן זי"ע שאין זמן המסוגל לקבלת התפילות כימים אלו אשר הם במצב של 'תפילה לעני כי יעטוף' ומן המצר קראתי י-ה - ענני במרחב. ונתנו רמז לדבר כי 'נחלה בלי מצרים' (515) בגימטריא 'תפלה', שעל ידי התפילה יזכה לסלק 'בין המצרים' ויהפכם ל'בלי מצרים'...

ומספרים שהרה"ק רבי מרדכי מנאדבורנא זי"ע היה מצווה לפעמים בעת שהגישו לפניו פיתקא דרחמי בבקשת ישועה גדולה, להביאם אליו בתשעת הימים, כי אלו הימים הינם ימים מסוגלים לפעול בהם כל מיני ישועות. יט. סיפור נפלא בגודל כחה של קבלה בעניני שמירת עניים, שמעתי מבעל המעשה, אחד מחשובי בני החבורה צדיק נשגב, לצורך בריאותו נצטווה הלה לרוחץ במי הים הגדול, ואכן, לשמור פקודת הרופא ירד הלה בעש"ק לטבול במי הים, שמה נכנס כשהוא לבוש עם משקפיים יקרות אשר לו, בעודו רוחץ במים הגיע 'גל' גבוה, שטף אותו ואת המשקפיים הפיל מעל פניו... הלה לא הרגיש בזה (כי אינו רגיל לשהות בים עם המשקפיים), ורק אחר מחצית השעה תפס את אשר אירע, מיד פתח בחיפושים אחר המשקפיים, כשבלבו מתנחל 'ייאוש' מהרגע הראשון, כיצד ימצא אחר זמן כה רב משקפיים שנשטפו בים הגדול... אלא שאחר רבע שעה, החליט בעוז ותעצמות, והכריז לפני חבריו, הנני מתחזק למשך השבוע הבא בשמירת עניים יתר על מה שהנני רגיל... וראה זה פלא, ברגע כמימריה אחר הקבלה, נתקלו רגליו במשקפיים, ומצאם שלמות להפליא...

כ. והזהירות מחטא הצילה אותם אף בגשמיות - שלא נהרג אחד מהם במלחמה, וכמו שכתב 'רבינו בחיי' (ד"ה עבדיך) וז"ל. זה היה פלא עצום, ומהניסים הגדולים שאירעו להם לישראל אירע להם כאן במלחמת מדין, שהיו (המדיינים) עם רב כחול אשר על שפת הים, והרגו ישראל מהם, ושבו מהם אלפים ורבבות, והכתוב מעיד שלא חסר מישראל אחד במלחמה, זהו שאמר (פסוק מט) 'ולא נפקד ממנו איש', והנס הגדול הזה (אירע להם) לפי שהיו שלמים בזכות, והוא שדרשו חז"ל (שבת סד). 'ולא נפקד ממנו איש - לדבר עבירה'.

הט אזנך למה שאמר הרה"ק 'השרף' מסטרעליסק זי"ע 'השומר עיניו יחיו בניו, ויגדלם בלא צער, ויציל אותם על ידי זה ממקרי הזמן' (אמרי קדוש עמ' קא), ומי אינו נזקק ל'סגולה' כזו לשמירה על בניו ולהצילם מכל צרה וצוקה...

באר הפרשה - פרשת מטות - מסעי

נמי, כיוון שבני ישראל שמרו עצמם מלחמוא א"כ נחשב כאילו הקריבו את יצרם בקרבן תודה (ולא הוצרכו אלא קרבן על הרהור העבירה, ותו לא מיד), וזהו אומרו 'ונקרב את קרבן ה' שהקריבו את עצמם כקרבן לפני ה' בשמירת עצמם מן היצר כ"א.

בפרשתן (מטות לב א), 'ומקנה רב היה לבני ראובן ולבני גד'... ובסוף הענין כתיב (שם לג) 'ויתן להם משה לבני גד ולבני ראובן ולחצי שבט מנשה בן יוסף את ממלכת וכו', וכל הרוואה יתמה תמיהה רבתי, מדוע נתן משה רבינו את ממלכת האמורי ועוג מלך הבשן גם לחצי שבט המנשה, והרי רק בני גד וראובן

להקריב קרבן תודה על חסדו ונפלאותיו עמהם שהצילם במלחמה מידי הרב, כי אין לך קרבן תודה יותר מהקרבת האיש את עצמו לה', כמו שדרשו על הפסוק (תהלים נ כג) 'זובח תודה יכבדנני' - ודרשו בגמרא (סנהדרין מג:): דקאי על הזובח את יצרו ומתוודה עליו. והנה כתוב (ויקרא א ב) 'אדם כי יקריב מבם קרבן לה', מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם' והיינו אדם כי יקריב 'מכם' באם האדם מקריב מעצמו ומרצונותיו להקב"ה, הרי הוא 'קרבן לה', אך 'מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן' - אותם קרבנות שאדם מקריב מבהמותיו עליהם נאמר תקריבו את קרבנכם - קרבן זה נקרא על שם האדם שזהו קרבנו שלו. והכי

וכבר ביאר ה'אבן עזרא ע"ה על הפסוק (תהלים קיט לו) 'העבר עיני מראות שווא בדרכיך חייני', שלכן כתב הפסוק אחר 'העבר עיני - בדרכיך חייני' כי חיי האדם יאריכו אם לא ילך אחר עיניו.

וכן כתב בספר 'חסידי' (תצה) ועוד זכות ושכר גדול יש לו (לשומר עיניו)... כל דבר צער שהאדם סובל באותו ענין עושים טובה לזרעו שנא' יראה זרע יאריך ימים וכתוב אשרי בניו אחריו.

כתב הגה"ק החיד"א (יוסף תהלות), על הפסוק (תהלים קא ד) 'גבה עיניי ורחב לבב אותו לא אוכל', כי הנה ידוע מה שאמרו חז"ל (תענית ט.) על הא דכתיב (מלאכי ג י) 'ובחונני נא בזאת', שהקב"ה אומר שניתן לבחנו כביכול - כי כל הנותן צדקה ומעשר מתעשר, והרי יש כאלו שנותנים צדקה ומעשר, והיכן הממון הרב (המיליונים) שהם אמורים לקבל... אלא ביאורו, שאכן מן השמים נתנו להם המיליונים אלא שיש להם חורים בכיסם, וכל מה שנכנס נופל ונאבד, ומה הם החורים - מה שאינם משמרים עצמם בקדושה וטהרה, כי פגם העיניים וכו' מאבד מהאדם את השפע... ומעתה מבאר החיד"א, אם האדם הוא 'גבה עיניים' - שאינו משמר את עיניו, אזי אף אם הוא 'רחב לבב' - שמחלק כהוגן צדקה ומעשר, 'אותו לא אוכל' - אי אפשר שישאר בידו שפע טוב.

כ"א. והנה נאמר (לא נ) 'ונקרב את קרבן ה'... לכפר על נפשותינו לפני ה', ובגמ' (שבת סד.) 'אמרו אם מידי עבירה יצאנו, מידי הרהור עבירה לא יצאנו', הקשה הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע אם אכן נכשלו בהרהורים מדוע המתינו עד עתה, ולא אמרו זאת מיד בשובם מן המלחמה. אלא, בתחילה היה נדמה להם שאין זה חטא כלל, כי מה בכך שהרהרו בליבם הרי לא בא הדבר לידי מעשה, אך לאחר שנאמרה פרשת הגעלת כלים - לטהרם מידי בליעת איסור, הבינו בעצמם שבליעה נחשבת כ'בעין', א"כ, אף עליהם לשוב ולבער מקרבם את הרהורי העבירה, ולטהר עצמם מבליעת האיסור בנפשם (ליקוטי הרי"ם בפרשתן ד"ה עבדך).

והנה נפסק בשו"ע (או"ח סי' פה ס"ב) שאסור להרהר בדברי תורה בבית הכסא ובבית המרחץ ובמקום הטינופת, וכתב הבאר היטב 'אם נכנס בלבו הרהור עבירה מותר להרהר שם בדברי תורה דהוי לאפרושי מאיסורא', ולכאורה צריך ביאור מדוע הותר לעבור על איסור הרהור בד"ת שם מפני האיסור שלא יהרהר, ומדוע נדחה איסור מפני איסור, אלא יש מקום לומר, שאם יהרהר בעבירה הוא עצמו נהיה מקום מטונף, עד שכל הדברי-תורה שיהרהר בהם לאחמ"כ ייחשבו לו כמהרהר בד"ת במקום ה'...

כתב הגה"ק החיד"א זי"ע (דבש לפי, מערכת ה אות ד) שלימוד מסכת מכות מועיל להינצל מהרהורים רעים, וסימן לדבר כי 'מכות' בגימטריא 'הרהורים' (466). ואילו הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זי"ע היה אומר שסגולה למחשבות רעות ללמוד פרשת 'הגעלת כלים'. ויתכן הטעם בזה עפ"י דברי החידושי הרי"ם הנ"ל, ש'הגעלת כלים' ו'הרהורים רעים' עניינם אחד - להוציא את בליעת האיסור...

מעשה בבחור שנכנס אל הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע וקבל בפניו על מחשבות הטורדות אותו, אמר לו הרה"ק שסגולה כנגד מחשבות ללמוד בכל יום ב' דיבורים של המהרש"א. אחר זמן אמר הבחור שעצה זו צחצחה לו את מוחו (בדרך אגב נוסף, שבכדי ללמוד מהרש"א יש ללמוד תחילה את דברי הגמרא... ואין סגולה כתורה ואין שמירה כתורה).

היו זהיר בכבוד חברך - שלא לבייש אדם מישראל

בפרשתן (מטות לא ד), וישלח משה אלף למטה אלף למטה, כתב 'בעל הטורים' (פסוק ו) 'והנשיאים לא שלח עמהם כדי שלא יתבייש שבט שמעון שנהרג נשיא משבטו' במעשה דזמרי (ואין לו נשיא לשלוח למלחמה), וללמדנו 'פרק נכבד' בהלכות 'כבוד הבריות', שאף שמצד הסברא היה נראה יותר לשלוח את גדולי הדור למלחמת מצוה זו, מכל מקום נמנע משה מלעשות כן כדי שלא לגרום צער ובושה לאחרים, והגם ששבט שמעון לא היו 'נקיים' לגמרי באותו מעשה (עי' סנהדרין פב. וברש"י כו יג). וישמע חכם ויוסף לקח עד כמה יש להיזהר ביותר שלא לבייש שום אדם מישראל^כ ואפילו אם הצדק עמו... ולא לגרום עגמת נפש לשום בריה בעולם^כ.

באו לבקש שברצונם להישאר בחו"ל ואילו שבט מנשה לא באו לבקש מאומה, ומבאר ה'צרור המור' (בפרשתן) כי אין לבני ישראל קיום והעמדה רק ע"י שמירת הקדושה מידת 'יוסף' צדיק יסוד העולם, ולכן לא יתכן להשאיר את בני גר וראובן לבדם ללא שישבו אתם יחד לכה"פ חלק מצאצאי יוסף הצדיק הלא המה חצי שבט המנשה^כ.

והנה, עומדים אנו בימי 'בין המצרים', ימי האבלות על חורבן הבית שאירע בימים אלו, והזמן גרמא לבנות 'בית מדור לשכינה' בקרבנו, וכמו שנאמר (שמות כה ה) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, ודרשו 'בתוכו' לא נאמר אלא 'בתוכם', בתוך כל אחד ואחד^כ, ועי"ז נזכה לבניין בית מקדשנו ותפארתנו במהרה בימינו^כ.

כב. נוראות מצינו בש"ך עה"ת (מטות, ד"ה ומקנה רב) לבאר את טעם הדבר מדוע לא רצו בני גד ובני ראובן לעלות עם יתר עם הקודש אל עבר הארץ הטובה והרחבה, אלא מאחר והם היו 'בדגל' אחד עם מחנה שבט שמעון (כי כך היה סדר הדגלים, שבדגל בני גד היו מטה ראובן ומטה שמעון), ולאחר שחטא זמרי בן סלוא נשיא בית אב לשמעוני, שוב לא רצו בני גד ובני ראובן להיות בכפיפה אחת עם 'חברים רעים' - כי חששו שמא אף בארץ ישראל יעלה חלקם להיות יחד עם בני שמעון, לכן העדיפו להשאר בחוץ לארץ עם 'חברים טובים' מאשר בארץ ישראל עם חברים שאינם טובים.

כג. וכך יש להעמיס בלשון הזמר 'י-ה רבון' למקדשך תוב ולקודש קודשין, שכפי פשוטו, הבקשה היא שישוב הקב"ה ויבנה בית מקדשנו ותפארתנו במהרה בימינו כי מחכים אנחנו לך. אך ניתן להעמיס בכוננתו שהקב"ה עומד ומבקש מאת כל יהודי באשר הוא - למקדשך תוב ולקודש קודשין - אנא, שוב תשוב למקדשך, זכור נא ימים מקדם, עת נשמתך היתה זכה ומצוחצחת, וכביכול היית מקום 'משכן' לשכינה הקדושה, וכמו שכתב ה'אור החיים' הק' על הפסוק (ויקרא כו יא) 'ונתתי משכני בתוכם', וז"ל, ע"ד אומרנו (תהילים עו ט) 'אהל שכן באדם', שיעיקר משכנו יתברך הוא תוך נשמות עם קדושו.

כיו"ב איתא ב'מסילת ישרים' (פכ"ו) על האיש המתקדש ביותר ש'הוא עצמו נחשב כמשכן כמקדש וכמזבח, ומעתה המאכל שהם אוכלים הוא כקרבן שעולה על גבי האישים'. עתה אנא, שוב למקדשך, הפוך את לבך ל'קודש קדשים' ותזכה להשראת הקב"ה בקרבך.

כד. בדרך הרמז פירשו בלשון הכתוב (ירמיה לא טו-טז) 'כה אמר ה' מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה וגו' וישבו בנים לגבולם', ולכאורה נראה משמעות הלשון 'ישבו בנים' שהם ישובו מעצמם, והרי אי אפשר לומר כן, כי א"א להם להשיב את עצמם אם לא שהקב"ה ישיבם, ואם כן היה צריך לומר 'והשבתי בנים', ומדוע נקט לשון 'ישבו', גם יש לדקדק מדוע אמר 'לגבולם' ולא 'למקומם', אלא רמז יש בדבר, כי כה אמר הקב"ה 'מנעי קולך מבכי', אין צורך בבכי ובדמעה להשיב שבות עמי כבראשונה ולבניין בית מקדשנו, אלא הדבר תלוי ב'ישבו בנים לגבולם' אם הבנים ישובו 'לגבולות' השומרים אותם בתוככי הקדושה, אז תשוב השכינה הק' לשרות בישראל, ויתחדשו ימינו כקדם.

שמעתי מחכם אחד לרמז כזאת בדרך רמז ומליצה, דהנה 'ציון' בגי' 'יוסף' כידוע, ובהתחנן האדם לבוראו - ממקומך מלכנו תופיע ותמלוך כי מחכים אנחנו לך, משיבו השי"ת, 'מתי תמלוך בציון' - היינו מתי תשלוט על מידת יוסף הצדיק, כי אז תחזינה עיניך בקרוב ממש בשוב ה' לציון ברחמים.

כה. פעם ישב הגאון רבי ברוך בער מקאמעניץ זצוק"ל בביהמ"ד, בשעה שאחד המגידיים נשא את דרשתו, באמצע הדרשה הרגיש שצריך לצאת, אך מפני כבודו של הדרשן נשאר לשבת על מקומו, ישיבה זו עלתה לו בקושי רב עד שפניו האדימו מרוב התאמצות, כראות הדרשן את פני רבי ברוך בער אמר בלבו שבוודאי האדמימות באה

באר הפרשה - פרשת מטות - מסעי

לדת טעמים לדבר, כי לא רצה הקב"ה להזכיר שם נשיא בשבט שמעון מפני זמרי שהיה ראש בית אב בשמעון, וכתב עוד טעמים לעניין יהודה ובנימין, אך כתב החיד"א שהם 'טעמים קצת חלושים', על כן כתב החיד"א בזה"ל, אבל אפשר יען שמדת רחמים לכסות מזמי בני אדם וחפץ בכבוד בריותיו וק"ו בכבוד שבט ישראל, לכן כיון דשמעון מן הדין היה למנוע ממנו תואר נשיא מטעם זמרי, רצה הקב"ה שגם יהודה ובנימין לפני שמעון ואחריו לא יכתב בהם נשיא, כדי שלא יתבייש שבט שמעון, דהא גם יהודה ובנימין לא נכתב בהם נשיא כמו שמעון, עכ"ל¹.

ברוך זה הלך גם הגה"ק החיד"א זי"ע (פני דוד מסעי אות ו) לבאר את האמור בפרשתן (מסעי לד יה-נג) 'ונשיא אחד נשיא אחד ממטה תקחו לנחל את הארץ, ואלה שמות האנשים למטה יהודה כלב בן יפונה, ולמטה בני שמעון שמואל בן עמיהודה, למטה בנימין אלידד בן כסלון, ולמטה בני דן נשיא בקי בן יגלי, לבני יוסף למטה בני מנשה נשיא' וגו', והמעייני ישים אל ליבו, כי בג' השבטים הראשונים, יהודה שמעון ובנימין לא נזכר בהם תיבת 'נשיא', ורק משבט דן ואילך כתיב 'נשיא', ומביא החיד"א בשם רבינו אפרים המעתיק תשובות רב האי גאון בשם מגילת סתרים

מרוב התרגשותו מהדרשה, על כן הפליג בדברים והאריך יתר על המידה. לאחר זמן כאשר בשעטומ"צ כילה הדרשן לדבר דבריו, נעמד רבי ברוך בער ממקומו, ומיד נפל והתעלף, לאחר שהשיבו את רוחו שאלו הרב הרמן ז"ל - אחד ממקורביו, האם צריך לקרוא לרופא, השיב לו רבי ברוך בער שאינו צריך לעזרה, וגילה לו מדוע נחלש כל כך. תמה עליו הרב הרמן מדוע לא יצא והלא מקרא מלא דיבר הכתוב 'בל תשקצו את נפשותיכם', ענהו רבי ברוך בער, יודע אנכי כי איסור תורה יש בדבר, אלא שאם הייתי יוצא באמצע הדרשה הרי הייתי מבייש בזה את הדרשן, ולא עוד אלא שכל הקהל היו סבורים שאין דעתי נוחה מדבריו, וכדי בזיון וקצף, על כן עשיתי מה שעשיתי במסירות גוף ונפש, כדי לא לבייש יהודי חלילה.

לעת זקנותו סבל המהרי"ל דיסקין זי"ע מחוסר סוכר (צוקער) בגופו, ועל כן היו מכינים עבורו קאווע (קפה) מעורב בסוכר הרבה, פעם אחת טעה הגבאי והכניס מלח בתוך ה'תה' במקום סוכר, וכפי רגילותו הטיל שם מלח במידה גדושה, והביא את הכוס לפני המהרי"ל, מבלי להגיד מאומה שתה את כל הכוס, ואף לא היה ניכר על פניו שום רושם. רק בגמר שתייתו הבחינה הרבנית בטעותו של המשמש, ונזעקה בחרדתה לשלום בעלה הגדול, ושאלה אותו, כיצד שתה את כל הכוס והרי סכנה יש בדבר (ובפרט כשהמלח מעורב בתוך משקה רותח שעי"ז נבלע בתוך הגוף), השיב לה המהרי"ל, נו, חז"ל כבר דברו אודות מעשה כזה, שהרי אמרו (ברכות מג:): 'נוח לו לאדם שיטיל עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים'...

כו. פעם הגישה הרבנית בזו"ש של גאב"ד טשעבין זצוק"ל לפניו לאכול, אך בטעות הניחה על השולחן כלי מאכל שאינם נקיים כל כך, והנה הטשיבינער רב היה איסטניס מאוד ולא היה מסוגל לאכול בכלים כאלו, אך מאידך אם יקום לרחוץ אותם ולנקותם תפגע הרבנית, ופשיטא ואין צריך לומר שלא יעלה על הדעת לומר לה לשטוף אותם... מה עשה, הכניס את הכלים לתוך בית ידו (שרוול) מבלי שישימו לב, והשים עצמו כאילו הוא זקוק לרחוץ ידיו, ושם - בעמדו על יד כיוור המים, כשאין איש רואהו ניקה את הכלים כדבעי... וכך הכניס את גאונו הנודעת בכדי שלא לבייש.

פעם בא אל הרה"ק ה'אמרי חיים' מוויז'ניץ זי"ע אחד שלא היה מל"ו צדיקים... עם בנו שנעשה 'בר מצווה', ל'הנחת תפילין' אצל הרבי, אחר התפילה הניח היהודי מזונות ו'לחיים' על השולחן לכבד בהם את הרבי והחסידים לכבוד השמחה, החסידים עמדו נבוכים כי לא ידעו מה יעשו, שהרי לא יעלה על הדעת כלל לאכול מאכלים שכשורותם אינה מבוררת כ"כ, לאידך גיסא לא רצו לבייש אדם מישראל. עודם עומדים ומהרהרים כדת מה לעשות, חלץ ה'אמרי חיים' תפילין של רש"י, ניגש אל השולחן ולקח מעט 'מזונות' באמרו לחסידים 'אף אני נוהג שלא לטעום כלום בין הנחת תפילין של רש"י להנחת תפילין דר"ת...' ובזאת נטל מעט מן ה'מזונות', הגישם למשמשו והורה לו להכניסם לחדרו למען יוכל לטעום מהם אחר תפילין דר"ת... וממנו ראו כל החסידים ועשו אחריו, רוקנו את השולחן ולאידך לא טעמו מאומה, ונמצא שלא נכלם איש יהודי.

כז. ואכן זו היתה דרכם של גדולי הדורות להמעיט מכבודם ולבזות את עצמם בכדי שלא יגרם בושה לאחרים. וכך כתב הגה"ק רבי נפתלי כ"ץ זי"ע (סמיכת חכמים, שער ההכנה אות לד) 'שמעתי מנהג הגאון בעל הט"ז הג"ר דוד סג"ל,

יהושע תחתיו]. ותמה הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, מדוע היו צריכים להיזהר שלא לגרום להם צער וחלישות הדעת, והרי העידה התורה עליהם שחטאו בנפשותם, ומה לנו ולכבודם. אלא מכאן ראייה - אף אם חטא רעך ובדין הוא שיבזוהו כפי הראוי לו, אבל מכל מקום היזהר והישמר מלהענישו או לבזותו אפילו כפי הוא זה יותר ממה שמוניעו, שמכאן ואילך יש להיזהר בכבודו.

בא וראה עד כמה קשה היא צער הבושה^{כח}, שהנה נאמר בתורה (דברים כב יג-יח) פרשת 'מוציא שם רע' - באחד שנשא בת ישראל, ולאחר הנישואין הוציא

נוראות מצינו בדברי ה'מאירי' (ברכות כז:) המבאר במה שנאמר (לעיל יז ב) 'אמור אל אלעזר בן אהרן הכהן וירם את המחנות', ולא רצה הקב"ה לומר בן אהרן שהוא ירים את המחנות, כי אם היה עושה זאת אהרן עצמו היה נגרם חלישות הדעת יתירה לאותם חמישים ומאתיים מקטירי הקטורת, מאחר שהוא היה ה'בעל דבר' ועליו נחלקו, על כן חס המקום על כבודם וציוה זאת לאלעזר, וללמד דרך ארץ בכך שאף אם צריך להעביר נכבד ממשרתו אל יתנוה למי שבעבורו אירע הדבר [וכבאותו מעשה שהעבירו את רבן גמליאל מהנשיאות כי ציערו לרבי יהושע, ולא מינו את רבי

שהיה אומר הקידוש של שבת ויו"ט תמיד מתוך הסידור, ואמר הטעם מלבד שיש קדושה באותיות, שפעמים שמתארח אצלו עם הארץ או שמיסב עמו בבית אחד ע"ה שאינו יודע בעל פה הקידוש על נכון, וגם יתבייש לומר מתוך הסידור, על כן עושה הוא עצמו כן כדי שיעשה כן העם הארץ ולא יתבייש, ולפעמים היה אומר לו עשה כמוני לומר מתוך הסידור ומנהג ותיקין הוא'...

סיפר הגה"ק הרב מטשעבין זצוק"ל להרה"ח ר' לייבל סטעמפל שליט"א, נכדו של הרה"ק בעל ה'קדושת ציון' מבאבוב זי"ע הי"ד, זקנך הרבי מבאבוב היה דר בעירנו טשעבין כארבע שנים, פעם אחת בנישואי אחד מצאצאיי, הזמנתיו לשמחת שבע ברכות, ואכן הוא בא בלוויית אביך - חתנא דבי נשיאה, תוך כדי ישיבתו שם הוציא הרבי מבאבוב מעות מכיסו ונתנם לחתנו בכדי שיואל לצאת לקנות בהם משקה להשקות הנאספים. ניגשתי אל הרבי ואמרתי לו שכאן אני בעל השמחה, כאומר עלי מוטל הדבר להביא משקה לשמח לבב אנוש, ענה לי הרבי ואמר הרי זה תוס' מפורש בש"ס שעל האורח להביא משקה לכבוד עם הנאספים, עניתי לו, שבמחילה מכבוד תורתו, בכל הש"ס אין תוס' כזה, והרבי מבאבוב שתק כסימן שהוא נכנע לדברי ומודה בטעותו. לימים מסרתי שיעור במסכת כתובות, ובאמצע השיעור מצאתי מפורש כתוב בדברי התוס' (כתובות נז: ד"ה השתא) 'לפי שדרך האכסנאי להשקות לבני הבית כדי למצוא חן בעיניהם', ובזה רבתה התפעלותי, שהרבי מבאבוב אפילו לא תיקן אותי ולא הראה לי את מראה המקום המדוייק אותו ידע לבטח, ואדרבה עשה עצמו כאילו הוא טעה, והכל בכדי שלא לביישני ברבים. הוסיף הגה"ק מטשעבין ואמר לרבי לייבל הנ"ל, הנה רבים מספרים 'אותות ומופתים' שהתרחשו בחצרו של זקנך הקדוש, אבל לדעתי סיפור זה הוא המופת הגדול מכולם.

כעין זה מסופר על גאון ישראל רבי חיים עוזר גראדז'ינסקי זי"ע, שפעם שוחח עם בחור אחד, והבחור הזכיר איזה מאמר בשם התוס' במסכת בבא בתרא דף מ"ט, אמר לו רבי חיים עוזר, אין שם תוס' כזה, אך הבחור המשיך להתמקח וטען בלהט שממש בו ביום ראה את דברי התוס', ואילו הגאון המשיך בשלו, משקם הבחור להביא גמרא מארון הספרים להראות שדבריו צדקו, מנע ממנו רבי חיים עוזר, וכך יצא הבחור משם כשהוא בטוח בעצמו שהדברים אכן כתובים ומפורשים בתוס' בבבא בתרא, ויהי כאשר בא לביתו ותיכף בדק ולא מצא, או אז הבין שרבי חיים עוזר מנעו מלהביא את הגמרא, כי לא רצה שיתבייש לעין כל.

כח. סיפר הרה"ח רבי יוסף מאיר זיידל זצ"ל, כי בעמדו בפרק 'האיש מקדש' יצא עליו קול הברה אשר בא בקשרי אירוסין עם נערה מעירו קאליש שבפולין, ובאמת לא היה בזה שמץ של אמת, וכמאמר העולם 'לא דובים ולא יער', ונפגעה הנערה עד עמקי נפשה, והיו לה בזיונות מרובים, ואף הוא נפגע משמועה זו שלא היה לו שום קשר לדבר. כעבור זמן מה התארס עב"ג בת הרה"ח ר' זלמן אייזנר הי"ד, ולא זכה לזש"ק במשך שש שנים מנישואיו. אחד מגיסיו (שוואגער) אשר היה גם גיסה של אותה נערה פנה אליו והציע לו שילך לפייסה על עגמת נפשה, אך הוא טען, מה לי לפייסה אחר שלא היה לי שום יד ורגל באותה 'שמועה רעה', ולא עוד אלא שאף אני סבלתי ונגרם לי צער מכל 'הפרשה', אך גיסו הרבה עליו בדברים, ומאחר שהיה זקוק לישועה נעתר לו. ועלה ביחד עם גיסו לביתה, הוא עמד בפתח הבית והיא עמדה כנגד החלון, וביקש ממנה סליחה ומחילה, ואכן היא אמרה בפה

באר הפרשה - פרשת מטות - מסעי

מלא מחול לך מחול לך. וסיים רבי יוסף מאיר את דבר המעשה בכהאי לישנא 'זאג וואס די ווילסט, איך ווייס נישט, אבער צו ניין חודשים האב איך געהאט א קינד' (אמור מה שתראה, אני איני יודע, אבל תשע חדשים לאחר מכן נולד לי בן). ותיכתב זאת לדור אחרון למען נדע עומק הדין, ובפרט בימים אלו, עד כמה נורא ואיום הוא זה שנגרם בושה לשני על ידו, ואין צריך לומר אם הוא מביישו בכוונה תחילה...

סיפר יהודי חשוב מתושבי בארא פארק שבארה"ב, הלה בר אוריין המתייגע על תלמודו במסירות נפש, ואף משמש כרב גדול בבית המדרש הסמוך לביתו. שמצאוהו צרות רבות ורעות, נהפך עליו הגלגל ובא עד כדי פת לחם ממש, כמו כן בת בוגרת יושבת בביתו אשר כבר זמן רב היא בפירקה ואינו מוצא עבורה זיווג הגון, ועל הכל נתדרדר אחד מבניו מדרך הישר, ובקושי הצילוהו אנשי חסד להעמידו על דרך טוב כדרך בני ישראל הכשרים. ביום מן הימים התיישב הרב הנ"ל, והחל מתבונן בנפשו על מה עשה לו ה' ככה. בתוך הדברים נזכר ממעשה שאירע לפני כעשרים שנה – שלמד אברך פלוני עמו ככולל, ופעם אחת בעת שהלה אמר את סברתו מפרי חידושיו ולזל בדבריו ולגלג עליהם, וחישב לעצמו – אולי קשר יש בין מצבי למעשה זה. וקיבל ע"ע לפייסו.

באותו היום יצא הרב לתפילת מנחה, והנה לנגד עיניו עומד 'ידיד' נעורים הלז, וישאלו איש לרעהו לשלום, אח"כ שאלו הרב, האם זוכר מע"כ את דבר המעשה מאז, ענה לו הידיד, אכן, אינני שוכח את ה'פגיעה' הנוראה מאז, ולא עוד, אלא שאז החלטתי שאם כן – שסברותיי אינם ראויות, סימן שאיני 'מתאים' ללימוד התורה, ומני אז עזבתי את הכולל, ועד היום הזה אין לי מנוח... (אותו רב ביקש שנפרסם מעשה זה ברבים, אולי יחוס הבורא ותהיה לו כפרה פורתא, ופתחון לישועה).

עובדא הוי אחד מחשובי בני ירושלים, איש נכבד ונשוא פנים, שכמה אינשי דלא מעלי נטפלו אליו, ויבזוהו בחוצות ירושלים 'בביזי בזיונות', נשוא פנים זה נשבר מכך מאד, ויפן אל בית רבו הגה"צ רבי זונדל קרויזער זצ"ל וסיפר לו מאי דהוה, אך רבי זונדל לא ענהו דבר. חזר היהודי ואמר לרבו, מורי ורבי, מדוע לא ישים הרבי לבו אלי, הרי כל כך שבור אנכי על שפלוני שפך את דמי ודם זרעי ברשות הרבים, אך עדיין לא ענהו רבי זונדל דבר. עד שנזעק אותו יהודי 'וכי על מה יש לי רבי ומורה דרך, אם לא עבור שיעמוד ויחזק את ידי בשעה שהנני עובר 'פעקל' (סאת ייסורים ובזויות)'. נענה רבי זונדל ואמר לו 'וכי לך יש 'פעקל', הרי לדבריך שפלוני בייש אותך, יש לך 'מתנה' גדולה - בהרבה טובה וברכה שתזכה על ידי בושה זו, וה'פעקל' של המבייש הוא... ותיכף חזר רבי זונדל לתלמודו.

והואיל והזכרנו את הטובה שיש למתבייש נביא מקצת מהני מילי מעלייתא בהאי עניינא.

ידוע דבר המעשה שהובא בגמרא (תענית כה), שבבית רבי חנינא בן דוסא שררה עניות גדולה, עד כדי לחם צר ומים לחץ, וזוגתו שנתביישה במצבה – שמכל בתי ישראל עולה העשן בארובה בערש"ק, ומביתה 'אין עשן ואין אש', לכן הייתה מסיקה את התנור בכל ערב שבת בלא חלות בכדי שיראו ויריחו את העשן המיתמר ועולה מן הבית, שכנה רעה הייתה להם, שהכירה היטב את מצבם הדחוק, ואף גם זאת שהתנור ריק מכל, וסתם בוערת בו האש, לכך נכנסה באחת מערבי השבתות אל ביתם, כאשר ראתה אותה הרבנית ברחו מהר אל החדר הפנימי מרוב בושה וכלימה, באותו רגע אירע נס מן השמים וכל התנור התמלא בחלות, עד שהשכנה צעקה לה, הביאי מהר את המרדה לרדות את הפת, ענתה לה הרבנית, אכן, לכך נכנסתי אל החדר - להביא את המרדה, ואמרו ע"ז בגמרא תנא, אף היא להביא מרדה נכנסה מפני שמלומדת בניסים.

ומקשה ה'שפת אמת' (על הש"ס, שם), וכי דיברה אותה צדקנית דברי שקר, והיאך אמרה לשכנתה שנכנסה לחדר להביא את המרדה, בזמן שבאמת נכנסה בכדי לברוח מהבושה, ומתרץ ה'שפת אמת' לא שיקרה אותה צדקת, אלא מכיוון שנתביישה כל כך ידעה שבוודאי יעשה לה נס, ונכנסה להביא מרדה ואמרה האמת.

כיוצא בזה מצאנו בדברי הגמרא (תענית כד:) שרב פפא גזר תענית על עצירת גשמים אך עדיין בוששו הגשמים מלהגיע, הלך רב פפא לסעוד מעט את לבו בדייסא, אמר לו רב נחמן בר אושפזתי, אולי יאכל מר עוד מעט דייסא, ועל ידי זה יבא המטר, חלשה דעתו ומיד החלו הגשמים לירד. כותב הגה"ק היעב"ץ זי"ע (שם) לקנטרו נתכוון כדי שיתבייש ויסבול בזיונו, בשכר זה תקובל תפילתו, יראה ה' בעניו וישיב לו טובה תחת בושתו, כי זהו כוחה של בושה, שהיא ממתקת את הדינים, ואף מביאה ניסים למעלה למעלה מדרך הטבע.

[פשיטא שאין לנו כל שייכות לעניין זה, וחלילה לנו לקנטר ולבייש את הזולת בכדי שתתקבל תפילתו ויראה ה' בעניו... ואין בידינו לדמות עצמנו לאותם האמוראים הקדושים ומי יעמוד בסוד קדושים... וכבר המליצו על כגון דא מה שאמרו חז"ל (קידושין פב.) 'טוב שברופאים לגיהנום', שהמבייש את חברו הרי הוא כרופא גדול – שמרפא את

והזמן גרמא להתחזק ביותר בעניין כבוד הבריות, שהרי כל חורבן בית המקדש נתגלגל על ידי שביישו את בר קמצא^כ, וכדאיתא בגמרא (גיטין נו.), 'תניא, אמר רבי אלעזר, בא וראה כמה גדולה כחה של בושה, שהרי סייע הקב"ה את בר קמצא, והחריב את ביתו ושרף את היכלו'.

לאידך, איתא בתלמוד ירושלמי (דמאי פ"א ה"ב) על רבי פנחס בן יאיר שהיה צריך לעבור בנהר גינאי, עמד וציווה למים שיפנו לו את דרכו, ואכן המים נערמו כמו בקריעת ים סוף, ורפב"י עבר את הנהר ביבשה

עליה שם רע שקלקלה תחתיו, ומבואר בגמ' (כתובות מו.) שלדעת רבי יהודה פרשה זו נאמרה דווקא במקום ששכר עדי שקר להעליל עליה שחטאה, ובאו לחייבה מיתה, ולבסוף נתברר שהיה בפיו עלילות דברים ודברי שקר, ועל כן 'ענשו אותו מאה כסף ונתנו לאבי הנערה כי הוציא שם רע' וגו', ולכאורה תמוה, שהרי אותו רשע רצה להביא אותה לידי מיתה, ומדוע נזכר טעם עונשו 'כי הוציא שם רע' ותו לא, ומוכיח מכאן רבינו יונה (שערי תשובה השער השלישי אות קיב וז"ל), והזכיר עון הוצאת שם רע, כי הוא העון הגדול יותר מן המבקש נפש לספותה, כי צער הכלימה מר ממות...

האדם בלא שום כאב וייסורי הגוף, אולם עליו נאמר 'טוב שברופאים לגיהנום', וכמו שאמרו חז"ל (ב"מ טו.) 'המבזה את חברו ברבים אין לו חלק לעולם הבא'.

וכה היה מעשה אצל הגה"צ רבי יצחק טוביה ווייס גאב"ד ירושלים ת"ו זצוק"ל בהיותו מכהן כ'דיין' בק"ק אנטווערפן יצ"ו, והנה לפי המנהג הנהוג שם בכל 'סידור קידושין' מתכבד ה'מרא דאתרא', ורק אם הרב אינו נמצא בעיר אזי לוקחים אחד מהמוצי"ם (דיינים) לפי הסדר, והנה אחד מתושבי העיר עמד להשיא את בנו והזמין את הגרי"ט זצ"ל לסדר חופה וקידושין, והיה זה שלא כפי הסדר אלא שהגרי"ט לא היה מונח ראשו ורובו בעסקי כבוד... ולא היה בקי בהלכות ה'סדר'... ונענה להזמנה, קצף עליו רוגזו של אחד מה'בעלי-בתים' שהיה מקורב לאותו דיין ש'נגזל' ממנו הכבוד, ופתח פיו בדברי גידופין כנגד הגרי"ט באמצע ביהמ"ד לעיני כל הקהל על ש'גנב' את סידור הקידושין לעצמו, וגידף וחירף עד ש'אזיל סומקא ואתי חיוורא', אמנם הגרי"ט קיבל בדומיה את כוס הבזיונות ולא הגיב מאומה, ומיד החל את סדר לימודו. כעבור זמן מה, בשעה תשע וחצי התקשרו לבית הרב ורצו לדבר עמו, אך לא רצה להפסיק את ה'סדר' הקבוע לו לעוד מחצית השעה, ורק אז ענה לטלפון, והיה זה מהנהלת ה'עדה החרדית' שביקשו להטיל עליו את אדרת הרבנות בעיה"ק ירושלים...

ושמעתי מיודעי דבר, כי ה'החלטה' למנותו הייתה ממש באופן נפלא מבינתם, כי ה'הנהלה' התכנסה לדון אודות מינוי רב אחר, ובתוך הדברים נמנו וגמרו הכל על הגרי"ט, והיה זה ממש באותו הזמן בו קיבל את הבזיונות באהבה ובדומיה...

אחר הדברים האלה שימו לבבכם למשל נפלא... 'מעשה' בראובן שחמד לצון ופנה אל 'שמעון' ואמר לו, אם תשתה כוס מי שופכין (אשר כל בר אינש סולד מהם ומתרחק מהם כמטחוי קשת) תקבל ממני סך מאתיים דולר, חשב שמעון לעצמו, אכן מאוסים המים ומעלים צחנה, אך שוה לי לסבול בשביל סכום נאה זה, ושתה את הכוס, ותיכף עמד ראובן במילתו ונתן לו את הכסף. והחליט שמעון להתחכם אף הוא, ופנה אל ראובן, הבה נעשה הסכם בשנית - אם גם אתה תשתה כמוני - תקבל ממני מאתיים דולר, ואכן נטל ראובן את הכוס ומילא אותו במי שופכין ושתה, והחזיר לו שמעון את המאתיים דולר שקיבל ממנו מקודם... סופו של דבר נמצא שגם ראובן וגם שמעון שתו מים סרוחים לחינם... וכמה כסיל וטיפש שמעון הלזה... מה היית צריך להציע לראובן לשתות ולהחזיר לו את הכסף שקיבלת הימנו ובכך נשארתי עם מי שופכין ותו לא... אילו היית שותק אזי לכל הפחות היה לך מאתיים דולר... ובאמת אין צריך להוסיף כאן שום נמשל... אחרי שנתברר באר היטב כמה מרוויח זה המתבייש, אם כן כמה טפשות יש בדבר לענות בחזרה למי שחירף אותו, כיצד יאבד מאתיים דולר (מאתיים מיליארד דולר...) בידיים... כיצד הוא מוכן להישאר רק עם ה'מי שופכין' ותו לא...

כט. והנה לכאורה ה'צדק' היה עם קמצא, שהרי בר קמצא הפר את כל שמחתו כאשר הגיע לסעודתו, ולא היה מסוגל לשמוח בראותו את אויבו, ואף היה מוכן להפסיד את כל דמי הסעודה העיקר שילך בר קמצא לביתו, והיינו משום שכל הסעודה אין בה טעם במצב כזה... ואף על פי כן אקמצא ובר קמצא חרב ירושלים, כי גם אם אתה 'צודק' מכל מקום אסור לבייש את השני שאינו צודק ולשפוך דמו ברבים...

באר הפרשה - פרשת מטות - מסעי

בדיבור ובין במעשה, הריהו שקול כנגד שישים ריבוא מישראל שבזכותם נבקע הים, וראוי לו שיעשו עמו את הנס הגדול מן השמים.

אבינו אב הרחמן ינחמנו בקרוב, ויבנה בית המקדש במהרה בימינו, ולירושלים עירך ברחמים תשוב ותשכון בתוכה כאשר דברת, בב"א.

בתוך הים, שאלוהו תלמידיו האם גם הם ראויים שיתרחש להם אותו הנס והמים יהפכו עבורם לחומה, ענה להם רבי פנחס מאן דידע בנפשיה דלא אקיל לבר נש מישראל מן יומי יעבור - שכל מי שיכול להעיד בנפשו שלא פגע ביהודי מימיו הרי ראוי הוא שיבקע הנהר בזכותו ויכול לעבור את הנהר. ומכאן שהשומר פיו ולשונו, ונוהר שלא לפגוע באיש ישראל חלילה בין

ל. סיפר הרה"ק מהרי"מ מראחמיסטריווקא זי"ע, שהרה"ק רבי יוחנן מראחמיסטריווקא זי"ע הכריז פעם בשבת מברכין מנחם אב קודם ברכת החודש, כי בשבת זו מנחמים מן שמיא לכל המצפים לישועתם לזש"ק שבקרוב יקראו בשם 'אב', באותה שבת היו שם יותר מחמישים אברכים אשר עדיין לא נושעו בפרי בטן וכולם נתברכו מפיו ונפקדו בזרע קודש.

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת מטות מסעי תשפ"ג

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

איש כי ידר נדר לדי' (ל, ג)

במדרש: הדא הוא דכתיב "ימינו כצל עובר" בביאור מדרש זה כתב בספר הקדוש "קדושת לוי", עפ"י הגמ' נדרים (י, א) שאסור לומר "לה' קרבן" רק יאמר "קרבן לה'" והטעם, שמא ימות אחרי שיזכיר שם ד' קודם שיאמר "קרבן" ויוציא ח"ו שם שמים לבטלה, לפי זה אמר כאן הפסוק "נדר לה'" ולא כתוב "לה' נדר" כנ"ל שמא ימות קודם, וזה מה שבא המדרש ליישב, למה כתב בסדר זה? ומתירץ הדא הוא דכתיב ימינו כצל עובר וא"כ יש חשש שלא יספיק לסיים את המילה קרבן.

בהקשר לזה, ישנה פנינה נפלאה בספר "שם משמעון" על התורה, בשם הרב הגאון החסיד מו"ה יצחק פרענקל זצ"ל האבד"ק טיסמניץ שהקשה על מנהג העולם כשנותנים שלום זה לזה, שהמקדים שלום לחבירו אומר "שלום עליכם" וחבירו משיבו "עליכם השלום" וקשה למה לא משיבו ג"כ "שלום עליכם" ולמה הפוך מילותיו? ותירץ הגאון ז"ל שהטעם הוא דמציונו ש"שלום" הוא אחד משמותיו של הקב"ה כמו שנאמר בספר שופטים "ויקראו לה' שלום", לפי זה יש לבאר שלכן עונה חבירו "עליכם השלום" ולא "שלום עליכם" מטעם דחיישין שמא ימות ח"ו ונמצא שם שמים מתחלל, ואם תשאל איך יכול הראשון לומר מקודם "שלום" ואחר כך "עליכם" ולמה לא חיישין שמא ימות? התשובה: מטעם דאיתא בחז"ל "כל המקדים שלום לחבירו מאריכין לו ימיו ושנותיו" א"כ ליכא למיחש כלל שמא ימות דאדרבא מאריכין לו ימיו ושנותיו...

(תפארת יוסף)

לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה (ל, ג)

בספר "דרך שיחה" (מה שנשאל והשיב הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל) מובא:

הביא הרב בס' "ארחות ישר" (דף ו' ע"ב) מספר חסידים שאם ישמור האדם את פיו מדיבורים אסורים ולא יחל דברו, אזי כל אשר יבקש מהש"ת יתקבל, וכן הובא מהחיד"א על פסוק זה.

והוסיף הרב: סיפר לי אבא זצ"ל שכאשר בנו את בנין ישיבת נובהרדוק בפינסק, היו באים מדי שנה לסנדלר שם כדי לבקש כסף, ופעם אחת אמר למבקשים: "לא גמרתם את הבנין, לעולם כבר לא תגמרו!" וכך הוה, לפני שגמרו את הבנין באה השואה ולא גמרו את הבנין.

שאלתי את הרב אם הכיר את הסנדלר מת"א שמחזיקים אותו לצדיק וקדוש, ואמר לי: לא הכרתיו, רק פ"א בא אלי יהודי שאתן לו כתי" מהחזו"א, שאלתיו למה לך זה, ואמר שהוא חולה מאד רח"ל, ולפי דעת הרופאים נותרו לו רק שבועיים לחיות, הלך לסנדלר הנ"ל, ואמר לו שישגי כתי" של החזו"א ויתלהו על צווארו כמו קמיע ועי"ז יחיה, לי לא היה כתי" מהחזו"א, ושלחתיו להגר"ר שמריהו גריינימן זצ"ל, ולא ידוע לי מה היה סופו של הנ"ל.

סיפר הרב זצוק"ל, כי הרופא הגוי שבא מארה"ב לנתח את חמיו מרן הגר"י אלישיב זצוק"ל ביקש ברכה מחמיו, ושאלו: על מה אתה רוצה ברכה? וענהו, שהניתוח יצליח. ונתן לו ברכה. ואמרתי להרב שאם כן נמצא שהניתוח עבר ב"ה בהצלחה מכח ברכת חמיו, רק שתמיד הרי אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורין אכן כאן הרי היה זה ברכה לגוי, ועי"ז אינו בגדר "מתיר עצמו" נהנה הרב והוסיף: שבמסכת מועד קטן דף ט' ע"ב אמרו "אמר ליה הנך כולהו ברכתא נינהו וכו'" ושמעתי מאבא זצ"ל, בשם המגיד מדובנא ז"ל שאמר כי מה שאמרו כך כי ידעו שלא יבין וישאל אביו, ועי"ז שאביו יתרגם זה יהיה ברכה מאביו.

סיפר הרב, כי השאגת אריה בסוף ימיו היה רב במיץ, ושמע שאנשים מתלחשים, שאל על מה, וענו שהנה לא ידעו שיבוא רב זקן כזה, וכמה זמן כבר יהיה אצלם. השאגת אריה היה אז בן שבעים שנה ואמר, שהוא מבטיח להם עשרים שנה, ואכן כך היה שנפטר כשהיה בן תשעים.

סיפר הרב, שסיפר לו הגאון ר' מאיר קרליץ זצ"ל, כי בוילנא היכן שהגר"א קבע מקום תפילתו היתה חבית עם מים לנט"י עבור הציבור, פ"א

נגש הגר"א ליטול ידיו, ולא היו כבר מים בחבית, ראה זאת א' הילדים, רץ מיד לביתו והביא לו מים, אמר לו הגר"א: תחיה מאה שנה. כשהגיע הלה לגיל תשעים ותשע, נחלה, ולא רצה שיביאו רופא אצלו, ובהגיעו לגיל מאה שנה בדיוק, נפטר. ר' מאיר סיפר שהכיר את היהודי בוילנא.

אמרתי להרב מה ששמעתי שהיה אצל הח"ח הרבה פעמים שביקשוהו ברכה, והיה עונה: למה לך ללכת מאחור תלך ותפנה בדרך הישרה להקב"ה. ופ"א אמר כן לבני זוג שלא זכו לזש"ק לכו ישר להקב"ה ואח"כ באמת נושעו. וביאר הרב, מקודם חשבו שיש מה שיכול להושיען ואח"כ סמכו רק על הקב"ה, בזה לבד נושעו.

סיפר הרב, כי כאשר עמד ש. פ. לבחירות מול מ. ב. אמרו לאבא זצ"ל ש. פ. אמר כי אם יבחר לראה"מ יקח את כל בחורי הישיבות לצבא. ואמר אבא ז"ל "ער וועט קיין מאל ניט זיין אראש ממשלה" - הוא כבר אף פעם לא יהיה ראש ממשלה. אמרו לי שהוא מרגיש ש'קללה רובצת עליו' אני יודע איזו קללה, זו הקללה של האבא, ואף ש'יהן כרא"מ באופן של 'ממלא מקום', אבל מעולם לא נבחר יותר.

כך היו הגדולים מכסים את המופתים שעשו: ספרתי להרב מה ששמעתי מהגאון ר' יואל קלופט זצ"ל, ששמע מהרב קלמס זצ"ל רב דמוסקבה, שפ"א נסע הרב קלמס עם הרידב"ז ברכבת, ולפתע הגיע לרידב"ז יודי המתחנן על אשתו שהיא עומדת לילד וכבר התחילו צירים, וכעת היא ברכבת באמצע הדרך. אמר לו הרידב"ז: מה אני כבר יכול לעזור לך, המשיך האיש להתחנן על נפשו, ואז אמר לו הרידב"ז: תאמר שבע פעמים "יושב בסתר וגו'" הפוך. והנה מיד אח"כ בא היהודי והודה לרידב"ז שאכן פסקו הצירים. שאל הרב קלמס את הרידב"ז: מהיכתי תיתי אמרת לו כך? ענהו הרידב"ז: העניין פשוט יש סגולה למקשה לילד לומר שבע פעמים "יושב בסתר וגו'" שזה מציל מצרה, וכיון שה'מקשה לילד' נפתח הולד ע"י שאומרים יושב בסתר ישר, ממילא על ידי שאומרים אותו הפוך נסגר הולד...

הוסיף הרב: היתה פעם אשה עגונה שבעלה נעלם ולא ידעה אם הוא חי או שמא השתמד ח"ו, באה אל ה'בית הלוי' ואמר לה: מה אוכל לעזור לך, אמרה לו: רבי רק תאמר לי אם הוא חי, ענה לה: הוא חי. שוב שאלה: רק תאמר לי אם הוא השתמד, ענה לה: לא. ושוב שאלה: רק תאמר לי אם יחזור, ענה לה: יחזור. ולאחר זמן אכן חזר הבעל חי בריא ושלם.

אמרו לבית הלוי כי הנה מופת גדול. אמר להם אין זה מופת כלל, כי מה שאמרתי שהוא חי, משום "חזקת חיים". מה שאמרתי שלא השתמד, משום "חזקת כשרות". ומה שאמרתי שישוב, כי אם הוא חי, וכשר, מדוע שלא יחזור...

ידוע המעשה על רבי אהרן הכהן זצ"ל, חתן מרן הח"ח זצ"ל, בהיותו אברך סמוך על שולחן חותנו נחל פעם אכזבה בהשתדלותו להשיג משרת רבנות בעיר מסויימת, הצטער על כך ר' אהרן והשיח לבו בפני חותנו. הח"ח דיבר על לבו, והצביע על גודל האחוריות שברבנות, וכי אין כדאי להצטער בשל אי קבלת המשרה. ברם, דעתו של חתנו טרם נחה בזאת.

הציע לפניו הח"ח לספר לו מה שאירע לו בתקופה הקצרה בה כיהן כרב בעיירתו ראדיון, ושהיווה א' הגורמים לעזיבתו את הרבנות, אך בתנאי שיקבל ר' אהרן ע"ע לבל יספר זאת לאיש כל עוד שהוא - הח"ח - נמצא בחיים, וכך סיפר לו הח"ח:

באותו זמן ארע שאחד הקצבים נתפס במכירת בשר טריפה, והועבר מיד מחזקתו. הלה בא לפני, והביע חרטה על מעשהו, והבטיח שלא ישוב עוד לכסלה. נוכחתי שהלה מתכוון ברצינות, ומאידך היה נתון במצוקה וטפלי היו תלויים בו, שיתפתי מדת רחמים לדין והחזרתיו לכשרותו, ואילו על חטאו קנסתיו לנדב לבימ"ד ארבעים ליטרא של נרות. הקצב לא האריך ימים לאחור אותו מעשה, וכעבור זמן קצר הלך לעולמו. באחד הימים, ואני לומד כדרכי בעזרת נשים שלידי ביהכ"נס, נפלה עלי תרדמה, ובחלומי,

יש שלום הכל שקט שליו ומשמעם, לא כן כאשר מזדמנת מחלוקת יפה ושמנה, יש חוויות מעניינות, החיים מגוונים יותר...

זאת ועוד, בזמני שלום הרבה אנשים נבלעים ומוסתרים ברקע שבצד, לא שומעים אותם ולא רואים אותם, לא כן בשעת מחלוקת - בולטים הם לעין כל, ויש להם הזדמנות להשמיע את דעותיהם.

הבה נודה על האמת: המחלוקת עבור רובנו היא מתוקה מדבש ונופת צופים, וצריך רב גדול כמו אהרן, ללמדנו לאהוב את השלום, עוד לפני שנוכל לעשות פעולות מעשיות של רדיפה אחר שלום.

משל למה הדבר דומה? לאותו ילד שהזדמן למקום שריפה גדולה בבית מגורים, ורואה את הפעולות הנמרצות של מכבי האש, עולים ויורדים בסולמות גבוהים, מצילים אנשים, מתיזים מים, והוא רואה ומשתאה על המראה, וכ"ש אם הוא עצמו לקח חלק באיזו פעולת הצלה, ואף קיבל תשואות חן על כך, שמעתה מחכה הוא בכליון עינים מתי הזדמן עוד פעם שריפה ענקית כזאת, וכבר הוא חשוד מעתה להדליק אש בבית בכדי לעבור עוד פעם את החוויה הגדולה הזו, ואפילו לגרום לאסון כבד ח"ו, ויש צורך גדול ללמדו לא לאהוב את השריפה.

זה ממש מה שהיה אהרן מלמד, לאהוב את השלום ה"משמעם" ולשנוא את המחלוקת ה"מרגשת"!

לכן יום הסתלקותו של אהרן הוא יום צער ובכיה לדורות, ועלינו לזכור את תורתו של אהרן, לדעת שעד כמה שהמחלוקת נחמדת למראה ותאוה היא לעינים, אסון וקללה נוראים מונחים בה, ולעומתה מביא השלום שפע של הצלחה וברכה מרובה.

(תפארת שמשון)

והקרייתם לכם ערים ערי מקלט תהיינה לכם ונס שמה רצח (לה, יא)

מפסוק זה למדו חז"ל (מכות י) שהיו סימנים וחיצים שכוונו את הרוצחים להגיע לעיר מקלט, שואלים המפרשים, למה לעיר מקלט שמו שלטים ואילו לעולי הרגל לא שמו שלטי הכוונה?

בספר שי לתורה מביא בשם הגרי"ז שאמר, אדם שרצח בשוגג מבוהל כולו ממעשיו ומפחד ליצור קשר עם אנשים כדי לשואלם איך להגיע לעיר מקלט פן יבולע לו, משא"כ בעולי הרגלים שאין להם פחד לשואל אנשים, וכמו שמצאנו באלקנה אביו של שמואל הנביא שעלה כל שנה מדרך אחרת כדי שיצטרפו אליו עוד אנשים וקיבל שכר גדול.

בספר טללי אורות (פר' וזאת הברכה) הביא מעשה: מרן הרב מפונביז' תינה לפני מרן בעל ה"חזון איש" צערו וכאבו כי בשעה שהוא מכתת רגליו בכל העולם יום וליל ללא מנוח ושהות על פתחי נדיבים ותורמים לקנין וקיום הישיבה הק', הרי בזמן זה הולכת ונבנית להבדיל אונברסיטה, והנה היא פורחת ונבנית בנינים ע"ג בנינים, אגפים ע"ג אגפים, ללא קושי ללא טרחה מרובה.

השיב לו מרן החזו"א על אתר, ידוע כי התורה צוותה להציב סימנים לרוצח שנס לעיר מקלט שיידע את הדרך לברוח מגואלי הדם. נשאלת השאלה מדוע א"כ לא צוותה תורה לעשות אותם סימנים גם לעולי רגלים אשר היו הולכים ממקום למקום ושואלים על הדרך העולה לירושלים, מדוע לא יציבו להם סימנים?

אלא, הטעים מרן החזו"א זצ"ל, אילו יבוא רוצח וישאל על הדרך לעיר מקלט, יכול להיות מצב כי כל זמן מה יבוא רוצח אחר וישאל, ואחריו עוד אחד, וימצא כי ישמעו הרבה על רציחה, את זה רצתה התורה למנוע כי השמיעה החזרת ונשנית בכחה לקלקל הנפש, ולכן הציבו לו סימנים חיצים שלא יהיה עליו לשואל וידע את הדרך לבדו, משא"כ עולי רגלים בעלותם להראות פני ה' אדרבא התורה דווקא רוצה שיבואו לכל עיר וישאלו בכל מקום האיך עולים לרגל והאיך היא הדרך ועי"ז בוודאי יצטרפו אליהם ויעלו עמהם לרגל לראות פני ה' ולכן לא הציבו להם סימנים.

כן הוא הוסיף החזו"א גם בענייך, פרנסי האוניברסיטה הדואגים לכלכלתם אילו יקשה עליהם מלאכת איסוף הכספים ויצטרכו לסובב בעולם ולדאוג למגביות ולתרומות הרי בכך ישמעו ממצאותם וינסו לתודעת ההמון, ובזה אין חפץ להקב"ה, לכן הוא מספק להם כספם וכלכלתם בהשקט שיבנו ויעשו, העיקר שיהיה בשקט, אבל מי שבונה ישיבה מי שבונה תורה, אדרבא הקב"ה רוצה שישמעו עוד ועוד על מעלת וחישיבות התורה ובכך יתקדש שם שמים בעולם, לכן עושה הקב"ה שיהיה לו קשה לגייס כסף כדי שיצטרך לסוב על פני העולם כולו ולעורר את העם ולדבר אל ליבו על תורה ועל מעלתה ומעלת לומדיה.

(טללי אורות ושי לתורה)

והצילו העדה את הרוצח (לה, כה)

בגמ' בסנהדרין (יז, א) "אמר רב כהנא סנהדרין שראו כולן לחובה פוטרין אותו", הגמ' שם מסבירה שהיות שיש מצוה של "הצילו את הרוצח" וחיבים להלין את דינו שיוכלו להפך בזכותו, וכאן שכולם מחייבים מיד,

והנה שלשה אנשי צורה מופיעים לנגדי והגדול שביניהם פונה אלי בשאלה: ר' ישראל מאיר הלא תזכור המאורע באותו קצב שקנסתו לנדב מ' ליטרא נרות, אמור נא, לשם מה התכוונת בקנס זה, בתור עונש למען יזהר להבא וכן לטובת הציבור למען ישמעו ויראו או גם למען תהיה לנענש כפרה על עוונת? נדהמתי מאד, וראש המדברים הרגיעני ואמר שימתינו לי עד שתשוב דעתי אלי, נתתי לב להיזכר באותו ענין, והשבתי שעד כמה שבכרוני הקנס הוטל עליו לשם עונש, ולא לשם כפרה.

כשהתעוררתי מתרדמתי, ראשי היה כבד עלי, חזרתי לתלמודי ושוב נפלה עלי תרדמה. הפעם הופיע לפני הקצב, כשכולו מדוכדך, ובקול בוכים טען כנגדי: אוי, רבי, ראה מה עוללת לי בתשובתך לבי"ד של מעלה. כשעמדתי בדיון והקטיגור תבע לדון אותי בגיהנום בעבור האכלת טריפות, טענתי שכבר נתכפרתי בקנס של הנרות שהטלת עלי, טען לעומתי הקטיגור שהקנס לא בא לשם כפרה, אלא לשם עונש גרידא, והוחלט איפה לשאול את פיר על כוונתך, ומאחר שתשובתך היתה שלא התכוונת לשם כפרה, יהיה עלי עתה לעבור יסורי גיהנום קשים על אותו עון. לאחר מעשה זה, סיים הח"ח, גמלה אצלי ההחלטה להסתלק מן הרבנות.

(דרך שיחה)

ויאמר משה לבני גד ולבני ראובן האחיים יבאו למלחמה ואתם תשבו פה (לב, ו)

שואלים המפרשים מדוע המתנו בני גד ובני ראובן מלענות, ולא ענו מיד?

שמעתי לבאר עפי" המעשה הבא, הגאון בעל "שפת אמת" בצעירותו, לא היה מגיע לבית המדרש לפנות בוקר, בעת פתיחת הלימודים, אלא היה מאחר קצת, הדבר נגע לסבו הגאון בעל "חידושי הרי"ם", והוכיחו על כך בדברים קשים, והשפת אמת שמע בהקשבה והחריש, אחר כך נודע לבעל חידושי הרי"ם שנכדו היה יושב ולומד כל הלילה ובגלל סיבה זו לא היה יכול להקדים ולבוא לפנות בוקר לבית המדרש. בעל חידושי הרי"ם פנה אל נכדו ושאל אותו מדוע כשהוכחתי אותך לא אמרת לי שלמדת עד השעות הקטנות של הלילה, וישבת והקשבת לתוכחתי מבלי להפסיק אותי ולומר לי את האמת? השיב הנכד, באמת שחבל היה לי להפסיד אפילו מלה אחת מדברי תוכחתו של הסבא ולכן לא הפסקתי, כדי להצדיק את עצמי.

ואסמכתא לכך מצינו בתורה בפרשת מטות כאשר משה רבינו הוכיח בלשון קשה את בני גד ובני ראובן על שרוצים לנחול את נחלתם בעבר הירדן ודיבר איתם קשות "והנה קמתם תחת אבותיכם תרבות אנשים חטאים וכו'" ובני גד ובני ראובן האזינו לדבריו ורק לאחר שסיים תוכחתו ענו "עבדיך יעברו את הירדן למלחמה ולא נשוב אל בתינו עד התנחל ישראל איש נחלתו", ומדוע לא אמרו זאת מיד למשה רבינו? אלא מכאן שהיתה אהובה עליהם תוכחתו של משה רבינו כי נאמנים פצעי אוהב, והמשיכו להקשיב לדבריו עד תומם ואף אני נהגתי כן.

ובהקשר לזה במידת "אוהב את התוכחה", מסופר (מובא בספר "מוסר ד") שפעם אחת בא רבי בונים מפשיסחא אצל רבו הק' "החווה מלובלין" והיו עיניו של רבי בונים אדומות ודומעות מבכי, שאל אותו החווה "מה קרה ועל מה הבכתי?" ענה לו רבי בונים שאחד העליב אותו ולכן הוא בוכה, שאל אותו החווה "ומה עשית לאותו אדם?" ענה לו "נשקתי אותו", היה החווה מלובלין תמה על דברי רבי בונים, ושאל אותו "מי היה האיש הזה" והשיב זהו הספר "שבט מוסר" לרבינו אליהו הכהן שדבריו נגעו ללבו ולכן בכה, וכשסיים נשק את הספר והחזירו למקומו...

(ציוני תורה)

"ויעל אהרן הכהן אל הר ההר על פי ה' וימת שם בשנת הארבעים לצאת בני ישראל מארץ מצרים בחדש החמישי באחד לחדש" (לג, לה)

פטירת אהרן הכהן היתה בראש חודש אב.

והנה לא מצאנו בכל התורה שתזכיר ותקבע לדורות יום מיתתו של צדיק, רק אצל אהרן הכהן, ונפסק בטור או"ח (סימן תקפ) שאע"פ שהוא ראש חודש, מ"מ מותר להתענות בו, ונקרא יום זה יום תענית לצדיקים.

ואפשר, שמיוחדת בזה מיתת אהרן משאר אבות העולם, כי אהרן היה הרב הגדול לאהבת שלום ורדיפת שלום, ולכן הסתלקותו של אהרן יש בה בכיה וצער עמוק לדורי דורות, כי אין צער כמו הסתלקות של מביא שלום בעולם.

ואולי קשורה לזה ההלכה, שמשנכנס אב ממעטים בשמחה. ראש חודש אב הוא תחילת ימי חורבן המקדש וגלות ישראל, והמקור לכל החורבן בא מהסתלקותו של אהרן - איש השלום, וכמפורש בחז"ל שחורבן בית שני בא מפני שנאת חינם.

וחז"ל הדגישו: "הוי מתלמידי של אהרן, אוהב שלום ורודף שלום" (אבות פ"א מ"ב), שבראש ובראשונה צריכים אנו לרב שילמדנו לאהוב את השלום, שכן, באמת רוב האנשים אוהבים דוקא את המחלוקת, כי כאשר

הרי לא ימצאו לו כבר זכות ממילא א"א להורגו שהרי לא יוכלו להפך בזכותו. לפי דברי גמרא זו מתבארים כמה עניינים בפרשתנו: בדין ערי מקלט אומרת התורה שישב שם עד מות הכהן הגדול, והגמרא (מכות יא) מסבירה שהטעם בזה הוא כי היה לכהן הגדול להתפלל שלא תארע תקלה כזו בימיו, שואלת המשנה מה הדין כאשר אדם רצח בשוגג בזמן כהן גדול אחד, ועד שעמד בדין, אותו כהן גדול נפטר, וכהן גדול אחר נבחר תחתיו? התשובה: הוא ישב בעיר מקלט עד אשר הכהן הנבחר (החדש) ימות. שואלת ע"ז הגמרא מה הקשר בין כהן גדול זה לרוצח? מילא הכהן הגדול שהרצח ארע בחייו היה לו להתפלל שלא תארע בחייו תקלה, אבל הרי זה לא היה בימי כהונתו של הכהן השני? ומתרתת הגמ' שהיה לו להתפלל שייצא זכאי.

שואל ה"אמרי אמת" קושיא עצומה, הרי אם הדיינים חייבו סימן שהיה באמת חייב, אם כן מדוע היה צריך להתפלל שייצא זכאי? שיעוותו את הדין? ומבאר, הסיבה שפלוני יצא חייב הוא כי רוב הדיינים חייבו והמיעוט אמרו זכאי, וכיון שהרוב חייבו יצא דינו לחיוב, אם כן, היה לו לכהן החדש להתפלל שכולם יגידו את האמת שהוא חייב, וממילא ייצא זכאי.

עם יסוד זה מבארים המפרשים (כמובא ב"עלי ורדים") מה שאומרים בראש השנה וביום הכיפורים "באין מליץ יושר מול מגיד פשע תגיד ליעקב דבר חוק ומשפט וצדקנו במשפט". ולכאורה אם אין עלינו שום מליץ יושר, איך יהיה "צדקנו במשפט"? אלא, "תגיד ליעקב דבר חוק" איזה "חוק"? שאם כולם כאחד מחייבים הנאשם יוצא זכאי. וממילא "וצדקנו במשפט".

עוד מבארים בזה את הגמ' (שבת פט, ב) שלעתיד לבוא יאמר הקב"ה לאברהם בניך חטאו לי ואברהם אבינו משיב "ימחו על קדושת שמך" וכן יעקב אבינו עונה כך רק יצחק אמר פלגא עלי ופלגא עלך וכו', שואלים המפרשים מדוע אברהם ויעקב ענו כך? רק הם רצו שיהיה מצב ש"כולם מחייבים", וממילא יפטר, (אמנם יצחק היתה לו טענה חזקה בשביל ללמד זכות והקב"ה קיבלה).

עפ"י גמרא זו מבארים את הפסוק בפרשתנו "ויסעו מהר שפר ויחנו בחרדה" שהגמ' אומרת (פסחים פח, א) ש"הר" מרמוז על אברהם אבינו שקרא לבית המקדש הר, עוד יש בגמ' (ב"מ פד, א) "שופריה דיעקב כעין שופריה דאדם הראשון" (שהיופי של יעקב כעין היופי של אדה"ר), ואצל יצחק מצאנו "ויחרד יצחק", וזה מה שאומר הפסוק "ויסעו מהר שפר" – מהתשובות של אברהם אבינו (הר), ושל יעקב אבינו (שפר), "ויחנו בחרדה" רק ע"י הלימוד זכות של יצחק אבינו.

(ציוני תורה)

את שלש הערים תתנו מעבר לירדן ואת שלש הערים תתנו בארץ כנען (לה, יד)

כתב רש"י: אף ע"פ שבארץ כנען ט' שבטים וכאן אינן אלא שנים וחצי השוה מנין ערי מקלט שלהם משום דבגלעד נפיש רוצחים דכתיב (הושע ו) גלעד קרית פועלי און עקובה מדם.

המפרשים כולם שואלים, מה עניין הרוצחים בגלעד לענין ערי המקלט, הרי ערי המקלט נועדו לרוצח בשוגג, ושם היו רוצחים במזיד שאינם גולים?

ומתרצים ע"פ דבריו הידועים של הגה"ק ר' שמעלקא מניקלשבורג זצוק"ל שכתב על דברי המשנה (אבות פ"ג) "שנים שיושבים ואין ביניהם דברי תורה ה"ז מושב ליצים" וביאר שאם יושבים השניים ואין "ביניהם" דברי תורה דהיינו שלא מצליחים לדבר בדברי תורה, מסתמא שבעבר היה שם מושב פריצים וליצים אזי ממילא אינו מוכשר מקום הזה שתשרה שם קדושה וזה כוונת המשנה "הרי זה" שבעבר היה שם "מושב ליצים" והמקום גורם.

וזה מה שכתב רש"י מדברי הגמ' שהיות שבגלעד היו הרבה רוצחים במזיד, זה גרם שיהיו גם הרבה רציחות בשוגג כי המקום משפיע וגורם.

בעניין הזה שכל מעשה משאיר רושם על המקום, סיפר האדמו"ר מטולנא שליט"א מהחפץ חיים, שפעם באחת ממסעותיו כנראה למכור את ספריו, נכנס לבית מדרש להתפלל, ותיכף בכניסתו חזר על עקבותיו ופנה לבית מדרש אחר, ואחד שהבחין בזה שאלו למה יצא מביהמ"ד הראשון, ענהו החפץ חיים כי הרי שם מדברים לשה"ר ורכילות, שאלו האיך ידע הרב מזה? ענה החפץ חיים "הרי האוויר שם מורעל" (דלופט איז דאך פארסאמט)!

עוד סיפר על הגה"צ רבי שמואל הומינר זצ"ל שהיה מצדיקי ירושלים, (הוא הלך בדרכי החפץ חיים ואף הוציא ספרים על לשה"ר) שפעם נקלע ר' שמואל לשיבה מסוימת, והוא שאל בתמימות איפה החדר ששם יושבים הצוות להחליט את מי לא להכניס לשיבה לפני תחילת הזמן? שאלו אותו: "רבי בשביל מה אתה צריך לדעת?" ענה "כי אני רוצה לדעת להיכן לא להיכנס", "למה" שאלו אותו, ענה רבי שמואל "כי בחדר הזה יש

אוריה של רציחה" "בחדר הזה יושבים אנשים ודנים דיני נפשות", ומדברים כנראה לשה"ר ורכילות, "לחדר כזה אני לא נכנס!"

בעניין הזה מן הראוי לציין הסיפור שפעם נסע הבעש"ט הק' עם תלמידיו בעגלתם עם בעל העגלה הקבוע, היה זה אחד מן הנסיעות הרגילות, ולפתע עצר בעל העגלה את הנסיעה והסתובב אל הנוסעים ואמר להם להתכונן למות כי הולך להרוג אותם כולם, התלמידים הק' מאוד נבהלו והתחילו להתחנן על חייהם אצל העגלון כשהם אומרים לו הרי אנו ידידים משכבר הימים ולבטח אתה צוחק אבל הוא נשאר בשלו, והודיע להם חד משמיעית כי תוך כמה דקות ירצחם ר"ל, פנו אל הבעש"ט הק' שגם הוא היה בצרה זו, מה לעשות עם העגלון הזה שנראה כאילו השתגע אבל הוא עומד לקיים את זממו, פנה הבעש"ט אל העגלון ואמר לו שידוע שנותנים גם לנידונים למוות "משאלה אחרונה" ואם הוא מוכן לתת גם להם, אמר העגלון שהוא מוכן, אמר לו הבעש"ט, הבקשה היחידה שלי הוא, שתמשיך בנסיעה עוד מרחק קטן, אמר העגלון שאם זה לא מקום ישוב הוא מוכן. ואכן העגלון התקדם עם העגלה עוד מהלך קצר ושם עצר. והנה לפתע פונה העגלון אל היושבים בבקשת סליחה על שרצה וחשב לעשות להם כן, והודיע להם שהוא מתחרט והוא אפי' לא מבין למה חשב לעשות להם כדבר הזה.

פנו התלמידים אל הבעש"ט ושאלו אותו מה היה כאן? למה רצה להרגם ולמה התחרט? אמר להם הבעש"ט, אני הבנתי שכנראה שבמקום שעצרנו בתחילה, היה בעבר איזה רציחה, והטומאה שנשארה במקום הכניסה לעגלון את הרצון להרוג, לכן ביקשתי הימנו שימשיך להתקדם, ושם הרי כבר לא יהיה את ההשפעה שהיה במקום הראשון. (טעם הצבי)

מאוצרות המגידים

וידבר משה אל העם לאמר החלצו מאתכם אנשים לצבא" (במדבר לא)

רבי יעקב גלינסקי זצ"ל

"רבי יהודה אומר אילו היה רוצה משה לחיות כמה שנים היה חי שאמר לו הקב"ה נקם ואחר תאסף תלה הכתוב מיתתו במדין אלא להודיעך שבחו של משה אמר בשביל שאחיה יעכב נקמת ישראל מיד (במדבר לא) וידבר משה אל העם לאמר החלצו מאתכם אנשים לצבא" (במדבר רבה פכ"ב) ישנו סיפור מבעל ה"שאגת אריה", סיפור אמיתי שהרב מבריסק סיפרו כמה פעמים:

אשה זקנה נקשה על דלתו של רבי חיים מוואלזין ובפיה סיפור ובקשה בצידו:

"לפני כחמישים שנה התגוררתי בכפר ליד וואלזין. באותם ימים ה"שאגת אריה" עבר ממקום למקום (היה זה בימי גלותו) והוא התאכסן בכפר שלנו במשך כחודש, חודשיים. ה"שאגת אריה" הקפיד שלא לאכול 'חדש' גם בחוץ לארץ. ולי (לאלמנה) היה קמח מהישן ונרתמתי לסייע בידי תלמיד חכם, ולכבוד שבת, בקביעות, הייתי אופה לו שלוש חלות. כאשר עזב את הכפר, בירך אותי - כי אזכה לעשירות ואזכה מכספי לבנות שלושה בתי כנסיות (כנגד ג' חלות) שנים בגולה ואחד בארץ הקדש".

"ברוך ה'" - המשיכה האשה לספר - "בעשירותי, בניתי בית כנסת אחד בוילנא ואחד בעיירה אחרת, (הרב מבריסק אמר כי התפלל באותו בית כנסת) והנה עתה קצצה עלי זקנה, יש לי את הסכום המלא - ממון רב, לקיים את המשך הבטחתו - לבנות בית כנסת בירושלים עיה"ק. אך כיון שאין מכרים בירושלים באתי לשאול אולי לראש הישיבה יש קשרים בירושלים - ואפקיד את הכסף בידו - והוא כבר יעביר אותו לתעודתו".

התפלל רבי חיים:

"לכי הביתה, מה דוחק אותך, אם ה"שאגת אריה" בירך אותך, הרי לא תעזבי את העולם עד שתבני שלושה בתי כנסיות, יש לך ביטוח, מה בוער לך?!"... ביטוח מה"שאגת אריה".

למשה רבינו היה ביטוח חיים מהקב"ה! - מלחמת מדין.

כי הכל יודעים את דברי חז"ל, אילו משה רבינו ע"ה היה מעוניין לחיות עוד כמה שנים היתה לו יכולת, כי היה בידו משכון "נקום נקמת בני ישראל ואחר תאסף אל עמיק" - אינך מת עד שתנקום במדין. לא היה לו ציווי ללכת מיד ולהלחם במדין, והיה ביכולתו לדחות את הנקמה.

עם כל זאת, החליט משה רבינו ע"ה: וכי אתחשב בחיים שלי בשעה זו שנפלה בחלקי מצוה להלחם בהללו שהחטיאו את ישראל בפריצות?! באותו יום הוא כבר ערך גיוס - לנקום בחטא הפריצות "גדול המחטיאו יותר מן ההורגו!" משה רבינו ידע להעריך כמה שוה עוד שנת חיים של גדול כמותו, והבין כי אם ישאר בחיים, עם ישראל יכול להרויח הון רוחני וגשמי רב - חיים נוספים של משה איש האלוקים! אך הפקיר את הכל. ובכך לימד אותנו מהו חטא!

א"כ, מלחמת מדין לימדה אותנו, ראשית כל, מה המשמעות של חטא, ועד היכן מגעת חומרתו של עון. דבר נוסף היא לימדה אותנו:

הגיוס שערך משה רבינו היה בו לימוד מיוחד לדורות.

דיברתי פעם לפני סגני אלופים האוהבים לשמוע על גיוס. סיפרתי להם על הגיוס הראשון בתורה - מלחמת מדין.

שלושים ושש אלף חיילים יצאו למלחמת מדין - שניים עשר אלף למלחמה עצמה - חזית. שניים עשר אלף - לשמירת הכלים, ושניים עשר אלף - לתפילה כך מבואר בתורה ובגמרא.

נמציו כי שליש מהצבא המגויס היו חיילים שהתפללו. המתפללים הם חלק מהגיוס, אינם פטורים מהצבא - הם הצבא...

אתם, אמרתם להם, חושבים כי אנו מצפים להענקת פטור מהצבא ללומדי התורה, טעות, אנו חושבים - כי הם הצבא עצמו. כך למדנו מהגיוס הראשון של עם ישראל, המתפללים היו - צבא ההגנה לישראל.

דבר שלישי למדנו ממלחמת מדין:

הפקרת חיים ולא הפקרת הכרת הטוב

לאחר הגיוס, משה לא עמד בראש אלא שלח את פנחס ע"ה ללחום עם המדיינים.

שאל הקב"ה את משה, היתה עליך מצוה ללחום ומדוע הינך שולח שליחים? ובאמת, משהו לא מובן כאן, משה רבינו, מסר נפשו כפשוטו, על מלחמת קדש זו עד שהפקיר את חייו למענה, ולפתע בביצוע הלוחמה למעשה, הוא נעמד בצד ושלח את פנחס.

השיב משה להקב"ה, אינני יכול להילחם אישית, כי גדלתי כמה שנים במדין, מצאתי שם שידוך. הכרת הטוב. למדנו כאן פלאי פלאות: הפקרת החיים ולא הפקרת הכרת הטוב... עד היכן מגעת חובת הכרת טובה.

הנה משה רבינו לימד אותנו מהי הכרת הטוב עוד בעיצומן של עשרת המכות במצרים. לא הכה את המים והחול (מכת דם ומכת כינים), כי בגיל שלושה חדשים אמא הניחה אותו בתיבה ביאור, שם ניצל - במים, והכרת הטוב לחול כי השתמש בחול של מצרים להטמין את המצרי, לכן לא הכה אותם בידי.

אך היה אפשר לתמוה, וכי היתה לאדמה אפשרות להתנגד ולמנוע ממשה רבינו ע"ה לקבור את המצרי בתוכה, א"כ, וכי חייב לה הכרת הטוב האם עשתה דבר למען משה?! אך כך לימדו אותנו גדולי ישראל, בחיוב הכרת הטוב. איזו עדינות של גדולי ישראל - הכרת הטוב למים ולחול!

הכרת טובה לאדם ולהקב"ה

"מי שאין בו דעה אסור לרחם עליו" נשאלת השאלה וכי מה הוא אשם שאין בו דעה, מסכן מה הוא אשם שאינו יכול לעזור לעצמו? מסביר הסטייפלער זצ"ל - הכוונה למי שאין בו דעה, מסכן מה הוא אשם שאינו יכול לעזור לעצמו? מסביר הסטייפלער זצ"ל - הכוונה למי שאין בו דעה ושכל להכיר טובה - עליו אין לרחם. אין לרחם! אתה לא מכיר טובה אין לרחם עליו! מי שאינו מבין להכיר טובה זו כסילות. זו גם גאוה וחוצפה גדולה. מאד. ובכך מגיעים בהכרח לבריחה מהכרת הטוב לה. 'עבודת האלוקים' אומר 'חובת הלבבות' היא לחוש חייב - 'בעל חוב' להקב"ה, 'כל הכופר בטובתו של חברו כאילו כופר בטובתו של מקום', ואם כן, כיצד ישעבד לבו לאביו שבשמים, הרי כופר בטובתם של אחרים.

בעל גאווה לא מכיר טובה

"כל הנהנה מהעולם הזה בלא ברכה כאילו גוזל את הקב"ה ואת כנסת ישראל" הברכה זו דוגמת של הרגשת חובה להקב"ה ואמירת תודה "ברוך אתה ה' - שהכל נהיה בדברך".

הכלל הוא כי אם אדם יודע בכל ליבו - הכל מוכרע רק בידי שמים, כל גרגיר פרנסה ובריאות - הוא מכיר טובה, ומברך להקב"ה בכוונה ובכל ליבו. ואם הוא בעלה גאווה חושב ש"אני" מפרנס את עצמי וכו' וכו' אינו מכיר טובה. לכן, כל כך מאוס בעל גאווה. דבר פלא תראו, על הקב"ה נאמר "השוכן אותם בתוך טומאתם" גם עם בעל עבירה טמא, הקב"ה כביכול למתגורר, אבל עם בעל גאווה לא: "אין אני והוא יכולים לדור בכפיפה אחת" מהו בעל גאווה אמיתי? החושב כי הוא יכול לעשות משהו בעולם. מדוע שיכיר טובה למישהו הרי אני עושה, אני אפרנס, אני מרפא.

(בחורים יקרים, אתם לומדים כאן בישיבה, התעליתם ב"ה, נבניתם, - נהייתם בני תורה - גן עדן ממש! וודאי מוטל עליכם להעריך ולהוקיר טובה. אילו היתה לכם הרגשה עד כמה עוזר לכם הרב, החברותא, המשגיח, המטבח וכו' הייתם מהדרים תמיד ב- הכרת הטוב).

"רבונו של עולם" חדש

בפולניה, מקום מגורי בילדותי, סיפרו סיפור. על חזן בית הכנסת בחגים. הוא הקפיד לשיר עם מקהלה את ה"רבונו של עולם" הנאמר בעת הוצאת ספרי תורה מן ההיכל, השיר היה מתארך זמן רב, "ביום בם, בים בים - - - ריבונו - של - עולם..."

ערב ראש השנה לחש החזן באוזני הגבאי הראשי של בית הכנסת: "אני מגלה רק לך, ר' גבאי, לכבוד ראש השנה הקרוב, יש לי 'רבונו של עולם' חדש".

חיך הגבאי השנון, ואמר: "חזן, חזן, הזהר לך, עד שתעשה רבונו של עולם חדש הוא יעשה חזן חדש, הוא חזק ממך, תישמר ממנו".

החיים, הבריאות, השכל - כל נשימה ונשימה - תלויה ועומדת רק על הקב"ה וחובה להכיר טובה! כי בידי הכל.

(להגיד)

המשך -

זו אכן שאלת המדרש (במדבר רבה כב, ג): "וישלח אותם משה" (במדבר לא, ו) אמר הקב"ה למשה: "נקום נקמת", אתה בעצמך, והוא משלח אחרים? אלא מפני שנתגדל בארץ מדין אמר: אינו בדין שאני מצר למי שעשה לי טובה. המשל אומר: "בור ששתית ממנו, אל תזרוק בו אבן" (יעוין בב"ק צב ע"ב).

איני מבין, מילא, כשנשלח משה לגאול את ישראל וביקש לקבל תחילה רשות מיתרו, "מפני שקבלני יתרו ופתח לי ביתו ואני עמו כבן, ומי שהוא פותח פתחו לחברו נפשו חייב לו" (שמות רבה, ד, ב) מובן. אבל מדין?!

האם משום שיתרו התגורר במדין - ונדוהו שם, ורדפו בנותיו (רש"י שמות ב, טז) ואחר כך בקשו לעקור את עם ישראל וניסו להחטיאו בחמורות שבעברות - ועוד חייב להכיר להם טובה?

אשאל. אדרבה, ענו לו: סטאלין רדף את היהדות והיהודים, אימלל כה רבים בהריגה, וב"גדול המחטיאו יותר מן ההורגו" האם צריך שתהיה בלבי פנה חמה לרוסים שהגלוני לסיביר, רק משום שהתחתנתי ברוסיה, בבית חמי שסבל בעצמו מרורות מהם?!

ממשה רבינו למדנו, שכן.

לא מובן? נכון, אז נסביר - האנושות מתחלקת לשנים, לא נעים לומר:

לתלמידי משה רבינו, ולתלמידי בלעם הרשע.

משה רבינו הוא האדם שלא חושב שמגיע לו משהו: "ואתחנן אל ה'" (דברים ג, כג) אין חינון בכל מקום אלא מתנת חנם. אף על פי שיש לצדיקים לתלות במעשיהם הטובים אין מבקשים מאת המקום אלא מתנת חנם (רש"י).

כל מעלה שיש בו, מהבורא יתברך. החיים ממנו. הכישורים, ממנו. היכולות, ממנו. "כי גם כל מעשינו פעלת לנו" (ישעיה כו, יב).

"ה' אלוקים אתה החילות" (דברים ג, כד). אנשים סבורים שהתחלה לפחות מהם, ואז זוכים לעזרת שמים, "אקרא לאל גומר עלי" (תהלים נז, ג). "גול על ה' דרך ובטח עליו והוא יעשה (תהלים לו, ה) אתה תתחיל לגלגל, וה' יסיים (יעבץ אבות פ"ב מ"ב) אבל משה רבינו אמר: גם ההתחלה ממך (דרשות הר"ן, דרוש ט) דבר אינו ממני. הכל מקבל הוא, ועל הכל אסיר תודה ומכיר טובה. לאדם, ומכל שכן לבורא.

מולו נצב בלעם, שיא האנוכיות, הכל סובב בעיניו סביבו. והוא מכיר בכך, ואומר בלבק: הושוונו להיות שנינו כפויי טובה. בלק היה צאצא לוט שנצל מסדום בזכות אברהם ובלעם היה צאצא לכן שזכה לבנים בזכות יעקב, ושניהם מבקשים לאבד את העם שחייבים הם חייהם לאבותיו (במדבר רבה כ, ט).

ופרט נוסף למדנו בסוגית הכרת הטוב של משה רבינו: וכי חשבו המדיינים להציל או לארח, להיטיב עם משה רבינו? וכי היו מועדים לכך שמצא אצלם מקלט? אין זה מענינו. אינו צריך ואינו רוצה לחשוב מדוע היטיבו. די לו שקיבל מהם טובה! מחובתו לחשוב מה הוא חייב ותו לא!

כך, כשלא הכה את היאור, אלא נצטוה להורות לאהרן, "לפי שהגן היאור על משה כשהושלך לתוכו, לפיכך לא לקה על ידו לא בדם ולא בצפרדע" (רש"י שמות ז, ט). ובמכת כנים "לא היה העפר כדאי ללקות על ידי משה, לפי שהגן עליו כשהרג את המצרי וטמנו בחול, ולקה על ידי אהרן" (רש"י שמות ח, יב). וכי היה היאור מודע לכך שנושא הוא את תיבת הגווא, וכי מרצונו עשה זאת. האם המפליג בספינה מכיר טובה למים, והטס באוירון מודה לאויר?

זה עצוב, כי אלו שאלות ששואל בלעם.

משה רבינו מחפש למי להכיר טובה, כדי לתפעל את מידת הכרת הטובה. ואם יתרגל בה ויכיר טובה לבני אדם, יעלה ממנה להכיר טובה להוריו, וכשיקבע זאת המדה בנפשו יעלה ממנה להכיר טובה לה' ברוך הוא שהוא סיבתו וסיבת כל אבותיו עד אדם הראשון, ושהוציאו לאויר העולם, וסיפק צרכיו כל ימיו, והעמידו על מתכונתו ושלמות איבריו, ונתן בו נפש יודעת ומשכלת שבלעדה היה כבהמה, ויעריך במחשבתו במה וכמה ראוי לו ליהזר בעבודתו יתברך! ("חינוך" מצוה לג). ולכן, ומשום כך, הרגיל משה עצמו לא להסתפק בהכרת הטובה לסיבה הקרובה, כתיבה שהיצלתו, אלא גם לזו שמאחריה, למים שנושאו את התיבה. ולא רק ליתרו שפתח בפניו דלתו, אלא גם לעמו של יתרו. שמשם יעלה בהכרת הטוב שלב אחר שלב, עד לקב"ה הסיבה הראשונה.

משה רבינו ע"ה לא זו בלבד שהכיר טובה לצפורה, שהסכימה להנשא לו, אלא גם לטיבתה, ליתרו, ולסיבתו למדין - ואנו, מי מדבר על הכרת הטוב לשווער ולשוויגער - לאשה, מכירים! ולהורים!?

(והגדת)

לרש"י יצאו י"ב אלף למלחמה ולבעל הטורים כ"ד אלף

וידבר משה אל העם לאמר החלצו מאתכם אנשים לצבא ויהיו על מדין לתת נקמת ה' במדין: אלף למטה אלף למטה לכל מטות ישראל תשלחו לצבא: וימסרו מאלפי ישראל אלף למטה שנים עשר אלף חלוצי צבא: וישלח אתם משה אלף למטה לצבא אתם ואת פינחס בן אלעזר הכהן... נחלקו רש"י ובעל הטורים כמה היו יוצאי הצבא, לדעת רש"י היו י"ב אלף, רק אלף לכל מטטה. ומה שכתוב אלף למטה אלף למטה, כן הוא לשון המקרא לדבר כך. אך דעת בעל הטורים דהא דכתיב ב' פעמים 'אלף למטה אלף למטה' הכונה שילכו אלפיים מכל שבט, כי כשכתוב 'עשרון עשרון לכבש' אין הכונה לשני עשרונות, אלא לעשרון אחד לכל כבש, אך אם היה כתוב 'עשרון לכבש עשרון לכבש', הרי שצריך להביא ב' עשרונות לכבש האחד. כמו כן 'אלף למטה אלף למטה' הכונה ב' אלפים לכל מטטה ומטה. וכן אי' בספרי קנ"ז שאלו היו כנגד כ"ד אלף שנפלו במגפת מדין. אך קשה לדברי בעל הטורים שהרי המשך הפסוק מסכם ואומר שנים עשר אלף חלוצי צבא.

עוד הקשה השפתי חכמים אהא דפרש"י 'לכל מטות ישראל - לרבות שבט לוי', א"כ יש י"ג אלף ולא י"ב אלף? והביא תי' המזרחי שלא לכל דבר נקראים מנשה ואפרים כשני שבטים, וכאן נחשבו יחד לשבט אחד, ממילא יש רק י"ב אלף יחד עם שבט לוי. ורק לגבי חלוקת הארץ נחלקו לב' שבטים ולא לגבי שאר הדברים, והקשו המשכיל לדוד והצדה לדרך שמצאנו גם לגבי דגלים ולגבי מנין בני ישראל שנתחלקו לב' שבטים, וכן לכל דבר וענין. וראיתי בספר 'תפארת יעקב צבי' [משנת תר"פ, לפני המלחמה. היה יהודי חסיד מובהק להאדמו"ר רבי שם קלינבערג מזאולושיץ המחנות של האמרי אמת] שכתב ליישב הכל כמין חומר ע"פ דברי רש"י בפסוק 'וישלח אותם משה אלף למטה לצבא, אותם ואת פינחס בן אלעזר הכהן - מגיד שהיה פינחס שקול כנגד כולם'. כ"כ בספרי. ונמצא ששלחו י"ב אלף עם פינחס, אע"פ שבגשמיות יש לנו י"ב אלף ועוד אחד שהוא פינחס, אך באיכות יש לנו כ"ד אלף איש. פינחס הוא משבט לוי, נמצא ששבט לוי שלחו באיכות י"ב אלף כנגד כולם. ומהיכן שגם שבט לוי שולחים, דכתיב 'לכל מטות ישראל לרבות שבט לוי, כולם שולחים לצבא. נמצא שבלעדי שבט לוי יש י"ב אלף, שנאמר וימסרו מאלפי ישראל אלף למטה שנים עשר חלוצי צבא, זהו כדעת רש"י בפשטות שהיו י"ב אלף בגשמיות. אך כדרך הכתובים שנאמר ויכו בעי שלושים וששה אלף איש, ודרשו חז"ל שהוא יאיר בן מנשה ששקול כמספר זה. כך 'אלף למטה אלף למטה' פי' בעל הטורים שהם כ"ד אלף, אע"פ דכתיב 'שנים עשר אלף', אין זה סתירה, כי אחד משבט לוי שהוא שקול כ"ב אלף, נמצא שאין שום סתירה כלל, הן כדברי רש"י שהם רק י"ב אלף, והן כדברי בעה"ט שהן כ"ד אלף, כי פינחס נחשב כ"ב אלף והוא לשבט לוי. ונמצאו כל דברי חכמים קיימים. לאור הנ"ל גם מיושב שבאמת לא היה פינחס מתוך הי"ב אלף הראשונים, כי הוא בעצמו נחשב כ"ב אלף נוספים. ונמצא רש"י ובעה"ט שניהם כאחד.

חשבון שמו של פינחס במילוי ומילוי דמילוי כמנין י"ב אלף

עוד דבר פלא כתב התפארת יעקב צבי שכשנחשב סוד פינחס זה אליהו ויש בו נשמות דב וביהווא, כשכותבים פנחס במילוי ובמילוי דמילוי, כזה: פא, פא אלף, אלף למד פא. נון, נון ויו נון, חית, חית יוד תיו, סמך, סמך ממ כף. ואליהו במילוי דמילוי, ובן אלעזר סתם. הוא בגימ' י"ב אלף בדיוק שוה בשוה.

ולכן הקשה רש"י 'ולמה שלח את פנחס', כי גם כשכותבים אלעזר במילוי ומילוי דמילוי ואליהו ובן אהרן, גם עולה בגימ' י"ב אלף, א"כ למה שלח את פנחס והרי אלעזר גם היה יכול להיות שקול כנגד כולם? ותיירץ רש"י שהלך פנחס לנקום נקמת מדין מה שמכרו את זקנו יוסף שפטט ביצרו, ואלעזר אינו נכדו ופינחס הוא כן נכדו. לכן שלחו את פינחס ולא את אלעזר. אבל מצד חשבון הי"ב אלף שניהם שווים כ"ב אלף.

והנה בפשטות בדברי המדרש רבה כתוב שהיה י"ב אלף ועוד י"ב אלף, י"ב אלף חלוצי צבא י"ב אלף התפללו. גם זה מתאים כהנ"ל, שיי"ב אלף המתפללים הוא פינחס בעצמו, מה עשה פינחס, לא אחז נשק אלא חוצרות וציץ נזר הקודש, הוא זה שמתפלל. ובא זה ללמדנו שהמתפלל הוא שקול ככל הלוחמים כאחד.

כשהקב"ה מצוה לצאת ללחום מה צורך יש לי"ב אלף מתפללים?

כתב רבי יחזקאל לוינשטיין בספרו אור יחזקאל על אמונה [ח"ג עמוד קפ] החזון"א אמר שהעסק שלו בחיים הוא אמונה, אמונה במוחש. לכאורה צריך להבין מה צורך י"ב אלף לוחמי צבא וי"ב אלף מתפללים. מה מקום

לתפילה כאן, הרי צוה הקב"ה לצאת למלחמת מדין, לתת נקמת ה' בהם, מה מקום לתפילה כאן, כשאדם מאמין בהקב"ה ויוצא לקיים מה שצוהו ה', מה שייך להתפלל כאן, הרי הוא יוצא לעשות רצון השם?

ונאמר ע"פ משל, כשאדם נוסע עם מטוס למדינה אחרת, הוא בא להפריד מהרבי לבקש ברכה, הרבי מברך אותו כי מלאכיו יצוה לך, תצליח בדרכיך. אך פעם שניה קרא הרבי לחסיד ושלח אותו שיעלה על המטוס ויסע למדינה רחוקה וכו', מה שייך לבקש שם ברכת הרבי, הרי הרבי בעצמו שולח אותו. כך בשלמא במלחמת רשות, יועצים באחיותופל ושואלים באורים ותומים האם יצליח, אך כאן כשהקב"ה שולח, מה מקום לתפילה? ויותר יפלא שמשמע במדרש רבה שאנשי התפילה הלכו יחד עם אנשי המלחמה למלחמה. למה לא הספיק שישובו בביתם ויתפללו עליהם. י"ב אלף חלוצי צבא יצאו להתפלל, י"ב אלף ישארו בבית המדרש ויעשו יום תפילה. וכן מה צריך דווקא י"ב אלף, שיכריזו משה רבינו שכל ישראל יאמרו פרקי תהלים אחר שחרית להצלת המלחמה. למה הוצרך לייחד י"ב אלף מתפללים שיצאו איתם למלחמה?

גם כשאדם מקיים דבר ה', צריכים רחמים גדולים שלא יפול ליכחי ועוצם ידי

וביאר רבי יחזקאל ע"ד המוסר, אדם נשאר אדם, כיון שיוצא למלחמה בכח ועוצם יד, הרי הוא יכול כל רגע ורגע לשכוח מי שלח אותו, לא רק פשוטי עם אלא אפי' אנשים גדולים במעלה יש להם סכנה שישכחו את האמונה במוחש, הן אמת שהי"ב אלף היוצאים למלחמה הם יראים ושלמים ואין מתייראים מהעבירות שבידם, אך כיון שיתחילו לנצח המלחמה, יבא היצר הרע ויפתה אותו כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה. לכן היה כל לוחם צריך מתפלל צמוד אליו. כמו במלחמת עמלק הוצרך משה רבינו להרים את ידיו, בזמן שישראל משעבדים לבם לאביהם שבשמים היו נוצחים, אם לא שעבוד הלב כלפי מעלה, אפילו במלחמת מצוה יכול אדם ליפול מיד לכחי ועוצם ידי. בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק, ואעפ"כ רק כשירים משה ידו וגבר ישראל. וכ"כ רבינו יונה ש"ג פט"ו שהקב"ה שולח אותנו למלחמה בעוה"ז ואין שום עצה, רק להעמיד תפילה יחד עם המלחמה תמיד.

הצמידו 'מתפלל' לכל 'לוחם' שלא ישכח את השי"ת

כל יוצא צבא היה צריך לנגד עיניו 'מתפלל', כיון שרואה לנגד עיניו 'נצחון', מוכרח בכל רגע ורגע לראות את המתפלל לידו. לולא זאת, היו נופלים לקליפת כחי ועוצם ידי.

והאריך רבי יחזקאל שזהו היסוד שביאר הכוזרי טעם למאה ברכות בכל יום, שאדם שעבד לפרנסתו והרוויח את פת לחמו, אם לא יברך לפניו ולאחריה, יפול לאפיקורוסת 'כחי ועוצם ידי'. דוד המלך ראה שהיה מגפה עמד ותיקן מאה ברכות, כי כשיוצאים למלחמה, כל הנאה בעוה"ז הוא מלחמה, צריך עוד אלפי ישראל, מתפלל לנגדי, זהו הברכה לפניו ולאחריה, הוא בחי' י"ב אלף הנוספים.

פינחס שקול כולם, כמו שמשה רבינו במלחמת עמלק הרים ידיו עבור כל ישראל, כך פינחס התפלל והכניס בהם אור האמונה במוחש. ולכן גם כשהרבי שולח אדם שישע במטוס למדינה רחוקה, צריך להתפלל שיזכור שהוא שליח של הרבי, בלי זה, יתנפח בגאוה ח"ו.

וכן מעשה בהאדמו"ר הבית ישראל כשנפרד ממנו סוחר אחד כשבא ליסוע למרחקים, ביקש ממנו שיביא לו מקטרת מפאריז, שיזכור גם בפאריז את הבית ישראל...

כך גם כשעושים רצון הבורא ית"ש, צריכים רחמים גדולים לזכור שאנו עושים שליחותו ואין לנו כלום מעצמנו, כי ה' אחד ושמו אחד. (הגרמ"י רייזמן)

ויאמרו אל משה עבדיך נשאו את ראש אנשי המלחמה אשר בידנו ולא נפקד ממנו איש (לא, מט)

הרב שלמה לוינשטיין שליט"א

מורי ורבותי! שלושת ההפטרות בשלושת השבועות לפני ט' באב הם כך: דברי ירמיהו, שמעו דבר ד', וחזון ישעיהו. אומר הרבי ר' יונתן אייבשיץ שזה בא להגיד לנו מה צריכים לתקן, שלשת העבירות שהכי הרבה נכשלים בהם "דבריי" מלשון דיבור, "שמעו" זה השמיעה ו"חזון" זה הראיה.

שמירת העיניים, רבי מיכל יהודה (שליט"א) זצ"ל היתה לו אמא זקנה שגרה בבני ברק ברח' בעש"ט, ואיפה רבי מיכל יהודה גר? ברח' וילקומיר, 5 דק' הליכה, רבי מיכל יהודה נהג לבקרה מידי שבוע בשבוע, עד, שהתחיל לבוא כל יום... שאלה אותו "מה קרה שהתחלת לבוא כל יום?" ענה: "למה לא? זה הרי כיבוד או"א", "ועד היום?" - שאלה, ענה: "עד היום היה חבל על העיניים" "נו, והיום?" "היום" ענה רבי מיכל יהודה "ברוך השם נהיה לי

"קטרקט" בעיניים (חולי שנהיה כיסוי כזה על העיניים) וממילא איני רואה טוב."

יום אחד שאלתי את רבי מיכל יהודה האם הסיפור הזה נכון, אז אתם יודעים מה הנוסח שלו "אולי" לא יודע" "אם מספרים אז יכול להיות", "אבל זה כן אני זוכר", אומר לי רבי מיכל יהודה, "שעברתי ניתוח על העיניים בעקבות הקטרקט ועשו לי נזק עצום!", אני חשבתני שהוא מתכוון למה שהוא לא רואה בעין אחת, אז הוא אומר לי "לא, מאז הניתוח התחלתי לראות ברחוב כל כך טוב וזה נזק עצום! ואם תשאל אז למה עשיתי את הניתוח, כי לפני כן הלכתי ברחוב ואנשים אמרו לי שלום ולא עניתי להם, כי לא ראיני אותם, והם נעלבו, אז עשיתי את הניתוח כדי שאוכל להגיד שלום אבל זה נזק עצום".

מורי ורבותי! הבן איש חי מביא מדרש מאוד יפה, הוא אומר שכששלמה המלך נשא את בת פרעה, אז היא באה אליו שהיא רוצה שהוא יעשה לה משהו מיוחד, מה זה המשהו הזה? שיזמין את כל העופות שיש בעולם שיבואו כל סוגי העופות ויכניס אותם לבית כלא וישחט את כולם ושיבנה לה מהעצמות שלהם בית. למה את צריכה כזה דבר? ככה, ככה אני רוצה. טוב רוצה רוצה. גזר שלמה המלך שכל סוגי העופות חייבים לשלוח נציג, ועד חודשיים מהיום כולם חייבים להופיע. אחרי חודשיים באמת כולם הגיעו, ראה שלמה המלך שעוף אחד עדיין לא הגיע, חיכה לו, והנה פתאום גם העוף הזה מגיע, שאלו שלמה "איפה היית", ענה העוף, "בדרך לכאן עשיתי איזה סקר בעולם", מה הסקר? "בדקתי מה יש יותר בעולם: זכרים או נקבות?" "נו, ומה המסקנה?" שאל שלמה, ענה העוף "גיליתי שיש יותר נקבות, והראי שאתה לבד כבר נשוי לאלף נשים", אמר לו שלמה המלך תדע לך שטעית, יש יותר זכרים בעולם. אמר לו העוף, סליחה אדוני המלך, אתה לא הבנת אותי, אתה חושב שספרתי אנשים או נשים? לא, לא זה ספרתי, אני בדקתי כמה "זכרים" יש וכמה "נקבות" יש. הכוונה: בעיני אחד שאשתו מושלת עליו וכל מה שהיא אומרת הוא מיד עושה כמו לדוגמא שהיא אומרת לו לקבץ את כל העופות כדי לבנות לה בית או כל מיני רעיונות משונים והוא עושה את זה, בעיני הוא "נקבה" ולא זכר... שמע אותה שלמה המלך, ושחרר את כל הציפורים...

אומר הבן איש חי, כיוצא בדבר אם אדם לא לומד תורה, לא מניח תפילין, אז הוא לא זכר אלא נקבה. לפי זה אומר הבא"ח, במלחמה הרי קשה להקפיד על כל המצוות ועוד יותר קשה ללמוד תורה, באו כל האנשים שיצאו למלחמת מדיין ואמרו למשה רבינו "עבדיך נשאו את ראש אנשי המלחמה אשר בידינו ולא נפקד ממנו איש" כולם נשארו בדרגת "איש" המשיכו לשמור מצוות כמו שצריך ואף ללמוד תורה.

(ה"ר"ש לוינשטיין)

נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף אל עמיך:

פרש"י ע"פ מש"כ בספרי 'אף ע"פ ששמע שמיתתו תלויה בדבר עשה בשמחה ולא איחר'. ויותר מזה כתוב במדרש: (ילקוט שמעוני במדבר - פרק לא - המשך רמז תשפה) 'נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף אמר משה אם איני יוצא עכשיו אני נותן פתחון פה לבני אדם להשיח אילולי בקש משה שלא למות לא מת שאמר לו הקב"ה אם אין אתה מתנתקם בשונאייהם של ישראל אין אתה מת והיה יושב לו עשרים שנה או שלשים שנה, אלא אמר משה אין רשות בידינו לעכב את המצוה, מיד וידבר משה אל העם לאמר החלצו מאתכם, מכאן אמרו חכמים כל המקיים מצוות רבו הכתוב מונה שבחו'. ובהמשך שם ששמעו בני ישראל שמיתת משה תלויה במלחמה זאת, לא רצו ללכת עד שנמסרו בעל כרחן, שנאמר 'וימסרו'.

עוד במדרש [רבה ותנחומא] 'וישלח אותם משה, אפשר אמר לו הקב"ה למשה 'נקום' והוא שולח אחרים? אלא ע"י שנתגדל במדין אמר אינו בדין שאני מיצר למי שעשה לי טובה, הלשון אומר באר ששתית ממנו מים אל תזרוק בו אבן'.

גם כשעושים פעולות גדולות ונצורות, יש לזכור שלא לעבור על מדות

שבין אדם לחבירו

והוא דבר פלא שהקב"ה אמר לו מצוה לנקום במדין ואחר יאסף אל עמי, מצד אחד יש לו חשבון שאם ידחה המלחמה יוכל לחיות עוד שלושים שנה, וחס ושלום אינו עושה כך אלא תיכף יוצא למלחמה. וכלשון חז"ל שהיה לו למשה תשוקת נקמת מדין. מאידך הקב"ה אומר לו שהוא ינקום ואינו הולך לבדו משום שהיו לו טובות במדין. וצריך להבין האיקן שמע משה מפי הקב"ה ש'נקום נקמת' אין הכוונה שהוא בעצמו ילך, משום הכרת הטוב, אלא ישלח אחרים. וכן כבר למד במצרים שאמר לו הקב"ה שיאמר לאהרן שיכה את היאור ולא הוא לבדו משום הכרת הטוב ליאור. ראיתי דבר פלא בספר לב אליהו לרבי אליהו לפיאן זצוק"ל, למדנו כאן דבר פלא, שאע"פ שיש כאן מצוה גדולה ונוראה לקיים במסירות נפש ולוותר על שלושים שנות חיים, אעפ"כ אין זה תירוץ לעבור על הלכות מדות שבין

אדם לחבירו כהכרת הטוב וכדו', יש לך אדם שהוא עסוק במסירת נפש במצוה רבה מאד, וכדרכו הוא דורך על הרבה מדות שבין אדם לחבירו. ואילו משה רבינו אע"פ שהוא מוותר על עשרות שנות חיים, אינו מזלזל בשום מדה שבין אדם לחבירו!

וכן מצאנו ביהושע בן נון שצוהו הקב"ה ללחום בל"א מלכים, והיתה מיתתו תלויה בזה, ואמר יהושע: אם אני הורגו אני מת מיד, מה עשה, התחיל מעכב במלחמתם שנאמר 'ימים רבים עשה יהושע מלחמות את המלכים האלה, אמר לו הקב"ה וכך עשית? הריני מקצר את ימיך עשר שנים וימת יהושע בן נון בן מאה ועשר שנים, אע"פ שאמר לו הקב"ה כאשר הייתי עם משה אהיה עמך והיה לו לחיות ק"ך שנה, אלא כיון שעייב המלחמה שלא למות, נתקצרו לו עשר שנים משנותיו.

וכתב רבי אליהו לופיאן שמאד קשה לומר כך על יהושע בן נון, הרי לא חשב על עצמו כלל, צדיק זה שסמך משה רבינו ידיו עליו, והעיד עליו מלך העולם שהוא איש אשר רוח בו, הרי שהיה בתכלית השלימות, היתכן לומר שהוא עייב המלחמה כדי להאריך שנות ימיו?

ידע יהושע שלאחר מותו ישחיתו בע"ז, לכן דחה הריגת ל"א מלכים

וביאר רבי אליהו דהנה לאחר מיתת משה רבינו היתה מכה גדולה לישראל, וכמ"ש בגמ' תמורה דף טז. ששכחו שבע מאות קלות וחמורות ואלף ושלש מאות הלכות. אכן נתגברו על זה ע"י עתניאל בן קנז וגו'. מ"מ מלבד זאת היתה תלויה ועומדת נבואת משה רבינו שהיא קשה עד מאד 'כי ידעתי אחרי מותי כי השחת תשחיתו', יהושע בן נון ידע בנפשו שכל זמן שהוא חי, הרי זה נחשב כאילו משה חי, וכמ"ש רש"י שכל זמן שהתלמיד חי הרי זה כאילו משה רבו חי. ולכן 'ויעבדו ישראל את השם כל ימי יהושע'. שנה אחר לאחרי הסתלקות יהושע כבר נאמר שעבדו את אלהי מואב ואת אלהי עמון ואת אלהי פלשתים.

חשבון זה עשה יהושע בן נון להציל את בני ישראל מרדת שחת, לכן ראה לעכב הריגת ל"א מלכים שע"ז ימשיך הוא לחיות ולא יעבדו ישראל עבודה זרה. אמנם משה רבינו גם היה יכול לחשב חשבון זה, שאילו היה הוא חי עוד ל' שנה בוודאי היה נדחה נפילת ישראל כמספר שנים הללו. אך קיים דבר ה' בזריות ויצא לנקום נקמת מדין. משא"כ יהושע כן חישוב חשבון זה, ומה היה בסופו, שהקב"ה קיצר שנותיו בעשרה שנים. אילו לא היה עושה חשבון זה, היה מאריך ימים עוד עשרה שנים. ואילו אצל משה הוא להיפך, שאילו היה עושה חשבונות ודוחה נקמת מדין, היה מת לאחרי ל' שנים וממילא היה מתקיים מיד 'כי ידעתי אחרי מותי כי השחת תשחיתו', כיון שנדרזו לקיים מצות הנקמה ולא עשה שום חשבון, או אז נתפרש 'אחרי מותי' שהכונה אחרי מות יהושע, והרוויחו עוד שנים רבות שלא ליפול לעבודה זרה. זהו עבודתו של אדם שלא לחשב חשבונות, אלא לקיים דבר ה' בתמימות ופשיטות, ואז יצליח בכל מעשיו. כי עצת השם היא תקום.

אך עדיין צריכין אנו למודעי, היתכן לומר כך על יהושע בן נון, הרי בוודאי קיים דבר ה' בתכלית השלימות, ומאידך מדוע לא הלך בדרכו של משה שהלך לנקום במדין בלי שום חשבונות?

ירמיה ודניאל לא אמרו 'הגבור והנורא' שלא לזכב לומר דבר שאין מורגש וביאר רבי אליהו בשם רבו הסבא מקלם זצ"ל ע"פ דברי הגמ' [יומא סט:]: 'אמר רבי יהושע בן לוי למה נקרא שמן אנשי כנסת הגדולה שהחזירו עטרה ליושנה, אתא משה אמר האל הגדול הגבור והנורא, אתא ירמיה ואמר נכרים מקרקרין בהיכלו איה נוראותיו, לא אמר נורא, אתא דניאל אמר נכרים משתעבדים בבניו איה גבורותיו, לא אמר גבור, אתו אינהו ואמרו אדרבה זו היא גבורת גבורתו שכובש את יצרו שנותן ארך אפים לרשעים ואלו הן נוראותיו שאלמלא מוראו של הקדוש ברוך הוא היאך אומה אחת יכולה להתקיים בין האומות. ורבנן היכי עבדי הכי ועקרי תקנתא דתקין משה? אמר רבי אלעזר מתוך שידועין בהקדוש ברוך הוא שאמתו היא לפיכך לא כיזבו בו ופרש"י 'שהוא אמתו' - מסכים על האמת ושונא את השקר'.

וצריך להבין אם היו יודעים ירמיה ודניאל שהקב"ה מסכים על האמת ושונא את השקר, והרי בוודאי אמת מה שאמר משה 'הגדול הגבור והנורא', שכל דבריו אמת וצדק, וא"כ מדוע לא אמרו הגבור והנורא? וביאר האלטער מקלעם שיש חילוק בין שקר לכזב. שקר הוא דבר שאינו במציאות. כזב הוא דבר אמיתי אלא שהאומרו אינו דובר מה שיש בלבו. למשל כשיהודי אומר 'אני אוהב את הקב"ה', ביום שהוא מרגיש אהבת ה' בלבו, הרי הוא דובר אמת, ביום שאינו מרגיש אהבה, אינו שקרן בדיבור זה, אלא כזב, כי אין זה שקר כי הדבר אמת, אלא כשאין בלבו כך, הרי הוא כזב. לכן לא אמרו ירמיה ודניאל כיון שידעו שהקב"ה אמיתי 'לא כיזבו בו', כשטיטוס נמצא בהיכלו לא יכלו לזכב בו ולומר הגבור והנורא. אע"פ שאמת הוא שהוא יראוי, אך כיון שאינו זה נרגש בפועל בלב, הוא כזב לומר 'נורא'. עד שבאו אנשי כנסת הגדולה ואמרו שהן הן נוראותיו, נמצא שאין

יהושע אינו מכזב לחקות את מדרגותיו של משה רבינו

ובזה מבאר רבי אליהו לופיאן שיהושע בן נון בוודאי ידע שמשה רבינו לא עשה חשבונות מה יהיה לאחר מותו, והלך לנקום מדין בתמימות כדבר השם, ולא עלה על דעתו לחשוב ממה שיהיה 'לאחר מותו', מרוב גדלותו לא עלה על רעיונותיו מה יהיה אחרי מותו, כי היה מילתא דפשיטא אצלו שתיכף שהקב"ה מצוה לעשות, מקיימים תיכף בלי שום חשבונות כלל. אילו היה עולה על רעיונו הקדוש של משה רבינו, בוודאי היה מעכב נקמת מדין, שלא לסכן את בני ישראל ב'השחת תשחיתון', ולא יתחלל שם שמים. אלא כיון שהיה משה במדרגה שלימה כזאת שלא עלה הדבר על דעתו. אך מדרגת יהושע שהחשבון כן עלה על רעיונו, וממילא בוודאי הדין נותן שידחה הריגת ל"א מלכים ולא ישחיתו בני ישראל ולא יתחלל שם שמים בעולם ח"ו. כי יהושע אינו מכזב לחקות מדרגות של הרבי שהוא אינו אוחד בהם. הקב"ה יודע מה שבלב האדם. וכל אחד צריך לנהוג כפי דרגתו.

(הגרמ"י רייזמן)

לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה (ג, ל)

בעיני המון העם, לפעולה ולמעשה של האדם יש תוקף ומשמעות ואילו למילה יש פחות חשיבות ותוקף. אמר – אז אמר... הבטיח – אבל לא הבטיח לקיים... אולם במבט אמיתי, הדיבור הוא קודש. אדם חייב לעמוד בדיבורו ובמילתו. מילה – זו מילה! המילה צריכה להיות יציבה ואיתנה כמו בטון יצוק, אפשר לבנות עליה בנין. אמר רבי חיים ויטאל: כל דיבור שאדם מוציא מפיו עושה רושם בעולמות העליונים, לטוב ולמוטב. מצד אחד דיבורים טובים בוראים עולמות – 'ואשים דברי פייך ובצל ידי כסיתך לנטוע שמים וליסוד ארץ' (ישעיהו נא, טז), ומצד שני – דיבורים לא טובים מחריבים עולמות ח"ו. לכן התורה מצוה את האדם 'לא יחל דברו' – אל תזלזל בדבריך, אל תעשה אותם חולין, כי עליך לדעת שלדיבור יש כוח אדיר, 'ככל היוצא מפיו יעשה' – הדיבור מחולל בעולמות העליונים דברים נוראים. אמר החיד"א: 'לא יחל דברו' – אם האדם לא מחלל את דברו, אם הדיבור שלו קדוש, אזי 'ככל היוצא מפיו יעשה' – הריבונות של עולם יעשה ככל היוצא מפיו, כל בקשותיו של האדם תענינה מן השמים. צדיק גוזר והקב"ה מקיים.

הרמב"ם אומר שבארץ ישראל אין שדים. אומרים 'עולם' שאפילו אם יש שדים, אחרי שהרמב"ם אמר שאין – הם יצאו! 'ככל היוצא מפיו יעשה', ואם הרמב"ם אמר – דבריו קיימים, גם אם הם מצריכים שינוי הטבע.

"סעו הביתה, היא תהיה בריאה"

הנה סיפור, אחד מני רבים, של "ככל היוצא מפיו יעשה":

בשנתו האחרונה של מרן ה"חפץ חיים" זצ"ל, כמה שבועות לפני ראש השנה שלחו אתו אנשי ביתו לשהות בחורשה מבודדת מחוץ לראדין, כדי לאגור כוח לקראת הימים הנוראים שבפתח. הוא התגורר בתוך בקתה במרכז החורשה והיה הוגה בתורה ועובד את קונו באין מפריע.

באחד הימים נעצרה בביתו בראדין כרכרה ובה קבוצת יהודים. זה היה מחזה נפוץ ולא עורר תשומת לב מיוחדת. אולם מי שהביט אל תוך הכרכרה נגלה לפניו מחזה לא נעים: לדפנות הכרכרה היתה קשורה נערה יהודיה. מסתבר שהיא חסרת דעה, רחוקה מן השפיות, ובשל מצבה היא נוהגת להתפרע ולהשתולל, לשבור ולנתוץ מכל הבא ליד, ואין מנוס אלא לכבול את ידיה ורגליה לבל תזיק לרבים. בני משפחתה עשו את כל הדרך מבייתם לראדין כשהיא קשורה בתוך הכרכרה, כדי להתברך מפי ה"חפץ חיים".

בני הבית אמרו להם שה"חפץ חיים" לא נמצא. הוא שוהה מחוץ לעיר וישוּב רק לקראת הסליחות. אך הם התעקשו: אם כבר הגענו עד הנה, נשאר כאן עד שישוּב. נסו לדבר על לבם: זה יקח כמה ימים, ובינתיים מה תעשו עם הנערה החולנית? רחמנות עליה! אך הם בשלהם.

כשראו בני הבית שיש להם עסק עם אנשים שיודעים מה הם רוצים, בקשו מהרעבעצין רשות להביא את הנערה החולנית אל ה"חפץ חיים" במקום שהותו. היא הסכימה. אחד מבני הבית הצטרף לקבוצה ויחד עשו את דרכם לחרשה שמחוץ לראדין.

כשהגיעו לשם, התירו את החבלים מידיה ומרגליה, האחים אחזו בחזקה בידיה והובילו אותה אל ה"חפץ חיים". היא התחילה להתפרע ולהשתולל, חסרת מעצורים. התפרצה אל תוך בקתתו של ה"חפץ חיים", שבאותה שעה ישב ולמד. היא תפסה את כובעו והשליכה אותו על הרצפה, צעקה וצרחת בקולי קולות.

ה"חפץ חיים" הרים את עיניו וראה לפניו בחורה משוגעת ר"ל. ואז הוא התחיל לצעוק בכייה: "רבונו של עולם, דאס איז דאך א אידישע טאכטער! (זו הרי בת ישראל!)"

כשסיים אמר להם: "סעו הביתה, היא תהיה בריאה".

מספר היהודי שהיה עד ראייה למפגש של הנערה החולנית עם החפץ חיים: נטלתי את כתובתם. לא התעצלתי, אחרי הימים הנוראים נסעתי לביתם. התברר שהיא הבריאה ונהייתה כאחד האדם. הם סבלו ממנה במשך שנים רבות, וברכה אחת של ה"חפץ חיים" שמה קץ לסבלם.

"מי גילה לך את הלחש הזה?!"

יש סיפור על הגאון מוילנא, שמעתי ממישהו ששמע מר' שלום:

הגאון לא היה נעזר ברופאים – "מה חלק ברופאים בבית עושי רצון השם". פעם סבל מדלקת אזנים קשה. מכיון שלא הלך לרופא, ספרו לו בני הבית שיש אשה שמרפאת באמצעות לחש. הגאון הסכים שהאשה תבוא לביתו. הוא פנה אליך ובקש לדעת מה הלחש, אולי חלילה זה שם טמא. אמרה: "הרי זה מקור פרנסתי היחיד, ואם אגלה את סודי אני עלולה לאבד את מטה לחמי..." אבל כמובן אין לחשוש מהגאון שיעשה שימוש לרעה בלחש ויגלה אותו ברבים.

גלתה האשה לגאון כיצד עובד הלחש: "אני נוטלת בידי כוס מים, מברכת 'שהכל נהיה בדברו' ושותה. זה הכל... וזה עובד!"

שאל הגאון: "מי גילה לך את הלחש הזה?"

- "הרבונו של עולם!"

וכך היא מספרת: "הייתי ילדה יתומה, אבי נפטר. נשארתי ללא פרנסה. נכנסתי לבית הכנסת, פתחתי את ארון הקודש ובכיתי לה: 'אין לי פרנסה'. פתאום אני שומעת איזו בת קול שאומרת לי: 'תגידי שהכל נהיה בדברו, לרפואת בני אדם ותהיה לי פרנסה ברווח'. ככה אני מתפרנסת לא רע כבר שלושים שנה..."

שמע הגאון את סיפורה ופרץ בצחוק, ומן הצחוק התפוצצה המוגלה שבאזנו. הוא כבר לא היה צריך את הלחש כדי לרפא את אזנו...

שאלה האשה: "למה הגאון צחק?" ואז הוא סיפר: "אני הייתי הבת קול... הייתי שם בבית מדרש, ראיתי יהודיה בוכיה, לא יכולתי ללמוד. שמעתי שהיא צועקת 'פרנסה, פרנסה', ואמרתי: 'אם את צריכה פרנסה, תגידי שהכל נהיה בדברו, זה יעזור לך'. לא חשבתי מראש ולא תכננתי מראש לומר את הדברים, זה מה שיצא לי מהפה באותו רגע כדי להפיס את דעתה של האשה".

הגאון לא חשב ולא התכוון, אבל "ככל היוצא מפיו יעשה" – אחרי שהדבר יצא מפיו, הקב"ה קיים את דבריו.

אלף למטה אלף למטה לכל מטות ישראל... וימסרו מאלפי ישראל אלף למטה שנים עשר אלף (לא, ד-ה) התפילה – צורך המלחמה!

במדרש תנחומא (פרשת מטות סימן ד) מובא [לדעה אחרת], שהיו שלוש פעמים שנים-עשר אלף. ומה היה תפקידם? "שנים עשר אלף חלוצי צבא, שנים-עשר אלף לשמור את הכלים ושנים עשר אלף לתפילה". ואותם שנים עשר אלף לתפילה, כתוב שהם לא היו במערכה ממש, הם יצאו מחוץ למחנה להתפלל.

יש לדקדק: למה כתוב אלף למטה? היה צריך לומר אלף ממטה, כלומר, מהמטה – מהשבת – לקחו אלף! אלא, רמוז כאן מה היה הצורך באותם שנים עשר אלף של תפילה: הם היו "אלף למטה", לצורך המטה של המלחמה. כי כשם שלצורך המלחמה צריכים שנים עשר אלף חלוצי צבא שילחמו בחזית, כך בדיוק צריכים שנים-עשר אלף שיתפללו. בלעדיהם אין כלום! מוראדיגע זאך.

נשאלת שאלה נוספת: לכאורה היה צריך להיות שלושה-עשר אלף. הרי כאשר משה רבנו שלח לקחת מכל שבט, בסיכום היו שם שלושה-עשר אלף! שמעתי כי בעת שהרבי מגור – ה"בית ישראל" זצ"ל בא לבקר את ה"חזון איש" זצ"ל, ה"חזון איש, ביקש ממנו, שיגיד ווארט, חידוש, מאביו, בעל ה"אמרי אמת".

ומה הוא אמר? הוא שאל את השאלה הזו – מדוע כתוב "וימסרו מאלפי ישראל אלף למטה שנים עשר אלף", הלא היו שלושה-עשר אלף? ותרץ שהרי באותו חז"ל נאמר שהלשון "וימסרו" פירושו בעל כרחם, אבל הם מצדם לא רצו ללכת כיון ששמעו שפטירת משה תלויה במלחמת מדין.

מי לא רצה ללכת? שנים עשר אלף. אבל שבט לוי כן רצה ללכת. אצלם – "סביב משכן ה' יחנו" האומר לאביו ולאמו לא ראייתו ואת אחיו לא הכיר... כי שמרו אמרתך – אם הקב"ה אומר ללכת, הולכים! פטירת משה איננה אפילו שיקול כאשר הקב"ה אומר ללכת. נמצא שה"וימסרו" היה שנים-עשר אלף, כי האלף הנוספים של שבט לוי באו מרצונם, אבל בסיכום הכללי היו באמת שלושה-עשר אלף.

ה"חזון איש" הגיב על כך, באידיש כמובן: "לא מוכרח שזה נכון..."

לבני מעריב למדו מסור, חצי שעה או ארבעים דקות. לפתע ר' חיים אהרן קם ממקומו ניגש אליו, ואמר לו: "בנדיקט, סע".

בסדר. לאחר כמה רגעים הוא הבחין שאינו קם לנסוע. רבי חיים אהרן קם שוב ממקומו, הלך אליו, ושאל: "מדוע אינך נוסע?" "רצוני קודם הנסיעה להתפלל מעריב, כי אינני יודע אם יהיה לי מנין בבני ברק [בימים ההם]".

"לא, לא. עכשיו תיסע!"
נו, ראש הישיבה אומר לנסוע, נוסעים.

מובן לכם שאז לא היה קו 400, לא 402 וגם לא 403. היה אוטובוס לתל אביב, אוטובוסים שנסחבים, טרנטע'ס – נסיעה לא קלה. וגם היו מוניות שעברו יתרו קרוב לישיבה. כל חברת נסיעה עם המסלול שלה.

לייזר בנדיקט מיד יצא לעבר רחוב יפו, שם היתה תחנה של שירות מוניות. נכנס למונית הראשונה שעמדה בתור ויצא לדרך.

הנסיעה היתה לתל אביב ומשם לבני ברק באוטובוס נוסף, אבל לקראת סוף הדרך הבחור שם לב שהנהגם חולפים לא הרחק מבני ברק. ביקש מהנהג שיעצור לו.

- "למה אתה רוצה לעצור?"
- "כי בעקרון אני צריך לבני ברק, והנה כאן מעבר לכביש זה בני ברק, מדוע להטלטל עד תל אביב?"

- "בסדר". עצר לו והוא ירד.

ירד מהמונית, הסתכל לכל הכוונים, איזה בני ברק? מה בני ברק? טעות, זו לא בני ברק! [כנראה ירד בצומת מסובים]. מה הוא עושה כעת?

עמד והרהר עם עצמו מה לעשות. לא חלפו שתי דקות ועובר סנדר, שיצא מבאר יעקב, ובתוך הרכב היה הרב דרבקין מבני ברק. הוא קרא לו מתוך הרכב: "בנדיקט, מה אתה עושה פה באמצע הכביש?"

הבחור השיב: "ירדתי כי חשבתי שכאן בני ברק, ובסוף אין בני ברק, אין שום דבר..."

"עלה, עלה על הטנדר, אנחנו הרי נוסעים לבני ברק".

הביאו אותו עד הבית – ברחוב סוקולוב בבני ברק. פלאי פלאים. ממש השגחה מיוחדת שירד שם, ובדיוק סנדר של תלמידים ורבנים משיבת באר יעקב חלפו לידו והבחינו בו.

הוא רק נכנס הביתה... בהלה והתרוצצות. רצים, באים. מה קרה?

אמא הכינה מיני סלטים ומאכלים. תוך כדי הכנה הכניסה לפיה זית כדי לטעום, הגרעין נדחק במקום לא טוב בגרון, ורצים בבהלה: אמא לא יכולה לנשום, כמעט נחנקת.

רץ מהר במדרגות, נכנס הביתה. הוא היחיד מכל הסובבים שידע את המלאכה. עשה את הטיפול הנכון, והוציא את הגרעין. ממש הצלת נפשות.

מעשה פשוט. א מופת מרבי חיים אהרן. הוא זרז אותו שלא ימתין למעריב – "עכשיו תסע". וכל הדרך התנהלה בהשגחה מיוחדת עד שנכנס בדיוק כאשר הגרעין נתקע בגרון.

כאשר שב לירושלים, אמר לראש הישיבה: "שהרב יגיד לי, מהיכן ידע שאני חייב לנסוע ולהציל את אמא שלי. מדוע הרב אמר לנסוע מהר ולא להמתין. והרב הרי חזר בו מדעתו הראשונה שאיני צריך לנסוע?" וכמובן תאר לו את כל פרטי המעשה, כיצד הגיע ברגע הנכון, חלילה חלילה אם לא היה שם - - -

אמר לו רבי חיים אהרן – ורק מי שהכיר את הקדוש ר' חיים אהרן מבין שזה מאד מתלבש עליו מה שאמר על עצמו – וכה אמר לו ראש הישיבה:

"כל החיים שלי, בעת שאני מתפלל - - - לא נכנסות לי באמצע שמונה עשרה מחשבות זרות, אף פעם. והנה במנחה זו, אחרי שבאת לבקש ממני רשות, בעת שאמרתי 'ברך עלינו', 'בנדיקט' עלה במחשבותי. המשכתי הלאה: 'בנדיקט', 'בנדיקט'. עוד פעם 'בנדיקט'... אמרתי לעצמי: טוב, נחשוב היטב על המקרה בעת 'סדר מוסר' ואתבונן מה המשמעות של הדבר שהרהרתי באמצע שמונה עשרה. כי בחיים לא קרה לי כדבר הזה. איך נכנס בנדיקט ב'ברך עלינו'?"

הגיע סדר מוסר, עושים חשבון הנפש. התחלתי לחשוב, איזה חטא עשיתי שכזאת מנחה היתה לי?

ערכתי חשבון נפש, ונוכחתי שאין שום דבר. כלום. אז אם כן מדוע באמת נכנס בנדיקט בראש? צריך לומר שההחלטה להורות לבנדיקט להשאיר אינה טובה ואינה נכונה.

לכן מיד מהרתי להגיד לך, תסע".

עד כאן דבריו.

כן רבותי, מוראדיג. קודם דברנו על כוח התפילה, כעת אנחנו אומרים – מה זו תפילה.

אני מדבר אל עצמי, לא אליכם. שאדם יחשוב דברים זרים בתפילה?! האם זה הגון, נכון שזה קשה מאד, אבל נחשוב בכנות, זו ממש חוצפה. אתה מדבר אל הקב"ה, וחושב על באבע מעשה'ס, א חוצפה. לכן צריכים לעשות כל טצדקי להתפלל!

ובאמת הרמב"ן עושה חשבון, כי בכל התורה כולה לא קיים מושג של שלושה-עשר שבטים. כי כשיש אפרים ומנשה, שבט לוי בחוץ, וכשיש שבט לוי, אפרים ומנשה נחשבים כשבט אחד. לפי זה, גם לעניינינו, מנשה ואפרים היו אחד, כיון ששבט לוי הלכו, כפי שרש"י מציין.

התפילה – מהות האדם
"כל הקובע מקום לתפלתו אלקי אברהם בעזרו, וכשמת – אומרים לו: אי ענו, אי חסיד, מתלמידיו של אברהם אבינו" (ברכות ו ע"ב).

מדוע הוזכר אברהם דוקא? כי אברהם קבע מקום לתפלתו, כמו שנאמר: "אל המקום אשר עמד שם את פני ה'" (בראשית יט, טז).

רבינו יונה (על הרי"ף ברכות דף ג ע"ב) שואל – מה הגדלות בקביעת מקום לתפילה, עד כדי כך שבשביל כך הוא כבר זוכה שאלוקי אברהם בעזרו, ושהוא חסיד ושהוא ענו "אי חסיד אי ענו!" – ביטוי שנאמר על משה רבנו, והספד שאמרו אחרי מיתו של שמואל הקטן?

מתרץ רבינו יונה, אלו דבריו: "ויש לומר, שלא אמרו בעבור קביעות המקום בלבד, אלא רוצה לומר שכל כך מדקדק בתפלתו שגם בזה הוא נזהר, שרוצה שתהיה תפלתו במקום מיוחד, וכיון שכל כך הוא אוהבת התפילה, ודאי מידת הענוה יש בו כדי שתהיה תפילתו מקובלת לפני המקום, כענין שנאמר 'זבחי אלקים רוח נשברה', שאם לא יהיה לו הענוה לא יוכל לעולם להתפלל בכונה ולא תהיה מקובלת לפני המקום בה", וכיון שזכה לענוה יהיה זוכה למידת החסידות, שהיא גדולה יותר, שהאחת גורמת לחברתה, כדאמרין 'ענוה מביאה לידי חסידות'. נמצא שבעבור דקדוק התפילה זוכה לאלו המעלות, ויאמרו אותם עליו כשנפטר מן העולם".

אחרי שזוכים לענוה יש חסידות, אם כן הוא ענו וגם חסיד, וכשמת אומרים לו "אי חסיד אי ענו" – והכל מגיע מהרצון להתפלל בשלמות.

הספר 'חרדים' מבאר את הפסוק במשלי (כו, כא): "מצרף לכסף וכור לזהב ואיש לפי מהללו" – כאשר רוצים לבחון את סוג הכסף מביאים מצרף, על ידו בוחנים ובודקים את סוג הכסף. וכור לזהב – את הזהב בוחנים בכור. ואם מעוניינים לבחון היטב ולדעת מי האיש – בודקים לפי מהללו. תראו את מי הוא מהלל. אם משבח צדיקים, מעשים טובים – "תדע ובחנת כי איש טוב הוא, ושרש הצדק נמצא בו והמשבח רשעים או מהלל מעשים מגונים הוא הרשע הגמור" (רבנו יונה).

אדם מהלל ומשבח את ראש הממשלה: "ראש הממשלה, אח - - כל הכבוד, כזה פינער מענטש...". וכי אותו ראש ממשלה הוא פינער מענטש? הלא מחלל שבת הוא, ובזמן שבת המקדש היה קיים היו רוגמים אותו באבנים, אם היה עושה זאת במזיד ובהתראה. הוא יורק לאבא בפנים, ואתה אומר עליו שהוא 'פינער מענטש'? אם נוח לך לומר על מי שלא מניח תפילין דברי שבח, הרי שאתה עצמך רשע גמור! "איש כפי מהללו" – על פי מה שהוא מהלל.

מוסיף החרדים ואומר עוד פשוט ב"איש לפי מהללו": אם אתה רוצה לדעת איזה איש הוא, תסתכל כיצד הוא מהלל את בורא עולם בתפילה. זה האדם! התפילה מספרת על מהותו.

להרגיש שמדברים לבורא עולם: "ברוך אתה ה'". לא לחטוף את המילים, לא למהר. מוראדיג זאך. ובאמת, הזוכה שתפלתו כהוגן – היש דבר מתוק מזה? כתוב במדרש שיר השירים "שמאלו תחת לראשי" – זה קריאת שמע, 'וימינו תחבקני' – זו תפילה. אנו לא היינו יכולים להוציא מהפה כאלו הגדרות, אם לא היה כתוב מפורש במדרש רבה. לאלו דרגות אפשר להגיע בעת התפילה, כביכול להתחבק עם בורא העולם!

וכאן, כשיצאו למלחמת המצוה, הקב"ה מצוה: "אלף למטה". כנגד אלף הלוחמים יש צורך באלף התפילה, לא אחד פחות!

וראו נא: התורה אומר "לכל מטות ישראל תקחו". לכאורה היה צריך להיות כתוב "מכל", מה הרמז בלשון התורה "לכל מטות ישראל"? אלא ללמדנו בא, שתפילתם פועלת לטובת כל מטות ישראל.

התפילה בירושלים והנס בבני ברק
אספר לכם מעשה שכמדומה שאף פעם לא ספרתי. להכיר מעט מה זה תפילה. לא כוח התפילה, אלא – כיצד צריכה להראות התפילה.

אני הקטן למדתי שנה אחת, בתשכ"ד בירושלים, ב"ישיבה למצוינים" [כך שמה]. ראש הישיבה היה הגאון הקדוש רבי חיים אהרן טורצין ז"ע, יד ימינו של הרב מבריסק, לא משה ידו מתוך ידו. הישיבה היתה כעין הכנה לישיבה של רבי יושע בער סולובייצ'יק בנו של הרב מבריסק.

שם בישיבה למד אתנו אחד האחים למשפחת בנדיקט המפוארת, כמדומה ששמו היה לייזר – אליעזר בנדיקט. אם המשפחה ובניה התגורר ברחוב סוקולוב בבני ברק [אביהם, רבי יחיאל, הסתלק בצעירותו, ביום ראש השנה]. אחותו של אליעזר התחתנה, והוא נסע לחתונה.

אחר כך, אמו עשתה 'שבע ברכות' והוא רצה להשתתף, כי ידע שבואו ישמח אותה.

ואז, לא כהיום, היו שואלים רשות מראש הישיבה האם לנסוע. לא נסעו סתם ככה. בצהרונים לפני תפילת מנחה הוא ניגש לרבי חיים אהרן, ואמר כי הוא רוצה לנסוע לבני ברק לשמחת שבע הברכות: "אמא עבדה והכינה, ואני יודע כי היא רוצה שאבוא".

התשובה היתה: "אינך צריך לנסוע. מוספיך שהשתתפת בחתונה".
אם ראש הישיבה לא מאשר, לא נוסעים.

כתוב בגמרא בברכות ש"חסידיהם הראשונים, היו שוהים שעה אחת ומתפללים, כדי שיכוונו לבם למקום", משמע שהתפללו משהו עוד לפני התפילה, כי משמע שאחרי שהתפללו היו מכוונים את לבם בתפילה. מה התפללו?

התפללו שיתפללו טוב. התפללו שיכוונו לבם למקום.

צריכים תפילה על זה, ויש צורך בעבודה ובמאמץ 'ולעבדו בכל לבבכם', זו עבודה של הלב, להרגיש שהוא עומד לפני הקב"ה. כשאדם כך מרגיש – הוא אינו זקוק ליותר חיזוק. זה החיזוק הכי גדול. אני עומד לפני מלך. אה! **כיצד זוכים ללב טהור?**

רבי שלמה לונשטיין שליט"א, סיפר לי את המעשה הבא, על פי מה שסיפר לו בן דודו – רבי יצחק לונשטיין, (זצ"ל) שהיה משמש בקודש אצל ראש הישיבה, הגאון הצדיק רבי אהרן לייב שטיינמן זצוק"ל.

אגב, לא אני מחלק תארים "הגאון הצדיק". אלא ה"חזון איש". כי הגיס שלי שיהיה בריא - רבי אריה איברמס – היה מהמקורבים אל ה"חזון איש" והוא סיפר לי, שפעם אחת הם ישבו בחדרו, דברו דבר תורה והזכירו כי רבי אהרן לייב אמר משהו. הוא שאל: "מי אמר? מי?". אמרו: "ר' אהרן לייב".

אמר להם ה"חזון איש": "זאגט, 'הגאון הצדיק' ר' אהרן לייב".

זה סיפור לפני למעלה מששים שנה. כבר בימים ההם אמר להם ה"חזון איש": "תאמרו הגאון הצדיק", ממילא גם אני אומר כך בדרשות.

על כל פנים, סיפר ר' יצחק לונשטיין, אי רבותי, מבהיל. אחד הבחורים הריקנים, ה' ישמור, ה' ירחם – שיחזרו בתשובה, בא למשמש בקודש, הרב יצחק לונשטיין, ואמר לו: "שמע, אני רוצה כעת להכנס אל הרב, אבל רצוני כי תבטיח לי, שלא תפריע לי לדבר כל אשר עם לבבי".

- "מדוע אפריע לך?"

- "כי אני רוצה כעת לשפוף כל מה שיש לי בלב, הכל!"

הוא חשב לעצמו, מה כבר הבחור יכול לומר. אמר לו: "הכנס".

כהקדמה, באמצע הסיפור: ר' אהרן לייב שיהיה בריא, ביקר פעם במרפאת שיניים. שאל אותו הרופא: "איך אתה אוכל, הרי אין לך שיניים? [יש לו ארבע שיניים בלבד], במה אתה אוכל?"

והוא השיב לו: "בשביל ארבע סעודות בשבוע זה מספיק [שלש סעודות ומלוה מלכה]". כי כל השבוע אינו אוכל כמעט. הרב יצחק לונשטיין סיפר כי לר' אהרן לייב היה ספק פעם בשבת בברכת המזון האם אמר 'רצה' והחליצנו, וההלכה היא שצריך לחזור על ברכת המזון.

מדוע צריך לחזור?

כי כיון שאדם רגיל לברך בלי 'רצה', מסתמא אמר כהרגלו ולא הזכיר. "אבל אני" – אמר לו ר' אהרן לייב – "אני מברך רק עם 'רצה' כי אין לי כמעט ברכת המזון אחרת". מה הדין אצלי...?

אתם מבינים?

שאל אותו ר' יצחק: "כמה זמן הרב לא אכל לחם באמצע השבוע?" "שבעים שנה!" השיב לו.

בקיצור, הבחור מהחבר'ה, נכנס והתישב והציג תמונה טובה של חתיכת בשר מבושל...

שאל אותו הרב: "מה זה?"

- "זה בשר מאד מאד טעים. האם הרב רוצה שאני אביא לו כזה בשר לאכול, ושהרב ידע שאני יכול להביא לו בשר משהו משהו..."

- "לא, אל תביא".

- "אולי גלידה, אני יכול להביא, יש בחנות גלידות מאד טעימות".

פונה ר' אהרן לייב לר' יצחק ותמה: "מה הוא רוצה מהחיים שלי?"

אוה, המשמש הבין שכבר צריכים להוציא אותו.

אמר הבחור: "שמע, אני מתחנן אליך מאד שלא תוציא אותי. הבטחת לי שלא תפריע לי".

ואז התרגש הבחור ואמר: "ראש הישיבה! אני מסתובב כבר עשר שנים בישיבות, ואין לי טעם בגמרא, אין לי טעם. רק בבשר ובגלידה. מה אני יכול לעשות שאין לי טעם בתורה. אין לי שום טעם. מסבירים לי: 'תראה, תראה, כל כך מתוק'. – אבל אצלי זה לא מתוק. אני אומר לראש הישיבה, אם הוא רוצה, אני אביא לו סטיק ויראה שסטיק כן טעים לכל הדעות..." הרב שטיינמן אמר לו: "איני צריך שתביא לי, כי אין לי טעם בזה. ולא צריך את זה".

אמר הבחור: "ולי, אין טעם בלימוד. מה רוצים מהחיים שלי? אילו תביעות אפשר לתבוע ממי שאין לו טעם ברוחניות?"

נו רבותי, מה עושים?

אמר לו ר' אהרן לייב (שיהיה בריא) בנוסח שלו.

"אולי אתה יכול להגיד לי מה האוכל הכי מתוק שיש?"

הוא התחיל לחשוב, לחשוב "הרב, אני לא יודע כעת לומר בדיוק, אין לי כרגע מנוחה לחשוב ולדעת את כל המאכלים הטעימים שידוע לי עליהם".

"אני, כן יודע" – אמר לו ר' אהרן לייב – "האוכל הכי מתוק, זה דבש. הוא מתוק ביותר. ואספר לך מה שהיה פעם בעירנו. יהודי קבל אורח חשוב ורצה לכבדו, וכיון שהיה לו דבש טהור הגיש לו ואמר – 'ענקל'ה, קח כפית דבש ויהיה לך טעים בפה'.

בסדר. יענקל אמר: 'ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם שהכל נהיה בדברו'. הכניס את הדבש לפה – 'אי, מר כלענה. זה מר'!

'מה? זה מר?! טוב, אנסה אני לטעום'. המארח גם הוא ברך ברכה, טעם – 'אה, דבש אמיתי! טעים מאד. כיצד אפשר להגיד על זה מר?'

שאל אותו המארח: תגיד לי, אולי יש לך פצעים בפה?

- 'כן, בשפתים, ובעיקר פצעים בלשון'.

- 'אם כך מה אתה רוצה? – הפה שלך מר, לא הדבש. הפצעים הללו מאבדים לך את המתקיות של הדבש ואתה טועם בכל דבר טעם מרי!'!

- אתה אומר שאין לך טעם בלימוד, שאין לך מתקיות בתורה? – סיים ר' אהרן לייב זצוק"ל – "הפה שלך מלוכלך. אתה מדבר על ניבול פה, אתה שקוע בחטא, איך אתה רוצה שתהיה מתקיות בתורה?! תחזור בתשובה, יהיה לך פה נקי, תפסיק לעשות עבירות. או אז, תראה איזה טעם יהיה לך בלימוד התורה!"

ה' יהיה בעזרנו, שנזכה באמת ל"יטהר לבנו לעבדך באמת", אמן וכן יהי רצון.

(יחי ראובן)

כתוב בספר חכמת התורה עה"פ 'ומקנה רב היה לבני גד ובני ראובן הרבה מאד' ובאו למשה רבינו ובקשו חלקם בעבר הירדן שהוא מקום מרעה. ואי' במדרש [ילקוט אות תשפ"ו, וכן בב"ר פ' ויצא פרק ע"ב פסקא א'] – חנוך לנער על פי דרכו, גם כי יזקין לא יסור ממנה, ראובן הלך והביא את הדודאים לאמו, לכן הוא בא ורוצה חלקו בעבר לירדן. כ"כ במדרש רבה ויצא. וצריך להבין מה שייך זה לזה? וכן יש להבין בשלמא ראובן למדנו מה היה שורשו, אך מה עם ה'חנוך לנער' של גד וחצי שבט המנשה? וביאר מהרש"ק דבר נפלא ביותר, לאה אמנו מתאוה ומשתוקקת להוליד עוד שבטי קודש, גם לאחר שהולידה ד' שבטים, אך ותעמוד מלדת ורוצה עוד. ראובן ידע שאמו רוצה להביא בעולם ששה צירופי הויה ב"ה. ששה שבטים, מסתמא ביקשה מראובן שיתפלל על אמו לאה שתזכה להוליד עוד צירופי הויה. אמר לה ראובן, אמא יקרה, צריך גם להתפלל וגם לעשות השתדלות, ולכן הביא תרופות להולדה, וכמ"ש ברמב"ן שהדודאים מסוגלים לבנים, או מצד רפואה או מצד סגולה, שניהם הם השתדלות. הדרך הפשוטה הוא להתפלל לפני השי"ת, וראובן רצה לחדש שצריך גם השתדלות על בני חיי ומזוני.

כשבא ראובן לפני לאה, אמר לה, אמא, הבאתי השתדלות. לאה לא השתמשה עם זה, אלא בסוף נתנה כל הדודאים לרחל אחותה, שעדיין לא הולידה צירוף הויה אחד בעולם. ובפשוט נתנה את כל התרופות הללו לרחל. 'ולקח גם דודאי' משמע שלקחה כל הדודאים לרחל.

יששכר נולד בלי שום השתדלות, לכן הוא עצמו מתפרנס בלי שום השתדלות כלל

והנה לאה נושעה בלי דודאים, מי נולד אז? יששכר, שלא מכניס אצבע קטנה במים קרים לצורך פרנסה, וזכה לחלק יפה מאד בארץ ישראל, כמו שאומר זבולון על יששכר, אני עושה השתדלות והוא יושב ולומד, יששכר אפילו לא עושה השתדלות שזבולון יתן לו, הוא יושב ועוסק בתורה. כי כל עיקרו נולד ע"י דחיית ההשתדלות. אינו שואל 'מהיכן ירק זה חי', לא מתרגש מטענות על אברכי כולל, איך אתם חייב בהפקרות, כי יששכר אומר, לפני שנולדתי, דחתה אמי את ההשתדלות, לא בני לא חיי לא מזוני צריכים השתדלות.

יוסף הצדיק נולד ע"י השתדלות, ורואים בו שני התנועות, בטחון והשתדלות גם יחד

אך ראובן כן סבר שצריך להביא השתדלות, מי לקח את הדודאים, רחל אמנו, ונולד ממנה יוסף הצדיק, ורואים בו שני התנועות בענין ההשתדלות. מצד אחד דרשו בו 'אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו' – זה יוסף, 'ולא פנה אל רהבים' – זה יוסף, אך בשביל שלקחה אמו דודאים, אמר לשר המשקים 'כי אם זכרתני'.

הנה 'מנשה' בגימ' 'פרנסה', יש 'חצי שבט המנשי', מחצית אנשים אומרים שצריך להשתדל, מחצית אנשים אומרים שצריך בטחון. אין בזה בירור חותך, הבטחון וההשתדלות ביחד הם מאה אחוז, כשיש שמונים אחוז בטחון, צריך עשרים אחוז השתדלות, וכן כל אחד לפי מדרגתו. ושני הדרכים אינם מופרכים, כמו שכתב השלה"ק קונטרס איך לחיות עם השתדלות דקדושה, יחד עם השי"ת. והנה ארץ ישראל אין בה שום

הרמב"ן, מביא כאן את דברי הרמב"ם (מורה נבוכים), שהרמב"ם כותב, שהקב"ה כתב את אותם מסעות, 42 במספר, שיהיו אנשים שיכחישו את הניסים הגלויים, שהיו במדבר סיני.

כאשר עם שלם חי במדבר, מקום שאין בו מים, ומקום שלא גדל בו, לא תאנה ולא גפן ולא רימון. מקום שאי-אפשר לזרוע, והקב"ה סיפק צרכיהם במדבר, ארבעים שנה.

כותב הרמב"ן – לא יאמינו השומעים בהם ויחשבו כי עמידתם במדבר הזה היה קרוב מן הישוב מקום אשר בני אדם שם

אנשים יגידו – מה הבעיה?! יש בעיה לגור במדבר? תראה את כל הבודאים האלה, גרים במדבר ב"ה, אז מה אתה רוצה?!

כן, אבל הם נוסעים לבאר-שבע לקנות מה שהם צריכים, וחוזרים למדבר. אז אתה חושב שישראל, חס וחלילה, גם היו ככה?!

ממשיך הרמב"ן – הכל היה מקום נס, המקום לא היה מקום חריש וקציר, ולא היה מקום ישוב בני-אדם, היה מקום מבודד לגמרי, ובא הכתוב להנציח, שהכל היה על דרך נס. הקב"ה נשא את עם ישראל, 42 מסעות, כאשר יישא האומן את היונק.

אומרים חז"ל – היית שם חליפה, בבוקר היית לוקח אותה מגוהצת, העננים היו מגהצים לך את הבגדים. גדלת, הנעליים לא נשחקו, טמפרטורה אחידה, עם ישראל חיי במזגן, ב"ה כך חיו במדבר במשך ארבעים שנה, ללא שום בעיות.

באה התורה ומציינת את זה, כדי שחס וחלילה, לא יבואו אנשים ויכחישו את זה, לכן התורה מציינת את זה לפרטי פרטים.

מסכם הרמב"ן ואומר – שבענין המסעות, ישנו סוד, ולא נתגלה לנו סודו.

הייתי רוצה לעמוד על הסוד, שמופיע במסעות, זה לא הנושא שלנו היום, למרות שאפשר לדבר על זה שיחה, ואפילו שתיים, אבל אני לא רוצה להתעכב הזה.

אבל אני מתעכב על זה, כי זה אקטואלי להשנה.

המשנה ברורה, מביא המגן אברהם, שנפסק להלכה, שמי שעולה לתורה בתור כהן, יקרא את כל המסעות, מבלי לעצור באמצע.

הוא מביא שהמקור לזה, הוא בעל צרור המור, ר' אברהם סבע, בפרשת מסעי, כותב שלא לעצור במסעות.

הלכתי ובדקתי מה הסיבה, שלא לעצור במסעות, למרות שמי שעלה לתורה בשני וחמישי, יודע שעוצרים לראשון שני ושלישי.

אבל בשנה רגילה, שקוראים מטות-מסעי מחובר, אין בזה בעיה. כי מי שעולה לתורה קורא את הכל, לא עוצרים באמצע, אבל השנה, שהיא שנה מעוברת, שקוראים פרשות מטות – מסעי בנפרד, אז לוי עולה באמצע המסעות, והשאלה – איך עושים את זה?

אז יש כל מיני מנהגים של כל מיני עדת, ובאמת, בחלק מהעדות קוראים עד שלישי, 49 פסוקים בבת אחת, וגומרים את כל המסעות, לא עוצרים באמצע.

מה הסיבה שלא עוצרים באמצע?

כותב בעל צרור המור יסוד נפלא, שכל המסעות האלה, שעברו עם ישראל במדבר, רומזים לשם ה', שנקרא בשם "שם מ"ב"

ישנם הרבה שמות לקב"ה – שם אלוקות, צבאות וכו'. ישנו שם אחד, שאנחנו לא יודעים אותו. השם הזה נקרא שם מ"ב.

הגמרא (מסכת יומא) אומרת, שהכהן גדול היה אומר את השם המפורש, שם מ"ב, עשר פעמים ביום הכיפורים, וכל מי שהיה שומע את השם של הקב"ה, יוצא מפיו של כהן גדול (אנחנו אומרים את זה בפיוטים, של סדר העבודה ביום הכיפורים) היה כורע ומשתחוה ונופל על פניו, ואומר – ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. זה השם שנקרא שם מ"ב.

כותב בעל צרור המור, שהשם הזה, שם מ"ב, נמצא במסעות, ולכן ישנם 42 מסעות. זה מכוון ל-42, והסיבה היא – כי המסעות שהקב"ה הסייע את עם ישראל, היה לפי השם מ"ב.

אם אתה חותך את המסעות באמצע, אתה בעצם עוצר בשם ה', שנקרא שם מ"ב. זה כמו שאתה אומר חצי מהשם, אז אתה פוגע בשם מ"ב.

אומר בעל צרור המור – לכן קוראים את כל המסעות, ללא הפסקה.

דבר נוסף הוא כותב – שכל המסעות שכתובים כאן בפרשה, אלה המסעות שאיתם אנחנו יצאנו לגלות, וכל המסעות שיעברו עם ישראל, מגלות מצרים ועד שיבוא משיח, נמצאות כאן בפרשה. כל השמות רומזים, לדברים שעם ישראל יעבור, ולכן הכל רמוז כאן.

השתדלות, למטר השמים תשתה מים, בא"י עיני ה' אלקיך בה מראשית ועד אחרית. משא"כ בשאר הארצות הסמוכות לא"י יש שם השתדלות. והנה בני גד ובני ראובן וחצי מנשה עוסקים בהשתדלות, יש להם מקנה רב ורוצים מקום מרעה, ורואים שיש כאן מקום מרעה. באו לפני משה רבינו, נחנו נעברו חלוצים, נחנו נבנה ערים, גדרים. לא נשוב עד התנחל וכו', אלו השונות של בעל השתדלות. אמר להם משה 'תרבות אנשים חסאים', אם תרצו לעשות השתדלות, מדוע לא הזכרתם שם השי"ת בדבריכם? ועל זה טוען המדרש 'חונך לנער על פי דרכו', ראובן הביא דודאים, לכן הוא מבקש חלקו בעבר לירדן.

ואח"כ עשו תשובה, ואמרו 'עבדיך יעשו כאשר אדוני מצוה', 'כל חלוץ צבא לפני השם', והזכירו שם השי"ת בדבריהם. וכמו שלימד השלה"ק, וכן בימינו רוב העולם הם מבחינת גד ראובן וחצי שבט מנשה, עוד לא זכינו לתכלית השלימות לחיות כמו בארץ ישראל, איש תחת גפנו כבימי שלמה, במהרה בימנו יהיו כל העולם כך, אך בינתיים אלו שנולדו ע"י דודאים, ואלו שהביאו דודאים, בקשו על ההשתדלות.

שבט גד לא היתה כונתם על ריבוי השתדלות, על להסתופף בקברו של משה רבינו

אך שבט גד, באמת ענין אחר הוא משבט ראובן ומנשה, ולגד אמר ברוך מרחיב גד, וירא ראשית לו, כי שם חלקת מחוקק ספון, ופרש"י שכיון שראו שמשה רבינו יקבר בהר נבו, בחרו להיות בחו"ל כדי שמשה רבינו יהיה חלקם, הרי שלא כיוונו על השתדלות פרנסה אלא עיקר כוונתם היה רק על ציונו הקדוש קודש קדשים של הצדיק האמת, לכן לא הוזכר במדרש בני גד, רק בני ראובן הם עוסקים בהשתדלות, ובסוף לא קבלה לאה את הדודאים אלא נתנה לרחל ונולד יוסף הצדיק שהיו בו שני התנועות הני"ל, כיון שאכלה אמו דודאים, לכן יש חצי שבט מנשה. חציו כאן וחציו שם. חצי בטחון וחצי השתדלות. אך כל עוד שיש פרנסה עם השתדלות, יש גם בזה מהלך, להכניס את השי"ת בתוך ההשתדלות. ובסוף גם זה קיבל הכשר ממשה רבינו.

ג' מדרגות למדנו כאן, השתדלות בלי השי"ת פסול לגמרי, השתדלות עם בטחון, צריך שיהיה שם שמים שגור על פיו, ואז הוא כשר, בטחון בלי השתדלות, זהו מדרגת הצדיקים והגנולים אליהם.

(הגרמ"י רייזמן)

פרשת השבוע שנקרא בע"ה בשבת זו, פרשת מסעי. היא הפרשה השניה, מתוך תלתא דפורענותה.

הפרשה פותחת, בנושא של המסעות שעברו עם ישראל במדבר, במשך ארבעים שנה, ורבותינו בתחילת הפרשה שואלים, מה הסיבה שהתורה מספרת שוב, על המסעות שעברו עם ישראל במדבר.

רש"י, בתחילת הפרשה, שואל את השאלה הזאת, בשם ר' משה הדרשן.

אומר רש"י – אלה מסעי. למה נכתבו המסעות הללו, להודיע חסדיו של מקום, שאף על פי שגזר עליהם לטלטלם ולהניעם במדבר, לא תאמר שהיו נעים ומטלטלים ממסע למסע כל ארבעים שנה ולא היתה להם מנוחה, שהרי אין כאן אלא ארבעים ושתיים מסעות. צא מהם ארבעה עשר, שכלם היו בשנה ראשונה, קודם גזרה, משנסעו מרעמסס עד שבאו לרתמה. שמשם נשתלחו המרגלים, שנאמר (במדבר יב, טז) ואחר נסעו העם מחצרות וגו' (שם יג, ב) שלח לך אנשים וגו'. וכאן הוא אומר ויסעו המחצרות ויחנו ברתמה, למדת שהיא במדבר פארן. ועוד הוצא משם שמונה מסעות שהיו לאחר מיתת אהרן מזה החר עד ערבות מואב בשנת הארבעים, נמצא שכל שמונה ושלושים שנה לא נסעו אלא עשרים מסעות. זה מיסודו של רבי משה הדרשן אז הממוצע השנתי, ממעבר ממקום למקום, זה פחות או יותר, ממוצע של שנתיים. למרות שזה קשה להבין את שרשם של דברים, אני לא מציע לאף אחד, לעבור בחיים שלו, במשך 38 שנה, בערך 20 דירות. ©

כי בדרך כלל, אחרי שאתה עובר דירה ראשונה, אתה מבקש מהקב"ה, שזו תהיה דירה ראשונה ואחרונה, בדר"כ.

אבל בכל אופן, במדבר, זה לא כמו אדם שמעביר את ביתו, כי במדבר לא היה רהיטים, לא היה מקרר ולא היה מכונת כביסה, ולא היה מיבש, ולא היה שנייב מיקרו ואחר תרגום © שום דבר. כולם היה להם אהלים, והיה בסך-הכל צריך לפרק את האהלים, לא מעבר לזה, אבל כתוב כאן ברש"י, שהמסעות היו במשך 38 שנה, עשרים מסעות. זה עפ"י תשובתו של ר' משה הדרשן.

אבל ר' תנחומא, דרש פה דרשה אחרת, אומר רש"י – ורבי תנחומא דרש בו דרשה אחרת משל למלך שהיה בנו חולה והוליכו למקום רחוק לרפואתו, כיון שהיו חורוין התחיל אביו מונה כל המסעות. אמר לו כאן ישנו, כאן הוקרנו, כאן חששת את ראשך וכו'.

לכן, אומר צרור המור – כתוב בפסוק הראשון – אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאתם ביד משה ואהרן.

מזה ביד משה ואהרן?

כמו שממצרים יצאו משה ואהרן, הן גאלתי אתכם אחרית כראשית – כך הגאולה שהיא אחרית, תהיה ע"י שני גואלים – האחד יהיה משיח בן יוסף והשני יהיה משיח בן-דוד, כמו שיצאו ממצרים ע"י משה ואהרן.

בא המגלה עמוקות ואומר – כל זה רמוז, בארבע תיבות הראשונות של הפרשה אלה מסעי בני ישראל - א- אדם

מ – מדי ב – בבל י – יון. אלה הארבע גלויות שעם ישראל צריך לעבור, לאורך התקופה, עד הגאולה שתהיה בע"ה, בקרוב.

כותב בעל המגלה עמוקות – הטעם במילה אלה, הוא אזלה גריש, ובמילה מסעי בני ישראל, הטעם הוא מונח רביעי

אלה – אזלה גריש – יצאנו לגירוש, יצאנו לגלות. מתי זה יגמר? מונח רביעי – אחרי שתיגמר הגלות הרביעית, אנחנו נהיה מונחים, אז תבוא הגאולה, ולכן אנחנו קוראים את הפרשה הזאת, בשלושת השבועות, בימים שאנחנו עוסקים בענייני החורבן, כדי לרמוז את ענייני הגלות והגאולה ממנה, שטמונים במסעות, שנקרא בע"ה בשבת זאת.

לסיכום הדברים, ישנה עוד נקודה אחת – ישנו פיוט שכל אחד ואחד אומר אותו, בזמן אחר. אבל מי שאומר קרבנות, אומר את זה פעמיים ביום, יש אנשים שאומרים את זה, אפילו שלוש פעמים ביום. אני מתכוון לפיוט שנקרא "אנא בכח".

הפיוט שנקרא אנא בכח, מופיע לאחר קרבן התמיד.

אותו דבר יש לך גם במנחה, לאחר הקרבנות, יש לך שוב אנא בכח, ולבני עדות המזרח, ראיתי שהם אומרים את זה בקריאת שמע שעל המיטה.

הם מחלקים את אנא בכח בנפרד, ואחרי זה, אומרים כל יום את הפסוק שלו, בכל שורה יש 7 תיבות, ואז $7 * 6 = 42$.

כתוב בספרי הקבלה, שאותם שבע בתים, שמבוססים על שש תיבות, שביחד זה 42 תיבות, זה כנגד השם שנקרא שם מ"ב, ולכן כשאנחנו מסיימים את זה, אנחנו אומרים ברוך שם כבוד, מלכותו לעולם ועד, בדיוק כמו שהיו אומרים, בשעה שהכהן גדול היה אומר את השם המפורש, היו כורעים ומשתחוים ונופלים על פניהם ואומרים ברוך שם כבוד, מלכותו לעולם ועד, זה מה שאנחנו אומרים, אחרי אנא בכח.

את הפיוט הזה חיבר, רבי נחוניא בן הקנה, והשאלה היא – למה זה מגיע אחרי הקרבנות, בשחרית, ובמנחה אצל האשכנזים?

השם הזה, אנחנו לא יודעים את הגהתו, רק הכהן גדול היה יודע לומר אותו, והיו אומרים אותו בבית המקדש, ביום הכיפורים, וזה רמוז בפיוט אנא בכח.

אם ככה, אנחנו יכולים להבין למה יש 42 מסעות. אם בעל צרור המור אומר, שזה מכון כנגד השם מ"ב, אז ממילא יש 42 מסעות.

אז אם ככה תבין למה לא מפסיקים באמצע, כיון שזה רומז לשם הזה, ולא מפסיקים בשם הזה.

עוד נקודה אחת, ובזה נסיים את הנושא הזה, ונוכל להתחיל את הנושא המרכזי:

ישנו ספר שמחברו מאוד מוכר – ר' שמשון מאוסטרופולי. הוא היה אחד מהמקובלים הגדולים בכל הדורות, והוא עומד לבאר את הענין של המסעות האלה, מה מונח בהם, ומי שירצה יעיין בספרים שלו, הוא מסביר כיצד כל מילה באנא בכח, מתאימה למסע.

הוא גם מביא את זה, שהשם מ"ב, טמון במסעות, והוא טמון בפיוט אנא בכח.

בספר נר ישראל, למגיד מקו'ניץ, הוא מביא בשם הספר עטרת חיים – וכתבו המקובלים בשם הרמב"ן, שכל כך מסוגלת קריאת פרשה זו, של מ"ב המסעות, שאם קורא אותם אדם, אות באות, תיבה בתיבה, בזמן המגפה בר מינן, יום ביומו, מובטח לו שהוא ניצול ולא ימות במגפה.

עד כאן המקבץ שיש מסביב למ"ב. כיון שהשנה, אנחנו קוראים פשרת מסעי בנפרד, אז כל אחד ישאל את הרב שלו, מה נוהגים לעשות, אם הכהן קורא את כל החמישים פסוקים. בכל אופן הבאנו את ההלכה, בשם הגן אברהם. מקור הדברים הוא בספר צרור המור, של ר' אברהם סבע, (ברוך שאמר)

ויכתב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה' ואלה מסעיהם למוצאיהם (לג, ב)

בספרים הקדושים מובא שכל אדם יש לו את המסעות שלו, במשך ימי חייו. ועליו לדעת שמוצאיהם למסעיהם – הכל על פי ה'. בחשבון מדויק לפרטי פרטים. כל צער וצער הכל במדויק מאת ה'.

סיפור הממחיש זאת, מובא בספר "האמנתי ואדברתי", גם לכבוד הלילת רש"י הקדוש החל בימים אלו:

תלמיד ישיבה שהשתתף באותה נסיעה מספר ומשחזר את המעשה לפרטיו שהתרחש בחודש אלול תשכ"ג: היה לנו זמן קיץ מוצלח, ישבנו והגינו על תלמודינו כהלכה, לשביעות רצונם של ראשי הישיבה, כפרס הוקרה, הוחלט לתת לנו יומיים של נסיעה למקומות הקדושים בגליל, ולהתפלל על קברו של רשב"י ורבי אלעזר בנו במירון.

נסענו כולנו, לעלה מחמישים בחורים תלמידי ישיבת "שבט סופר" פרשבורג, עם צוות ההוראה במשאית הטיולים של חברת ההסעות "בראשית". נהג המשאית לחץ על דושת הגז – ולא הרפה – באחד העיקולים החדים במורדות הכביש המוביל ממירון לטבריה, ולא התאים את המהירות לתנאי הדרך הקשים.

ואז, ברגע הבלהות, סטה מנתיבו, התהפך אל הוואדי בשולי הכביש, ולאחר כמה גלגולים, שבמהלכם התעופפו כולם החוצה, נחתה המשאית על צדה. התחלנו לאמוד נזקים. תחילה השתרר דממה מקפיאת דם, אחריה פרצו הזעקות הנוראות וקולות השבר של הפצועים הרבים. לאט לאט התברר גודל האסון המחריד כאשר נודע שישנם ארבעה קרבנות בנפש. ארבעה הרוגים באותו יום נורא. הנהג עצמו, חיים בראשי, שנפל החוצה מן הקבינה ונמחץ מתחת למשאית הכבדה, ואתו שלשה בחורים מבני הישיבה – נהרגו בתאונה הקטלנית. הבחור יצחק נוישטט ז"ל, הבחור אברהם בנימין פרידמן ז"ל והבחור מרדכי פולק ז"ל.

הבחור מרדכי פולק ז"ל היה ידוע כאחד הבחורים המצוינים בישיבה, מתמיד עצום, ירא שמים בתכלית. בהתנהגותו נראה כי גמר אומר לתמוך בכל שלשת העמודים שעליהם העולם עומד – הוא הצטיין בתורה, היה גדול בעבודת התפילה ומופלג בגמילות חסדים. במקביל, שקד על דברי הכתוב "והצנע לכת עם אלוקיך" ואת כל מעשיו הצניע מאוד, את כל הליכותיו. רק מתי מעט ידעו על מנהגו לכתוב בכל יום בפנקס קטן את כל מעשיו ונפילותיו של אותו יום. בלילה, טרם עלותו על יצועו היה קורא בפנקס, בודק ומבקר בשבע עיניים את כל מעשיו, לראות אם חס וחלילה לא חטא, אם אין צורך לתקן דבר מה במעשיו. ממש סמל של עובד ה'. מותו הטראגי השרה אבל כבד על כל מכריו.

מאוחר יותר נודע כי אביו של ההרוג, הרב שלום פולק, שהיה אדם חשוב ושימש באותם ימים כמלמד בת"ת 'חוג חתם-סופר' בפתח תקוה, קיבל 'אות משמים' על האסון. באותה שעה לימד את תלמידיו בכיתתו, לפתע קפאו מחוגי שעונו ועצרו מלכת. היה זה בדיוק ברגע התאונה.

ידיד טוב היה לו למרדכי פולק, זאב הלוי שמו. מסיבות שונות לא הצטרף לנסיעה ונותר בישיבה. הידיעה האיזומה השיגה אותו בבית המדרש. הוא חש שלבו נשבר בקרבו, שלשה מחבריו הטובים לא שבו חיים, ממסע שכל כולו לא נועד אלא לשם השתטחות על קברי צדיקים, התעלות והתכוננות לקראת יום הדין. במיוחד היה כאבו גדול על ידידו הקרוב מרדכי פולק. עם זאת, ידע בידיעה ברורה כי צדיק ה' בכל דרכיו, א-ל אמונה ואין עוול וכל דרכיו משפט. ומכל מקום, היתה שאלה גדולה מנסרת בחלל ראשו על שום מה נגזרה גזירה קשה על שלשה בחורי חמד שהיו עמלים ויגיעים בתורה?

לאחר כמה שבועות, באחת הלילות, חלם זאב חלום מסמר שיער:

ידידו הטוב מרדכי פולק נגלה איליו. פניו מפיקות אור יקרות ואומר לו: "זאב, ראיתי את צערך הגדול, ובאתי לעודד אותך". מרדכי היה נראה מאושר מאוד "אל תצטער על המאורע אשר קרה לנו. רק למראה עיניכם הוא אסון, רק בעולם הזה, השטחי, אבל אצלנו הכל נראה אחרת לגמרי. אני מאושר מאוד. דע לך כי מיד בעלותי השמימה הכניסו אותי לגן עדן ופתחו בפני את שערי היכלו של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי שצירפני מיד למתיבתא שלוף יען זכינו להקריב חיינו לטובת עם ישראל בנסיעה שכל כולה נועדה לתפילה על ציונו הקדוש".

מרדכי המשיך וגיילה: "זוכר אתה את מנהגי הקבוע ללמוד בכל ערב שבת קודש את פרשת השבוע שנים מקרא ואחד תרגום עם פירוש רש"י? היודע אתה מה שכרי? ובכן, זוכה אני ללמוד בחברותא עם רש"י הקדוש, ואני מסתופף בצילו! האם לא טוב לי? מה לך לבכות על גורלי?"

שערותיו של זאב סמרו למשמע הדברים אך הוא לא אבד עשתונותו. הוא פנה אל מרדכי ואמר: "שתי שאלות יש לי לשאול אותך. האחת, איך נכנסת לגן-עדן מבלי לעמוד קודם במשפט בפני בית דין של מעלה? השנית, מה טעם נקנסה מיתה עליך ועל חבריך מיתה משונה ואכזרית בקיצור ימים ושנים?"

מרדכי ענה: "לפני שנה, בראש השנה של (סוף) תשכ"ב, נגזרה גזירה על כל הישוב היהודי בארץ ישראל, גזירה קשה ומרה, אסון כבד עמד לרדת על יושבי הארץ, בגלל העוונות שהטו את הכף. אך בעל הרחמים ריחם על עמו, שארית נחלתו, והחליט לכפר על הכלל בקרבן ציבור של ארבע נשמות זכות וטהורות ובתוכם שלשה תלמידי ישיבה קדושה מעיר הקודש ירושלים. אנחנו, ארבעת ההרוגים, היינו הקרבן של כולכם. מעתה תבין גם איך למרות נפילתה הנוראה של המשאית לא נהרגו יותר אנשים. עד שקצין המשטרה שהגיע לבחון את זירת האירוע שאל בפליאה: 'מי הציל אתכם? רק ארבעה הרוגים מהתרוסקות כזאת?' אמנם כן, הגזיר היתה רק על ארבעה ולא יותר!

(האמנתי ואדברתי)

ואם ככה, נוכל להבין עכשיו, למה קוראים את פרשת מסעי, עם הפטירה של אהרון, דוקא בשבת מברכין, חודש אב:

הקב"ה יכל לכתוב את הכל, בפרשת חקת - מתי הוא מת, ואיך הוא מת... **אומר השפת אמת** - אתה יודע למה זה נכתב כאן בפרשה? אני אגיד לך - כי משנכנס אב, ממעטין בשמחה. אהרון הכהן, היה הכהן הגדול הראשון שכינה במשכן. אהרון הכהן, סיבבה ההשגחה העליונה, שימות בראש חודש אב, אתה יודע למה?

כי משנכנס אב, ממעטין בשמחה. כולנו מתאבלים על ההתחלה של החורבן.

אמר השפת אמת - כתוב בספר חסידים, מעשה באדם אחד, שלכל לווייה, היה הולך עם נעלי בית. לא יכל להיות שאדם נפטר, ואני אלך עם חליפה. כל לווייה, היה מוריד את הנעלים ונועל נעלי-בית. הקב"ה שילם לו. הוא נפטר בתשעה באב. כל המלווים, הלכו עם נעלי בית. להראות כמה הקב"ה, מייקר אותנו.

אמר השפת אמת - אתה יודע מתי הקב"ה סילק את אהרון? בראש חודש אב. שמשנכנס אב, ממעטין בשמחה, כדי שלא יהיה יהודי אחד, שלא יזכור את אהרון הכהן! באותו יום שמתחילים את האבלות, תזכור! זה היום של אהרון הכהן.

שבת מברכין, ראש חודש אב, היום שבו הסתלק אהרון הכהן, אוהב שלום ורודף שלום.

חז"ל אומרים - ש- 80,000 ילדים, קראו להם אהרון, על שם אהרון הכהן. כל ילד זה זוג לפחות = 160 אלף הורים, שחזרו לחיות ביחד, בזכותו של אהרון הכהן!

80,000 ילדים, קוראים להם אהרון הכהן. איך ??? אוהב שלום ורודף שלום, זה אהרון הכהן!

רבתי, בא הקב"ה ואומר - אף פעם לא קורה דבר, שאהרון הכהן מסתלק לבית עולמו, ותמיד בשבת, ראש חודש אב, קוראים בתורה, פרשת מטות-מסעי, ובשנה מעוברת, פרשת מסעי, ללמדך, שלא תשכח, שזה יום הפטירה של אהרון הכהן.

כותב הכלי יקר, שהיסוד הגדול של חורבן בית המקדש, כך כתוב בספר סוכת דוד, בגלל שעם ישראל היה בשנאת חינוך.

מיהו הסמל, שתיקן את שנאת החינוך?

אהרון הכהן! שהיה אוהב שלום ורודף שלום!

ראיתי בספר פרדס יוסף, הוא מביא, שבחוברת של אדמור"י בית לאלוב כתוב - שתמיד, ביום שיוצא יום הפטירה של אהרון הכהן, יצא האושפיזין שלו.

אז אם הפטירה שלו יצא, ראש חודש אב, ביום שני, תדפדפו אחורה לחג הסוכות, זה האושפיזין החמישי - אהרון הכהן ביום שני.

משה רבינו אמר - ריבונו של עולם, כך זכה אהרון, ומה איתי??

אמר לו הקב"ה - קיבלת גם אתה.

תמיד שיצא ז' באדר, באותו יום, יצא בחג הסוכות האושפיזין הרביעי.

ללמדך, כיצד הקב"ה שומר על הצדיקים שלנו.

שנפטר בן-אדם, כתוב בחז"ל, שכל אחד יכל לזכות בכוחות שלו. כל אחד שנפטר, משאיר את מה שהוא זכה להשיג כאן בעולם הזה.

(ברוך שאמר)

והערים אשר תתנו שש ערי מקלט תהינה לכם את שלש הערים תתנו מעבר לירדן ואת שלש הערים תתנו בארץ כנען ערי מקלט תהינה (לה, ו)

"בן עזאי אומר" הו' רץ למצוה קלה ובורח מן העבירה שמצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה, ששכר מצוה מצוה ושכר עבירה עבירה". (אבות פרק ד')

מצוה קלה!! מה שייך לאדם מצוה קלה ומצוה חמורה!! קל וחומר מצאנו בגמרא ביחס למצוות עצמם - יש מצוות חמורות שנענשים עליהן בכריתות ומיתות בית דין וישנן מצוות קלות ככבוד אב (עיין בגמ') אך לגבי בן אדם מה שייך לאמר לו רוצ גם למצוה קלה, וודאי שרוץ, מצוה! כדאי לרוץ לעשיית מצוה, מה איכפת לי איזו מצוה!!

הרמב"ם נותן הסבר לענין, והוא עצמו מתפעל מהחידוש כלשונו בפתיחה לפירוש למשנה זו "וכבר העירו חכמים עליהם השלום על חידוש נפלא בתורה שיש בו זירוז על מעשה המצוות".

מרדכי ענה: "לפני שנה, בראש השנה של (סוף) תשכ"ב, נגזרה גזירה על כל הישוב היהודי בארץ ישראל, גזירה קשה ומרה, אסון כבד עמד לרדת על יושבי הארץ, בגלל העוונות שהטו את הכף. אך בעל הרחמים ריחם על עמו, שארית נחלתו, והחליט לכפר על הכלל בקרבן ציבור של ארבע נשמות זכות וטהורות ובתוכם שלשה תלמידי ישיבה קדושה מעיר הקודש ירושלים. אנחנו, ארבעת ההרוגים, היינו הקרבן של כולכם. מעתה תבין גם איך למרות נפילתה הנוראה של המשאית לא נהרגו יותר אנשים. עד שקצין המשטרה שהגיע לבחון את זירת האירוע שאל בפליאה: 'מי הציל אתכם? רק ארבעה הרוגים מהתרוסקות כזאת?' אמנם כן, הגזיר היתה רק על ארבעה ולא יותר!

ולא זו אף זו, אפילו הפצועים שנפצעו בתאונה הקשה הזו, כל פצוע וחשובו המדויק. כל סריטה, כל שן שבורה וחתך עמוק - הכל בחשבון. קל וחומר הפצועים קשה ובינוני. לכל אחד סיבה מדויקת ומפורטת מדוע ולמה. הכל היה מכוון בחשבון אלוקי מדוקדק עד מיצוי הדין.

מעכשיו תבין מדוע לא עמדנו למשפט. קרבן עולה - כשמו כן הוא. קרבנות עולה עולים לרצון הישר לגן-עדן ואינם צריכים לעמוד בפני בית דין של מעלה.

פתאום נעלמה דמותו של מרדכי.

זאב הקיץ בבהלה. נפשו היתה כאניה מיטלטלת מהחלום הנורא. הוא התהלך כסהרורי במשך מספר ימים, דמותו המאירה של מרדכי לא משה מנגד עיניו, אך עדיין הרגיש ספק בנפשו האם זהו חלום אמיתי, או שמא בעל החלומות הביא לו חלום זה ממחשבות ליבו. הספק נורא הציק לו וטרד את מנוחתו מאוד. הוא החליט לעשות מעשה. לבקש שיתגלה אליו מרדכי שוב ויתן לו סימן אם אכן החלום אמיתי. זאב הבין שבשביל שימולא בקשתו צריך להיות בעל מדרגה, להתקדש ולהיזכר כראוי.

זאב החל לנהוג בגינוני קדושה וטהרה מופלגים. טבל במקוה, הרבה בצומות התפלל בבכיות מרובות והתחנן כי ה' יאיר אליו פניו וישלח לו ברוב חסדיו את חבירו מרדכי לגלות לו למפרע על חלומו האם הוא חלום אמת או דמיון פורח.

חבירו מרדכי, לא הופיע. לא בלילה הראשון ולא בלילות הבאים. לאחר תקופה ארוכה כמעט נואש, אך כבר סיגל בנפשו הליכות וגינונים של קדושה וטהרה והמשיך להתמיד בהתנהגות מרוממת ועלה ונתעלה עוד ועוד.

אחרי שמונה עשרה חודשים, מרדכי הופיע. מרדכי אמר לו כך: "משמים השגיוח עליך בעיניא פקיא, ועקבו אחר התנהגותך. אחרי כל הנהגה של קדושה וטהרה, וכעת ראוי הנך לשמוע תשובה על שאלותיך, ולפיכך נשלחתי אליך שוב. הסתפקת אם החלום הוא אמיתי או שזהו פרי דמיון. תדע בוודאות כשמש שהחלום הוא אמיתי. וזה לך האות, שני סימנים אתן לך להוציא כל ספק מלבך: סימן ראשון, בעוד שבעה שבועות מהיום תתארוס עם בת זוגך בשעה טובה ומוצלחת. שם כלתך המיועדת - דבורה בת שמעון. סימן שני - שלשה שבועות לאחר האירוסים יופי פתאום דוד ארוסתך, שנעלמו עקבותיו באירופה בשנות השואה, ונחשב למת".

הבוקר אור. זאב התעורר וזכר היטיב את החלום הנפלא. זאב רשם את כל הסימנים והחליט לעקוב לראות האם אכן יתממשו הסימנים.

לאחר כמה ימים החלו מדברים נכבדות על נערה בת טובים שעלתה זה מקרוב מארגנטינה, שמה הוא: דבורה בת שמעון.

השידוך התנהל בעצלתיים. בדיוק שבעה שבועות לאחר ליל החלום נחגגו האירוסין של זאב לדבורה בת שמעון מארגנטינה!

זאב לא שכח את הסימן השני. בתום סעודת האירוסין ניגש לאבי הכלה ושאל אותו: "האם היה לך אח שנעלם בתקופת השואה?" "בוודאי! מהיכן את היודע?" שאל אבי הכלה בהפתעה, "אחי היקר נשלח ל'מחנה עבודה' ונעלם. אין לנו עדות מה קרה איתו. כנראה מת יחד עם ששת מליון הקדושים".

זאב נענה כממתיק סוד: "הוא חי, ועוד מעט יתגלה!"

אבי הכלה הביט בו במבט מוזר. חתן מגלה עתידות לקח לו או שמא בעל דמיונות, רק שלא מעורער בנפשו... שלשה שבועות אחרי כן, מיום אל יום, הגיע מברק בהול לישיבה. החותן המיועד שלח לחתנו: "צדקת, צדקת! אחי הגיע פתאום ארצה, הוא נותר בחיים וברח לרוסיה, שם נשלח למחנות עבודה. באורח פלא שוחרר זה עתה ועלה מיד ארצה ומיד חיפש ומצא אותנו".

זאב ידע כעת בידיעה ברורה מאין כמותה כי דרישת השלום שקיבל ממרומים היתה אמיתית. ארבעת ההרוגים היו קרבנות ציבור - עולה תמימה. ומי שלומד בכל שבוע שניים מקרא ואחד תרגום עם פירוש רש"י בא על שכרו.

משה רבינו יחד שלוש ערים בעבר הירדן לערי מקלט "אז יבדיל משה שלוש ערים בעבר הירדן". משה רבנו ע"ה ידע כי אותן ערים לא מועילות לקליטת הרוצח, אלא רק לאחר שיבדילו במקביל שלוש ערים בארץ ישראל, (כיון שנאמר בתורה "שש ערי מקלט תהינה" ורק כאשר כל השש מיוחדות הן קולטות את הנרצח כמבואר בגמרא) ומשה רבינו הרי לא התעתד להיכנס לארץ ישראל, ליחד שם את שלושת הערים הנוספות, אם כן, למה הבדיל משה את הערים, מדוע? מסביר הרמב"ם: "מפני שאמר, הואיל ובאה מצוה לידי אקיימנה" וממשיך: "ואם משה רבינו ע"ה שהשיג הכל בשכלו והיה שלם שבשלמים, נכסף להוסיף חצי מצות עשה, על כל מעלתו ושלמותו, אין צריך לומר שיעשו כן מי שנצטרעה נפשו והחזק צרעתה". כלומר, אם אדון הנביאים השתוקק כל כך לעוד חצי מצוה - שלושה ערי מקלט - מי שנפשו מצורעת במחלות הנפש - חטאים ופשעים, ודאי שעליו לרוץ אף לחצי מצוה נוספת.

חצי מצוה!

זה הפשט הו' רץ למצוה קלה - לחצי מצוה!

ממשה רבינו למדנו עד כמה צריך לכסוף למצוה, מפרשה זו של ערי מקלט.

משל לתינוק

מסיימת המשנה הנ"ל "הו' רץ למצוה קלה וכו' - שמצוה גוררת מצוה ששכר מצוה מצוה" מה הכונה שכר מצוה מצוה? גם בנושא זה ישנם דברי הרמב"ם (במסכת סנהדרין) הוא נוקט משל, למה הדבר דומה:

לתינוק, ילד קטן, אומרים לו האב או המורה - אם תלמד טוב, אני מבטיח לך צעצועים אוטו קטן, בובה וכדומה. והנה הוא מתחזק ולומד. מדוע? כדי לקבל את הצעצוע, אינו מבין כי כדאי ללמוד לשם לימוד - ללמוד כדי להשכיל ולהבין תורה. הילד מתבגר מעט "אם תלמד יקנו לך נעלים יפות" מבטיחים לו. כאשר מתבגר עוד יותר מבטיחים לו בגד נאה, חליפה חדשה וכו', עד שהוא מגיע לבגרותו ויכול כבר להבין כי כדאי לו לדבוק בלימוד, לרכוש שקידה בשביל עשירות ידיעת התורה - בשביל הלימוד עצמו!

כך. התורה מבטיחה כל מיני הטבות ליגיעים בתורה "ונתתי גשמיכם בעיתם ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו". רבותי, וכי זה שכר על מצוה?! הלא גשם ופירות הם כצעצוע, כבובה קטנה לגבי השכר האמיתי על לימוד התורה, וכאין לגבי איכות האישיות של אדם אשר משתלם בידיעות התורה לשמה.

לכן מסביר הרמב"ם כי ההבטחות הנ"ל המוזכרות בתורה, אינן שכר טוב, הן באות לאותם המתנהגים כראוי, כדי שיהיה להם סיוע נוסף ואמצעי נח ללמוד תורה בשקט ושלוה כדי שתהיה להם יכולת להוסיף עוד בקיום התורה ולימודה.

ומה השכר עצמו? "שכר מצוה - מצוה".

מצוה היא שלימות.

למשל. הקב"ה מצוה שתיקח תפילין ותניחם על היד והראש, מה יוצא מזה? אתה נהיה שלם בעוד חלק, אתה נעשה חפצא של מצוה, ומשתלם. (שלם גם מלשון שלום - שלום עם נפשו), שלם במידותיו והזדווגות בדביקות בה'. יותר מצוה - עוד שלימות, וכאשר אתה מקיים מצוה היא גוררת עוד מצוה - עד כי אתה משתלם ומושלם בכל.

בעולם הבא מי שיותר שלם יותר נהנה. "צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה". למעשה, אין שם הנאות גשמיות, ולנו, אין מושג בהנאות רוחניות, כמו לדג למשל, אין לו מושג כיצד אפשר בכלל לנשום מחוץ למים, ומאיך גיטא, אנשי היבשה לא מסוגלים להכניס את הראש למים ולנשום, כך לבעלי הגוף הגשמי קשה להבין את החיים ללא הגוף, אך מה שברור כי בעולם הבא קימת האפשרות המרבית לעונג הגדול ביותר - תענוג בלי טבע. ללא מגבלות הגוף.

(הרמב"ם אומר בסוף מסכת עוקצין על המשנה ש"עתידי הקב"ה להנחיל לכל צדיק שלוש מאות ועשר עולמות", הרי אין לנו הבנה בהנאות הנפש, א"כ מה בכל זאת ההבנה שלנו, כיצד נסביר לעצמנו מה הוא השכר בשלוש מאות ועשר עולמות? מבאר הרמב"ם, אלו דבריו: "כאילו תקבוצין את כל מעדני עולם לסוגיהם ולמיניהם, ואח"כ תכפול אותם בשלוש מאות ועשר פעמים", זו דוגמא של שכר מינימום שיקבל כל צדיק בעולם הבא. ועוד כפלי כפליים מה שלא התגלה בתורה ובנביאים "עין לא ראתה אלוקים וזולתן יעשה למחכה לו").

"מגיע לקצת עולם הנשמות, בחייו"

האמת כי שייך קצת לטעום בעולם הזה, לצאת מעט מהטבע וליהנות הפלא ופלא. הסוד הזה מרומו בגמרא בברכות דף י"ז כתוב בגמרא כי בעולם הבא אין בו אכילה, שתיה, סיכה, מקח וממכר וכו' רק צדיקים נהנים מזיו השכינה ובסמוך שם מציינת הגמרא כל מיני איחולים אשר

תלמידי הישיבה היו מפטירים זה לזה כאשר נפרדו לשוב לבתיהם: "כי הו' מפטירי רבנן מבי ר' אמי ואמרי לה מבי רבי חנינא אמרי ליה הכי עולמך תראה בחייך ואחריתך לחיי העולם הבא, ותקוהך לדור דורים. לכן יהגה תבונה, פיך ידבר חכמות ולשונך ירחיש רננות, עפעפיך יישירו נגדך, עיניך יאירו במאור תורה ופניך יזהירו כזוהר הרקיע שפתותיך יביעו דעת וכליותיך תעלוזנה מישרים ופעמיך ירוצו לשמוע דברי עתיק יומין".

"עולמך תראה בחייך" מפרש השיטה מקובצת: "כאשר יגיע האדם לתכלית החכמה, דומה לעולם הנשמות שהן שכל נבדל ומגיע לקצת עולם הנשמות בחייו... גיוואלדיג. הגדולים, צדיקי ישראל, אלו הם בני אדם אשר כאן בעולם הזה הם בבחינת העולם הבא, ואגב, לכן באמת רואים סביבם דברים גבוהים, שיש קוראים להם 'מופתים' או רוח הקודש וכדומה. כיצד באמת מתרחשים הדברים? כיון שהם חיים למעלה מהטבע, ומי שחי עם גופו ועצמו למעלה מהטבע, יכול לפעול דברים מחוץ לגבולות הטבע.

לבוא שלם עם המצוה לעולם הבא

כיון שלמדנו כי כל מצוה היא קנין בנפש, כבר אמרתי לכם כי מעשה אמיתי, לא משל ונמשל, אני אוהב לספר בכל הפרטים - עם כל הפיטשיווקעס. ואספר:

רבי יחיאל ורקר ז"ל היה מיקירי ירושלים, איש בעל הרגשה מעולה ותפיסה נפלאה (הוא בעל "דפוס ורקר" הידוע בירושלים בימים ההם. כדי לקבל מושג לגבי האיש הדגול הזה, עובדה אחת מני רבות: פעם גמר אומר והחליט: כי שנה מליאה לא יכנס כלל לבית הדפוס שלו, וכך אמנם עשה. וכל כך למה? אחרי כ"ה שנים שהיה בדפוס, אמר לעצמו: שנה זו, שנת הכ"ו, אהיה כל השנה בן ישיבה, ואכן עזב את הדפוס והלך ללמוד שנה מליאה).

פעם אחת בעת זקנותו של רבי יחיאל ורקר ז"ל, חלה ושכב במיטתו. באתי לבקרו. כמסיח לפי תומו סיפר לי את הסיפור דלהלן:

היה זה בימים המרים והקשים במלחמת העולם הראשונה. התורכים שלטו בירושלים. מוראות המלחמה ניכרו בכל פינה. מחסור, רעב, מחלות ומגיפות, ומעל לכל זה - המצב הנורא שבו גויסו אנשים לצבא בלא אבחנה, (כאשר פירוש הגיוס הזה היה מוות בטוח). במקרים רבים התורכים גייסו את החיילים לאיסטנבול, שם הוטבעו ע"י האנגלים בים. כך נכרתו חייהם של בחורים צעירים, ואלה מהם שכבר היו נשואים - השאירו אחריהם נשים עגונות שלא ניתן היה להתירן. המצב היה טראגי ביותר.

בנסיבות אלה, מובן מאליו, כי כל מי שהיה יכול היה מתחבא, גויים ויהודים כאחד, הכל כדי שלא יגויסו. התורכים ראו כי הם הולכים ומפסידים במלחמה, צעירים לא התגייסו וכוח האדם שלהם נעשה גרוע מיום ליום. לכן עמדו ופרסמו גזירה, כי כל צעיר החייב גיוס שייטפס כשהוא מסתתר - יישלח מיד לחזית. ומי שהחביא אותו - יתלו אותו בכיכר ליד שער יפו, למען ישמעו וייראו.

לאחר שהתורכים אכן ביצעו את איומם - ותלו שני אנשים יהודים ליד שער יפו, נפל פחד גדול על כל אלה שהתחבאו.

היה בחור אחד בירושלים, בשם ברינקר, ובריקר זה גם הוא התחבא, ומסיבה כלשהי נתגלה, נתפס והושם במעצר ב"קישלה" (הלא הוא בית האסורים בעיר העתיקה).

ידוע היה בירושלים, כי התורכים מקבלים שוחד, ואפילו במטבע קטן ניתן היה לשחד כל פקיד בממשלה. בני המשפחה פעלו עפ"י כלל זה ובערב שבת אחה"צ, ניגשו אנשים ממשפחתו אל החייל שעמד על משמרתו ב"קישלה", אחד העסקנים דחף לתוך ידו של השומר מטבע חשוב של חצי דינר, שנקרא אז "שישליק", ואמר לו כי אם יאפשר לברינקר לצאת מהמאסר לשבת, הוא מבטיח לו בהן צדק כי במוצאי שבת יביא אותו בחזרה. השומר, שהמטבע נצנץ בעיניו, נעתר ואכן שיחרר אותו, באזהרה חמורה, כי לא ישכח להחזירו במוצאי שבת.

כמוכבן, בני המשפחה החליטו כי יש לעשות כל מה שאפשר כדי להציל אותו, אך לא ידעו כיצד לעשות זאת. הם החביאו אותו במחבוא נסתר במיוחד, וביתניים שמעו כי הרבה מצליחים להתחבא בפרדסי פתח תקוה, שם לא היתה השגחה קפדנית של התורכים כמו בירושלים (גם היה איזה שהוא הסכם עם מושל האזור כי בפתח תקוה פנימה לא יחפשו רק מי שייצא מאיזור העיר יתפס). אבל הבעיה היתה, כיצד מגיעים עד פתח תקוה, כי הרי לאורך כל הדרך של היציאה מירושלים ועד מורדות שכונת מוצא, סמוך לירושלים, מצויים חיילים תורכיים לרוב, ומאד קשה לחמוק מהם ומעיניהם הבולשות.

מכאן שיש לסנהדרין לצדד להציל את הנאשם ולהשתדל לזכותו (פסחים יב, א). ולהימנע בכל מקרה של ספק. עד שסנהדרין ההורגת אחת לשבעים שנה נקראת חובלנית, ורבי טרפון ורבי עקיבא אמרו שאילו היו בסנהדרין לא היה אדן נהרג מעולם, מחמת הספק. (מכות ז, א)

והתורה, לשון הוראה (זוהר ח"ג נג, ב). לכאורה, מה לנו ולזה, הלא איננו חברי סנהדרין. אבל כבר השריש רבי ישראל מסלאנט זצ"ל שכל אדם הוא למעשה דין על עצמו, בכל אורחותיו. פוסק לעצמו דיני שבת החמורים, באיסורי סקילה, ובלשון הרע השקולה כנגד שלוש העברות החמורות שבתורה (ערכין טז, א). ובכלל, אם "גדול המחטיאו יותר מן ההורגו" (במדבר רבה כא, ד), משום שמאבדו משני עולמות, הרי שעובר עבירה הוא כמתאבד. כמה יש לאדם להיות ירא חטא, ולהמנות על אותם "שהיו פורשים משבעים שערי המותר מיראתם שער אחד משערי האיסור" (חובות הלבבות שער התשובה פרק א').

כיוצא בכך פירש ב"תפארת ישראל" (סוף קידושין) מאמרם: "טוב שברופאים לגיהנם". ותמוה. שמואל היה רופא, הרמב"ם והרמב"ן, ועד לרבי חיים דוד מפטיריקוב ולרבי שמואל העליר מצפת, זצ"ל. איך יובן. וכתב "שאינן מאמר זה גנאי לרופא, אלא שבח לרופא המומחה. שהטוב שברופאים, אין כוונתו לכשר שבהם, רק למי שחושב את עצמו שהוא המומחה היותר גדול שברופאים, הוא המעותד לגיהנם. שבגאוותו זאת סומך על ידיעתו ואינו מתייעץ עם חבריו, גם אינו חושש לעיין היטיב בספרי הרפואות לפני שיתן לחולה סממני הרפואות לוודא שלא יזיקהו, ואינו זהיר דיני נפשות".

ואנו, לפני שאנו פוסקים לעצמנו היתר באיזה הלכה, האם נועצים אנו במורה הוראה ומעיינים בספרי הפוסקים. והלא כבר אמרו ("שבות יעקב" ח"ב. "פרי מגדים", משבצות זהב סדר ג') שהמורה הוראה מבלי שהסתכל בספר, דינו "כמורה הוראה בפני רבו"!

ואספר – פעם הייתי בשמחה באולמי וגשל. היו שם שולחנות עגולים, עם מקום פנוי לרוב. כנראה שכולם אהבים לשבת ליד שולחן צר וארוך, לאורך הקיר. רוצים לזכות בקנין תורה של "דיבוק חכמים" (תנא דבי אליהו זוטא יז). לא היה מקום לדחוף שם סיכה. ישבתי ממול, ברוחה, לקיים מצוות "והיו עיניך רואות את מורייך" (ישעיהו לו, כ).

הגיע רופא חרדי. לא התיישב במקום פנוי. עמד ממול, והסתכל. בעל השמחה יצא מגדרו: "רבי פלוני, רבי פלוני, יבא נא". העיף מבט, ניגש לראש כולל נכבד: "וואיל נא, במחילה". הקים אותו והושב את הרופא, שקיבל את הכבוד בטבעיות. ראש ישיבה לימינו, אב בית דין משמאלו, והוא במרכז, מי אם לא.

הרתיח אותי, איזו עזות. בהרגשה כזו, האם יועץ במישהו? הלא הוא ואפסו עוד.

בעל השמחה ביקש שאומר מספר מילים. לחשתי לו: "אתה מכבד כל כך את הרופא, כנראה מפני שאין לך מספיק כסף לשלם לו. אז תרשה לי לשלם לו."

פתחתי ואמרתי: "רבותי, שמואל היה רופא. רופאו האישי של רבינו הקדוש (בבא מציעא פה, ב). והיה ראש ישיבה בנהרדעה (שבת קטז, ב) וכל רז לא נעלם ממנו (חולין נט, א) וקראוהו "אריה" (מנחות לח, ב) על גדלותו בתורה, ו"מלך" בה (בבא קמא צו, ב). ועם כל זאת לא נקרא בשם "רבי", אלא בשם "שמואל" סתם, והרופא דנן, קוראים אותו רבי פלוני! אתמהה!"

ראיתי שהשאלה מצאה חן בעיני כולם, וביחוד בעיני רבי פלוני. אכן, זכה למה שלא זכה שמואל בקוראי שמו!

"אבל זו משנה מפורשת במסכת בבא מציעא (פ"ב מ"א): אבידת אביו ואבידת רבו, של רבו קודמת. מפני שאביו הביאו לחיי העולם הזה, ורבו מביאו לחיי העולם הבא –

מעתה, רבותי, הכל מובן! שמואל היה רופא מומחה, והחולים שעברו כמעט לעולם שכולו טוב החלימו תחת ידו והחזירם לחיי העולם הזה, לכן לא נקרא רבי. אבל יש רופאים שמביאים את המטופלים לחיי העולם הבא, בדין יש לקרותם בשם רבי..."

איי, באותו הרגע הוא היה מוכן לתת את כסאו לאותו ראש כולל... ומי שצוחק, מכה "על חטא" על לב הזולת!

האין אנו עצמינו חותכים דיני נפשות בקלות ראש, נפשתינו שלנו. נכנסים לספקות בעיני הלכה, פוסעים בזיחות בשדות מוקשים!

(והגדת)

"והקרייתם לכם ערים ערי מקלט... ונס שמה רוצח מכה נפש בשגגה... וימת בה עד מות הכהן הגדול..." (לה, יא, כה)

ברינקר הצעיר פחד ללכת לבד. הוא גם היה חלוש ותשוש, מורעב וחסר כוחות, כי היה מוותר זמן רב, עד שהיה כבר מיואש לגמרי, הוא התבטא ואמר לבני משפחתו: מה יש לי כבר להפסיד? וכי אלה הם חיים? אלך ואמסור את עצמי, וחסל. אך המשפחה כמובן לא הסכימה לקבל את הדין.

בצר להם, הלכה אחותו של ברינקר לר' יחיאל ורקר שהיה לו פטור מהגיוס, וביקשה ממנו כי יגמול חסד עם אחיה, היינו, יתלווה ויציא אתו עד מוצא, ומשם הוא כבר יגיע איכשהו לפתח תקוה. שמע ר' יחיאל ואמר לה: "אני מסכים. בשעה שלוש לפנות בוקר תדפקי בדלת ביתי ואני אלך אתו, וה' יעזור".

ואמנם, בשעה היעודה דפקה אחותו בדלת, ר' יחיאל התלבש מיד, לשאלת אשתו, "מה זה בשעה שלוש בבוקר?" ענה תשובה מתחמקת. כך חמק מן הבית, לקח עימו את הבחור ויצא אתו לדרך.

סיפר לי ר' יחיאל ורקר, השתלשלות הדברים מאותו רגע:

קצין תורכי רוצח

כיון שלא היה שייך ללכת בדרך הרגילה מבלי שיתפסו אותנו, בחרתי במסלול דרך שכונת גבעת שאול. לצורך זה היה עלינו לעבור דרך שלושה הרים, שלוש פעמים לעלות ולרדת, על מנת להגיע למוצא. כך הלכנו, עברנו את ההר הראשון, הגענו להר השני ואף אותו עברנו, אבל כאשר הגענו למרומי ההר השלישי, הבוקר כבר התחיל להאיר, ואנו רואים לפתע לנגד עינינו כי בתחתית ההר רוכב קצין תורכי על סוס ומאחוריו שיירה שלימה של משתמטים שנתפסו, כשהם קשורים בשלשלאות ברזל זה לזה.

התחלנו לרעוד. הגענו מהר למסקנה: הקצין בודאי כבר ראה אותנו, ואם אכן כך - בודאי יתפוס אותנו. המצב מסובך. ברינקר רצה לברוח, אך מיד אמרתי לו: "מה תברח? הרי יש לו סוס והוא יכול לדלוק אחריו ולתפוס אותך! הוא אפילו לא יפחד להשאיר את כל העצורים שלו בכדי לרדוף אחריו כי הרי הם קשורים זה לזה, מה כבר תועיל בבריחתך?..."

"אז מה אעשה?" שאל ברינקר בנימת יאוש:

עניתי לו: מה פירוש מה נעשה? נבטח בהקב"ה, נאמר וידוי ונצעד, שנינו נמצאים בסכנה. אלא מאי? נאמר וידוי ולא נסתכל מולם, פשוט נתעלם מהם ונתפלל לה'. נקוה שיעזור". כך עשינו.

המשכנו בהליכתנו בכיוון מורד ההר. הקצין, כמובן, ראה אותנו, ירד מן הסוס, נעמד והמתין לנו. הוא אף השאיר רווח, מקום מסויים למעבר עברנו, כי אם יתברר שאנחנו "בסדר" - נוכל לעבור, (אכן היו הרבה אנשים פטורים מהצבא, במיוחד אזרחי חוץ - תושבי מדינה אחרת, שקיבלו אישור שהם פטורים מלהתגייס, ור' יחיאל אמנם היה לו אישור כזה אבל כמובן לא נמלט מסכנת 'מוות בתליה' על הליכתו עם הבחור).

אנחנו, המשיך ר' יחיאל את סיפורו, הולכים ואומרים וידוי, פעם אחר פעם, אמרנו אולי חמש-שש פעמים, ו"בין הפרקים", אני אומר לבחור: רק לא לפחד, לא להסתכל אליהם! אנו הולכים ואומרים, והולכים ואומרים, ובודאי הבחין כי אנחנו ממלמלים משהו, הנה אנו כבר קרובים אליו וממשיכים לומר ולא להסתכל אליהם, ובא הרגע המכריע: אנחנו על ידו ממש. אבל ממשיכים בהליכתנו, וממש נס ופלא: הוא נתן לנו לעבור, ניצלנו, חסדי ה' ממש!...

- ניצלנו! אומר ר' יחיאל, אבל גם כאשר כבר עברנו אותו, לא הפנינו שום מבט אליהם, עוד המשכנו באמירת וידוי ולהתפלל, ורק לאחר שעברנו כמאה מטר שמענו כיצד הוא עולה על סוסו ושומעים שהוא צועק לעבר שיירת האסירים בשפה התורכית: "יאלא", כלומר לכו...

הלכנו עוד כמה עשרות מטרים, עד שהבינו כי הקצין עבר אתם את ההר ונעלם באופן במועד ההר, ואז נעצרנו. נשמנו לרווחה, התחבקנו והתנשקנו, הלא שנינו היינו בסכנה וב"ה יצאנו ממנה בנס גמור - ממות לחיים!

כאשר סיים ר' יחיאל לספר את קורות הדברים, הוא אמר לי: שמע נא ר' שלום בבקשה, זה לא הכל, כי עיקר הדבר הוא מה שאמר לי ברינקר באותו הרגע של ההצלה:

"יחיאלו!" - אמר לי בהתרגשות - "הלא עכשיו קיימת את המצוה של 'כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא' תראה להשתדל ולעשות הכל לבוא לעולם הבא שלם עם המצוה הזו, בל תאבד אותה ח"ו!" אתם שומעים הרגשה נפלאה של בחור באותה שעה גדולה, לשמור על המצוה לבוא עימה מצוחצחת לעולם הבא.

(להגיד)

ושפטו העדה, והצילו העדה (לה, כד, כה)

אלא היה אומר רבי אליהו לאפיאן שבדואי התכוונו למה שביקשו, אלא שלא האמינו שיכלו להשיג את מבוקשם! ביקשו "רפאינו" אבל לא האמינו בלב שלם שיושעו!

הייתכן?! עד כדי כך...

לדאבונו כך גם המצב היום רח"ל, כשמתפללים עבור חולים, ואפילו כשמגיעים עד כדי בכייה בתפילה, כמדומה שהם כבר מיואשים. לא כך מתפללים! זאת לא תפילה שלימה! צריכים להיות מאמינים בכוח התפילה, כי כשמתפללים באמונה שלימה נושעים!

"זה ירד וזה לא ירד" הרבה נושעים ע"י התהלים! רק שאין לנו עיניים לראות שבזכות זה נושעו! כשאחד מתרפא, תולים את שיפור מצבו ברפוא זה או אחר, או ב"מזל" שהיה לו. אבל האמת היא שה"תהלים" הם שעזרו, ולא שום דבר אחר!

כוחה של תפילה עצום ורב הוא לאין ערוך "וחביבין ישראל שאין צריכים שליח, וכל ברנש בכוחו למצוא טוב על ידי תפילה, וה' מתאוה, כביכול, לתפילתן של צדיקים. התפילה היא מטה עוז ביד כל אדם, וכל שישים מבטחו בו יתברך כן יעלה וכן יצליח" - כותב מרן החזו"א באיגרותיו (חלק א סימן ב).

הנה מה שכתב רבינו הרמב"ם (הלכות ברכות פ"י הכ"ו) "כללו של דבר לעולם יצק אדם על העתיד לבא ויבקש רחמים ויתן הודיה על מה שעבר ויודה וישבח כפי כחו, וכל המרבה להודות את ה' ולשבחו תמיד הרי זה משובח".

הרי שהתפילה - הבקשה צריכה לבוא מכל הלב ועם כל העוצמה, זו הכוונה במילה "יצעק". ואז, הובטח האדם שיושע, כמו שנאמר בתהלים (יח, ד) "מהולל אקרא ה' ומן אויבי אושע". פירש האבן עזרא: "בקראי אליו בתהלות מיד אושע".

ללמדנו, שאל יתייאש האדם מן הרחמים, וימשיך וידפוק על דלתי מרומים, כמו שאמר המשורר "דלתי מרום לא ננעלו" (הגה"צ רבי שלום שבזי זצ"ל גדול משוררי תימן), ושכלל פעולה צריך האדם לסמוך תפילה, ולחזור ולהתפלל - עד שיושע!

נאמר בפרשה: "והקריתם לכם ערים ערי מקלט... ונס שמה רוצח מכה נפש בשגגה... וישב בה עד מות הכהן הגדול" (לה, יא, כה).

רוצח בשגגה, עונשו הוא גלות, הרוצח הוצרך לנוס אל אחת מערי המקלט שייעד משה, ועד שנכנס לעיר היה צריך לחשוש לחייו מפני גואל הדם. רק בתוך עיר המקלט נאסר על גואל הדם לפגוע ברוצח. עד מתי הוצרך לשהות שם? כותבת התורה - עד מות הכהן הגדול. ברגע שמת, כל הרוצחים יכלו לשוב לערים בבטחה.

מדוע תלת התורה את שחרור הרוצח במותו של הכהן הגדול? מהו הקשר, שבדואי קיים, בין שני הדברים?

רש"י בפירושו על התורה מבאר כך: "לפי שהיה לו לכהן הגדול להתפלל שלא תארע תקלה זו לישראל בחייו!"

זאת אומרת, הרצח היה יכול להימנע, אם הכהן הגדול היה מתפלל שלא ישפך דם נקי. ואם כן נשפך, כנראה שתפילתו לא היתה שלמה.

והמסר הוא עצום, אנו רואים כמה גדולה כוחה של התפילה - באפשרות של תפילת הכהן, למנוע רצח בשגגה על עם שלם! (בנועם שיח) "אלה מסעי בני ישראל" (לג, א)

אמרו חז"ל (מד"ר ותנחומא) למה זכו מסעות אלו להכתב בתורה? אלא מפני שקבלו את ישראל במדבר והיו אורחיהם. ועתיד הקב"ה לתת שכר טוב למדבר, שעכשיו הוא יבש וחסר כל, אבל לעתיד לבוא יהפוך המדבר לישוב ויהיו בו מים רבים ועצים רבים. ומכאן ילמד האדם קל וחומר, מה מדבר שאין בו דעת יפרע לו הקב"ה שכרו על שאירח את ישראל, כל המארח תלמיד חכם בתוך ביתו ונותן לו מזון ומהנהגו מנכסיו על אחת כמה וכמה שיקבל שכר כפול ומכופל מאת הקב"ה.

מוסר עצום ונורא למדים מכאן. הלא המדבר שקבל את ישראל לאורחיים לא עשה זאת במחשבה תחילה. ולא היה לו אפשרות להתנגד לזה, בכל זאת, כיון שסוף סוף בא על ידו לעם ישראל טובה אין הקב"ה מקפח שכרם ופרסם שמותם בתורה להוקיר להם טובה. קל וחומר כשאדם היטיב לזולת בכוונה תחילה וברצון טוב שכרו כפול ומכופל לאין ערוך...

כדי ללמוד לאיזו זכות אפשר להגיע ע"י מעשה חסד אחד, הבה ונתבונן בדברים דלהלן:

רחב זונה היתה ובזכות מעשה טוב שעשתה זכתה ויצאו ממנה נביאים וכהנים ואלו הן: נריה ברוך ושריה מחסיה ירמיה חלקיה חנמאל ושלום, רבי יהודה אומר אף חולדה הנביאה מבני בניה של רחב הזונה היתה. עוד אמרו שם: נתגיררה רחב ונשאה את יהושע בן נון.

לפי שהיה לו לכהן הגדול להתפלל שלא תארע תקלה זו לישראל בחייו!" (רש"י)

בספר "נפלאות רבי עקיבא אייגר" מסופר: בפוזנא היה חולה שהגיע עד שערי מוות והרופאים התייאשו מחייו, אמרו שאין רפואה למחלתו. בינתיים נודע שפמליית המלך עוברת דרך פוזנא. מיהרו והביהילו את רופאו של המלך אל החולה. בדקו והביע דעתו שאין מה לעשות - כדברי הרופאים שקדמו לו.

שמע זאת הגאון רבי עקיבא אייגר זצ"ל, רב העיר. פנה אל הרופא ואמר: "יסלח לי כבודו, אם אשאל אותו שאלה".

ענה הרופא: "בכל הכבוד! ישאל הרב את שאלתו!"

שאל הגאון: "לו חלה המלך, חלילה, במחלה זו - מה היו עושים?"

נותר הרופא דומם, ולאחר רגע ארוך השיב: "אומר לרב את האמת. יש עוף אחד בנכני היער, הרחק מכל מקום יישוב. עוף נדיר, שאם יצודו אותו ויבשלו בשרו וישקו את החולה מן המרק הזה, זו היא רפואתו. כבוד הרב שאל מה הייתי עושה לו חלה המלך במחלה זו - ובכן, הייתי שולח פלוגות חיילים לפשוט על היערות, לפלס בהם דרך, ללחום בחיות הטרף - ולאחר את העוף. רבים הסיכויים, שכאשר ישובו ממסעם המפרך יתברר שאין זה העוף הדרוש אלא עוף דומה, ויצטרכו לשוב על עקבותיהם, ומי יודע אם ימצאו את העוף ויצליחו להביאו. כל זאת היו עושים בשביל המלך - אבל בשביל אדם פשוט אין כל עצה, והמחלה חשוכת מרפא".

הלך הרופא לדרכו, והגאון נכנס לחדרו. לקח בידו ספר תהלים, ושפך נפשו בתחינה לבורא עולם שיומן לחולה את רפואתו.

עודו מתפלל, ומן התנור נשמע קול שכשוך, שקשוק וטפיחה. ביקש הגאון שיעלו לגג, כי קול בוקע מן הארובה. עלה אחד מבני הבית לגג - ומצא ציפור מזורה מתחבטת בארובה, מבלי יכולת להיחלץ. נטל את העוף, ושב עימו לחדרו של הרב. נהרו פני הגאון, נטל את העוף והלך עימו לבית החולה. הורה לבני הבית לבשל את בשרו, ולהגמיא לחולה מהמרק - וציווה שאת הנוצות שימרטו מהעוף ישמרו במקום מוצנע. כעבור כמה חודשים נסע רופא המלך דרך פוזנא. נזכר בחולה היהודי שהרב גילה בעניינו מעורבות כה רבה. בטוח שהיה שהחולה נפטר זה מכבר, ובכל זאת עלה לביתו. בישרוהו שהחולה התרפא זה מכבר, והוא שוהה כעת במקום עבודתו. אם הרופא ימתין, יפגוש בו.

נעתקו המילים מפי הרופא. לבסוף שאל: "באיזו תרופה טיפלו בו?"

השיבוהו: "הרב הביא לכאן עוף, והורה לבשלו ולהשקות את החולה במרק".

השתומם ואמר: "כלום יש עוף נוסף, שיש לו אותן סגולות רפיו?"

נזכרו שהרב הורה לגנוז את נוצות העוף למשמרת. הוציאון והראון לרופא. התבונן בהן וקבע:

"הרי זה אותו עוף נדיר - כיצד הגיע לידי הרב? עתה נוכחתי לדעת שהרב יכול להשיג בתפילתו כל חפצו - אף מה שיקשה על המלך להשיג בגדודי חייליו!"

והרי מה שכתב הגר"ש וולבה זצ"ל בספרו "עלי שור" (ח"א עמ' קיג)

"והנה ידועה העובדה שבקשו פעם מהגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל (אגרות סופרים עמ' 74) לבקש עבור חולה, וכעבור זמן מה נתקבל ממנו מכתב בו כתב: 'ועל דבר שבקשוני להתפלל עבור חולה... התפללתי ולא נענית, אולי היתה איזו טעות בשם' - שלא עלה על דעת הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל כי אמנם לא נענתה תפילתו.

"ולמעלה מכל ספק; אילו היינו אנחנו ודאיים באמונתנו ועבדי ה' בחיינו, היתה גם תפילתנו מתקבלת תמיד והיינו מביאים לעולם מרפא וברכה בזכות תפילתנו"

הגה"צ רבי מתתיהו סלמון שליט"א, משגיח בליקווד, מביא משמו של הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל לימוד מאלף אודות עוצמתה של התפילה. הגמרא בראש השנה (יח ע"א) אומרת משמו של רבי מאיר:

"שנים שעלו למטה וחולין שווה, וכן שניים שעלו לגרדום (מקום שדנים בו נפשו להריגה - רש"י) ודינם שווה (שניהם נתפסו על דבר אחד) - זה ירד זה לא ירד, זה ניצל זה לא ניצל. מפני מה זה ירד זה לא ירד? זה ניצל זה לא ניצל? זה התפלל ונענה זה התפלל ולא נענה".

שאל הגה"צ רבי אליהו לאפיאן זצ"ל: הלא מדובר כאן על שני חולים ש"עלו למטה וחולים שווה, והרופאים כבר נתיאשו מחייהם. וכן השניים שעלו לגרדום למשפט ההריגה, וכאשר ניגשו כולם להתפלל היעלה על הדעת שלא יתכוונו!?

האם בכלל יכול להיות שיחלמו על דברים אחרים והבלי הזמן, כאשר הם מתפללים ועומדים על סף הריגה? מהו שלא התפללו תפילה שלימה?

כתב הסבא מקלם וצ"ל ("חכמה ומוסר" מאמר ז): כשרואים דבר זה עומדים משתוממים, היאומן כי יסופר, למה זכתה רחב שהיתה גויה ופרוצה ארבעים שנה! זכתה להיות אשת גדול הדור ממלא מקומו של משה רבינו, אשר העמיד כמה במקומה, והכניס את ישראל לארץ הנבחרת] וכבש ל"א מלכים וכו' וכו'. ולא די בזאת אלא שזכתה להעמיד שמונה נביאים בישראל ואת חולדה הנביאה. על מה ולמה זכתה לכל הגדולה הזאת, ואיך זכתה לזכויות נשגבות אלו!?

זכות אחת עשתה וממנה זכתה לכל הגדולה הזאת! עשתה חסד עם ב' אנשים והחביאתם אצלה בעליה שלא יתפשם מלך יריחו, ובזה עשתה זכות לכלל ישראל שהיו הם שלוחם, לכן זכתה וקבלה שכר עצום זה.

סיפור מדהים ומאלף סיפר על עצמו הגאון רבי חיים קריזוירט זצ"ל, וממנו נלמד עד כמה נשגבה מעלת עשיית חסד עם הזולת: "בתקופה שלמדתי בישיבה, היה שם בחור עיוור, שמחוטר כל נאלץ לישון על הרצפה, הדבר חרה לי מאוד, ריחמתי עליו ונתתי לו את מיטתי לישון בה ואני ישנתי על הרצפה".

"לאחר תקופה, הגיעו הנאצים ימ"ש לישיבה, והעלו אחד אחד למשפט, קודם שהוציאוהו להורג ביריה, כאשר הגיע תורי - מספר רבי חיים - גזר עלי השופט גזר דין מוות. ידעתי שעד המוות יש לי בערך עוד שתי דקות. פרצתי בבכי והעזתי לפנות בבקשה לבורא עולם: "זכור לי זכות זו שעשיתי עם הבחור העיוור כשנתתי לו את מיטתי והלכתי לישון על הרצפה".

אמר לו הנאצי הממונה על ההריגה: "הינך בחור נאה, חבל עליך, תברח! ואני אעשה את עצמי כאילו אני יורה עליך אך מחטיא את המטרה..." וכך הוי, רבי חיים ברח וניצל.

על שולחנו של ר' חיים עוזר" סיפר, היה מונח ספרו "אחייעזר" שבו מקבץ של תשובות הלכתיות שהשיב הגאון לשואליו. ילדות נורקה בי והעזתי פני ושאלתי "והיכן הם חלקיו הנוספים של הספר?" ר' חיים עוזר לא דחני מעל פניו, אלא הכנסני לחדר פנימי והראה לי פנקסים רבים סדורים בסדר מופתי תוך שאמר "הנה אחיעזר ח"ב. היו אלו הפנקסים שבהם נרשמו פעולות הצדקה והחסד שנעשו על ידו!"

(להתעדן באהבתך)

בדרך הדרוש

מגילה מגילה ניתנה עכצ"ל דיש מוקדם ומאוחר בתורה, דהא כל פרשה שנאמרה לו היה כותבה ולאחר שנאמרה לו פרשה שניה היה ג"כ כותבה, וכן כל הפרשיות וחברן בגידין. אבל למ"ד חתומה ניתנה, שלא נכתבה כל התורה כולה עד לסוף מ' שנה, א"כ יש לומר דאין מוקדם ומאוחר בתורה.

וקשה על מ"ד חתומה ניתנה נמצא שלא נכתבה התורה כלל עד לסוף מ' שנה לאחר שנאמרו לו כל הפרשיות, א"כ האיך היה רשאי משה לחזור על הפרשיות בע"פ הא קיי"ל (שם דף ס') דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרו ע"פ. והיינו כפי מה דאיתא במפרשים דמאן דס"ל במס' שבת (דף קה.) אנכי נוטריקון למפרע יהיבה כתיבה נאמנן אמריה ס"ל להתורה היתה צריכה להיות בכתב לפי שלא היה הקב"ה יכול לאומרם בע"פ, ומאן דס"ל אנכי נוטריקון אמירה נעימה כתיבה יהיבה ס"ל דהקב"ה אמרם לכתחילה בע"פ וכדעת ריש לקיש כאן שלא כתב התורה רק לסוף מ' שנה, וא"כ למ"ד יהיבה כתיבה

נאמנן אמריה לא היה רשאי משה לאומרם בע"פ ועכצ"ל דבאמת בזה פליגי. מ"ד חתומה ניתנה ס"ל כמ"ד אמירה נעימה כתיבה יהיבה, וא"כ הקב"ה אמר בע"פ והיה משה ג"כ חוזר הפרשה בע"פ והא דקיי"ל דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בע"פ קאי על הדורות הבאים אחר משה, אבל משה ששמע מפי הקב"ה בע"פ היה רשאי ג"כ לאומרם בע"פ, כי באותו זמן עדיין לא היתה בכתב. והשתא א"ש, אלה מסעי בני ישראל וגו' ביד משה ואהרן, וקשה הא קצת מסעות היו אחר מיתת אהרן, ועכצ"ל דאין מוקדם ומאוחר בתורה, וא"כ עכצ"ל דהתורה חתומה ניתנה ועד סוף מ' שנה היו סדורות לו בע"פ, וקשה האיך חזר הפרשיות בע"פ הלא דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בע"פ לכך אמר ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה' דייקא, ר"ל דעדיין לא היו דברים שבכתב, כי הקב"ה ג"כ היה אומרם בע"פ, וא"כ היה משה ג"כ רשאי לאומרם בע"פ ודו"ק.

והנה לכאורה יש לתרץ קושיא זו דהא קי"ל אין מוקדם ומאוחר בתורה. אך יש להקשות למה באמת אין מוקדם ומאוחר בתורה. אכן זה תליא בפלוגתא דאיתא במס' גיטין דף ס' אמר ר' יוחנן משום ר' בנאה תורה מגילה מגילה ניתנה, שנאמר וכו' ר שמעון בן לקיש אומר תורה חתומה ניתנה. ופירש"י מגילה מגילה ניתנה כשנאמרה פרשה למשה היה כותבה, ולבסוף מ' שנה כשנגמרו כל הפרשיות, חיברן בגידין ותפרן. חתומה ניתנה פירש"י לא נכתבה עד סוף מ' שנה לאחר שנאמרו כל הפרשיות כולן והנאמרות לו בשנה ראשונה ושניה היו סדורות לו על פה עד שכתבן ע"כ. והנפקותא בין מ"ד אלו דאי אמרינן

איתא במדרש בשעת מיתת אהרן הבטיחו הקב"ה למשה שהוא בעצמו יקבור אותו וזה שאמר הכתוב נקום נקמת וכו' ממילא כל אשר לא יבוא באש נמצא מוכח הפסוק הזה מוכח שאני יכול לקבור אותך לז"א אחר תאסף אל עמך.

(מדרש יונתן) **וידבר ד' אל משה נקום נקמת בני ישראל מאת המדיינים אחר תאסף אל עמך** (לא, ב) בס' עדות ביוסף פי' הסמיכות עפ"י הידוע דמשה חטא בעשה' שאמר השי"ת אליו "ודברתם אל הסלע" והוא הכה, וידוע דעל העשה מענישין בעידן ריתחא ואי כל ימיו של בלעם לא כעס הקב"ה כדאי' בגמ' כמה צדקות עשיתי עמכם שלא כעסתי באותן הימים, ואי' במד' ע"ז כל ימי חיי בלעם, וא"כ כל ימי בלעם לא הי' עידן ריתחא ולא יוכל משה למות, אבל בנקום נקמת מדין אז בלעם בן בעור הרגו בחרב, ואז שוב יוכל הקב"ה לכעוס, ואז שפיר ואחר תאסף אל עמך. (ילקוט האורים).

אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאותם ביד משה ואהרן ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה' וגו'. (לג, ב) יש לדקדק במה שאמר על פי ה' דפשיטא שלא עשה אפילו דבר קטן אם לא ע"פ ה'. ונראה לפרש, דהאלשיך הקשה על אומרנו 'ביד משה ואהרן' והא קצת מסעות היו אחרי מות אהרן, ואיך יהיו אלה מסעי ביד משה ואהרן.

והנה לכאורה יש לתרץ קושיא זו דהא קי"ל אין מוקדם ומאוחר בתורה. אך יש להקשות למה באמת אין מוקדם ומאוחר בתורה. אכן זה תליא בפלוגתא דאיתא במס' גיטין דף ס' אמר ר' יוחנן משום ר' בנאה תורה מגילה מגילה ניתנה, שנאמר וכו' ר שמעון בן לקיש אומר תורה חתומה ניתנה. ופירש"י מגילה מגילה ניתנה כשנאמרה פרשה למשה היה כותבה, ולבסוף מ' שנה כשנגמרו כל הפרשיות, חיברן בגידין ותפרן. חתומה ניתנה פירש"י לא נכתבה עד סוף מ' שנה לאחר שנאמרו כל הפרשיות כולן והנאמרות לו בשנה ראשונה ושניה היו סדורות לו על פה עד שכתבן ע"כ. והנפקותא בין מ"ד אלו דאי אמרינן

וידבר ד' אל משה נקום נקמת בני ישראל מאת המדיינים אחר תאסף אל עמך (לא, ב)

קשה למה דוקא אחר נקמת המדיינים יאסף אל עמיו, ויש לתרץ ע"פ מה דאיתא במס' סנהדרין (דף ל"ט ע"א) שאל האי מינא לר"ג אלליכם כהן הוא כי קבר למשה במאי קטבל אילימא במים הא כתיב מי מודד בשעלו מים אלא בנורא דכתיב כל אשר לא יבוא באש תעבירו במים נמצא מוכח הפסוק כל אשר לא יבוא באש מוכח שהקב"ה יכול לקבור למשה דאל"כ לא הי' לו תירוץ והפסוק כתיב גבי געולי מדין, איתא במדרש בשעת מיתת אהרן הבטיחו הקב"ה למשה שהוא בעצמו יקבור אותו וזה שאמר הכתוב נקום נקמת וכו' ממילא כל אשר לא יבוא באש נמצא מוכח הפסוק הזה מוכח שאני יכול לקבור אותך לז"א אחר תאסף אל עמך.

(מדרש יונתן) **וידבר ד' אל משה נקום נקמת בני ישראל מאת המדיינים אחר תאסף אל עמך** (לא, ב) בס' עדות ביוסף פי' הסמיכות עפ"י הידוע דמשה חטא בעשה' שאמר השי"ת אליו "ודברתם אל הסלע" והוא הכה, וידוע דעל העשה מענישין בעידן ריתחא ואי כל ימיו של בלעם לא כעס הקב"ה כדאי' בגמ' כמה צדקות עשיתי עמכם שלא כעסתי באותן הימים, ואי' במד' ע"ז כל ימי חיי בלעם, וא"כ כל ימי בלעם לא הי' עידן ריתחא ולא יוכל משה למות, אבל בנקום נקמת מדין אז בלעם בן בעור הרגו בחרב, ואז שוב יוכל הקב"ה לכעוס, ואז שפיר ואחר תאסף אל עמך. (ילקוט האורים).

וידבר ד' אל משה נקום נקמת בני ישראל מאת המדיינים אחר תאסף אל עמך (לא, ב)

קשה למה דוקא אחר נקמת המדיינים יאסף אל עמיו, ויש לתרץ ע"פ מה דאיתא במס' סנהדרין (דף ל"ט ע"א) שאל האי מינא לר"ג אלליכם כהן הוא כי קבר למשה במאי קטבל אילימא במים הא כתיב מי מודד בשעלו מים אלא בנורא דכתיב כל אשר לא יבוא באש תעבירו במים נמצא מוכח הפסוק כל אשר לא יבוא באש מוכח שהקב"ה יכול לקבור למשה דאל"כ לא הי' לו תירוץ והפסוק כתיב גבי געולי מדין,

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

פרשת מטות מסעי תשפ"ג שנה ט | גליון מס' 492

בני אמונים

בני תפלה בפרשה

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

אמן – חומת ההגנה של ישראל

עניית אמן, מלבד היותה מצוה גדולה, היא אף חומת הגנה עבור עם ישראל. וכפי שדרשו חכמים (תנ"א ובה"א) את הפסוק שאמרה דבורה הנביאה בשירתה, לאחר נצחונם של ישראל במלחמת סיכרא (שופטים ה ב): "בפרע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה'" (שופטים ה ב) - "מה נתנבאה דבורה לישראל? אלא כן אמרה להם: בזכות מי הקדוש ברוך הוא נפרע לישראל מאמות העולם? בבני אדם שהם משפיעים ומעריבים לבית הנסות ולבית המדרש ועונים אמן ומברכים את הקדוש ברוך הוא באמן, שונאמר: 'בפרע פרעות בישראל', בזכות 'בהתנדב עם ברכו ה'".

גם כיום, כאשר אויבי ומשנאי ישראל מנסים שוב ושוב לפגוע בנו, עינינו הרואות בחוש כיצד כדברי חז"ל נפרע הקדוש ברוך הוא מהם ומונע מהם מלהוציא את זממם לפעל. אין זאת אלא בזכות הקפדה על עניית אמן! אין ספק כי מילוי הנאמנים הנאמרות מפי עם ישראל מדי יום הן חומת הגנה על ישראל מפני אויביהם.

רמז לכך נוכל למצוא בפרשתנו, בפסוק המתאר את האפן שבו בשרו 'פקודי החיל' למשה על שאיש מהיוצאים למלחמת מדין לא נפל במלחמה (במדבר לא ט): "עבדתיך נשאו את ראש אנשי המלחמה אשר בדינו ולא נפקד ממנו איש". ראשי התבות: "נפקד ממנו איש" הוא 'אמן', ללמדנו שעניית אמן סיעה להצלחתה הפלאית של נקמת ה' במדין, ולכן שלא נפל איש מישראל במלחמה.

אוסר ואמר שהדברים נרמזו גם בגמרא (ברכות נג ב), אשר בבואה לתאר את מעלתה של עניית אמן, משונה היא את העונה אמן לגבור המנצח במלחמה. ואף שהדברים נאמרו כמשל, אין הם יוצאים מידי פשוטם, ובדאי מרמזים הם לסגלתה האמורה של עניית אמן, שהיא 'הגבור' שבזכותו נצלים ישראל מהמלחמה.

עוד יבוא היום שבו כל אחד מאלו שזכה להקפיד על עניית אמן בכל פחו ולהיות בבחינת 'שמר אמינים', ישתומם לראות כמה נפשות הציל וכמה אסונות הצליח למנוע בזכות הקפדתו על עניית אמן. ומי יודע, אולי גם המצוות שאותם נצולים קימו לאחר שנצלו, יתוספו למאגר זכויותיו...

יהודים יקרים! עם ישראל זקוק לחומת הגנה, האם נתעלם מהעבדה כי בדינו הדבר! חז"ל אינם דורשים מאתנו מעבר למשטל עלינו, הם מציעים לנו דבר פשוט: קימו את ההלכה, וכן תקימו חומת הגנה. הקפידו על אמירת ברכות השחר בבחירותא מדי בקר, וכן תזנו להגן על כלל ישראל בכל מקום שהם, ולזכותם זקפו זכויות אין קץ.

בקריאת "ולא נפקד ממנו איש",
שבת שלום,

278 213 מכאול"ן

ישועה נצחית – רק באמצעות תפלה

"איש כי ידר נדר לה' או השבע שבועה לאסור אסור על נפשו לא יחל דברו ככל היצא מפיו ועשה" (ל א)

הבני יששכר (מאמרי השבתות מאמר ח אות טז) מביא בשם רבו החוזה מלובלין, כי אף שלעתים יכול האדם להענות משמים אף ללא תפלה, כי אם "על ידי דבור בעלמא שאומר 'הא כן וכן', ובאם הוא עת רצון מתקיים דברו", מפל מקום אינו דומה מי שהתפלל ונענה למי שמשאלתו התמלאה מבלי שהתפלל. שכן מי שנענה רק משום שהיתה זו עת רצון, יתכן שלא יהיה לישועתו קיום, ואלו מי שהתפלל ונענה, מבטח לו שהיה לישועתו קיום.

בכך פרש הבני יששכר את הפסוק בתהלים (סט ז): "ואני תפלתי לך ה' עת רצון אלקים ברב חסדך ענני באמת ישעך", אמר דוד המלך ע"ה: "ואני תפלתי לך ה' עת רצון" - כיון שאף בעת רצון בחרתי להתפלל לפניך ולא להסתפק בדבור בעלמא, על כן ענני באמת ישעך" - בישועת אמת שהיא בת קיימא.

בכך פרש רבי יהושע בוקסבוים ה"ט, רבה של גאנטא, את הקשר בין שלשת הפסוקים שבהם מופיעה המלה "חל" בתנ"ך: א. הפסוק שלפנינו. ב. "יחל ישראל אל ה' כי עם ה' החסד" (תהלים קלז ג). "חל ישראל אל ה' מעתה ועד עולם" (שם קלא ג); אף שב'עת רצון' הקדוש ברוך הוא "לא יחל דברו" של האדם גם כשלא התכוון לתפלה, בכל זאת "יחל ישראל אל ה'" בתפלה, לפי שרק על ידי תפלה תהיה הישועה נצחית ותתקיים "מעתה ועד עולם" (אור פני יהושע).

רחיצה בדמעות של תשובה

"כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר אך במי נדה יתחטא וכל אשר לא יבא באש תעבירו במים" (לא כג)
דרש ה"בן איש חי' כי הפסוק שלפנינו מפרט את הדרך שבאמצעותה יוכל

החוטא להטהר מעוונותיו גם לאחר שבית המקדש חרב בעוונותינו:

"כל דבר אשר יבא באש" - חטא שבזמן בית המקדש התכפר בקרבן המקרב על אש המזבח, "תעבירו באש וטהר" - בימינו יתכפר באמצעות העוסק בתורה המכנה "אש" (ירמיהו כג ט), בפרשה העוסקת באותו קרבן, וכפי שאמרו חכמים (מנחות קיא א): "כל העוסק בתורת חטאת פאלו הקריב חטאת". ואמנם, מלבד העסק בתורה, "אף במי נדה יתחטא" - יוסיף ויתחרט וירחץ בדמעות עיניו, וככל שירבה בכך, כן תרבה טהרתו.

"וכל אשר לא יבא באש" - חטא שגם בזמן בית המקדש לא היתה לו כפרה בקרבן, כגון ליצנות, פסע, שקר וכיוצא באלו, גם עתה "תעבירו במים וטהר" - אם רק יזכה ויתחרט בדמעות וישוב בתשובה על עוונותיו, יזכה לכפרה (אגדת אליהו).

'הללויה' כמגן שנותניו של אהרן

"ואהרן בן שלש ועשרים ומאת שנה במתו בהר ההר" (לג ט)

חכמים אמרו (ירושלמי שבת טז א) שבימי קדם נהגו שאת ההלל הנאמר במועדים היה קורא רק החזן, ואלו הקהל היה יוצא ידי חובתו בשמיעה, ובעניה של 'הללויה' אחר כל קטע. ואמרו שם עוד, שהיו מחלקים את ההלל למאה עשרים ושלושה קטעים, וכך יצא שהצבור ענה מאה עשרים ושלוש פעמים "הללויה" - כמגן שנותניו של אהרן.

חכמים סמכו דבריהם על הפסוק (תהלים קנ א) "הללויה הללו אל בקדשו" - הללו את ה' באמירת 'הללויה' כמגן שנותניו של אהרן המכנה "קדוש ה'" (שם קו טז). וכתב רבי אליהו הפהן האתמרי, בעל 'שבט מוסר', שמנהג זה מלמדנו שלא לרד כל מאה ועשרים ושלוש שנותיו לא הפסיק אהרן ולו לרגע אחד מלהודות ולהלל לה' (אגדת אליהו; ירושלמי שבת טז א).

הצד השני של הסדור

אני לא רוצה קשר עם אף אחד מהם! סכס האיש והחל להתרחק מהמקום.

אלא שלא אדם כרב סילבר יותר בקלות. אני מבין אותך מאד, אמר לו, "אולם בכל זאת, אבקש ממך שלפני שתלך תקשיב לספור קטן שברצוני לספר לך, אם כי עליך לדעת מראש כי לאחר שתשמע את הספור פנראה תכנס להשלים לנו למגני..."

לזאת הסכים האיש, והרב סילבר ספר לאיש את אותו ספור שרק הרגע השמיע, אלא שבשונה ממנו, הוא בחר להציג את צדו השני של המטבע:

"במחנה מאוטהאוזן היה סדור אחד בלבד, אשר בעליו נצל את המצב, ומבלי להתבייש הוא דרש מכל יהודי שבקש להשתמש בסדור, לשלם תמורת השמוש בו במחצית ממנת הלחם היומית.

אסירי המחנה סבלו חרפת רעב, אולם כל זאת לא מנע מהם לעמוד בכל יום בתור ליד דרגשו של האיש ולספן את סכומם לעבר את אותו יום בחיים רק כדי לזכות לשפף שיח לפני ה' מתוך הסדור היקר.

זכר כי מדבר באנשים שזה מכבר אבדו את כל היקר להם. הם השאירו במשורפות הורים ואחים, אשה וילדים קטנים, ועם כל זאת המשיכו להחזיק באהבת ה' ובאמונתו, עד כדי כך שהיו מוכנים להקריב שעה משנתם הטרופה ומחצית מלחמם הדל רק כדי לומר 'שמע ישראל' ולהדבק בו יתברך בתוך עמק הבכא."

"ראה יהודי יקר את עם ישראל בפינו", סכס הרב סילבר תוך שהוא מבחין בדמעה סוררת הזלגת מעיניו של איש שישו, "בחר נא לראות את צדו השני של הספור, אל תסתכל ביהודי זה שכה המר לו גורלו עד שהגיע לשפלות שפזו. הסתכל באותם יהודים יקרים שגם בגיא צלמות בחרו לדבק באמונתם ולהקריב למענה את פסת לחמם האחרונה."

הרב סילבר סים את דבריו כשהוא לוחץ את ידו של בן שיחו בחם. לא היה זה פלא כשהוא החליט להסכים להצטרף בהתרגשות למעמד התפלה.

ספור מרטיט זה נשמע מפי מר שמעון ויזנטל, מי שנודע בכינוי 'ציד הנאצים' אחר שהקדיש את חייו לצוד ולהעמיד לדין את שרידי הנאצים. מר ויזנטל ספר את הספור בערב ימיו, בנאום שנשא בכנס רבנים שנוערך באירופה, נאום שבסימו הרטיט את הקהל כשאמר:

"אני הייתי אותו יהודי! והרגע הזה שבו למדני הרב סילבר להביט על העולם במשקפים חיוביים לא ישכח ממני לנצח!"

'לרומם' פרשת תזריע

לבית הכנסת עמד יהודי נצול, ראשו גלוי וארשת פניו אדישה ומנוכרת. "ר' יהודי", פנה אליו הלה בהביבות, "אנחנו כאן תשעה מתפללים, אין לנו עוד, אולי תוכל להשלים לנו לעשרה?"

הוא הכין את עצמו לתשובה מתחמקת, אך לא צפה לתגובה כה מתנכרת: "לא מעגן אותי התפלות שלכם!" כעס האיש, "אני לא רוצה לראות סדור או בית כנסת! עזב אותי בשקט!"

האיש חזר לבית הכנסת כאוב ופגוע, הוא ספר בקצרה לרב סילבר על התגובה שקבל והציע לו לנסות ולפנות אליו בעצמו, מתוך תקווה שלכל הפחות בפניו תהיה לו דרך ארץ.

הרב סילבר לא נרתע. הוא יצא החוצה אל האיש, הניח יד על כתפו והסביר לו בעדינות עד כמה חשוב וכדאי לו להכנס, אלא שהאיש נותר במריו: "בית הכנסת שלכם פשוט לא מעגן אותי!" הוא קרא בעזאת, "אני לא רוצה לראות יותר דתיים, לא רוצה לראות סדורי!"

משראה הרב עד היכן הדברים מגיעים, החליט להניח לאיש, לא לפני שבקש הסבר: "אני מבין שאינך רוצה להתפלל, אך מה גורם לך לשנא כל כך?"

בתגובה הביט האיש בעיניו של הרב סילבר וגולל בקצרה את ספורו המזעזע:

"הייתי מאוטהאוזן", ספר, "בדרגוש מתחתי שכב יהודי דתי שהצליח להגניב למחנה סדור. היה זה הסדור היחיד בכל הצריף, והבקווש היה עצום; מדי בקר, מהשעה חמש עד השעה שש, היה משתרך תור ליד דרגשו. כל אחד מהממתינים רצה להספיק להתפלל משהו מתוך הסדור, האיש העביר את הסדור מיד ליד כשכל אחד מתפלל את הקטע שבחר, קורא קריאת שמע ומעביר את הסדור לבא אחריו.

אלא מה, שהאיש לא עשה זאת בחנם, הוא התנה את השמוש בסדור בתשלום, וקבל. כתמורה לשמוש בסדור דרש האיש מכל אחד מחצית ממנת הלחם היומית שלו. מנת הלחם כלה היתה זעומה ביותר, ואותם יהודים נאלצו להפרד ממחציתה ולרעב עד סכנת חיים, בשביל תאות הבצע של אותו רשע מרשע. כך, בעוד כל אסירי המחנה היו כשולדים מהלכים, אותו אדם היה מסתובב כשכלו שבע ומדשו.

אם אלו הם הפנים של הדתיים ושל הסדור,

שלהי שנת תש"ה. מחנה ההשמדה מאוטהאוזן באוסטריה. בשעה שעשן הכבשנים רחף עזין מעל שמי המחנה, כבר הופיע במקום הגאון רבי אליעזר סילבר זצ"ל, רבה הנודע של סינסינטי - אוהיו, ומראשי אגדת הרבנים בארצות הברית, ומי שפעל רבות במהלך השואה ואחריה למען נצולי המחנות.

כתמורה לשמוש בסדור דרש האיש מכל אחד מחצית ממנת הלחם היומית שלו. מנת הלחם כלה היתה זעומה ביותר, ואותם יהודים נאלצו להפרד ממחציתה ולרעב עד סכנת חיים, בשביל תאות הבצע של אותו רשע מרשע.

מחנה מאוטהאוזן באוסטריה

הרב סילבר הגיע למקום יחד עם חילי צבא ארצות הברית - משחררי המחנה, ובמסירות נפש הסתובב בין ערמות האפר המעשנות כשהוא אוסף סביבו עוד ועוד נשמות כאובות, שלדי אדם מהלכים שנדמו כצל, מהם רבים שאבדו טעם בחייהם.

הרב סילבר הקים במקום בית כנסת מאתגר עבור הפליטים, ובהגיע ליל שבת צפה יחד עם למגן שיתאסף לתפלת ערבית. שמונה שרידי אש ישבו והמתינו יחד עם הרב סילבר ל'עשירי' שבושש מלהגיע.

אחד מהנצולים התנדב לצאת ולחפש אחר העשירי, ומהר מאד הוא מצאו. מחוץ

אמן בכונה

אמת שהוא עושה ולא אחר". אכן בספר 'קרונו צדיק' (לר"א מני, ברשימת הברכות שבסוף הספר) כתב שבעניית אמן על ברכת "והערב נא" ו"הגומל חסדים טובים" הפוללות גם בקשה, יש לכוון גם שתקנים הבקשה.

פניית אמן אחר ברכות התפלה

ברכות "ברוך שאמר" ו"ישתבח" ענינן שבח והודאה, על כן האמן שאחריהן נענית במשמעות 'אמת'. אף בעניית אמן אחר ברכות קריאת שמע שחרית וערבית יכוון 'אמת', מלבד ברכת "השכיבנו", שלפי שיש בה בקשות, יש לכוון בעניית אמן אחריה גם 'אמת' וגם 'הלואי'. ואולם יש הסובר שאף בעניית אמן אחר ברכת "יוצר אור" ואחר ברכת "אהבה רבה" יש לכוון את שתי הפונות, לפי שכלולה בהן בקשה.

מקורות ובאורים:

כתב המגן אברהם' (קכד י) שדברי השו"ע (שם ו) שיש לענות אמן במשמעות של 'אמת' נאמרו על הברכות "ברוך שאמר", "ישתבח" ו"גאל ישראל", לפי שהן ברכות שתכנון הודאה בלבד ואין בהן בקשה, והביאו המשנה ברורה' (שם כה). וראה ב'יסוד ושרש העבודה' (שער השיר פ"ז) שפרש שפונת אמן של ברכת "ישתבח" היא "אמן שראוי וישר להלל ולשבח אותך יתברך שמו בשבחים אלו".

ב'קרונו צדיק' (שם) כתב שכל ברכות קריאת שמע, הן בשחרית והן בערבית, נחשבות כברכות הודאה שיש לענות אחריהן אמן במשמעות של 'אמת', חוץ מברכת "השכיבנו" הנאמרת בערבית, שלפי שיש בה בקשות יש לכוון בעניית אמן אחריה את פונת 'אמת' וגם 'יהי רצון'. ואולם ב'שיח הלכה' (קכד כ) כתב שאף בברכות "יוצר אור" ו"אהבה רבה" יש בקשה, ולכך אף בעניית אמן אחריהן יש לכוון את שתי הבקשות. וכן משמע קצת מכתב שפנה המגן אברהם' (שם) בכלל ברכות ההודאה שעונים אחריהן אמן במשמעות 'אמת', את ברכות: ברוך שאמר, "ישתבח" ו"גאל ישראל" ודלג על ברכות יוצר אור" ו"אהבה רבה".

ויש להעיר עוד כי לנוהגים לומר בסיום ברכת "גאל ישראל": "צור ישראל קומה בעזרת ישראל ופדה כנאמך יהודה וישראל", הרי יש אף בברכה זו בקשה על הגאולה העתידה [ראה צל"ח ברכות כא א שכתב להדיא שדברים אלו נאמרים בדרך תפלה ובקשה] ואם כן יש לכוון בעניית אמן אחריה את שתי הפונות, וכן כתב בעולת תמיד' (שם). ואולי המגן אברהם' נקט כדעת הסוברים שלא לומר בקשה זו בברכת "גאל ישראל". בענין שנוי הגססאות בברכה זו ראה 'לקוטי מהרי"ח' (סדר ברכות קריאת שמע שלאחריה).

על ברכת "המעריב ערבים" לכלי עלמא יש לכוון רק אמת, לפי שאף אם נפרש שתפלת "אל חי וקיים תמיד ימלה עלינו לעולם ועד" נאמרה בדרך בקשה, מפל מקום משמעות בקשה זו לא נכללה במהות הברכה ובחתימתה ('נוטרי אמן' שם). לגבי ברכת "אהבת עולם" הנאמרת בערבית: לנסח בני אשכנז מסתימת ברכה זו בבקשה מעין החתימה: "ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים", ואולם לנסח בני ספרד "ואהבתך לא תסור..." אין כאן בקשה, כי אם קביעה והבעת בשחון כי אהבת ה' כלפינו תמשך במלוא תקופה לעד ('בד קדש' ואתחנן).

אחר בקשה שאינה קשורה למהות הברכה

אף שאמרנו שבעניית אמן על ברכות הפוללות גם שבח וגם בקשה, צריך לכוון גם 'אמת' וגם 'יהי רצון', אין זאת אלא באופן שהבקשה שבברכה קשורה למהות הברכה, ואולם בברכה שהבקשה שבה אינה קשורה למהותה, יש לכוון באמן רק על מהות הברכה. וכגון בעשרת ימי תשובה שמוסיפים בברכת אבות בקשת "זכרנו לחיים", אין לכוון אלא 'אמת' בלבד.

מקורות ובאורים:

כך מובא בספר 'נוטרי אמן' ח"ב (פ"ג סעיפים ז-ח), בשם ה'שבט הלוי', האילת השחר' וה'דרך אמונה'. וראה שם (נתיבי שערם שער ג) שהביא ששמע מבעל 'שבט הלוי' שבאר, שאף שאנו נוקטים בעניית אמן מכוונת על כל הברכה, אין הדברים אמורים אלא בבקשה השייכת לתוכן חתימת הברכה, לפי שחתימת הברכה מבטאת את מהותה, ואי אפשר לכוון בעניית אמן על בקשה שאינה שייכת למהות הברכה. לפיכך בעשרת ימי תשובה אין לכוון בעניית אמן אחר ברכת "מגן אברהם" שתתקנים בקשת "זכרנו לחיים". וכן בקיים הנוראים אין לכוון בעניית אמן אחר ברכת "המלה הקדושה", שתתקנים בקשת "ויבכו תן פחדך". עוד הביא ב'נוטרי אמן' (שם בהערה) סברה נוספת שלא לכוון בעניית אמן על בקשת "זכרנו לחיים", כיון שזו הוספת הגאונים ואינה מתקנת אנשי כנסת הגדולה שייסדו את מטבע הברכות (ראה רא"ש ברכות א טו). ואמנם בספר 'עולת תמיד' (פרק כג בהערה) כתב שבעשרת ימי תשובה יש לכוון בעניית אמן אחר ברכת "מגן אברהם" גם שתתקנים בקשת "זכרנו לחיים", אף בספר 'נוטרי אמן' (שם) כתב שדברים אלו לא נכתבו על ידי הרב המחבר.

לפי יסוד זה נתן להסביר את הסבה שבקיים שהחזן אומר "יעלה ויבוא", עונים הצבור אמן אחר כל אחת משלוש הבקשות הפוללות בתפלה זו, ואינם מסתפקים באמן הנענית אחר סיום הברכה ('פרי מגדים' או"ח משב"ז תכב ד), שכן כאמור עניית אמן בסיום הברכה אינה מכוונת על בקשות אלו שאין להן שיכות למהות הברכה.

פניית אמן אחר ברכות השחר

אחר ברכות השחר שענינן שבח והודאה, יש לכוון: 'אמת שהקדוש ברוך הוא היטיב עם המברך את הטובה שעליה הוא מודה'. ואולם אחר ברכות "והערב נא" ו"הגומל חסדים טובים" שיש בהן גם בקשה, יש לכוון גם: 'יהי רצון שתקנים הבקשה'.

מקורות ובאורים:

השל"ה (מס' תמיד גר מצוה נט) כתב שבכל הברכות של שחרית כוון: "אמת היא הברכה והשבח שברך המברך, ואני מודה ומאמין שהשבחים לו יתברך הם ימים ונאיים". וראה עוד ב'פרוש התפלות והברכות' לר"י בן יקר (שם) שכתב שבעניית אמן על ברכות "שלא עשני גוי", "עבד", "אשה", יש לכוון: "מודה אני לה' על טובה זו, כי

שלוש ברכות

כידוע הזהירו המוכיחים להקפיד על עניית אמן אחר שתי ברכות הגאולה - "המחזיר שכינתו לציון" ו"הפורש סכת שלום... ועל ירושלים", ואף אמרו שבשול אי ההקפדה בעניית אמן אחריו מתעקבת הגאולה (דרב משה' ליום יא; ספר הברית ח"ב מאמר יב פרק א). ב'ספר הפנים' (אות מז) הוסיף והזהיר על אודות עניית 'אמן' על ברכה נוספת מברכות הגאולה, והיא ברכת 'מחיה המתים', שרבים פותחים מיד באמירת 'קדשה' ושוכחים לענותה, ובכך מעקבים את הגאולה.

רבי יהושע אלטר וילדמן אב"ד קונסוקובולה דרש כי חובת עניית אמן על שלוש ברכות אלו נרמזה בתפלת 'נחם' הנאמרת בתשעה באב: "על פן ציון במר תבכה" - זו ברכת "המחזיר שכינתו לציון" אשר "במר תבכה" על שאין נזהרים לענות אמן אחריה; "ירושלים תתן קולה" - זו ברכת "הפורש סכת שלום... ועל ירושלים", שנותנת קולה על שאין עונים אמן אחריה; "לבי לבי על חלליהם", זו ברכת 'מחיה המתים', שאף היא מקוננת על אלו שאינם נזהרים לענות אחריה אמן (ואמרו אמן ח"ב אות כד).

עונים אמן באמונה

על חשיבות עניית אמן אחר ברכות הגאולה נתן ללמד מדברי מדרש תהלים' (לא, הביאו הטור ככד), הדורש את הפסוק (תהלים לא כד) "אמונים נצר ה'", כף: "אלו ישראל שאומרים 'ברוך מחיה המתים, ובאמונה עונים אמן - שמאמינים בכל כחם בקדוש ברוך הוא שמחיה המתים, ועדין לא בא תחית המתים. אומרים 'גואל ישראל' ועדין לא נגאלו. אומרים 'ברוך בונה ירושלים' ועדין לא נבנית. אמר הקדוש ברוך הוא: ישראל לא נגאלו אלא לשעה ונחזרו ונשתעבדו, והם מאמינים בי שאני עתיד לגאולם, הוי 'אמונים נצר ה'" - מאמינים ועונים אמן, נצר ה'".

הבאר משה' (גילף עמ' תתקמג) מבאר כי פגנת המדרש לשבח את ישראל על כף שגם בעמק הגלות, בזמנים של חשך והסתור פנים, איתנה היא אמונתם שיגאל אותם הקדוש ברוך הוא מגלותם, וכפי שמוצא הדבר בטוי בקדושה עונים אמן באמונה על הברכות שבהן מזכרת הגאולה השלמה, זו שעליה אנו מבטחים ולה אנו מצפים.

למערכת 'וכל מאמינים' שלום וברכה!

תחזקנה ידיכם ותהי ברפת ה' עליכם על קדוש השם שאתם גורמים בפעילותכם ללא הרף, להשיב כבוד ה' על מכונו, להקים דורות שמתחנכים להיות "יודעי שמך", וללא ספק בשכר זאת יזכו להמנות עם "לומדי תורתך לשמה".

זה מכבר נתקלתי בדבריו הנוראים של רבן של ישראל השל"ה הק' על מעלת עניית אמן, ואלו דבריו (מסכת תמיד אות פ): "בספרי המקבילים השואבים מבאר מים חיים של הזהר האריכו בסוד תבת אמן ואותיותיו, וכתבו כי העליונים והתחתונים כלם תלויים במלת אמן, והוא עקר ושרש ויסוד מוסד לכל העולמות כלן. ומי שמכונן לכל ברכה וברכה היוצאת מפי המברך ועונה אמן בכונה כדנינו, גורם למעלה קדושה הרבה מאד, ומשפיע שפע רב טוב לכל העולמות, כי הוא פותח המקור העליון מקור מים חיים, כמו שפוחת המעיין להשקות לכל הצרכים השקאה..."

חשבת להוסיף שדבריו אלו, שיסוד כל העולמות תלוי בעניית אמן, מרמזים בנסח ברכת "רקע הארץ על המים": 'על' - בגימטריה 100, רמז למאה ברכות. 'מים' (עם הכולל) בגימטריה 'אמן'. זוהי הפונה, שהקדוש ברוך הוא "רקע הארץ על המים" - שאת כל הבראה השתית 'על המים' - על הברכות ועל האמן.

החותם ברגשי כבוד,

הודיה למברך

בית שמע

נתן לשלח מכתבים לפקס שמוספרו 08-9746102 או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

שערי גן עדן

מעלת עניית אמן במשנת בעל ההלוא

השערים הנפתחים בפני העונה אמן

אמרו חכמים (שבת קיט ב): "כל העונה אמן בכל כחו פותחים לו שערי גן עדן", שגאמר (שעיה כו ב): "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים", אל תקרי 'שמר אמונים' אלא 'שאומרים אמן'. ויש לתמה: הלא דברו חז"ל על יחיד העונה אמן, כפי שמורה הלשון "כל העונה אמן", ומדוע סימו 'פותרים לו שערי גן עדן', בלשון רבים?

ראש הישיבה רבי שמואל רוזובסקי באר זאת בשתי דרכים:

א. כאשר אדם מתמסר למצות עניית אמן ומקימה "בכל כחו", מלבד השער שנופתח בפניו לגן עדן, נפתחים עוד שערים רבים בפני כל בני דורו, שאף הם זוכים לרשת גן עדן בזכותו [וכעין מה שמצינו (ערוגין נד ב) שבזכות התמסרותו של רבי פרידא ללמד תורה את תלמידו יצאה בת קול ואמרה שרבי פרידא ועמו כל בני דורו מזמנים לחיי העולם הבא] [נזטרי אמן ח"א עמ' ג].

ב. בהבטחתם לפתיחת שערי גן עדן התכוננו חכמים שבפני העונה אמן בכל כחו פתחו כל שערי השפע הרוחני פה בעולם הזה. ולפי שבפני "העונה אמן בכל כחו" נפתחים "כל שערי השפע הרוחני בבדיאה" ולא רק שער השפע הרוחני השייך למצות עניית אמן, לכך נאמר "שערי" בלשון רבים (זכרון שמואל עמ' תקלח).

רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל כ"ז בתמוז תשל"ט

הגר"ש רוזובסקי

רבי שמואל נולד בעיר גרודנא שבליטא לאביו רבי מיכל דוד רוזובסקי שהיה מורה הוראה בעיר. כשגדל עלה ללמד בישיבת 'שער התורה' שבעירו, אצל רבו הגדול רבי שמעון שקאפ אשר ממנו השפע רבות בשיטת למודו. בשנת תרצ"ו עלה לארץ ישראל ללמד בישיבת לומדה בפתח תקוה. בהגיעו לפרקו נשא את בתו של רבי צבי פסח פרנק, בעל 'הר צב'.

עם הקמתה של ישיבת פוניבד בשנת תש"ד, נקרא ר' שמואל לעמוד בראשות הישיבה, ובמשך זה כהן עד פטירתו. שמו נודע כאחד מגדולי ראשי הישיבות בדורנו. העמיד תלמידים הרבה, ומשנתו מפורסמת ואגורה בעולם הישיבות. חדושו ראו אור בסדרת הספרים: 'שערי הגר"ש רוזובסקי', 'חדושי רבי שמואל' ו'שערי רבי שמואל'.

נפטר בבני ברק בכ"ז בתמוז תשל"ט ונקבר בבית העלמין פוניבד בבני ברק.

איטש לרענהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת
ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש כו תמוז תשפג: הדלקת נרות: ירושלים: 7:11 תל-אביב: 7:26 חיפה: 7:19 מוצאי שבת: ירושלים: 8:28 תל-אביב: 8:30 חיפה: 8:32 ר"ת: 9:03

פרשת מטות - מסעי

"ככל היוצא מפיו יעשה"

"לא עברתי על דיבורי"...

באחת השנים לפני נסיעת כ"ק האדמו"ר מויזניץ (בעל האמרי חיים) לשוויץ לצורך מנוחה. הזמין אותו אחד הבחורים להשתתף בחתונתו. והרבי הבטיח לו שישתתף. כעבר זמן בחודשי הקיץ, נקבע מועד החתונה קרוב לתאריך שובו ארצה של הרבי. האדמו"ר בדרך כלל נמנע מלטוס באוירון אלא היה מפליג באונייה.

ואולם הפעם החליט האדמו"ר לשנות מנהגו וטס באוירון, כי לא יכל לקצר את שהותו בשוויץ באומרו: "אמנם אני נוהג שלא לנסוע במטוס ואף דורש כן מאחרים, אבל היות שהבטחתי להיות בחתונה, רצוני לקיים דברי". ובאחד ממכתביו כתב: "זה יודע האמת, שמעודי לא עברתי על דיבורי!"

מאיר החיים - ח"ד

"נדר בעת צרה - לא מתירים..."

סיפר רבי בן ציון קליין זצ"ל: בזמן המלחמה הנוראה כשחש סכנה גדולה לחייו, נדר נדר אם ינצל ויזכה לבנות ביתו ולשבת בשבת קודש בשלוח ובנחת עם משפחתו, אזי ילמד בכל שבת שני דפי גמרא.

ואכן כשעזרו הש"ת וזכה לישא אשה ולבנות ביתו לא שכח נדרו, ובכל שבת למד שני דפי גמרא כהבטחתו. ואולם כאשר גדלה המשפחה הוקשה עליו הדבר ללמוד ב' דפים. ונתירא שמא יכשל ולא יוכל לקיים נדרו ח"ו. על כן הלך אל כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג וסיפר לו כל הענין שבאמת בדעתו להמשיך ללמוד ב' דפים, אבל רוצה להתיר נדרו כדי שאם ח"ו יהיה אונס ולא יוכל להשלים, עכ"פ לא יהיה בגדר עובר על נדרו.

השיב לו הרבי, כי נדר שנודרים בעת צרה אין יכולים להתיר, שכן מי יודע אולי רק בזכות הנדר הזה הוא ניצל ונתר בחיים. אך בכ"ז נתן לו עצה איך להקל עליו את קיום הנדר ע"י שיתרגל ללמוד בשבת כל הכ"ד פרקי משניות שבמסכת שבת.

דרכי ציון

"הבטחתי להיות סנדק..."

בזיקנותו המופלגת של הגרי"ש אלישיב זצ"ל נדהמו לראות אותו יורד לביהכנ"ס בלי כוחות כדי להיות סנדק בברית... באומרו: "הבטחתי לבעל הברית להיות סנדק... ואף שלחולה ולזקן יש לפעמים פטור בהלכה מתפילה בציבור כשאין בכוחו, אולם לאי-קיום הבטחה אין שום היתר בהלכה".

גדולה שימושה

להיות נאמן בדיבורו ולקיים הבטחות שהוציא בשפתיו [אף שלא בתורת נדר]!

נלמד מהפסוק: "לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה" (פרק ל-ג) וכתב השל"ה הק': לכאורה "ככל היוצא מפיו יעשה" מיותר [אחר שכבר כתב "לא יחל"]! אלא מכאן תוכחת מוסר לאדם שיהיה נאמן בדיבורו וישמור מוצא שפתיו אף שלא היה בדרך נדר ולא היה מחוייב בדברים. כענין שאמר משה רבנו לבני גד וראובן "והיוצא מפיהם תעשו". ופירש רש"י, שקיבלתם לעבור למלחמה עד כיבוש וחילוק.

רבינו יונה ז"ל כתב (בשערי תשובה שער ג - עד) דברים נוקבים על חובת האדם להזהר שלא לאחר את מה שנודר בפיו ואלו דבריו: "יש עונש באיחור הנדרים והצדקות אעפ"י שמשלם אותם אחר כך. ואם נדר אדם לתת צדקה לעניים, חייב לשלם אותו מיד. ואם מדרך השכחה יארע לו איחור הנדרים, אף גם זאת ענוש יענש, כי אחרי שהוא יודע שהשכחה מצויה באדם, היה לו לזכור נדריו ולהעלותם על לבו תמיד לבל ישכחם".

נשאל כ"ק האדמו"ר גאב"ד אונגוואר - הגאון רבי מנשה קליין זצ"ל (בשו"ת משנה הלכות ח"ה סימן קס): אדם נדר בחלומו לדבר מצוה, האם מחוייב לקיים את נדרו? והביא מחלוקת ראשונים בענין נדר בחלום לדבר הרשות דלדעת הרא"ש (בשו"ת כלל ח' והובא בטור יו"ד סי' ר"ו) לא נחשב נדר, ולדעת הרשב"א (בשו"ת ח"א סי' תרסח) צריך לעשות התרה בפני שלושה, ולהלכה, כפי שעולה מדעת רוב האחרונים, צריך לעשות התרה בפני שלושה.

ועתה יש לדון היאך הדין בנודר בחלום לדבר מצוה, האם גם הוא בידו להתיר נדרו בפני שלושה, או שצריך לקיים הנדר ולא מועיל התרה. ועיי"ש שהביא מהרידב"ז (בשו"ת ח"א סי' צט) ומהחתם סופר. ולהלכה הסיק גאב"ד אונגוואר, כי הנודר בחלום לדבר מצוה צריך לקיים נדרו.

ידועים דברי חז"ל בגמרא (שבת לב:) בעוון נדרים מתה אשתו של אדם ובעוון נדרים בנים מתים כשהן קטנים שנאמר (קהלת ה) "אל תתן את פיך לחטיא את בשרך... וחיבל את מעשה ידיך". ורמז לכך בפסוק "מלאתך ודמעך לא תאחר בכור בניך תתן לי" "מלאתך" - נדר שהנך נודר בשעת שמחה "ודמעך" - נדר בעת צרה ח"ו "לא תאחר" - לשלמו. שאם תאחר ח"ו אז "בכור בניך תתן לי" - כמו שאמרו "בעון נדרים" וכו'...

הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל היה מזהיר רבות את תלמידיו ובני ביתו להזהר בנדרים, ובפרט בכל הנהגה טובה שרוצה לנהוג, לפרש מיד בפעם הראשונה שינהג כן "בלי נדר". וכאשר הגיעו בנותיו לגיל י"א (שאז נדרם נדר) לימדם את עיקר הלכות נדרים והאריך לבאר להם עד כמה עליהם להזהר בדיבורם מכאן ואילך.

להיות נקי וטהור מכל חשד גם בעיני הבריות!

נלמד מהפסוק: "והייתם נקיים מה' ומישראל" (פרק לב-כב)

ולמדו מכאן חז"ל (פסחים יג.) על כמה ענינים שצריך האדם להזהר בהם להסיר ממנו כל חשד. כגון: גבאי צדקה שאין להם עניים לחלק, פורטין מעותיהם לאחרים ואין פורטים לעצמם. שנאמר "והייתם נקיים מה' ומישראל".

על הנאמר בפרשתינו "וישלח אותם משה אלף למטה". פירש הכלי יקר: "ומשה לא רצה לילך לפי שנתגדל במדין והיה ירא שאם אנשי המלחמה יתרשלו באיזה דבר, יתלו החסרון במשה ויאמרו שהוא חס על המקום אשר נתגדל שם. נמצאנו למדים עד כמה נזהר משה להיות נקי גם מישראל.

מטעם זה שצריך להרחיק עצמו מכל חשד, ביאר המשך חכמה בטוב טעם, מדוע כאשר חזרו המרגלים והוציאו דיבה על הארץ, החריש יהושע ולא יצא נגדם ולא אמר דבר, ורק על כלב נאמר "ויהס כלב?".

אלא, מכיון שאלדד ומידד התנבאו במחנה "משה מת יהושע מכניס", אם כן, שוב לא יכל יהושע לומר "עלה נעלה וירשנו אותה כי יכול נוכל לה" מפני החשד שיהיו ישראל חושדין בו ואומרים לכבוד עצמו הוא דורש וממילא גם לא היו מקבלים את דבריו.

שנינו במסכת אבות (פ"ב משנה יג) "אל תהי רשע בפני עצמך". וביאר החפץ חיים שהתנא בא ללמדינו שלא יהיה איפכת לך מה שאחרים חושבים עליך דברים לא טובים, אלא העיקר שמצפונך יהיה נקי ותדע בנפשך שאינך רשע.

לפי תמוה לכאורה, הרי נאמר "והייתם נקיים מה' ומישראל" שאדם צריך לצאת ידי הבריות כדרך שצריך לצאת ידי המקום ולא להביא עצמו לידי חשד בעיני הבריות?

החפץ חיים עצמו תירץ תמיהה זו ע"י חילוק בין אדם פרטי לאיש ציבור. אדם פרטי כשלעצמו אינו חייב להשית לבו לדברי זולתו. די לו אם יודע בינו לעצמו שאין בו עוולה. אבל אדם שנמצא במשרה ציבורית ונושאים עיניהם אליו, או משום שהוא אדם גדול או כדוגמת ציבור מסייעים חשוב כבני גד ובני ראובן, אף חייבים להרחיק מהם כל לזות שפתיים מחשש חילול ה'.

"בוכה על שגרם שיחשדו בו"...

הסופר המלומד והנכבד ר' חיים זליג סלונימסקי ז"ל שהיה מקורב לשלטונות, נטל על עצמו להשתדל בענין מסוים לטובת היהודים אך על ידי זה עורר עליו את זעמם של הרבנים והחוגים החרדים.

הוא נסע אל הנצי"ב מוולוז'ין זצ"ל שהיה מאוד מיוודד עמו, והוכיח לו שלחינם חושדים בו הרבנים, שכן לא היתה לו בשתדלותו כל כוונה אפיקורסית ח"ו וכל כוונתו היתה לשם שמים.

על כך אמר לו הנצי"ב: "נאמר באהרן "וכיפר בעדך". על מה היה צריך כפרה? על מעשה העגל, ולכאורה הדבר תמוה הרי לפי מה שאמרו חז"ל נתכוון אהרן במעשה העגל לשם שמים, וא"כ, למה נתחייב על כך בכפרה? אלא נאמר על זה בילקוט, כי עצם העובדה שמעשיו גרמו לו שיחשדו בו, היה בזה משום חטא. וכפי שנאמר במסכת יומא שכהן הגדול ביום הכיפורים פורש ובוכה והם פורשים ובוכים. הוא פורש ובוכה שחשדוהו. כלומר: הואיל וגרם שיחשדו בו, זו לבדה הסיבה לבכיתו..."

הלמות עמלים

"והייתם נקיים..."

בטרם הגיע החזון איש להתיישב בארץ ישראל, יצא פעם בימי הקיץ לקיט ביער הסמוך לוולקניק, ולפתע נקרא אל עיירה זו כדי לפסוק שם בדינו של שור שנשחט ונמצאה סירכה בריאותיו, אם להכשיר או להטריף, והוא הלך ובא לשם ברגליו דרך פיתולי היער העבות, בדק את הריאה ופסק כפי שפסק.

כשעמד לחזור לביתו, מיהר הקצב בעל השור לשכור על חשבונו עגלון וכרכרה שתחזירנו לקייטנתו, אולם החז"א סירב לנסוע בה. הפציר בו הקצב מספר פעמים שיסע בה. אך הוא נשאר בשלו. על שפתותיו ריחף חיוך ביישני והוא הסביר:

"אני עושה כן לא מחמת צידקות ולא מתוך גאווה. דרכי ההתנהגות עלינו ללמוד מאבותינו - זה שמצינו לשמואל הנביא משביע את ישראל שיעידו בו: "את שור מי לקחתי וחמור מי לקחתי". וכי עלה על דעתנו שהתפאר וביקש שישבחוהו על שלא התפרץ בלילה לאורות איש מישראל לגנוב ממנו שור או חמור? אין זה, אלא אפילו קראוהו לבדוק "סירכא" ולפסוק ב"שאלה" והעמידו לרשותו חמור לרכיבה, לא לקח.

פאה"ד

קבלת תוכחה

לקבל באהבה וברצון דברי תוכחה ומוסר!

נלמד מפסוקי התוכחה שהוכיח משה רבינו את בני גד ובני ראובן, החל מהפסוק: "האחיכם יבואו למלחמה ואתם תשבנו פה? (פרק לב-ו) והתשובה שהשיבו: "גדרות צאן נבנה... ואנחנו נחלץ חושים" (פרק לב-טז,יז)

ולכאורה, אם מלכתחילה כך היתה דעתם של בני גד ובני ראובן, לעבור את הירדן ולהחלץ למלחמה, היה עליהם לומר זאת מיד כאשר התחיל משה רבינו להטיף להם דברי תוכחתו [ולהסיר מהם חשד], ולא להמתין עד אשר יסיים את תוכחתו הגדולה והחריפה. אלא מכאן, שהיה חבל להם להפסיק את תוכחת המוסר של משה, שכן היו הם מאלה האוהבים לשמוע את התוכחות, כפי שאמר רבי בגמרא (תמיד כה.): איזה הוא דרך שיבור לו האדם? יאהב את התוכחות, שכל זמן שתוכחות בעולם נחת רוח באה לעולם. טובה וברכה באין לעולם ורעה מסתלקת מן העולם.

כאשר יתבונן האדם בחובתו עלי אדמות, יחפץ בוודאי לתקן עצמו וישמח לקבל תוכחת מוסר מכל אדם, שהרי יפיק מכך תועלת לנפשו. וכמו שפירש הגר"א זצ"ל את הפסוק (משלי כז-ה) "טובה תוכחת מגולה מאהבה מוסרת" - טוב לאדם מי שמוכיח אותו בגלוי, ממי שאהבו בסתר וכו' כי ככל שאהבתו גדולה אליו, תוכחתו גדולה, שמכוון ליישר מדותיו ולתקנם בתוכחתו, ולכן: "הוכיח לחכם ויאבה" (שם-ט,ח).

כך נהג משה רבינו, בחיר הנביאים, עצמו, כאשר קיבל באהבה וברצון את תוכחתו של יתרו שהוכיחו "מדוע אתה יושב לבדך וכל העם ניצב עליך מן בוקר עד ערב" (שמות יח-יד), ואחרי שהקשיב משה רבינו לכל דברי תוכחתו של יתרו ולעצתו נאמר: "וישמע משה לקול חותנו ויעש כל אשר אמר".

וכדברי חז"ל (ראש השנה כה): "אשרי הדור שהגדולים נשמעים לקטנים". ובזה לימד לכל הדורות הבאים כיצד יש לקבל תוכחה באהבה. כמו שהמשיכו חז"ל שם: "ק"ו קטנים לגדולים - מתוך שהגדולים נשמעים לקטנים נושאים הקטנים ק"ו בעצמם.

אוהב את התוכחות...

בתחילת דרכו של הגאון רבי מרדכי גיפטער זצ"ל באמריקה, כיהן כרב בעיר וואטערבערי פלך קונטיקוט. ובבית הכנסת שלו לא היה אפילו מנין של שומרי שבת.

פעם אחת הגיע לשם משולח. ביקש רבי מרדכי מהמשולח שיטייל בביתו על כל חדריו ויחפש בכל חדר, בכל ארון, ובכל מקום לראות אם יש על מה להוכיח אותו. ש"הרי כאן יושב אני לבד ללא מוכיח".

חוברת "קול התורה"

לקרב את החוטאים ואת הנחשלים – להדריכם ולכוונם לדרך האושר שבחיי תורה ומצוות!

נלמד מהפסוק: "והקריתם לכם ערים ערי מקלט תהיינה ונס שמה רוצח מכה נפש בשגגה" (פרק לה-יא)

לומדים מפסוק זה – אומר בעל חידושי הרי"ם – כיצד יש לנהוג עם אדם כזה שנכשל בעבירה חמורה, וכעת הריהו נרדף, ונפשו מרה עליו על שהרג נפש בשוגג, וכאילו אינו מוצא לו מקום בעולם. שאז מאיר לו הקב"ה פנים ואומר לו: "ושמתי לך מקום" – עדיין לא אבדה תקוותך. יש לך אכסניה בה תנצל מרודפי נפשך. בדרך זו גם עלינו לנהוג: לתת סיכוי ותקוה טובה לחוטאים. לא להתיימש מהם, לא להרחיקם ולעזבם בדרך הקולקלת. אלא לקרבם, להדריכם ולכוון להם את הדרך העולה בית ה'.

נאמר בפסוק (דברים ל-ד) "אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' אלוקיך ומשם יקחד". וצריך ביאור לשון הפסוק "בקצה השמים". לכאורה היה מדויק יותר לומר "אם יהיה נדחך מקצה הארץ" ולא מקצה השמים שהרי מיהו זה העולה לקצה השמים?

וביאר המהר"ם מלובלין זצ"ל כי הכתוב מדבר על נשמת האיש הישראלי שנפלה לשאול תחתית ונידחה מאת ה', ועל איש זה בא הכתוב ואומר שגם "אם יהיה נדחך בקצה השמים" כלומר: שתדחה מעבודת ה' עד קצה גבול האפשרי, ולא יהיה לך שם שייכות וקרבה לענייני שמים ואלוקות, גם "משם יקבצך ה' ומשם יקחד" אליו. כי זהו כלל גדול ש"לא ידח ממנו נידח" ואין לך נשמה ישראלית שהיא אבודה לחלוטין מן הדרך הישרה.

כיוצא בזה פירש כ"ק האדמו"ר רבי יעקב מאיז'ביצא זצ"ל, בדרך רמז, את הפסוק בפרשת צו (ויקרא ו-ד) "והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה אל מקום טהור". כלומר: אפילו פסולתן של ישראל הנמצאים מחוץ למחנה, יש להם גם כן אפשרות של תיקון. כי רצון ה' לבל ידח ממנו נידח, ואסור להתיימש מבן ישראל ששר מדרך הישרה, כי לא אפסה התקוה שעוד יחזור בתשובה. ולכן גם את הדשן שאין בו כל ניצוץ של אש קודש, צריכים להביא "אל מקום טהור".

בהפטרת פרשתנו נאמר: "תיסרך רעתך ומשובותיך תוכיחוך ודעי וראי כי רע ומר עזבך את ה' אלוקיך..." (ירמיה ב). כלומר: החטא עצמו והעונש הבא ממנו הוא שמייסר ומוכיח את החטא. רק אחרי שמתדרדר עד לדיוטא התחתונה ומקבל מכות, מתגלית לו טעותו הגדולה. רק אז נוכח לראות לאיזה בוך עמוק נקלע ומשתכנע שכל תאוותיו שהיו נראים לו כ"אוהביו" ו"דורשי טובתו" הם המה שונאיו הגדולים שהיו בעוכריו. ומתוך כך נפקחים עיניו ומתעורר מדמיונותיו הכוזבים ושב בתשובה שלימה.

וכבר אמרו חז"ל (ברכות לד): "מקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד". ופירש הרמב"ם: כי מעלתם גדולה ממעלת אלו שלא חטאו מעולם, מפני שהם כובשים את יצרם יותר מהם.

וכ"ק גאב"ד אונגוואר הגאון רבי מנשה קליין זצ"ל פירש הטעם (ועיינו בשו"ת משנה הלכות ח"ז סימן ריז), לפי מה שאמרו חז"ל על מנשה בן חזקיהו המלך שלא רצו לקבלו בתשובה עד שחותר הקב"ה חתירה תחת כסא הכבוד וקבל תשובתו. יוצא לפי"ז שבעלי תשובה נכנסים בתפלתם מתחת כסא הכבוד, מה שאין צדיקים גמורים יכולים לעמוד שם.

כי לא ידח ממנו תלמיד...

סיפר מלמד דרדקי מעיר ורשא: פעם היה לו תלמיד מאוד מוגבל בהבנתו ובידיעותיו. המלמד עמל ביותר כדי ללמדו אך לשוא. לימים רצה אביו של הנער, שהיה אדם פשוט, שדוקא בעל החידושי הרי"ם יבחנו את הנער בתלמודו...

לקראת הבחינה, יגע המלמד שוב ושוב להחדיר משהו בתלמידו אולי בכל זאת ידע לענות דבר-מה. הגיעה שעת הבחינה, ולתדהמתו של המלמד שמעו מהחידושי הרי"ם הגיב כי ידיעתו של הנער סבירה ומניחה את הדעת...

לשמחת האב ובנו לא היתה גבול, שכן אם זה הציון שנותן כזה גאון עצום, הרי זה סימן להצלחה גדולה של הבן... המלמד שכמובן גם הוא שמח, ביקש בכל זאת להבין, איך זה שהחידושי הרי"ם, שהיה איש אמת בכל ישותו, אמר שידיעתו של הנער סבירה אחר שהכיר בטיבו של הנער.

נכנס המלמד ושאל את החידושי הרי"ם: "למדניו רבינו, הרי אני מכיר היטב את התלמיד, במה זכה לכה לכה שבח?" החידושי הרי"ם שכל כוונתו בזה היתה לעודד ולחזק את המוטיבציה של הנער שלא יתיימש לדעת את התורה, הסביר למלמד: הרי התורה ארוכה מארץ מדה, ואין גבול לידיעתה, וא"כ ביחס למה ששייך עוד לדעת כמה הבדל כבר יש בין הנער שיודע א-ב לבין הגדול בתורה... והפטיר: "וכי אנחנו כן יודעים?..."

הלמות עמלים – ח"ב

"עלינו לחטוף ולהציל כמה שיותר..."

כאשר משמשו של כ"ק האדמו"ר מסאטמר זצ"ל ביקר בארץ, נכנס לשאול את הגרי"ז סולובייצ'יק זצ"ל מה למסור בשמו לרבו. רבי עמרם בלוי זצ"ל שנכח במקום, החל להתבטא בחריפות שצריך לצעוק ולמחות שיש במדינה רשעים, והם רוצים לעקור את הדת...

נענה הגרי"ז ואמר: ידוע משלו של החפץ חיים על האשה שעמדה בשוק עם סל מלא תפוחים ורצתה למוכרם ובא אחד והעיף הכל. התפוחים התפזרו לכל עבר והרבה אנשים חטפו... התחילה האשה לצעוק ולבכות ופרכה ידה ברוב יאוש...

עבר שם פיקח ואמר לה: "מה לך לצעוק, לכי חטפי גם את מן התפוחים, שאם לא תעשי כן, לא ישאר בידך מאומה". סיים הגרי"ז ואמר: תמסור לרבי שעכשיו המצב בארץ ישראל הוא שכולם חוטפים... הם חוטפים (לחנך לכפירה ופריקת עול) וגם עלינו להשתדל ולחטוף כמה שיותר... (לחינוך לתורה ויר"ש ומדות טובות).

על כן העצה שהרבי ישלח לארץ ישראל, כמה שיותר תרומות, כדי שנוכל להציל עוד ועוד ילדים יהודים...

במחיצתם

"כולנו חייבים לחזק ולקרבו"...

פעם הופתעו אנשים ממתפללי בית הכנסת, שהגאון רבי צבי פסח פרנק זצ"ל, קובע לימוד בחברותא עם יהודי פשוט והמוני מהמתפללים. הבחין הרב פרנק בתמהונם ואמר להם כדברים הבאים:

"להוי ידוע לכם, כי אדם זה איננו פשוט כלל וכלל. הוא מאותם קנטוניסטים מרוסיה שנחטפו מזרועות אמותיהם ושירתו עשרים וחמש שנים בצבא של ניקולאי. רובם שכחו את יהדותם ויאבדו מתוך הקהל, ואילו הוא במסיל"ג שמר על גחלתו ויהדותו. כולנו חייבים לחזק לעודדו ולקרבו בכל הדברים..."

יש לציין, כי אדם זה אכן עלה ונתעלה בתורה, ובסופו הגיע לדרגה שיכול גם להשפיע על אחרים. והיה אומר שיעורי הלכה בבית הכנסת ב"ראשון לציון" לשם עבר להתגורר.

שביני אור – שביני חיים

פעל במסירות לרווחת העולים...

לאחר פטירתו של הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל ובניו ישבו עליו "שבעה". נכנס לבית יהודי שהחל ללמוד משניות לעילוי נשמתו במשך שעה ארוכה בנעימה עיראקית. שאלו אותו הבנים לזהותו. פתח וסיפר להם:

"ילד קטן ויתום הייתי, כאשר הובאתי ארצה בעליה הגדולה מעיראק בשנת תש"ט. הרב צדקה אשר פעל רבות לרווחת העולים ברוחניות ובגשמיות, כשמצא אותי הביאני לכאן, לביתו, וישנתי כאן ימים אחדים. לבסוף סידר עבורי מקום קליטה במוסד חינוכי שם למדתי עד אשר גדלתי והייתי לאיש והקמתי משפחה בישראל. באתי היום ללמוד משניות לעילוי נשמתו של מי שהביאני לחיי העולם הזה והעולם הבא".

וזאת ליהודה

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

לנצל את המזמנטום! / סיפור שמיני למבצע הסיפורים

רצוני לשתף בסיפור אישי שקרה לי, לפני כ-6 שנים.

באותה תקופה עבדתי במשרד מסוים בישוב קטן, ולצורך הבנת הסיפור אתאר איך נראה המקום: חלל גדול שמחולק לשלוש עמדות מחשב, כאשר רק קיר גבס מפריד ביניהם. העמדה הראשונה משמשת את משרד-הדואר של הישוב; העמדה השנייה מיועדת לכלל התושבים לשימוש זמני; את העמדה השלישית שכרתי לצורך עבודתי כעסק פרטי.

כאמור, רק קיר גבס הפריד בין העמדות כך שבכל עמדה בה שהית יכולת "להישאר מעודכנת..." בקשר למה שמתרחש בעמדה אחרת... יום אחד אני שומעת רחש-בחש בעמדה של הדואר. מסתבר שבחור מבקש לקבל דבר-דואר, אך לא לפי הכללים של הדואר. כולנו יודעים ומבינים שלא כל אחד יכול להיכנס לדואר ולקחת מה שהוא רוצה. בדיוק לשם כך נקבעו כללי הזהות וכדו', אך הבחור - מסיבות השמורות עימו - מבקש לעקוף את הכללים.

פקידת הדואר סירבה לבקשתו, ויודגש שהיא עשתה זאת בצורה מכובדת ומכבדת. אבל את הבחור לא ענין כלום. הוא התחיל להרים את הקול, ועד מהרה גם צעק עליה. הדיבורים שלו היו פוגעניים ממש ובאופן אישי.

בסיטואציה המביכה הלזו נכחו עוד אנשים. המצב היה מעליב מאוד, שכן כאמור מדובר בישוב קטן בו כולם מכירים את כולם. אני הכרתי את הפקידה של הדואר היטב, וכך גם כל אחד מהנוכחים האחרים במקום.

התפעלתי מאוד לראות כיצד הפקידה לא הגיבה כלל למילים שעפו בחלל. יתירה מכך: היא אפילו לא ניסתה לעצור בעדו, או לנסות לסלק אותו. "נעלבים ואינם עולבים" כפשוטו ממש.

ואל תחשבו לרגע שהיא לא נפגעה כי זה לא היה פוגע: אני - שלא הייתי קשורה כלל לאירוע - נבהלתי מעוצמת הפגיעה עד שירדו לי דמעות מהעיניים!

את השקט והדממה ששררו בשלושת העמדות לאחר שהבחור עזב את השטח, ניתן היה לחתוך בסכין.

ידעתי מיד מה מוטל עלי לעשות:

לקחתי פתק, רשמתי את שם בעלי ושמי לזרע של קיימא, קמתי והנחתי את הפתק על השולחן של הפקידה וביקשתי ממנה שתקרא ותתפלל עלי, ועזבתי.

* * *

עדיין לא סיפרתי שהייתי מעוכבת ילדים במשך שנים רבות.

אני זוכרת שפרסמתם במדור זה שוב ושוב, אודות הסגולה העצומה והכוח שיש בידי הנעלבים ואינם עולבים, שומעים חרפתם ואינם משיבים, שעליהם נאמר "ואוהביו כצאת השמש בגבורתו". השומע בזיונו ושותק, הנעלב ואינו מעליב בחזרה - מעניקים לו מן השמים כח רב לברך ולהשפיע - ברכתו תחול ודבריו יתקיימו! (ובשעתו התפרסם בעלון מקבץ סיפורים שהתגלגלו אחד מתוך השני, והכל התחיל בעקבות פרסום סיפור מדהים ממרן הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל).

אז גם אני החלטתי לנצל את ההזמנות הגדולה שבו הקב"ה נמצא עם האדם הפגוע ואפשר לבקש, כן לבקש כל דבר!

לקחתי פתק, רשמתי את שם בעלי ושמי לזרע של קיימא, קמתי והנחתי את הפתק על השולחן של הפקידה וביקשתי ממנה שתקרא ותתפלל עלי, ועזבתי. אותה אישה כבר ידעה שאני מצפה לילדים, וכמה זה קשה לי.

כן. זה עבד גם הפעם!

בתוך חודש אחד כבר זכינו לבשורות טובות. בהמשך נולד לנו בן זכר בריא ושלם בשעה טובה ומוצלחת.

* * *

המטרה שלי בפרסום הסיפור האישי שלי: קוראים יקרים: שימו לב; זה יכול לקרות לכל אחד שמעליבים אותו או פוגעים בו במקום הלימודים, בעבודה, ברחוב, בבית, במשפחה. זה לא חייב להיות משהו חריג / קיצוני; תהיו ערניים לרגעים אלה ותנצלו אותם לתפילה! בקשה! ישועה!

וחלילה, אל תבזזו את הרגעים הנדירים הללו ב"לענות בחזרה" או בסתם להיפגע. הדקות האלו יקרות עד מאוד, בכוחן לחולל מהפכות מבורכות, אל תתנו להן לחמוק סתם כך...

הזוכה השמיני: מ. כהן ירושלים.

הזוכה הוא הזוכה השמיני במבצע פרסים לעידוד וטיפוח מדות טובות. כל שעליכם לעשות: לכתוב סיפור מעניין ולא שיגרתית על מדות טובות שאירע אצלכם או אצל מכרכם, בתנאי שהסיפור עדיין לא פורסם בספר או בכתבי עת, ולשולחו לפי כתובת המכון: "מכון אהבת אמת" רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242410 או פקס: 077-7671812 או אימייל: haemesemes@gmail.com

שלוש עשרה סיפורים נוספים שיבחרו, יפורסמו במדור זה ויזכו את שולחיהם בסך 100 ש"ח (!)
הסיפורים שיתקבלו יטופלו רק בתנאים הבאים:

- 1) אורך הסיפור בין 200-500 מילים (בעברית), בכתב יד ברור וקריא. (עדיף מודפס במחשב).
- 2) על השולח לרשום שמו, כתובתו המדויקת ומס' טלפון.
- 3) למכון שמורה הזכות, לפרסם את כל הסיפורים שישלחו, והרי הם רכוש המכון, (מלבד בהוראה אחרת מהשולח) ורק 20 סיפורים יזכו לפרס.
- 4) למכון אהבת אמת שמורה הזכות, לערוך ולעבד את הסיפור לפי מדת הצורך.
- 5) למותר לציין כי על שולח סיפור האחריות לבדוק שהסיפור לא פורסם בספר או בכתב עת ואין עליו "זכויות יוצרים".

בע"ה בשבועות הקרובים נמשיך לפרסם את הסיפורים והזוכים הבאים.

הרב וינברג: אני ממליץ על תה מיוחד שיש בו סגולות לבריאות, מספרים להזמנה: 0545252463, 026480277 (על כל אחד להוועץ)

{ אז נדברו }

פרשת מטות מסעי תשפ"ג | לסדר: "זכרתי לך חסד נעורייך.." | גליון מספר: 611

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

**ניתן לקבל את הגיליון בפקס
באמצעות שיחת טלפון:**

079-5319191

הודעה: כמידי שנה ניתן לקנות את החוברת 'אלה מסעי' הממוקדת לבחורי שיעור ג' בשיבה קטנה העוסקים בימים אלו בבחינות והיערכות לקראת ישיבה גדולה.

ניתן להשיג (לעת עתה רק) בב"ב

רחוב קיבוץ גלויות 9

רחוב חזו"א 34 פינת דסלר (הרייפוס)

ניתן לקבל גם במייל.

נודה להשתתפותכם

בהוצאות הגדולות!!

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא

(ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת

להחזר מס (ס' 46)

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

איך 'כל נדרי' פוגש אותנו בעיצומם של ימי יולי אוגוסט הסהרוריים...

פרשת מטות פותחת בענייני נדרים... אם שמת לב יש שם הרבה פסוקים שנראים כאילו חוזרים על עצמם שוב ושוב... אם אתה בעל קורא אתה בטח מבין מצוין על מה אני מדבר...

(איש כי ידור נדר לה' או השבע שבועה לאסור איסור... ואשה כי תדור נדר ואסרה איסור... ושמע אביה את נדרה ואסרה... וקמו כל נדריה וכל איסור... כל נדריה ואסריה... בקיצור: לא אלאה אותך.) בקיצור: אם תשים לב... כמעט בכל פסוק מוזכר שוב המילים נדר... שבועה... איסור...

וכמובן!!! שמקובלנו שבתורה הקדושה אין מילה אחת מיותרת!!! וחז"ל דורשים על כל יתור שבתורה תילי תילים של הלכות... ואילו כאן?? בפרשת מטות... הפסוקים חוזרים על עצמם שוב ושוב סביב שבועה... ונדר... ואיסור... ולא ידוע לנו מה הדרשות שנלמדות מכל היתורי לשון האלו... (כלומר: על כל פסוק בפ"ע יש את הילפותא שלו... ללמד על נדרה המאורסה שאביה ובעלה מפירים נדריה וכו' וכו' אבל ביתורי הלשון לא ידוע לנו דרשות) מה פשר הפסוקים שחוזרים כ"כ על עצמם??

ושמעתי בזה הסבר מבהיל... שאנחנו פוגשים אותו מידי שנה ב"כל נדרי":

אם תספור את הפסוקים שחוזרים על עצמם בפרשת נדרים... אתה תגיע למספר 13!!! אתה מוזמן לבדוק בעצמך... 13 פסוקים בזה אחר זה שבכל פסוק מוזכר "נדר" "שבועה" "איסור" ... ובכן: מה הקשר בין המספר **שלוש עשרה** ל-- נדרים ושבועות???

אז אני אגלה לך סוד: בליל ברית מילה יש תיקון שנקרא ברית יצחק... שלומדים תורה בליל הברית... אחד הלימודים שמוזכרים שם בתיקון של ליל הברית זה פרק ג' במסכת נדרים!!!

מה יש בפרק הזה?? מה הוא קשור לליל הברית?? העניין הוא כך:

יש שם משנה שעוסקת במי שהדיר את עצמו מערלי ישראל וכו' ואגב האיזכור הזה... המשנה נכנסת לסוגיה של ברית מילה... והמשנה שם מביאה כמה וכמה תנאים שמפליגים בגדולת ומעלת המילה... **ורבי ישמעאל אומר: גדולה מילה שנכרתו עליה י"ג בריתות** (אגב: במשנה הרבה פעמים זה נראה שהדברים מוגשים בדרך אקראית... ולמעשה זה מחושבן לפרטי פרטים!!! ואחת הדוגמאות הבולטות זה אגדות החורבן ששתולים באמצע פרק הניזקין במסכת גיטין... שעל פניו זה באמת נראה שזה 'נכנס' שם ממש ב'אקראי'... אבל מי שידוע אין סתם אקראיות... גם בנדרים... העיתוי של ברית מילה לנדרים הוא מחושבן) עכ"פ על ברית מילה נכרתו י"ג בריתות... מה זה הי"ג בריתות האלו??

אז ככה: אם תפתח את פרשת מילה ב-לך לך... גם שם אתה תפגוש את אותו סגנון פסוקים כמו במטות... גם שם יש י"ג פסוקים שנראים כאילו חוזרים על עצמם... ואתנה **בריתי**... אני הנה **בריתי** איתך... והקימותי את **בריתי**... **לברית** עולם... ואתה את **בריתי** תשמור... זאת **בריתי** וכו' וכו'... עד כאן ברור?? **ומעתה: הסיפור הוא ככה!!!** כל ילד יהודי במעמד הברית מילה... הקב"ה חותם איתו חוזה!! חוזה שותפות שיש עליו שלוש עשרה חתימות!!

למי שידוע מה זה חוזה שותפות... זה אומר שמרגע שנהיינו שותפים בעסק... המשמעות היא ששנינו מאושרי חתימה... ושנינו מתחייבים אחד לשני **שאין לאחד רשות לחתום ולשחרר ולהוציא מזומנים בלי הסכמה ותיאום עם השני**. כלומר: כל שימוש בחשבון המשותף צריך להיעשות בהסכמת שני הצדדים. **שמה זה אומר?** שמצד אחד הקב"ה מסר לאברהם אבינו את החתימה האישית שלו שכל הצ'קים והשיבירים ומערכת ההשפעה של בני חיי ומזוני בעולם עוברים דרך אברהם לטוב ולמוטב... המשמעות היא שאם נניח הקב"ה רוצה להפוך את סדום... אז הוא לא עושה את זה בלי לעדכן את השותף אברהם... כי... "המכסה אני מאברהם אשר אני עושה..." מה פירוש?? הוא שותף שלי!!! הוא החבר קניני שלי... (במקביל הקב"ה נתן לאברהם פנקס צ'קים פתוח- והיה ברכה... הברכות מסורות לך לבדך את מי שאתה רוצה... אתה מאושר חתימה על כל השיבירים של העולם)... עד כאן ההתחייבות מצידו של השותף הראשון- הקב"ה! **ומאידך אברהם אבינו מתחייב במקביל!!!** שגם הוא מוסר לקב"ה את החותמת האישית שלו... וגם הוא לא משחרר את הדחפים הייצריים שלו בלי תיאום מלא עם רצונו יתברך...

ומאז ועד היום כל ילד יהודי ביום השמיני ללידתו כורת את הברית הזו עם ה'...

ה' מוסר לו את החותמת שלו... מעכשיו אני מוסר לך את החותמת האישית שלי ואתה זוכה להיות מאושר חתימה יחד איתי על כל הברכות והשפע של העולם... יש לך מילה ועמדת השפעה ב"ג מידות של רחמים של השפע של העולם... ובאותו מעמד התינוק גם הוא מתחייב לאבא שבשמים שגם אני הקטן... מוסר לך את החותמת האישית שלי שבה ניתנה לי אפשרות לפרוק את היצרים שלי... אבל אני מוסר לך את זה ואני מתחייב שלא אשתמש בחותם הזה לשום ריגוש שפל ובהמי אלא רק בתיאום מלא עם רצונך יתברך...

זה החוזה שנחתם בברית מילה... וה' כורת על זה י"ג בריתות... (כמו שכשסוגרים חוזה חותמים מלא מלא חתימות אצל העורך דין... אז ככה זה גם כאן... זה... זה רציני... זה חוזה שותפות לגמרי לגמרי...)

והנה!!! יום אחד ויגדלו הנערים... וזה הקטן באמת גדול יהיה... יום אחד מוטי שלנו גדל... ואז לאט לאט התחילו להגיע כל מיני פיתויים וניסיונות... הוא קיבל עיניים גדולות... יש לו פרפרים בראש... פתאום בא לו... מתחשק לו... יש לו דחפים... אבל אי אפשר!! אל תשאל... אני תקוע עם החוזה המגביל הזה... אין לי רשות!!! כל דחף יצרי שלי אני חייב להיות מתואם עם השותף שלי... כל פעם שהיצר הרע שלי נכנס לטראנס... אבל לא!! כל פעם המצפון מעיק עלי... ההלו... למי החותמת?? שכחת שאתה לא יכול לעשות מה שאתה רוצה עם החותמת... כל סיפוק יצרים חייב להיות מתואם עם השותף... עם המאושר חתימה השני...

ההמשך בעמוד 3-4 בגיליון זה...

את ארץ ישראל אפשר לאהוב!!! אם רק תבין שצריך...

אנחנו נמצאים בפרשת מסעי שעוסקת בגבולות ארץ ישראל... פעם כתבתי כאן מאמר על ארץ ישראל ותיארתיה בהתרגשות איך שאני מסתובב בארץ ישראל... שליבי יממה להלך בהרי ישראל... תיארתיה את ההתרגשות בלראות את הכרמים בהרי שומרון... נטעו נוטעים וחללו... ואז מישוה העיר לי... ההלו... משהו קרה לך... אני קצת... קצת פחות חרדי... התיאורים המרגשים האלו מהשומרון... זה נשמע קצת שייך למגזר הדתי לאומי...

אמרת לי: אתה צודק... התבלבלת... פזלתי מידי ימינה... אני מיד חוזר לעצמי... אני מיד מחליף דיסק... קדימה... החלפתי דיסק... התחלתי בתיאור אחר לגמרי: ובכן... נסענו בחרדת קודש לשדה תעופה... כולנו מלאים רגשות קודש... הנה אנחנו זוכים לעלות בכבש המטוס... לקראת מסע הקודש... לפראג... וילנא... פרשבוגר... אה... אשרי עין ראתה כל אלה... איזה זכות לנסוע... אה... מה אתה אומר?? **נכון... זה נשמע קצת יותר חרדי...?? זה מצלצל אפילו צדיקי יותר??** אז זהו ש... שלא!!! מותר לנו להודות עם יד על הלב שבנקודה הזו אנחנו פחות חרדים!!! החוסר שייכות שלנו לארץ ישראל... ומאיך החיבור והחיבה שאנחנו רוחשים לארץ העמים... בנקודה הזו אנחנו מדשדשים מאחור ואנחנו לא מתואמים עם תורתנו הקדושה... אני בחרתי משום מה לא להתרגש מייצאה מארץ ישראל... אני בחרתי להתרגש יותר מהשומרון... ממקום שנגלו שם אלוקים לחוויך וציריך... ואם בפרט הזה הציבור הד"ל יותר מחובר לארץ ישראל אז בפרט הזה הם יותר חרדים מאיתנו!!!

את ארץ ישראל אפשר לאהוב!!! אם רק נרצה!! בארץ ישראל יש יופי!!! אבל זה יופי עמוק!!! זה יופי שמגיע ממקום של חיבור... מקשר פנימי... מנכונות והשקעה... **מה הכוונה???** הנכונות היא שזו הארץ שה' רוצה שאני אוהב אותה!! ה' רוצה שאני אתחבר לארץ הזאת... שאני אשתקע בה... ושאיני לא כל הזמן אחפש את הטיסה הקרובה שתוציא אותי ממנה... מה נעשה שמשום מה... לא ברור מי עומד מאחורי החובה הקדושה הזו להחזיר אותנו כל פעם מחדש לאירופה... ועוד לעשות מזה מסע קודש... מילא אתה גר באמריקה בגלל שנולדת שם... מילא אם קבלת השקפה נגד המדינה... מילא בא לך להנות ממלונות ונופים של חו"ל... אבל לנסוע למסע הקודש לאירופה?? **מי המציא את הקשקוש הזה??**

צר לי מאוד... אני בעלבת... ואני למדתי לאחרונה דף היומי מסכת גיטין, ושם למדנו לא מכבר שמי שמוכר עבדו לחו"ל, העבד יצא לחירות... למה? כי הוא מפקיע את עבדו ממצוות התלויות בארץ... שמעת?? אדם צריך להתחשב **בעבד כנעני** שלו!! שלא יפסיד ח"ו מצוות התלויות בארץ... ואתה?? איפה אתה פה בסיפור...

יש הבדל אחד 'קטן' בין שוויץ לבין ארץ ישראל... בשוויץ יש אויר טוב!! אבל בארץ ישראל **צריך** שיהיה אויר טוב!! בשוויץ יש משהו נעים... ואילו בארץ ישראל **צריך** שיהיה נעים... הבנת?? שוויץ זה בית מלון... לבית מלון באתי כ"י... כי נעים שם... אבל בבית שלי **צריך** שיהיה נעים!! זה תלוי בי... אני **צריך לדאוג** שיהיה נעים... שיהיה בטעם... שיהיה נחמד... יש יהודים שמגיעים לארץ ישראל... מתרווחים רגל על רגל... אמרו להם שארץ ישראל זבת חלב ודבש ונעים בה... ואז הם שואלים למה לא נעים פה?? הרבה יותר נעים לנו בחו"ל... אדוני היקר... פה אתה בבית!!! בבית שלנו עם ה'!! אתה פה הגברת... קדימה... תפשיל שרוולים... אם אתה רוצה שיהיה פה נעים תדאג לזה... **זה תלוי בך... תעבוד על זה**... פה זה לא מלון... פה לא יושבים רגל על רגל ומחכים שיהיה נעים... פה דואגים לזה!! אל תשכח שכמה שהמלון נחמד ונעים... אבל עדיין!! כולם בסוף אוהבים יותר את הבית... ולמה?? כי זה הבית שלי!!! למלון הלכתי כ"י... כי נעים שם!! אבל בסוף חזרתי הבייתה... ובבית שלי אני אדאג שיהיה נעים... אני אדאג שיהיה דירה נאה מרחיבה דעתו של אדם... וזה היופי והנעים של ארץ ישראל!! זה נעים שלי... זה נעים מסוג של עקרת בית של ה' שהפשילה שרוולים ודאגה שיהיה פה נעים... היה איכפת לה מזה... נעים ממקום של חיבור... לא נעים ויפה של מלון מתכתי... נעים ויפה של הבית שלנו עם ה'...

ובפרט הזה יש לנו הרבה מה להתחזק... כי לאהוב את ארץ ישראל זה משהו שלא מגיע מעצמו... זה משהו שתלוי בנו!!! ה' רוצה אותנו כאן... מכאן ואילך זה תלוי בנו... אנחנו אלה שנחליט עד כמה אנחנו משקיעים ודואגים להנעים לעצמנו את השהות כאן... יש כאלו שנאלצים להתגורר ביחידות דיוור פצפוניות שגראות כמו מחנה פליטים... אז מילא אם היית גר בחו"ל... נכון... יהודי שגר בחו"ל הוא באמת נמצא שם על תקן של מחנה פליטים... אבל אתה גר בארץ ישראל... פה צריך שיהיה לך אילוף גמור!!! שמעת?? אילוף גמור!! למה לחיות בארץ ישראל בצורה שכזו... אבל אם אין לך סיבה מוצדקת... אתה מחויב לעשות הכל כדי להנעים את ישיבת ארץ ישראל!! אגב: אתה מבין לבד שאם הייתי גביר שמתגורר בדירת יוקרה באחוזה שנלך לא הייתי מעיז להיות 'לועג לרש' ולסנוט באלו שגרים ביחידות דיוור טחובות... אז זהו!! שאני מעיז לדבר **רק בגלל** שהשכירות שהם משלמים על ה-40 מ"ר שלהם היא פי שלוש מהמשכנתא שאני משלם על הבית הנורמלי שלי... ואני לא מגזים!!! ומהמקום הזה אני מרשה לעצמי לומר: שמי שאין לו **אילוף גמור** לגור בצורה שכזו... אז אדוני... אנחנו בארץ ישראל... פה זה לא המקום לחיות כמו מחנה פליטים!!! תן כבוד לישוב ארץ ישראל... יש הקפדה בחז"ל להנעים את ישוב ארץ ישראל וליקר אותה... (אגב: מישוה טען לי שיש לו ראייה שאפשר לגור ביחידת דיוור בירושלים... שהרי "לא אמר אדם צר לי המקום שאלין בירושלים..." אמרתי לו: ההיפך הגמור!! זה בדיוק מה שכתוב... "שאלין בירושלים!! לינה זה היה לילה אחד... כל יהודי שהקריב קרבן היה לו דין של לינה לילה אחד ופנית בבוקר והלכת לאוהלך... לילה אחד ללון ביחידת דיוור בירושלים זה בסדר... לא אמר אדם צר לי המקום... אבל לחיות שם?? לא!!! ופנית בבוקר והלכת לאוהלך... חפש לעצמך דירה גדולה זולה ונורמלית בפריפריה...)

צריך לדעת שנושא המגורים בארץ ישראל זה עבודת ה'... זה שטייגן!! ולאהוב את ארץ ישראל זה משהו שאנחנו צריכים לייצר אותו... זה לא מגיע לבד... אוהו... בטח שלא מגיע לבד... תראה עד כמה אנחנו לא מחוברים ליה... תראה איך כל איזה מסע "קודש" מבריא אותנו מארץ הקודש... אז הנה!! זו נקודה למחשבה בפרשת השבוע שלנו. הפרשה שמתחמת את גבולות ארץ ישראל שבגמ' בגיטין יש סוגיה שלימה פסוק שלם על שביל בארץ ישראל... כל שביל בארץ ישראל שווה פסוק!!

חסידי... איפה אתם... איפה הרגשי קודש שלכם... אנחנו צריכים את ההתלהבות שלכם פה... אתם חסרים... אל תברחו לחו"ל... זה לא יעזור לאף אחד!!! ארץ ישראל לא שייכת לאף מגזר... היא שייכת לכל יהודי ששואב את היהדות שלו מהספר תורה היהודי...

ניתן לרכוש את החוברת החדשה

'עיני עיני חלק ב'.

חוברת זו כבר יצאה לפני כמה שנים, ובה מקבץ מאמרים בנושא שמירת העיניים לקראת בין הזמנים, ובעקבות הביקוש הרב, יצאה חוברת נוספת עם מקבץ נוסף של מאמרים בעניין זה... ניתן אי"ה להשיג ברוב המוקדים המפורטים להלן. לפרטים נוספים ניתן להת':

0548446691 0527683095

כמו כן: נותרה כמות מצומצמת של החוברת הישנה 'עיני עיני ח"א', ניתן להשיג גם אותו במוקדים הנ"ל.

כמ"כ ניתן לקנות את הספר **"וימאן!"**

הנכתב היישר מתוך חזית הקרב, והעוסק בעוצמות השליטה והחוסן הנדרשים ל'בן ישיבה' בדורנו הרדוד והנסחף,

ב" 15 ע"ב בלבד (כריכה רכה)

מוקדי המכירה ברחבי הארץ:

ירושלים: רח' נחמיה 10 קומה ג'

גבעת שאול, רח' בן עוזיאל - 054-8491554

בית וגן - משפחת נוישטטר רח' הרב פראנק 29

רוממה - המ"ג 29 - 052-7682281

רמות ד' - רובין 47 - 054-8419684

אופקים - משפחת שפירא: 053-4112035

אחיסמן - שרגל 052-7171721 שבט אשר 9

שלב ב': 0534162979

אלעד - 03-9073067

אשדוד - הרב צור - 050-4120311

באר שבע - משפחת חיון 0533162445

ביתר עילית - אזור רמי לוי - 054-8450998

בית שמש - נהר הירדן 9 ר"ב 058-3294147

בני ברק - קיבוץ גלילות 9 - 055-6728458

חזו"א 34 052-7117271

אזור רח' הרב קוק - 0527603814

חיפה: פולק, גאולה 15, 052-7683095

טבריה - 054-8441354

מודיעין עילית: קצת החושן 14, 052-7174781

חפץ חיים 14 - משפחת דרבקין - 089742750

גרין פארק 0527644795

נתיבות - הר' גרשונוביץ 42 089934274

עפולה - 052-7686876

פתח תקוה - (מרכז העיר) 0504124235

צפת - 052-7181828

רחובות - 0533185792

רכסים - 054-8415410

תל ציון - 052-7150166

תפרה - לימן - 055-6705003

כמו כן: לשואלים:

יצא לאור בס"ד מהדורה נוספת של

הספר 'אהבתי'.

ניתן לקנות במוקדים הנ"ל.

(נ.ב. התכנים נשארו כמות שהם ללא שינוי)

בוכה בכל נדרי... אז כנראה שיש... יש שם מה לבכות... יש בכל נדרי משהו מאוד מרגש ומרטיט... שזה מעבר להלכות התרת נדרים גרידא...

אז מה... מה זה?? מה זה ה'כל נדרי' המרטיט והמצמרר הזה???

העניין הוא שהמעמד של כל נדרי!!! זה מנגנון האבטחה שאחרי ברית מילה!!! ברגעים המרטיטים האלו... הרעיה או הבת של ה' נכנסת לבית הכנסת ומתוודה!!! היהודי מגיע ומספר לה' חטאתי... וכעת... כעת ברגעים אלו של גילוי לב... כעת יש בחינה של "ואם **ביום שמוע** אישה..." כעת אבא או הבעל שבשמים **שמעו!** שמע שהבן שלו במשך השנה ניסה להפר חוזה... רצה לקחת את החוק לידיים ולפעול באופן עצמאי בחותמת בלי תיאום מלא עם השותף השני- בורא עולם...

אבא שבשמים מהר עומד ומפר!!! שביקין!!! שביקין!!! בטלן ומבטלן, לא שרירין ולא קיימין!!! שום דבר לא עשית... אני פה המאושר חתימה שיש לי את הפריבילגיה להטיל ווטו על כל חתימה שנעשתה בלי תיאום איתי... רשב"י שומע את כל נדרי ופורץ בבכ"י!!! ה'כל נדרי' הזה הוא המערכת אבטחה הכי קריטית לשריין את הצעיר בדור 2023 שהניסיונות יהיו קשים להחריד... ויופעל לחץ אטומי מכל הכיוונים לבטל חוזה... ומי ערב לנו שיענקי שלנו יחזיק מעמד ולא יפר חוזה???

כאן מגיע אבא שבשמים עם כרית אויר של 'כל נדרי'!!!

יענקי שלי... אם ח"ו קרתה מעידה ועשית שימוש עצמאי בחותמת בניגוד לרצוני... זה עדיין לא אבוד... תשמיע!!! תשמיע בפני את הנדר והאיסר... ואני מפר!!! אני מנטרל! יש לי זכות ווטו של י"ג סמכויות כנגד י"ג כריתות ברית בלך לך... מה הפלא שרק האיזכור של צמד המילים "כל נדרי" מחסיר פעימה בלב היהודי... ה'כל נדרי' הזה משאיר את המילה האחרונה בידיים של ה'... ואם בלך לך היה לנו ברית מילה... **אבל אז עדיין לא המילה האחרונה!** כי ה"מילה" האחרונה באמת היא הזכות ווטו שיש לאבא להפר...

עד כאן גיחה קצרה בשמי האויר הצח והמרומם של ימי התשובה... כמובן בהקשר לפרשת השבוע... פרשת הנדרים...

תכל'ס: מה זה כעת נוגע לעניינינו... בימים אלו... ימי יולי אוגוסט???

צריך לזכור דבר אחד: אתה בן של ה'... ואבא שבשמים לא הולך לוותר עליך!!! כי הוא אבא!!! ואבא זה אחד שלא מוותר!! הוא ילך איתך עד הסוף... אתה בסוף תהיה בחיבוק... או בטוב או לא בטוב...

מה אני מתכוין??? פעם לפני בין הזמנים כתבתי בסגנון חריף... יהודי יקר: אסור לעשות עבירות... ונו נו נו... ה' מעניש... וזה לא צחוק ילדים... מי שחושב שהוא יעשה מה שהוא רוצה ביולי אוגוסט... שידע לו

לקום ולנדור נדר ו... ועקרונות הנדר קיים!!! כי היא כבר נערה ויש לה את מרחב האישי שלה... אבל!!! במקביל!! ברגע שבעלה או אביה שומע שהיא נדרה... **יש לו זכות ווטו** להפר את נדרה ביום שמעו!!! כלומר: נכון שאת מצידיך יכולה לנדור... אבל באותה מידה יש לי זכות ווטו להפר!!! (ואם הניא אביה אותה ביום שמעו כל נדרה ואסריה אשר אסרה על נפשה לא יקום וה' יסלח לה... הכל מופר לה... הכל שרויים לך... מחולים לך...)

והכח הזה שיש לבעל להפר את נדרי אשתו... הוא כח כ"כ חזק!!! **עד כדי כך חזק!!!** שבשנה האחרונה למדנו במסכת נדרים להלכה... שאישה שנדרה ובעלה יכל להפר לה ומשום מה הוא החליט להתעלם ולא להפר לה... בעלה לא יכול אח"כ לבא אליה בטענות למה נדרת?? (הוא לא יכול לגרש אותה בלא כתובה בטענה ש"יש עליה נדרים") ולמה?? כי סליחה... אתה היית יכול להפר לה!!! אה... לא הפרת?? אז זו בעיה שלך!!! זה כבר נדר שלך! לא שלה!!! וכאן!!! בפרשת נדרים זהו אבא שבשמים ברא

13 מערכות אבטחת חוזה!!! כנגד 13 בריתות חוזה!!!

מגיע יהודי שבור ורוצץ... כן... אמנם הקב"ה כרת איתי ברית... התחייבתי לו שאני אשמור על קדושה... ותכל'ס... הפרתי חוזה... פגמתי... פרמתי את החוזה במו ידי... זהו... אין לי סיכוי... השחתתי במו ידי את הטבעת הנישואין שקישרה ביני לבין ה'... זהו... אין לי תקנה... בכל הספרים הק' כתוב שאין לזה תיקון... זהו... את בריתי הפר- והאבדתי...

אבל לא!!! יהודי יקר... אל תבהל... יש תקווה... מה?? מה כבר יכול להיות?? פשוט מאוד: **תשמיע!!!** תשמיע לאבא שבשמים... תבא ותתוודה לפני... תגיד לו שכך וכך עשית ופעלת על דעת עצמך... ואז!!! ברגע שאבא שבשמים שומע... כעת יש לו זכות ווטו **להפר ביום שמעו!!!** הוא יכול להניא אותך ולהפר ולומר... מופר לך... לא הועלת כלום... וזהו!! זה מנגנון האבטחה העצום והנפלא שהקב"ה חקק בתורתו... של י"ג הפרות וקיומים שיש בפרשת נדרים!! מקביל לי"ג בריתות של מילה...

עכשיו... כעת תבין מה פשר הרטט וההתרגשות הבלתי נשלטת שיש לנו במעמד ה**כל נדרי** ביום כיפור... מה זה ה-כל נדרי המסתורי הזה??

מה הסוד הצבאי של כל נדרי שמצליח להחסיר פעימה בלב של כל יהודי? אז כמובן... אני מכיר הרבה אנשים (חלק מהם היה אני) שנוהגים לייבש את העסק... וכשכולם מגיעים לבית הכנסת ומתחילים לבכות בדמעות שליש בכל נדרי... אז הם עוצרים אותם... רגע רגע... מה אתה בוכה... מה אתה מתרגש... זה בסה"כ התרת נדרים... מה... גם בהתרת נדרים בער"ה... גם בכיתת?? יש פה בסה"כ מעמד הלכתי של שלפני יו"כ מתירים את כל הנדרים בעשרה... אבל לא!!! אחרי כל היבוש הזה... עדיין!!! עדיין אם שמת לב... במחזור של יו"כ... יש שם גם קטע זוהר... שאנחנו לא מבינים מה כתוב שם... אבל דבר אחד כולם יודעים... שהקטע זוהר הזה מתחיל במילים **בכה רבי שמעון ואמר...** זאת אומרת: גם ר' שמעון

מה פשר ההתרגשות שלנו ב'כל נדרי'???

(ההמשך מעמוד 1) ומה אני אגיד לך... הסיפור הזה לא מתאים למוטי... החוזה הזה מעיק עלינו... מגביל אותנו... הוא בכלל לא בקטע... אל תשכח שאף אחד לא שאל אותי... כשהייתי תינוק בן שמונה ימים פתאום החליטו בשבילי... עשו חוזה שותפות ביני לבין ה'... ומאז אני תקוע עם זה... יאלה... עזוב... תן לי לחיות... לא מתאים לי החוזה הזה... ואז מוטי הצעיר והפיזי מתחיל לנתק ולפרום את הברית...

יש לציין שהוא צעיר מידי... הוא לא מתחיל לקלוט איזה עיסקת חיים הוא מאבד עכשיו כמו ידי... ותכל'ס במהירות הבזק הוא פורם את הי"ג בריתות אחד אחרי השני... די... עזוב... שחרר... לא רוצה... לא בקטע... מוטי דוהר לתוהו... והנה הוא כעת בדרך לפרום את הברית האחרונה... ועוד רגע זה כבר מאוחר... עוד רגע הוא מנתק ומנטרל את עצמו לגמרי מהברית... הוא מפסיק להיות יהודי... גוזר את הנימה האחרונה שמקשרת אותו עם המעגל הסגור של יעקב חבל נחלתו...

יש כעת מתח עצום בשמים!!! אתה יודע מה זה כלה של ה' שבמו ידיה מפרקת את הזכות הגדולה ביותר להיות רעיה ושותפה של ה'???

ועל זה!!! בדיוק על זה!!! כבר לפני עשרים שנה... ברגעים המרטיטים את החתימת חוזה... כבר אז!!! עמד הסבא המכובד בברכות והתחנן: אשר על כן בשכר זאת קל חי חלקנו צורנו, **צוה להציל ידידות שארנו משחת למען בריתו אשר חתם בבשרנו!!!** אנא ה'... בעוד עשרים שנה... כשהשמנדיק הזה יגדל ויתחיל להשתולל... ולנסות לפרק את השותפות... אנא... תציל את מוטי שלנו... תציל אותו ברגע האחרון שלא יתבטל החוזה... כי סו"ס עדיין... גם כשהוא יהיה בגיל עשרים... עדיין מדובר פה בצעיר פזיז ש... שזה הקטן עוד גדול יהיה... וכמו שעכשיו הוא פספוס ויש לו עדיין מה לגדול... הרי גם בגיל 18 יהיו הרבה דברים שהוא עדיין לא מבין... וכשהוא יגדל ויבין מה זה לזכות להיות שותף של ה'... אז אנא ה'... תציל אותו מביטול חוזה... רגע לפני שיהיה מאוחר...

וה' אכן שמע את התפילה הנרגשת כבר אז בשעת חתימת החוזה!!! וה' באמת מציל את ידידות שארנו משחת למען בריתו...

השאלה היא: איך בדיוק ה' מציל אותנו?? והעניין הוא כך:

בדיוק בשביל זה!!! בשביל זה יש לנו פרשת נדרים ששם הקב"ה ברא מנגנון אבטחה יחודי!!! שנערה בבית אביה או אשה בבית בעלה... מצד אחד היא **תחת רשות אביה** או בעלה... ומצד שני: יש לה גם את המרחב הפרטי שלה ששם היא יכולה לפעול באופן עצמאי... היא יכולה ביום בהיר

חילוני שההורים שלו יודעים את הסכנות שיש באינטרנט והם לא מנסים לחסום אותו לפחות באופן חלקי (כי הם מיואשים מראש) ילד כזה גדל עם חרדות!!! כי הוא מרגיש שאין לו גב... אין פה מישהו שעוצר אותו... שמתחם אותו... הוא מרגיש במטווח של שטח אש בלי הגנה... (בחור יקר: הסיכוי שלך להבין את העומק של המשפטים האלו הוא קלוש ביותר!! אבל אם אתה נן מבין... תדע לך שאתה למדן בקנה מידה... ואם אמרו לך שאתה למדן... ובכל זאת אתה לא מבין מה כתבתי כאן... אז תדע לך שאתה לא כזה למדן כמו שאתה חש מעצמך... אמנם לא נורא... אבל יש לך עדיין מה להתקדם...)

בחור יקר: אני רוצה להגיד לך משפט קצת מזעזע...

חכה חכה... עוד מעט מגיע בין הזמנים... ההורים שלך שוב יתחילו לעצבן אותך... כשתרצה לנסוע לנחל הדרג'ה... הם יעשו לך פרצופים ולא ירשו לך וכן ירשו לך... ואמא שלך תפחד שיקרה לך משהו וזה יעצבן אותך... ואוף... ההורים האלו לא מבינים... אין לי כח אליהם...

אז זהו!!! ש... ש... שאני לא מאחל לך!! אבל תדע לך שיש לצערנו הרבה יתומים בגיל שלך!!! ופעם היה צריך לרחם על יתומים כי הנעליים שלהם היו קרועות ולא היה להם מה לאכול... אבל היתומים של היום יש להם 'ערבים' וקופת העיר דואגת להם... ובכל זאת!!! בכל זאת גם בדור יש מה לרחם על יתומים... מה?? מה יש לרחם על אחי היתום??

שכשאמא שלי הייתה בחיי חיותה! ואני רציתי לצאת לטיול מסוכן... היא לא הסכימה... הפריעה... והתעצבתי... אוף... ההורים האלו...

וכשהיא נפטרה ואח שלי רצה לצאת... כבר לא היה לו אמא שמפחדת... היא לא הפריעה לו... וזה פתאום היה חסר לו!!! (היה לו ב"ה אבא שיבדחט"א... אבל אמא כבר לא הייתה...) היה חסר לו את הקונטרה הזו... שיש מישהו שכ"כ איכפת לו ממני... עד כדי שהוא גם מוכן להתכתש איתי... פתאום הוא מצא את עצמו יתום מפחדת... רגע... מה קרה? ממה אני מפחדת?? למה עד היום לא פחדתי? התשובה היא: עד היום אמא פחדה עליי!!! האיכפתיות שלה העניקה לי יציבות!! אני כבר לא צריך לפחד... כי יש מי שכבר מפחד עליי... ואם היא בכל זאת בסוף אישרה לי כנראה שזה בסוף כן 'עבר בחוק...', אבל כשאין את הקונטרה הזו... כשהכל מותר... זה מה שחסר ליתום בן דורנו... את הקונטרה הזו שאתה כ"כ שונא... את ה"לא ירפך" הזה שאתה כ"כ מנסה להתנער ממנו... אני לא רוצה להתעלל בך רגשית אבל תעריך שיש לך הורים שדואגים לך... ואם אתה יתום... תשמח שיש לך אבא שבשמים שמפחד עליך... ולא מרשה. ולא ירפך... כי היתומים האמיתיים זה אחינו התועים שאין להם שום גב... שום קונטרה... הם לא מודעים לעובדה שיש אבא בשמים שמפחד עליהם... שלא מרשה להם... הם מקנאים בך שיש לך אבא חזק שבשמים! נחבק את החוזק הזה!! נאמץ אותו ונשמור על הרוחניות שלנו...

חזקה ובזרוע נטויה ובחמה שפוכה אמלך עליכם!!" זה יקרה בכל מצב... הבנת מה אמרתי???

כשרואים אבא שמגיע לקראת הילד שלו... מנסה מפה... מנסה משם... מי שעומד מהצד זה נראה לו סוג של התקפלות... הנה... הוא נכנע לילד שלו... אבל לא!!! זה לא נכון!!! זה בדיק הפוך!! היות ואבא נחוש בכל מחיר לעשות מהילד שלו בן אדם... לכן דווקא אצלו כל האופציות פתוחות... זה שכל האופציות פתוחות זה לא בגלל שהעסק פה קליל ופתוח... לא!!! אדרבה... דווקא בגלל שהעסק פה נחוש בכל מחיר... דווקא לכן חייבים להיות ערוכים לכל האופציות... כי זה חייב לקרות... זו הסיבה שאם תשים לב בנבואות שירמיהו מתנבא לעם ישראל... יש כל הזמן סתירות מיניה וביה... רגע אחד ה' מוכיח... מעניש... נשבע ה' בימינו שהולך להיות פה חורבן נוראי... ורגע אח"כ פתאום מגיע נבואה של נחמה ורחמים... רגע אחד הנביא אומר שזהו... נחתם הדין... אין תקווה... ומיד אח"כ הנביא פתאום מציע להם עיסקת טיעון... תשמרו שבת... תשחררו את העבדים... תזהרו בדיני ממונות וה' ימחל לכם... אך מסבירים את הסתירות האלו מיניה וביה?? התשובה היא: ברגע שיש פה מערכת של אבא ובן... אז כל העסקות טיעון מונחות על השלחן... ולכל הכיוונים... כי הרי בסופו של דבר אתה תמיד תשאר הבן שלי!! אני אף פעם לא הולך לסיים איתך... אני אף פעם לא אקרא לך לפגישת שימוע... טרום מכתב פיטורין... אם זה היה ככה... הדברים היו מאוד ברורים... הייתי מציב לפניך תנאים ברורים... אחד שמים שלוש... וזהו!! אז זהו שהיות זה לא ככה. היות ובכל מחיר אתה תמשיך להיות הבן שלי... וממילא אין הצעה שנדחית על הסף... הגזר והמקל והמקל והגזר... ולמה?? כי משהו פה חייב לקרות!! בטוב או ברע... בהסכמה או לא בהסכמה... באהבה או ביראה... בקנה נועם או בקנה חובלים...

זה בסדר בחור יקר... תהיה רגוע... יש לך אבא חזק מאוד בשמים... שהוא תמיד איתך!! אתה יכול להיות רגוע... אתה אף פעם לא אבוד בעולם... כי יש לך תמיד גב!! יש לך אבא חזק שבשמים שתמיד יתן לך גב... אבל אתה יודע מה זה גב?? גב זה גם גבולות!!! יש לך אבא חזק בשמים שהוא לא הולך לוותר עליך!!! ואם תעשה שטויות הוא יתפוס אותך חזק... תשמח... תהיה מאושר מזה... כיף לנו שיש לנו אבא חזק... ילד מרגיש בטוח עם אבא חזק!!!

החילוני הוא אומלל... היות והוא לא מודע לך שיש לו אבא שבשמים... הוא חושב שהכל הפקרות... אז אולי לך במבט שטחני... זה אולי נראה לך כיף... איזה כיף לו... הכל מותר לו... אבל כשתגדל... כשתהיה קצת יותר מבוגר... כשתתחיל להבין במהלכים העדינים של שדה החינוך... אז אתה תגלה להפתעתך שילד משווע לגבולות... כי גבולות זה גב!! גבולות נותנות לבן אדם תחושת יציבות... תחושת עוגן... תחושת חוזק שהעסק בשליטה!!! מישהו פה נותן לי קונטרה!! אני חשוב לו... בן אדם שאין לו גבולות זה אומר שאין לו גב... הוא מרגיש אבוד בעולם...

בן אדם שמותר לו הכל... המשמעות היא שהוא לא מעניין את אף אחד... ילד שלא קשור בעגלה זה אומר שלא איכפת לנו שהוא יפול מהעגלה... ילד שההורים שלו נותנים לו להסתובב על גג בלי מעקה... זה אומר שלא איכפת להורים שלו שהוא יפול משם... ילד

שהוא משחק באש וכו'... אחרי שכתבתי את זה... מישהו התקשר וצעק עלי... איך אתה מדבר ככה על אבא שבשמים?? אתה עושה מבורא עולם קשוח כאילו מדובר פה באיזה מורה למתמטיקה שמעניש... כאילו מדובר פה בשוטר תנועה... הקב"ה הוא הרי אבא טוב שבשמים... הוא מרחם עלינו... חומל עלינו... הוא לא כזה קשוח כמו שאתה מתאר אותו...

אמרתי לו: יש לך טעות חמורה!!! מנסיון אישי אני יכול להגיד לך:

דווקא אבא-- זה האיש הכי קשוח ועקשן בעולם!!!

אני בתור ילד... הצלחתי להתגבר ולנצח את כל המלמדים הכי קשוחים בחידר... היו רבעס מאוד מפחידים שכל הילדים רעדו מהם... כולם ידעו שעם הרבה הזה מסוכן להתחיל... זה רבה שלא מעגל פינות... הוא ילך איתך עד הסוף... אל תתחיל איתו... אבל אני הוכחתי שאפשר לכופף ולנצח את כולם... גם הרבה הכי קשוח בחידר... שכל היום 'חפר' לי... שיגע אותי... שיעורי בית... תגיע בזמן... סדר וניקיון... יום אחד גם הוא נכנע... יום אחד נמאס לכל הצוות ממני והם כנראה קיבלו הוראה מגבוה... די... תעזבו אותו... אני זוכר שבאזור כיתה ז' בערך... קבלתי אשראי חופשי... תעשה מה שבא לך... תגיע מתי שבא לך... תצא מתי שבא לך... די... כל הצוות של החידר יצאו ל'פנסיה מוקדמת' בהקשר אלי... כי דחילאק... כמה אפשר לריב איתו... לך תדבר לקיר...

אבל היחיד!!! היחיד שאף פעם לא ויתר לי!! והיחיד שגם אחרי שכולם ויתרו לי... והמשיך לחפור לי... היחיד שהמשיך לעמוד לי על הראש... תנחש מי זה היה? אבא שלי!! ותן ניחוש למה?? כי הוא אבא שלי!! ואבא לא הולך לוותר על הילד שלו... גם כשכולם ויתרו עליך... היחיד שלא ויתר זה אבא!! לא ירפך ולא ישחיתך... מה זה 'לא ירפך'?? לא יתן לך ריפיון!! הוא לא הולך לוותר עליך... תשכח מזה... ממילא ידידי היקר... אתה טוען לי שהקב"ה לא כזה קשוח... ולמה?? כי הוא אבא?? יש לך טעות חמורה!! דווקא אבא זה הדבר הכי קשוח בעולם!!!

מה פירוש קשוח... לא קשוח ממקום של ניכור והתעלמות ואכזריות... חלילה!! קשוח ממקום של אכפתיות ועקשנות... הוא לא הולך לוותר עליך... אבא שבשמים כרת איתך ברית... והוא לא יתן לך להפר את הברית הזו... צווה להציל ידידות שארנו משחת למען ברית אשר שם בבשרנו!!! גם אם תנסה להפר ברית ולהתנתק ממנו בכח... תסמוך עליו... הוא כבר יברא מנגנון מיוחד שהוא יכיר לך ביום שמעו... הוא יסלח לך בכח!!! הוא יפגך אותך בכח... ויכריח אותך להיות טוב כי הוא נחוש בטובתך... הוא יפתח לך דף חדש ויתן לך את מלא הצ'אנס... על ימין ועל שמאל... לא רק ממקום של יאלה... בא נפתח דף חדש... לא!! זה מגיע ממקום של עקשנות!! בני היקר... אתה תהיה בן אדם... לא יעזור לך כלום... אנחנו נגיע להסכמים או בטוב או לא בטוב... כמו שכתוב: "חי אני נאום ה' אם לא ביד

למעשה, משפחת סנאה כורתי העצים... בדרך ללשכת דיר העצים.

קוראים לי עזריה ואני מצאצאי סנאה בן בנימין... סבא שלי לפני 350 שנה היה מהראשונים שעלו עם עזרא מהגולה... והוא מסר את נפשו לגייס תרומת עצים למזבח והפך את העולם בשביל שלא יהיה חסר עצים למערכה... ועזרא הסופר ראה מאוד בעין יפה את המאמצים של אלטער זיידע שלי... כי בתין: עצים למערכה זה במילים אחרות התחזוקה השוטפת... ואת זה כידוע הנדיבים פחות אוהבים לצאת... תמיד יותר נחמד לתרום מבנה קיים... או איזה פרוכת נצחית... בפרט אם יש שם איזה איזור... אבל לממן את השוטף?? זה... זה נעלם... בפרט עצים ש... שהם עולים באש... מי מדבר על אש המערכה שהיא אוכלת מה... אתה הופך את העולם... גורר עצים ומשנע אותם עם מזחלות ואחרי שבוע זה נגמר...

ובכל זאת!!! סבא שלי היה אחד מהשרידים אשר ה' קורא... שהסכים למסור נפש דווקא על השוטף... ולכן נביאים שבאותו דור תקנו!!!! שכל מי שהתנדב עצים באותו דור עני שהיה אז כ"כ חסר עצים... הוא זה שיזכה לדורי דורות לו ולזרעו אחריו... שגם בעוד שמונים ומאה ומאתיים שנה שהציבור יגדל ויתרחב וירושלים תתמלא צאן אדם ואז כבר לא יהיה חסר עצים... אדרבה... כבר יהיו מריבות ומאבקים ותחרויות מי יזכה לתת את העצים למערכה... אבל לא!!! "אפילו לשכה מלאה עצים... יהיו אלו מתנדבים משלהם... אדוני... יש פה חזקות!! מי שהשקיע במניה בזמן שהיא הייתה בשפל של כל הזמנים שאף אחד לא ידע להעריך אותה... הוא זה שיזכה לבניו עד סוף כל הדורות... (כן... ככה זה גם בת"ח צעיר שמהלך ביצידי הדרכים ובעת אף אחד לא מסתכל לכיוונו... החכם שישקיע במניה הזו בזמן שאף אחד לא מסתכל עליו... הוא זה שיזכה להמשיך להרוות גרונו של ת"ח גם כשפקיע שמיה... גם כשכבר כולם יבינו שאכילתו קרבה ושתייתו נכסכים...) ואכן היום הבלעדי של סבא שלי סנאה בן בנימין... היה לא פחות ולא יותר ' באב!!!! ומאז לדורות... זה היום שלנו... זה החג שלנו...

וכבר עכשיו... חודש ימים לפני כן... המשפחה שלנו מסיימת את זמן קיץ חודש לפני הזמן... כדי לצאת לחטוב עצים בקדושה ובטהרה... האמת היא שהיציאה מבית המדרש מלווה ברגשות מעורבים!! מצד אחד יש לנו את הזכות להתנדב קרבן עצים... זו זכות שאנשים חולמים עליה... יש מיליארדים שמוכנים לשלם כל הון שבעולם כדי שירשו להם להתנדב עצים... אבל לא!!

בבית המקדש כסף לא מדבר לאף אחד... כי לא חסר כסף... (יש פה נקודה שצריך להבין אותה: בית המקדש זה לא כמו מוסדות שאתה אף פעם לא גומר להרחיב לשפץ... כי תמיד יש את הגידול הטבעי ויש את הצורך להוסיף בהתאם וכו'... בית המקדש זה שטח ומבנה קבוע שהכל מכתב מיד ה' עלי השכיל זה לא משתנה!! גם המזבח לא מתרחב בהתאם למנדטים... וגם לא מוסיפים קרבנות תמידים ומוסיפים בהתאם למספרי האלקטורים בפולמוס... אין כזה דבר... הכל קבוע... ממילא בבית המקדש ישנה תופעה מאוד יחודית: שגם בראשית הדרך כשכלל ישראל מונה כמה עשרות אלפים בודדים וחסרי כל... וגם מאתיים שנה לאח"כ שכבר מדובר בעשרות מיליונים... הרי גובה ההוצאות ממשיות להיות אותם הוצאות למרות שההכנסות הכפילו את עצמם פי אלפי אלפים... ממילא שום מיליארד הוא לא פונקציה ולא יכול לשמור בחוטים במקדש... כי אין צורך בכסף שלו יותר מכל מופלא סמוך לאיש שהקדיש את הכיסה החדשה שלו... הבנת?? נחזור לענייננו--)) אז יש לנו זכות גדולה ונוראה שאנחנו המשפחה שעלה בגורלנו לחטוב עצים ולהיערך לקראת ימינו הגדול- עשירי באב...

מצד שני!!! מה שנכון נכון... סו"ס טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף... עדיין עסק התורה יותר חשוב מכל העצים שאנחנו חוטבים... כך שעדיין החברותא שלי שנשאר בבית המדרש והוא לא זכה להיות במשפחה המיוחסת שלו... תכל"ס... בשורה תחתונה הוא קצת מיוחס יותר ממני... סו"ס הוא קצת עוסק בתורה שיקרה היא מפנינים- יותר מכה"ג שנכנס לפני ולפנים... ואילו אני... עם כל הכבוד לי... חוטב עצים למערכה...

ולכן הרגשות מעורבות!!! מצד אחד יש לנו כזו זכות... כולם מקנאים בנו... יש המון המון אנשים שמתלויים ומצטרפים אלינו ומנסים איכשהו להיטפל למעשה מצווה שלנו... כשאני חוטב את העצים יש לי כמה וכמה יהודים זרים ממשפחות אחרות שהפעילו קשרים... והתחננו וביקשו ונתנו להם רשות להיכנס למתחם של כריתת העצים... והם עומדים לידי ומבקשים במה הם יכולים להשתתף... להביא לך את המסור... רוצה לשתות מיים? במה אני יכול להיות שותף במשהו בכריתת העצים... ותכל"ס... באותה שעה שאני עומד פה בשיא החשיבות והזכות... הרי החברותא שלי יושב כעת בקרן זוית ועוסק בתורה ונמצא במדרגה הרבה יותר גבוהה ממני... אז מה?? אז אולי נותר על?? אז אולי ניתן את הזכות הזו לכל אחד אחר שיקפוץ עלך זה כמוצא שלל רב... ואני אלך לי ללמוד... ? ? ? ? ? ! ! ! ! אסור!! אסור לנו להוריד בערך הזה... אנחנו צריכים לשתף פעולה עם היוקרה הזו של קרבן העצים... להכיר בזכות הזו ולא להתעלם ממנה... ובכל זאת!!! בכל זאת תמיד לזכור שעדיין התורה טובה סחרה מכל סחורה!!! (בתין: אם נוריד את העץ של קרבן עצים... אין נדע להעריך את התורה? אדרבה... שהערך של קרבן עצים ישאר בעוצמתו... ומעליו יתנשא כבוד התורה... זה לא הכמה הנמקין ולולל בכל דבר שהתורה חשובה יותר ממנו... אדרבה... התורה מתכבדת בכל דבר חשוב ומרומם שהיא חשובה יותר ממנו... המסור תלמיד חכם מתכבד בזה שהכהן גדול הוא האדם הכי מסובד בעולם ובכל זאת מסוזה תלמיד חכם קודם לכה"ג עם הארץ)

עכ"פ יצאנו לאזור לבנון... אי שם רחוק בהרי נפתלי וחבולון... שם נמצאים הארזים המשובחים ביותר... גם עצי תאנה חשוב לנו לכרות בשביל המערכה שניה של קטורת... ואז בסיום הכריתה אנחנו משנעים את העצים לירדן... ואנחנו מתחילים להשיט אותם ברפסודות בנהר עד שמגיעים למפגש של הירדן עם ים המלח... ומשם לירושלים הדרך קצרה... (אגב: בדרך ברכנו ברוך שעשה ניסים לאבותינו במקום הזה... כי שם זה המקום שבו יהושע הנמידי את הירדן מצד אחד... ושאר המים המשיכו במרוצתם עד ים המלח) הגענו לים המלח... ובדיוק פגשנו את אחד מהגזברים שקידם את פנינו לשלום... כן... אותו גזבר בדיוק הגיע עם כל מיני מעות חטאת שמתו בעליה וכו'... מעות שאסורים בהנאה וצורת האיבוד שלהם זה "ילכו לים המלח..." (כמו שיש חטאות שדינם למות... ככה יש מעות שדינם לאיבוד...) בדרך לירושלים עם הציוד הכבד... עברנו באזור יריחו וראינו שם יהודים שמתחילים ללקט את ביכורי התמרים... בטח... פה זה עיר התמרים!! כן... עד עשירי באב אנחנו כבר נפגוש אותם מעלים את הביכורים לירושלים... כמובן שימים אלו זה בעיקר ביכורי ענבים... גם את מביאי ביכורי יין פגשנו בדרך... צעדנו בדרך העולה לירושלים ושפתותנו מרחשות את הנבואה של זכריה על האזור הזה... כן... המקום הצחיח והמדברי הזה... לעתיד לבא יצאו מים חיים מבית ה' חצים אל הים הקדמוני וחצים אל הים האחרון... (דהיינו הנחל יצא מצד אחד לכיוון הים התיכון שמערב, וחצי ממנו לכיוון מזרח דהיינו ים המלח והלאה...) כן... נא להזדרז להצטלם בכל האזורים המדבריים והצחיחים שבאזור מדבר יהודה... כי לעתיד לבא המקום יחזור להיות כולה משקה... "ישם מדבר לאגם מים וארץ ציה למוצאי מים..."

הגענו לירושלים עם כל המטען חורג... קבלנו אותנו בכבוד גדול... והלכנו בחרדת קודש והכנסנו את העצים למקום בלשכת דיר העצים... מי האמין... עד לפני כמה שנים לשכת דיר העצים הייתה הלשכה הכי מסכנה... מי האמין שבבום אחד פתאום התגלה ששם שוכן ומוצפן ארון ברית ה'... מי האמין שאחד מ"ג השתחואות שבמקדש זה מול לשכת דיר העצים... מי חלם שדיר העצים הזה הוא אחד מהמקומות הקדושים ביותר... אז כן... גם הסטנדר והגמ' המיוחסים שמחכים לי בשניה שאני מסיים לכרות עצים... גם הם מחכים שם בצד ואף אחד לא בהול לאייש אותם... מי מאמין שכשיפקחו לנו העיניים ננוכח שאין לנו שיעור אלא התורה הזאת... זבח ומנחה לא חפצת אזניים כרית לי... אז אמרתי הנה באתי... תורתך בתוך מעי...

מהי התנאי להיכנס לנעליים של

השני?

בפרשת השבוע אנחנו קוראים על ראובן וגד וחצי שבט המנשה שהלכו להתגורר בעבר הירדן... כאן חשוב לציין: שיש הבדל בין שבט ראובן וגד! לבין חצי שבט המנשה...

ההבדל הוא ששבט ראובן וגד בחרו לגור בעבר הירדן משיקולים שלהם... לא משנה כעת מה השיקולים... (האם בגלל המקנה רב או בגלל ששם חלקת מחוקק ספון או כדי להיות בספר ולהיות העורף ששומר על ישראל...) אבל חצי שבט המנשה... הם לא קשורים לסיפור הזה!!! חצי שבט המנשה שבאו לגור בעבר הירדן זה כבר ממקום של שליחות... אחרי!!! ששבט ראובן וגד הלכו להתגורר בעבר הירדן... כעת מי ירומם אותם... מי יקח פיקוד על ענייני היידישקייט... מי יהיו השופטים והשוטרים?? מילא בארץ ישראל יש לנו יהודה מחוקק... אבל מי יהיה השבט והמחוקק בעבר הירדן?? כאן הגיעו חצי שבט המנשה והתנדבו להצטרף לשבט גד וראובן כמו שכתוב בשירת דבורה "מני מכיר ירדו מחוקקים..." לבי לחוקקי ישראל... המתנדבים בעם...

אלא!!! שמתעוררת כאן שאלה מאוד מעניינת:

אם פעם ראית את המפה של חלוקת הארץ... זה יוצא מאוד מוזר... כי... כי בשורה התחתונה חצי שבט המנשה שעבר לגור בעבר הירדן הם התגוררו אי שם בגולן ובבשן, ואילו שבט ראובן וגד ממוקמים בדרום במרחק עצום מהם... ולמרב האבסורד, דווקא חצי שבט מנשה שנשאר בארץ ישראל... דווקא קרוב לראובן קרוב גיאוגרפית הרבה יותר מהחצי השני שעבר לעבר הירדן... הבנת את השאלה?? חצי שבט המנשה שהתנדב ללכת בגלות יחד עם ראובן וגד... תכל"ס... במיקום הגיאוגרפי הוא רק התרחק מהם יותר... אם ככה... מה הועילו חצי שבט המנשה שהם עברו לעבר הירדן... הרי כל המטרה הייתה ללכת עם ראובן וגד... ותכל"ס רק התרחקתם מהם יותר??

וכנראה העניין הוא כך:

אותו חצי שבט המנשה שהסכים ללכת יחד עם שבט ראובן וגד לעבר הירדן... זה לא כ"כ עניין של **קרבה פיזית!!!** זה לא שראובן וגד טסו לחו"ל... ולכן חצי שבט המנשה קנו כרטיס גם לטוס איתם באותו מטוס... **לא... זה לא עניין של קרבה פיזית!**

יש פה משהו הרבה יותר עמוק!

ברגע ששבט ראובן וגד שהם נאלצים להתגורר במקום שהוא דרגה אחת פחות מארץ ישראל... אדם שנאלץ לגור בכזה מקום!! זה משפיע על צורת ההתנהלות שלו... על קבלת ההחלטות שלו... זה בן אדם מסוג שונה... ואת האדם הזה צריך להבין... צריך להתנהל איתו לפי רוחו... וממילא כמה שנתגורר בקירבה פיזית אליהם... זה לא יעזור!! כל זמן שאנחנו ממוקמים **בתוך** ארץ ישראל והם **בחוץ**... אנחנו לא נצליח לגמרי לרדת לנעליים שלהם... כי סו"ס הנעליים שלהם דורכות על אדמה אחרת... וככה אנחנו לא יכולים לשיפוט אותם... אין לנו ערוץ לגמרי ישיר איתם... ולכן חצי שבט המנשה עוברים להתגורר בעבר הירדן... לא בשביל קירבה פיזית לראובן וגד אלא בשביל שהנעליים שלהם ידרכו על אותה אדמה שהנעליים של ראובן וגד דורכים...

רק ככה אפשר להיכנס לנעליים שלהם!!!

ללמדך: אם אתה מחפש רב שיבין אותך... אמנם לכתחילה מומלץ לחפש רב שנמצא קרוב אלינו בקרבה פיזית... אבל יש עוד פרט בקרבה של הרב... שזה הרבה יותר קריטי מזה... **שהנעליים שלו ידרכו על אותה אדמה שהנעליים שלך דורכות!!** שהוא לא יהיה גבוה מידי בשבילך... שיהיה לו קשר עין עם החוויות והמושגים שעוברים עליך... שאם אתה בעבר הירדן... אז שהוא גם יהיה שם... באותו ראש... ודו"ק.

יוצאים לנופש... לשוט... שטו העם... לנשום אויר...

מישהו עורר אותי לשאלה מעניינת: עם ישראל במדבר, כל בוקר היו יוצאים ללקוט את המן... **אז ככה:** הצדיקים... המן היה יורד להם ממש בפתח האוהל... ואילו הבינוניים- יצאו ולקטו... המן היה יורד להם בפנית הרחוב... ואילו הרשעים... שטו ולקטו... הם היו צריכים לצאת מחוץ למחנה כדי ללקט... **אני לא מבין:** איך כל אחד היה יודע איפה המן שלו בדיוק נמצא? לדוגמה אני... השכן שלי צדיק!!! הדלת שלו ממש צמודה לדלת שלי... (אמנם אין פתחו מכון כנגדי אבל צמוד... כמין גא"ם) והנה הבוקר יצאתי מפתח ביתי ואני רואה מנת מן מונחת בין הדלת שלי לשלו... נו... מאיפה הוא יודע שזה שלו ולא שלי... ומאיפה אני יודע שזה לא שלי אלא שלו? (מישהו שמכיר אותי טען לי שהשאלה לא מתחילה... כי הצדיקים קמים מוקדם בבוקר... ממילא עד שאני הבינוני סו"ס התעוררתי בבוקר... הצדיק כבר גמר לאכול והספיק לברך ברה"מ"ז) נו... אז עם הצדיקים עוד איכשהו אפשר לתרץ שזה ירד צמוד לדלת באופן שלא היה 'ספק קרוב לו ספק קרוב לה'... אבל מה תגיד על הבינוניים שהמן מחכה להם בסוף השדרה... ואילו לרשעים המן מחכה בקצה העיר... איך?? איך בדיוק הבינוני והרשע ידעו כל אחד איפה שלו? כשהבינוני מגיע לקחת מן בקצה של הרחוב... (ליד הקרטונים של משנת יוסף) רגע... מי אמר... אולי אתה רשע... והמן שלך מחכה לך בכניסה של העיר...?? אותו דבר הרשע... שהוא כעת בדרך ליציאה מהעיר... מאיפה הוא ידע שהמן שבפנית הרחוב לא שייך אליו?

בקיצור: איך כל אחד ידע איפה המן שלו נמצא??

ותשובה היא די מפתיעה: ברגע הראשון זה ישמע לך מוזר...

לכל אחד היה את המן האישי שלו!!! ש ח י י א ליו!!!

ואני הבינוני יצאתי מהבית וראיתי מן בפתח הבית... אבל הוא לא חיך לי... לא... "לא בא לי עליו..." אני דלגתי עליו לא בגלל שאני יודע שאני בינוני... אבל בגלל שהוא לא מחייך לי... ואז כשהגעתי לפינת הרחוב... אוהו... הנה... פה המן שלי... הנה המן שמחייך אלי!!

ואתו סיפור עם הרשע... הרשע הגיע לפינת הרחוב יחד איתי... ואף שוטר לא הזהיר אותו שהוא לא יקח... אבל הוא פשוט הסתכל על המן... ו... וזה לא היה נראה לו... הוא לא התחבר למן הזה... לא היה בא לו עליו... ואז הוא המשיך והמשיך ורק בקצה של מחנה ישראל... אוהו... הנה... זה המן העסיסי שלי... אותו אני רוצה... זה מחייך אלי...

הוורט הזה ברגע ראשון נשמע מופשט... מגוחך... אבל אני אסביר אותו:

מילא בימינו... כל בוקר אדם **יוצא!!!** יוצא לעבודתו... ברגע שתורח השמש... הרי יצא אדם לפועלו ולעבודתו עדי ערב... אבל!!! בדור המדבר אל תשכח שלא היה לאן לצאת... אין לך שום סיבה מספקת לצאת... אין צורך לצאת לעבודה... ואם ככה אז תשאר פה!! תהיה כל הזמן פה!! כי לאן... לאן אתה בדיוק רוצה ללכת... בקיצור: ריתוק למקום!!! אבל!!! פעמיים ביום היה 'אישור' יציאה... מה יש??

ו י צ א העם ולקטו!!! כן... אותו **יצא** אדם לפעלו" שיש כיום... אלא שכיום אדם יוצא לעבודה מצאת החמה עד צאת הנשמה... אז הרי בדור המדבר אמנם גם!!! גם היה ציווי של **יצא** אדם לפעלו" אבל זה היה יציאה הכי ממשמלת... מדובר בגיחה מאוד קצרה!!! בסה"כ "יצאו העם ולקטו" את עשיית הארץ ומיד... מיד ויחזור לתלמודו.

ואכן באמת מידי בוקר... נפתחו ה'שערים'... וקדימה... יש שבביל מה לצאת!!! לצאת ללקט מן...

וכאן מתחילים ההבדלים התהומיים:

הצדיק יצא ללקט... הסתכל על השמים היפים ועל האנשים החייכנים... ומיד בפתח האוהל הוא מצא מן... אוהו... איזה יופי... הנה... הגיע אלי המן עד הבית... הוא מיד לקט וחזר הביתה... ויחזור לתלמודו...

אבל הבינוני?? גם אני יצאתי... ומיד בכניסה לבית אני ראיתי מן... ויכולתי ללקט... אבל ההלו... תשחרר... תן... תן לי קצת לנשום... רק השנייה יצאתי החוצה... ואתה כבר רוצה שאני לחזור?? תן לי לעשות איזה הליכת בוקר... תן לי לראות את העולם היפה... לפגוש אנשים... אז נכון... אם אני רוצה... יש לי מן בכניסה לבית... אבל תודה... אני מוותר באדיבות... אני מעדיף ללקוט את המן קצת יותר מרחוק... להרויח על הדרך איזה טיול נחמד... **אתה יודע מה זה מזכיר לי??** פעם גוללתי בפני אשתי על התלאות שיש לי בכולל להכין קפה... לפעמים יש חלב ולפעמים לא... והסוכר לפעמים מעורב מין בשאינו מינו וכו' וכו'... אשתי החליטה להפתיע אותי... היא הכינה לי קפה בטרומוס... זהו!!! מהיום יש לך קפה מוכן צמוד לגמך... אתה רק רוצה לשתות... אתה לא צריך לקום... יש לך פה טרומוס... באותו יום חזרתי הביתה מהכולל ואמרתי לאשתי תודה רבה על הטרומוס... אבל... להבא?? להבא אני מוותר... פעם הבאה אל תכניני לי טרומוס... למה?? אה... לא משנה למה... התחמקתי...

נו... בינינו למה?? לך תסביר... ש... שלמדתי עכשיו שעתיים!! ואני צריך טיפ טיפה לנשום אויר... אז לצאת סתם בלי קשר זה לא לעניין... אז שבביל זה יש ב"ה 'שעת חלון' שנקראת קפה... זה אמצעי ספונטני לצאת החוצה לכמה שניות לנשום אויר... (יש כאלו שמתייחסים לפינת קפה כביטול תורה וזה לא נכון... זה אמצעי להפוגה עם שעון חול בדמות כוס שלאט לאט מתרוקנת ומזכירה לנו לחזור לתלמודו... אגב: בחור יקר: נכון שכששמו את המכונת פחיות ליד הישיבה... לא שמחת... למה?? כי אתה כבר לא יכול להגיד שהלכת למלכות... שישאר בינינו...)

על אותו משקל: הצדיקים, האשה שלהם מביאה להם את הטרומוס צמוד לגמ' והם מודים על כך... המן הזה שיועד להם צמוד לגמ' דווקא מחייך אליהם... משרת את האינטרס שלהם... לא להפסיד שניה אחת מיותרת... (ובאמת יש לי ימים כאלו שאני שקוע מאוד מאוד בלימוד ומצוי... הייתי שמח שכל העניינים יסתדרו כמו מן בפתח הדלת כדי שלא אצטרך להתבטל מתורה) אבל לא תמיד אני עדי כך צדיק... ואני חושב שכמעט אף אחד מאיתנו לא בנוי להיות תמיד כזה... בדרך כלל אני מהבינוניים... (אגב: בינוני זה מלשון ממוזג... לא מזוג על 16... ולא על 26... רק מה? על 22... לא קפה רותח ולא אייס קפה אלא משהו כזה באמצע... לא בטלן, אבל גם לא אחד שלא ספיק פומיה מגינסט) וגם כשה' שם לי את המן לגמרי לגמרי בפתח הבית... לא תמיד זה מחייך אלי... לפעמים אני רוצה קצת לנשום... רוצה להתבטא... לעררב. רוצה להיות בעניינים... רוצה ללקוט את המן טיפ טיפה יותר רחוק מהבית... ומותר! זה בסדר! זה בינוני... (אגב: זו אולי הזדמנות להאיר בזיהרות לאותה אשת אברך צדקנית שכ"כ רוצה לסקל ולסלק ממנו כל מפריע... ולנטרל אותו מכל דבר... לפעמים זה עולל לשדר לחץ! זה כמו לדחוף מן בכח בפתח האוהל... זה עולל לשדר שאני מצפה מןך ל-100% שקיעות בתורה שאף אחד מאיתנו לא שם... ולא צריך להיות שם...)

אלא שאזו!!! העסק עולל אט אט לצאת מכלל שליטה... שהרי אם בטלת מן התורה יש לך בטלים הרבה כנגדך... ולאט לאט העסק מתחיל להיות מסופק... והיציאה מתחילה להתרחק יותר ויותר... ואז מיודעינו פתאום מוצא את עצמו מפליג אי שם מחוץ למחנה ישראל... ולפעמים גם מחוץ

לחסימה לצרכי מן ופרנסה... כמוכן שזה עד דרך הדרש... אבל יתכן שיבא מי שיבא ויגיד שזה אפילו יותר מדרש...

ואתה יודע איפה הכי רואים את זה בצורה מוחשית??

ביולי אוגוסט!!! בחופש הגדול כולנו צריכים **לצאת!** לצאת ולנשום אויר... הצדיק יוצא לפתח האוהל... הוא נוסע לשמורת טבע נחמדה בארץ ישראל... מטייל בנופים המדהימים של ארצנו הקדושה... ושם הוא מוצא את המן של ההרפיה והנופש... מדהים לראות משפחות שמחליפות אוירה... מחליפים דירות... הירושלמי עם הצפוני, והצפוני עם הדרומי... לראות אותם הולכים ברחוב ומרשים לעצמם לאכול בחד פעמי ולקנות פיצה וזה ממלא אותם!!! אבל יש את האלו... ש-די... להחליף אוירה בתוך ארץ הקודש זה... זה כבר לא זה... הוא כבר לא יכול לצאת לפתח האוהל וללקוט את המן... הוא צריך לצאת טיפה יותר רחוק... וכאן אתה מוזמן לקרא את הפרסומות בעיתון על השלושה ימים בקפריסין, ובבלגריה, וברומניה... ויש לך את האלו שגם זה לא מספיק להם... הם צריכים להגיע לתיאלנד... למזרח הרחוק... למה??

כי... כי כל אחד יוצא!!! יוצא ללקט מן! לכל אחד המן יורד במקום אחר... יש משפחה שמספיק להם להחליף דירה או לנסוע לפארק נחמד וזהו... המן של הקייט והמילק שייך יורד להם בפתח האוהל... אבל יש כאלו שבביל לקבל את אותו מן... את אותו שחרור והרפיה שאנחנו קבלנו בפארק ירכא... הרי הם צריכים לנסוע עד תיאלנד שבביל זה!!!

והתורה מדגישה שהתוצאה בסוף היא אותה תוצאה!!!

בסוף כולם חזרו עם אותו עשירית הארץ... מן של נופש והרפיה הבייתה אגב: מצאתי באור החיים הק' שהוא אומר את זה בפרושו: ש-וישב ישראל בשיטים... מה זה שיטים? זה מלשון שט ומייל... כמו שכתוב שטו העם ולקטו!! כלומר: כתוב כאן שאותם יהודים משבט דן שהענן היה פולט אותם... מה פירוש שהענן היה פולט אותם?? זה אנשים שבסה"כ רצו לנשום... לנשום אויר... רצו לראות אופק... ועמוד הענן פשוט הפריע להם... זה שידר להם גטו... מחנק... מה זה הענן הזה שעוטף אותנו מכל הכיוונים?? תן לנשום... תן לראות אופק... נוף פנורמי... נס שיש לי לפחות הזדמנות יומיומית ללכת ללקט מן מחוץ למחנה... זה הרגעים היפים שלי ביום שאני יכול קצת לטייל... לשוט... שטו העם ולקטו... **אתה קולט??** הרשע היה מבסוט שהמן מחכה לו מחוץ למחנה... הוא מצידו ראה בזה שהקב"ה מפנק אותו עם דרכון וכרטיס טיסה מחוץ למחנה... **ואילו הצדיק ראה את זה בעין אחרת לגמרי...** מסכן... בן אדם חסר עושר ועומק פנימי... שבבביל לטייל הוא צריך כ"כ להרחיק נדוד... שבביל להגיע לאותה תוצאה- לאותה עשירית הארץ... לאותו ישוב הדעת שאני מקבל אותו בפתח האוהל... כן... המשפחה האברכית שיצאה לטיול בבוקר וחזרה בערב... והזוג שיצא לשובעיים בבדופסט... שניהם חזרו עם אותו דבר!!! שניהם חזרו עם אותו מן!! ועם אותה כמות של עשיית הארץ "ד"מיתבא דעתיה..." רק זה היה צריך להביא את ההרפיה ממרחק. וזה קיבל את אותה הרפיה גם על פתח ביתו...

אתה יודע איפה ממש פגשתי את זה במוחשיות?? בקורונה!!! שכידוע: יש אנשים כבדים שלא יכולים לזוז מהבית... ויש ציפורי דרוז שלא יכולים להישאר בבית... ואני שייך לסוג הציפורי דרוז שחייב לנשום... כן... אני מהבינוניים שכשצריך מן... אני מעדיף להיות זה שיוצא... מפטפט... פוגש אנשים... מתקן את העולם... והנה הגיע הקורונה והציפור דרוז פתאום נכנסה לריתוק!!! ופחדתי שיקרה לי משהו... כי... כי מה יהיה איתי... אני חחחייב לצאת... אבל אסור לצאת... לא הייתה לי ברירה... הייתי מוכרח להתמלאות מעצמי... הרגשתי את הצורך לצאת... ובמקום לצאת ולפרוק את זה מבחון... הייתי מוכרח איכשהו למלאות אותו מבפנים... ותתפלל לשמוע שזה קרה!! בסוף התברר שלא היה לי משעמם בכלל... הייתי מוכרח לשהות בתוך עצמי... ואז גיליתי רבדים וקולות פנימיים בעצמי... התחלתי לערוך היכרות עם השבעים כוחות נפש שלי... נהיה לי די מרתק עם העולם הפנימי שלי... ומצאתי את עצמי ממלא את צורך היציאה שלי גם מהמן שמחכה לי בפתח הבית... בקיצור: כולנו צריכים לצאת!!! ולפי עומק העושר הפנימי שלנו... כך המן והסיפוק הזה קרוב יותר... נגיש וממלא יותר...

באמרו המוסגר... כאן חשוב להוסיף ולהדגיש... שעד כה דיברנו מהזוית של הנופש והבילוי... (שמי שכל הזמן מבלה ומטייל ומרגיש שזה לא מספק אותו... אז... אז שיחשב מסלול מחדש)... אבל! יש כאלו שהדחף שלהם לצאת מביא אותם לזיכוי הרבים ולהרבות כבוד שמים...

כאן ההסתכלות היא אחרת לגמרי!

מי שיש לו דחף בלתי נדלה לצאת לזכות את הרבים... וכמה שהוא יושב ולומד ומתמלא בפנים לא נחה דעתו עליו עד שהוא יוצא ומוציא החוצה... כאן אדרבה... הדחף הזה הוא הוכחה לשליחות בעבודת ה'!!!

לדוגמה: יש שכר חמור גרם רובץ בין המשפטיים... יש שכר הוא מרביץ תורה... אף פעם הוא לא נמצא במקום אחד... הוא כל הזמן נע ונד מעיר לעיר להרביץ תורה... איך תדע האם אתה יששכר או לוי??

אם יש לך נטיה בעסק התורה **לצאת!!!** לפרוץ!!! להשפיע!!! וכל זמן שאתה לא יוצא ומקרין החוצה אתה מרגיש כמו ארי בסוגר... וכשאתה כן יוצא להרביץ תורה ולרומם קרנה של תורה... רק אז אתה מרגיש שהגעת אל המנוחה ואל הנחלה...?? הנה לך יששכר!!! כנראה שהשליחות שלך זה להיות יששכר... כלומר: לא תמיד הדחף לצאת הוא חולשה... לפעמים הדחף בלצאת הוא הוכחה לסוג של שליחות!!!

הכל תלוי מה עושים עם הדחף הזה... מי שיש לו דחף לצאת ו... ולבלות... נמליץ לו בחום שינסה להתמלאות מבפנים... אבל מי שיש לו דחף לצאת ולזכות את הרבים... כאן זה לא נכון לדאג לכונה... זה לא נכון לקבוע אותו בכח... אדרבה... זו השליחות שלך... (אגב: זה לא סתירה שהתנועה לומי של חוסר מילוי לא מדלגת על יששכר... זה שהוא כל הזמן יוצא ויוצא... זה גורם לו לחיות במירון ופחות לפגוש את עצמו... אבל שבביל זה הוא חמור!! חמור עבודה... וגם הוא צריך למצא את שעות ההטענה כדי להתמלאות גם מבפנים. וכבר הארכתי בזה פעם...)

לקיים בנו חכמי ישראל
עקב מצבו הרפואי של ראש ישיבת
"עטרת ישראל" וחבר מועצת גדולי התורה
מרו הגאון רבי ברוך מרדכי
בן הינדא מלכה אזרחי שליט"א
מתבקשים להרבות בלימוד ולהעתיק בתפילה
לרפואתו השלמה במהרה
והן קל-כביר לא ימאס תפילת רבים

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

אבעלי אסופות

"בין המצרים"

ברכת שהחיינו

אין מברכין שהחיינו בימות החול בבין המצרים, ואין לצאת בשומע כעונה מאחר, כגון שיש מי שמברך שהחיינו של ברית מילה או פדה"ב, (מועדי הגר"ח ח"א סי' ש"ג). ואמר לי רבינו זצ"ל דאף בעל ברית עצמו לא יפטור שאר דברים בשחיינו, אבל אם מברך על מין אחד שלא ימצא אח"כ מסתבר שיכול לכלול כבר גם מין אחר (שיח התורה ח"ג סי' תקנ"א), ומסתבר דבכל ספק שרי להרהר ברכת שהחיינו (מועדי הגר"ח ח"א סי' ש"ד), גם על פרי שירקב אם לא יאכל לא יברך שהחיינו (שם סי' ש"ה), ואם טעה וברך על פרי חדש יברך שהחיינו (שם סי' ש"ד, שיח התורה ש"ב). אם נולדה לו בת בין המצרים מברך שהחיינו (שם סי' ש"ב) בלובש בגד לשבת אין לברך שהחיינו עד שיקבל שבת ולא סגי שלובש לכבוד שבת, (גליון מים חיים תמוז תשפ"ג).

ברכת הטוב והמטיב

לא אסרו רק ברכת שהחיינו אבל יכול לברך ברכת הטוב והמטיב (שם סי' ש"ג).

גזירת ציפורניים

גם מי שיש לו ציפורניים גדולות מאד שעוברות הבשר לא יגזוז בבין המצרים, (שם סי' ק"ט).

שתיית יין ומיץ ענבים

אין לשתות לא יין ולא מיץ ענבים בימות החול בבין המצרים (שם סי' ש"ז), שמיץ ענבים דינו כיון ממש (שם סי' ש"ח) וקאי להי"א ברמ"א (סי' תקנ"א ס"ט) דמוסיפין איסור מיל"א בתמוז, ולמעשה נהג רבינו שלא להחמיר במניעת בשר ויין עד תשעת הימים, עי' בס' אלא ד"א של הלכה (פנ"ב ס"א).

הדפסת ספר

כתב רבינו זצ"ל, לכאורה אפשר להדפיס ספר בבין המצרים, אבל לא יבאו לביתו, וצ"ע. (שם סי' ש"ט), וכן מובא במנהגי אביו מרו הקה"י זצ"ל, שהקפיד שספריו החדשים לא יגיעו לביתו בימי בין המצרים, (תולדות יעקב עמוד רכ"ג ועמוד ש"ח ובס' אלא ד"א של הלכה פנ"ב ס"ד מובא שהחמיר רק בתשעת הימים), ואם כבר קיבל הספר יברך שהחיינו אם שמח (מועדי הגר"ח ח"ב סי' ש"ט).

חלאקה

אסור לעשות חלאקה בבין המצרים, (שם סי' שכ"א), ואמר לי שהמנהג למעשה לאחר עד אחר ט"ב.

ספר על עניני בין המצרים

אמר לאחד שרצה להוציא חוברת עם דיני בין המצרים ומנהגיהם שיתכן שהשנה כבר לא יהיה צורך בזה שכבר לא יהיה ימי בין המצרים (אריה שאג סי' ש"ב), ומ"מ אמר שאין זה סיבה לא לנדוב עבור ספר על עניני ט"ב והחורבן דגם לעת"ל לא יגנוז כי ילמדו מה היה וממה יש לזהר שגרם החורבן, (שיח הנחמה בהקדמה).

תיקון חצות

אמר רבינו זצ"ל, ששמע מאביו מרו הקה"י זצ"ל שבישבה בנובהרדוק נהגו כל בני הישיבה לומר בציבור תיקון חצות בבין המצרים כל יום בצהרים, ומסתמא היה זה ע"פ הסבא מנובהרדוק זצ"ל, וגם היום זה דבר טוב לעשות כן היכא דאפשר (קרא עלי מועד פ"ב הערה כ"ג), ואמר רבינו זצ"ל שכל השנה יש ענין לומר אבל לענין בין המצרים יש יותר ענין וכמו שמצינו במשנ"ב (סי' תקנ"א ס"ק ק"ג) לענין חצות היום שכתב וז"ל ובכונת האר"י כתב שיתאבל בימים ההם אחר חצי היום ויבכה כמו חצי שעה עכ"ל, (דעת נוטה השכמת הבקר הערות סי' כ"ג). ולענין בחור ישיבה השיב שיעשה כרצונו (שם).

שירה בפה וצלצול דרך שיר בטלפון

כתב רבינו זצ"ל, שמעתי מאמור"ר זללה"ה שהמנהג להחמיר בשירה בפה בין בימי בין המצרים ובין בספירת העומר, והיינו בימות החול אבל לא בשבתות, (הערות לס' קרא עלי מועד פ"ב ס"ו) והשיב רבינו, דאף בסיום מסכת בימי בין המצרים אסור לשיר שירים (ש"ת שיח ליצחק סי' ק"ט בהערה). ולענין שמיעת מנגינות בצלצול הפלאפון ועונה לאלתר, השיב רבינו, דיש להקל אף כשהצלצול הוא מנגינה ממש, ויש מהם שזה נשמע כמו שיר ששומעים בטייפ, ומ"מ כתב שאין ראוי להמתין על הקו זמן ממושך כשכשמתקשרים לארגוני החסד או ועדות הצדקות וכיו"ב ושומעים שירים ממש עד שעונים, (תשובות הגר"ח ח"ב עמוד תשס"ב).

בגד חדש בשבת

כתב רבינו זצ"ל בשם מרו החזו"א זצ"ל שהעידו שהתיר ללבוש בשבת בבין המצרים בגד חדש, ועי' משנ"ב (סי' תקנ"א סקמ"ה) ושונה הלכות (ס"ו) שיכול גם לברך שהחיינו בשבת [אחר שקבל שבת].

מתנה לבר מצוה

כתב רבינו זצ"ל שהמנהג להקל ליתן מתנה לבר מצוה בבין המצרים (מועדי הגר"ח ח"א סי' שכ"ט), ובתשעת הימים צ"ע אם שרי דממעטין במו"מ ויש עיצה שימסור לו ויאמר שלא יקנה עד אחר ט"ב, דכיון דיכול לחזור בו וע"פ דין אינו כלום לא אסרו חז"ל ופשוט, (הערות לס' קרא עלי מועד פ"ד סכ"ה). ולענין מי שהזמין מקרר לפני י"ז תמוז והגיע לביתו בתשעת הימים השיב רבינו, נכון שלא יזכה בו ולא ישתמש בו עד אחר ט"ב, (גם אני אווד תשובות רבינו ח"ג סי' קט"ו). וכתב רבינו זצ"ל דאין ראוי לקנות בגד חדש בבין המצרים בגלל שאין תורות אף שלא ישתמש בזה עד אחר ת"ב (שם סי' קט"ז).

ללכת לים

כתב רבינו זצ"ל, מרו החזון איש זצ"ל נסע גם בבין המצרים לים בשביל רפואה, אבל מר"ח מנחם אב ואילך לא נסע. ואביו מרו הקה"י זצ"ל אמר דאף דמן הדין מותר מ"מ מונע ילדיו ליסע משום דאיתרע מזלא באלו הימים (ארחות רבנו ח"ב עמוד קכ"ט ותולדות יעקב עמוד ש"ח), ומה שי"א דתלוי אם התחיל כבר ללכת לפני י"ז בתמוז כתב רבינו זצ"ל דאין לזה טעם וריח והוא טעות גדול, (הערות לס' קרא עלי מועד פ"ב ס"ח).

מדור זה נכתב לעילוי נשמת אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ד יעקב ישעיהו ויסברג זצ"ל ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל זצ"ל תנצב"ה

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, וש"ת מרבינו.

שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלֵי הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מזר שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת - לַשְּׁבֻעוֹת הַבָּאִים בְּעֵזֶר

פרשת דברים ובין הזמנים - רשכבה"ג רבי חיים עוזר גרודינ'נסקי (ה' אב ת"ש)

פרשת ואתחנן - בין הזמנים - כס"ד מדור מספר 70!!!! על מרנא הגר"ח הלוי מברסקי זי"ע (כ"א אב תרע"ח)

פרשת שופטים - הצדיק הגר"א דושינצר בעל 'נחלת אליהו' (כ"ב אב תש"ט)

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

חֻזְתֵּן הַמֶּלֶךְ מֶרֶן פּוֹסֵק הַדּוֹר מֶרֶן הַגְּרַי"ש אֱלִישֵׁב זְצוּק"ל (כ"ח תמוז תשע"ב)

שביבי זכרונות ששמענו בעל פה מפי בן רבינו הגר"ש קניבסקי

שליט"א ראש כולל ארחות יושר

א) בילדותי נסענו כל המשפחה לשבות אצל הסבא מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, ובשבת בבוקר אאמו"ר זצ"ל הלך להתפלל במנין של 'ותיקין' כהרגלו ואילו הרב אלישיב היה משכים קום כמידי יום, ולומד בהתמדה כמה שעות והולך לשחרית במנין קבוע שהיה לו, כמדומה בשעה שבע וחצי.

וזכרני שאאמו"ר הקדים להעיר אותי לתפילת שחרית כותיקין, ולחש לי "כדאי לך לקום לראות איך שסבא לומד" ואכן השכמתי והבטתי בצורת הלימוד שלו שהיה בהתלהבות ובחשק גדול, ובניגון שובה לב שהיה לו כל משך הלימוד. זה מחוזה שאי אפשר לשכוח.

ב) מלבד אותה שבת זכרני פעם נוספת בלבד בה התארחנו בבית הסבא, היה זה בשבת העליה לתורה של גיסי הגר"ר יצחק קולדצקי שליט"א שהתקיימה בירושלים, וכל סעודות השבת אאמו"ר דיבר עם הסבא בדברי תורה, ולא היה שייך להבין מילה וחצי מילה ממה שהם דיברו. שניהם דיברו בכל מרחבי הש"ס אך ברמזים קצרים, כשהאחד העיר מדברי התוספות במסכת פלונית השני השיב על פי רש"י במסכת אלמונית, וכך עברו במהירות המוני מראי מקומות מהתלמוד כולו, כשהכל נאמר בראשי פרקים.

ב) הסבא הרב אלישיב (בשונה מאוד מאאמו"ר זצ"ל) לא נהג בכל הנהגותיו תמיד כפסקי מרן החזון איש. בכל סוגיא ונושא הלכתי היה צולל לעומק ומברר עד שהיה מכריע הלכה ולמעשה מה שעולה לו מבירור העניינים. אמנם בדרך כלל נהג כמותו אך היו כמה דברים שלא הקפיד עליהם או שסבר אחרת.

עם זקני מרן הגר"י קניבסקי זי"ע "הסטייפלר" היה לו קשר הדוק והיתה לו הערכה עצומה והתבטלות גמורה ממש. לא אחת, כשהיה ויכוח הלכתי או ציבורי והיה שומע את דעתו של הסטייפלר היה מיד חוזר בו ומשנה את כל דעתו.

ראש כולל ארחות יושר שליט"א עם זקינו מרן הגר"ש אלישיב זי"ע

ג) ואחרי הסתלקותו של זקני מרן הסטייפלר עלה בדעתי להדפיס מכתבים בהלכה שהצטרפו ביד, מכתב ידו שעדיין לא התפרסם, ולסדר אותם בכדי ספר (דוגמת ספרי 'קריינא דאגרתא' שהוצאנו ממכתביו במוסר, דרך ארץ, וענינים שונים שבין אדם לחבירו). ואכן סידרתי את כל המכתבים וכשהראתי לאאמו"ר, התבטא ש"היות ואבא היה מאוד ירא הוראה, לכן אם רוצים להוציא כזה ספר צריך שיעבור על זה משהו שידוע בהלכה" ויעץ שאתן לסבא הרב אלישיב.

ובאמת כך עשיתי, ומסרתי את זה לרב אלישיב ולאחר תקופה נענה לי שמכיון שהוא טרוד מאוד ואין עיתותיו בידו עבר רק על מעט הספר, וסיים במשפט חריף "ובעצם כל מה שהסטייפלר כותב לא צריך שום הסכמה ואפשר לסמוך על זה להלכה ולמעשה".

וסופו של הספר היה שאח"כ חזרתי עמו שוב לאאמו"ר ועבר על כולו ואף העיר הרבה הערות, אבל מסיבות שונות עד היום הוא לא יצא, וכנראה שמשמים סיבבו כן לעשות רצון צדיק שהיה כ"כ ירא הלהכה.

ד) ובדרך אגב אציין, שאחרי שהוצאתי את הספר "תולדות יעקב" על תולדות חייו של זקני הסטייפלר, אמר לי הרב אלישיב שהספר מונח על יד מיטתו והוא כבר עבר על הספר ארבע פעמים, ולמד מזה הרבה דברים להלכה.

[והערצה הנגדית שהיתה לזקני הסטייפלר כלפיו היא עצומה מאוד, ודי שנזכיר את מכתבו אליו המלא בענווה, בו הוא כותב אחרי פטירת הגר"י הלוי מתל אביב, שהיות ואין לי מי לשאול שאלות הוא מבקש שירשה לו לשאול את כל השאלות שמתעוררות לו [ראה קריינא דאגרתא ח"ב מכתב תרנ"ט].

רבינו מנחם את חמיו מרן זי"ע בעת שישב שבעה על אחת מבנותיו

ה) אאמו"ר זצ"ל היה מרבה מאוד לשוחח עם חמיו זקני הרב אלישיב. בדרך כלל היו נפגשים בשמחות שהיו במשפחה, וכן

באופן קבוע בפסח ובסוכות היה עולה לירושלים כדי לבקר. השיחות ביניהם היו בקביעות רק בדברי תורה. כמדומני שכל חייהם שוחחו בעניינים שעמדו על הפרק אולי פעמיים או שלוש.

[באחד הפעמים - כמדומה בשנת תשנ"ד - היה אסיפה בענין ציבורי על הפרק, והגר"ש אלישיב מאוד רצה שאאמו"ר ישתתף בה, כדי לתת חשיבות ומשקל להכרעה, אבל לא ביקש ולא דיבר בעצמו עם אאמו"ר על כך, כנראה כי לא רצה לכפות עליו, אך כשהייתי אצלו כביכול "התייעץ" איתי איך ניתן להשפיע אותו להשתתף].

אבל בנוסף יש ביניהם גם הרבה חילופי מכתבים, ופעמים רבות היה אאמו"ר מבקש שאנסל ל'סבא מירושלים' כפי שכונה אותו, כדי לשאול אותו הכרעה בנושא הלכתי מסוים.

ו) בחיי חיותו של זקני הרב אלישיב בכל פעם שהייתי נכנס אצלו, קיבלנו בחביבות רבה מאוד, ותדיר היה מתעניין "מה נשמע בבני ברק" כשהוא מתכוין לנעשה ונשמע בבית אאמו"ר זי"ע, ולפני כן גם בבית זקני הסטייפלר.

היה מתעניין הרבה מה אבי לומד, ובמה הוא כותב, ואיך הוא נוהג בכל מיני דברים, והראה ממש סקרנות גדולה לדעת את הליכותיו. ואכן באופן קבוע השתדלתי להביא לו איזה קושיא טובה או ביאור חדש שהתחדש אצל אאמו"ר, כי ידעתי שלוח הוא מחכה.

זכרני שפעם אחד מדודיי - מבני הרב אלישיב אמר לי "אבא שלי מדבר איתך הרבה יותר ממה שהוא משוחח איתנו הילדים"...

ז) את המנהגים בבית קבע אבא מתורתם של הסבא הסטייפלר והדוד הגדול מרן החזון איש. אבל היו כמה מנהגים שהכניסה אימי הרבנית בת שבע ע"ה ממה שלמדה כן בבית אביה, ואאמו"ר קיבל את הדברים. כגון שנהגה לפתוח הדלת בליל הסדר בעת אמירת שפוך חמתך, אכילת מאכלי החלב בחג השבועות ביים ולא בלילה, ועוד ועוד.

ח) זקני הרב אלישיב היה מאוד עקבי בדעתו, וכמעט שלא שינה מפסקיו. היה דבר אחד ששינה מיד אחרי שאאמו"ר נעשה לחתנו. היה זה בענין מצות יד בפסח. זקני הרב אלישיב נהג לאכול בפסח, גם בליל יו"ט ראשון "מצות מכונה" ולא הקפיד על מצות עבודת יד, וכשאאמו"ר נעשה לחתנו אמר לו שמרן החזון איש סבר שנכון לאכול עכ"פ לכזית של מצוה ממצות עבודת יד, ואף החל לשלוח לחמיו הגדול מצות ממה שאאמו"ר השתתף באפייתן.

ומאז ועד לשנתו האחרונה היה אאמו"ר שולח לזקני הרב אלישיב לאכול מצות יד, ואכן מהמצות האלה אכל בעצמו. ורוב השנים הייתי השליח בפקודת אאמו"ר להוליך לזקני את המצות, כאשר עם סיום 'חבורת' המצות היינו מעשרים ותיכף נוסע להביא לו את המצות לפסח, ואת החלה הפריש בעצמו (כי היה בזה שיעור הפרשת חלה).

ט) וכעת זכרני שני דברים נוספים שסיפר לי זקני בעצמו ששינה לנהוג כמו שאאמו"ר נהג.

הדבר הראשון הוא בענין ללכת עם נעלי בית המותרים (מגומי או בד וכי"ב) בתשעה באב ויו"כ, שאאמו"ר היה מוסר שהחזון איש החמיר שלא ילכו גם בהם וכשיטת הב"ח. אבל הרב אלישיב לא הקפיד על זה, שהרי המשנה ברורה מתיר. אבל בשנותיו המאוחרות סיפר לי שהנה למדתי שוב את הסוגיא הזו מחדש ועיינתי בב"ח וראיתי שדעתו ברורה לאסור, ויש לחוש לדבריו כי זה דאורייתא, והפסקתי ללבוש לגמרי נעלי בית בט"ב ויו"כ.

י) והדבר השני הוא שאאמו"ר כל חייו נזהר מאוד שלא לטלטל אפילו במקום שיש עירוב והיה אומר בשם החזון איש שנכון להחמיר כי יכול להיות תקלות רבות בעירוב. אבל הרב אלישיב סבר שאם יש עירוב כשר אפשר לסמוך על זה, ואפילו אם יש תושבים שאינם מודים בעירוב כמו גויים וחילונים, סבר שכיון שיש ביד המשטרה רשות ליכנס לכל בית מועיל לשכור מהם רשות לטלטל. אבל גם בזה שינה לחומרא בשנים אחרונות, וסיפר לי שנודע לו שבירושלים יש מקומות שהמשטרה מנועה מלהיכנס, ואם כן העירוב אינו תקף, וביקש מבני ביתו שלא יבוא אליו לבקר עם נכדים קטנים שמטלטלים אותם בשבת.

